

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Dan. Vid. Selsk. Overs. 1953-54 (1954)

OVERSIGT
OVER
SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1953 — MAJ 1954

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

København

i kommission hos Ejnar Munksgaard

1954

DET KONGELIGE DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB udgiver følgende publikationsrækker:

L'Académie Royale des Sciences et des Lettres de Danemark publie les séries suivantes:

	Bibliografisk forkortelse <i>Abréviation bibliographique</i>
Oversigt over selskabets virksomhed (8°) <i>(Annuaire)</i>	Dan. Vid. Selsk. Overs.
Historisk-filologiske Meddelelser (8°)	Dan. Hist. Filol. Medd.
Historisk-filologiske Skrifter (4°) <i>(Histoire et Philologie)</i>	Dan. Hist. Filol. Skr.
Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser (8°)	Dan. Arkæol. Kunsthist. Medd.
Arkæologisk-kunsthistoriske Skrifter (4°) <i>(Archéologie et Histoire de l'Art)</i>	Dan. Arkæol. Kunsthist. Skr.
Filosofiske Meddelelser (8°) <i>(Philosophie)</i>	Dan. Filos. Medd.
Matematisk-fysiske Meddelelser (8°) <i>(Mathématiques et Physique)</i>	Dan. Mat. Fys. Medd.
Biologiske Meddelelser (8°)	Dan. Biol. Medd.
Biologiske Skrifter (4°) <i>(Biologie)</i>	Dan. Biol. Skr.

Selskabets sekretariat og postadresse: Ny vestergade 23, København V.

L'adresse postale du secrétariat de l'Académie est:

*Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab,
Ny vestergade 23, Copenhague V, Danemark.*

Selskabets kommissionær: EJNAR MUNKSGAARD's forlag, Nørregade 6, København K.

Les publications sont en vente chez le commissionnaire:

EJNAR MUNKSGAARD, éditeur, Nørregade 6, Copenhague K, Danemark.

Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

Dan. Vid. Selsk. Overs. 1953—54 (1954)

OVERSIGT

OVER

SELSKABETS VIRKSOMHED

JUNI 1953 — MAJ 1954

AVEC UN RÉSUMÉ EN FRANÇAIS

København

i kommission hos Ejnar Munksgaard

1954

Redaktionen sluttet den 31. maj 1954.
Færdig fra trykkeriet den 15. september 1954.

Printed in Denmark.
Bianco Lunos Bogtrykkeri A-S.

INDHOLDSFORTEGNELSE

I

Fortegnelse over selskabets medlemmer juni 1954	1— 22
Selskabets tillidshverv	23— 30
Beretning om møderne	31— 58
Mindeord:	
O. E. RAVN, af Johs. Pedersen	59— 61
JOHS. C. BOCK, af Einar Lundsgaard	63— 69
VILH. ANDERSEN, af Paul V. Rubow	71— 86
AD. S. JENSEN, af Magnus Degerbøl	87— 95
HOLGER PEDERSEN, af Louis Hjlemslev	97—115
Uddrag af regnskab for 1953	116—119
Budget for 1954	120—122
Beretninger og betænkninger:	
I. Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie. Beretning om virk- somheden i 1953	123—133
II. »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabs- mand.« Beretning for 1953	134—135
III. »Emil Herborgs legat.« Beretning for 1953	135—136
IV. »Niels Bohr legatet.« Uddrag af regnskab for 1953	136—137
V. »Mag. art. Marcus Lorenzens legat.« Beretning for 1953 —54 og regnskab for 1953	137—138
VI. Kommissionen for den nye Ducange. Beretning for 1953	139
VII. Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graeco- rum«. Beretning for 1952 og 1953	139—140
VIII. Kommissionen for »Monumenta Musicae Byzantinae«. Beretning for 1951—53	140—142
IX. Union Académique Internationale. Beretning om mødet i Bruxelles 1953	143—144
X. International Union of Biological Sciences. Beretning om mødet i Nice 1953	145—146
XI. Selskabets sekretariat. Beretning for 1953	146—154
Fortegnelse over publikationer udgivet af selskabet fra juli 1953 til juni 1954	155—156
Résumé en français	157—164
Sag- og navnefortegnelse	165—173

II

Carlsbergfondet. Beretning for 1952—53	1—100
--	-------

HENVISNINGER

- Selskabets vedtægter og forretningsorden Overs. 1952—53, side 101—126.
Selskabets bytteforbindelser Overs. 1952—53, side 127—150.
Selskabets publikationer 1742—1930 Overs. 1929—30, side 175—365.
» » 1930—1935 Overs. 1935—36, side 291—308.
» » 1936—1940 Overs. 1940—41, side 235—250.
» » 1941—1945 Overs. 1945—46, side 123—139.
» » 1946—1950 Overs. 1950—51, side 140—153.
Legat- og dotationsbestemmelser Overs. 1939—40, side 121—153.
Fundats for »Niels Bohr legatet« Overs. 1945—46, side 39—40.
Fundats for »Mag. art. Marcus Lorenzens
legat« Overs. 1946—47, side 41—43.
Statutter for Conseil International des
Unions Scientifiques Overs. 1946—47, side 89—93.
Statutter for Union Académique Interna-
tionale Overs. 1919—20, side 41—48.
-
-

DET KONGELIGE DANSKE
VIDENSKABERNES SELSKAB

JUNI 1954

PROTEKTOR:
HANS MAJESTÆT KONGEN

Præsident: Professor, dr. jur., phil., scient. & techn. NIELS BOHR.

Formand for den historisk-filosofiske klasse: Professor, dr. theol.
& phil. JOHS. PEDERSEN.

Formand for den naturvidenskabelig-matematiske klasse: Professor,
dr. phil. ØJVIND WINGE.

Sekretær: Professor, dr. phil. JAKOB NIELSEN.

Redaktør: Professor, dr. phil. & litt. L. L. HAMMERICH.

Kasserer: Afdelingsforstander, dr. phil. HEINZ HOLTER.

INDENLANDSKE MEDLEMMER.

Efter anciennitet i selskabet. Den sidst anførte dato er indvalgsdatoen.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

THALBITZER, CARL WILLIAM, (f. $\frac{5}{2}$ 1873), dr. phil., fh. professor
extraord. i grønlandsk (eskimoisk) sprog og kultur ved
Københavns universitet. Solgården 10, Kbh. Ø. ($\frac{6}{4}$ 23.)

PEDERSEN, JOHANNES PEDER EJLER, (f. $\frac{7}{11}$ 1883), dr. theol. & phil.,
fh. professor i semitisk-østerlandsk filologi ved Københavns
universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. — Formand for den histo-
risk-filosofiske klasse. — Dantes plads 35, Kbh. V. ($\frac{11}{4}$ 24.)

JOHANSEN, KNUD FRIIS, (f. $\frac{1}{11}$ 1887), dr. phil., professor i arkæo-
logi ved Københavns universitet. R. af Dbg., Dbmd. Egern-
vej 27, Kbh. F. ($\frac{13}{4}$ 28.)

- RÆDER, HANS HENNING, (f. $^{11}/_{10}$ 1869), dr. phil., fh. bibliotekar ved Københavns universitets filologisk-historiske laboratorium, R. af Dbg., Dbmd. Dalgas boulevard 29, Kbh. F. ($^{13}/_{4}$ 28.)
- TUXEN, POUL, (f. $^{8}/_{12}$ 1880), dr. phil., fh. professor i indisk-østerlandsk filologi ved Københavns universitet. Ny vestergade 21, Kbh. V. ($^{13}/_{4}$ 28.)
- BRØNDUM-NIELSEN, JOHANNES, (f. $^{2}/_{12}$ 1881), dr. phil., fh. professor i nordiske sprog ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Rungstedvej 9, Rungsted kyst. ($^{5}/_{4}$ 29.)
- HATT, AAGE GUDMUND, (f. $^{31}/_{10}$ 1884), dr. phil., fh. professor extraord. i kulturgeografi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Bendz vej 1 A, Kbh. F. ($^{1}/_{4}$ 32.)
- DYGGVE, EJNAR AKSEL PETERSEN, (f. $^{17}/_{10}$ 1887), dr. phil., arkitekt, R. af Dbg., Dbmd. Østerled 26, Kbh. Ø. ($^{3}/_{4}$ 36.)
- HAMMERICH, LOUIS LEONOR, (f. $^{31}/_{7}$ 1892), dr. phil. & litt., professor i germansk filologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. — Selskabets redaktør. — Studentergården, Tagensvej 15, Kbh. N. ($^{3}/_{4}$ 36.)
- BRØNSTED, JOHANNES BALTHASAR, (f. $^{5}/_{10}$ 1890), dr. phil., direktør for nationalmuseet, fh. professor i nordisk arkæologi og europæisk forhistorie ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Ny vestergade 11, Kbh. K. ($^{14}/_{4}$ 39.)
- FABRICIUS, KNUD FREDERIK KROG, (f. $^{13}/_{8}$ 1875), dr. phil., fh. professor i historie ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Østerbrogade 120, Kbh. Ø. ($^{4}/_{4}$ 41.)
- HØEG, CARSTEN, (f. $^{15}/_{11}$ 1896), dr. jur. & phil., professor i klassisk filologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Frederiksberg bredgade 13, Kbh. F. ($^{4}/_{4}$ 41.)
- RUBOW, PAUL VIKTOR, (f. $^{9}/_{1}$ 1896), dr. phil., professor i alm. litteraturvidenskab ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Store kannikestræde 11, Kbh. K. ($^{10}/_{4}$ 42.)
- GRØNBECHE, KAARE, (f. $^{28}/_{9}$ 1901), dr. phil., professor extraord. i centralasiatiske sprog med særligt hensyn til tyrkisk ved Københavns universitet. Brogårdsvej 6, Gentofte. ($^{2}/_{4}$ 43.)

- JEPPESEN, KNUD CHRISTIAN, (f. $15/8$ 1892), dr. phil., professor i musikvidenskab ved Århus universitet, R. af Dbg. Poppelhuset, Risskov. ($2/4$ 43.)
- STENDER-PETERSEN, ADOLF, (f. $21/7$ 1893), dr. phil., professor i slaviske sprog og litteraturer ved Århus universitet, R. af Dbg. Bækgårdsparken, Vibyvej 22, Åbyhøj. ($2/4$ 43.)
- BLINKENBERG, ANDREAS PETER DAMSGAARD, (f. $13/2$ 1893), dr. phil. & litt., professor i romansk filologi ved Århus universitet, R. af Dbg.¹. Strandvænget, Risskov. ($14/4$ 44.)
- BARR, KAJ, (f. $26/6$ 1896), professor extraord. i iransk filologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Ny vestergade 21, Kbh. V. ($20/4$ 45.)
- HJELMSLEV, LOUIS TROLLE, (f. $3/10$ 1899), dr. phil., professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Københavns universitet. Ordruphøjvej 40, Charlottenlund. ($12/4$ 46.)
- BRANDT, FRITHIOF, (f. $23/5$ 1892), dr. phil., professor i filosofi ved Københavns universitet. Sortedamsdossering 95 A, Kbh. Ø. ($2/4$ 48.)
- BØGGILD-ANDERSEN, CARL OLAF, (f. $20/6$ 1898), dr. phil., professor i historie ved Århus universitet. R. af Dbg. Knud Rasmussens vej 5, Århus. ($2/4$ 48.)
- ELLING, CHRISTIAN THORVALD, (f. $14/11$ 1901), dr. phil., professor i kunsthistorie ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Kristianiagade 22, Kbh. Ø. ($2/4$ 48.)
- MATTHIESSEN, HUGO ALBERT, (f. $19/12$ 1881), mag. art., fh. inspektør ved nationalmuseet, R. af Dbg., Dbmd. Sønderborggade 3, Kbh. Ø. ($2/4$ 48.)
- BLATT, FRANZ, (f. $31/8$ 1903), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Århus universitet, R. af Dbg., Dbmd. Kathrinebjergvej 7, Århus. ($22/4$ 49.)
- BIRKET-SMITH, KAJ, (f. $20/1$ 1893), dr. phil. & scient., overinspektør ved nationalmuseet, R. af Dbg., F. M. 2. Drosselvej 25, Kbh. F. ($13/4$ 51.)

- KROGH, TORBEN THORBERG, (f. $^{21/4}$ 1895), dr. phil., professor i teatrets æstetik og historie ved Københavns universitet, R. af Dbg.¹. Glahus allé 33, Kbh. F. ($^{13/4}$ 51.)
- HJELHOLT, HOLGER, (f. $^{12/11}$ 1887), dr. phil., overarkivar i rigsarkivet, R. af Dbg., Dbmd. Markvej 15, Kbh. F. ($^{4/4}$ 52.)
- KORNERUP, BJØRN STISGAARD, (f. $^{8/5}$ 1896), dr. theol., kgl. ordenshistoriograf, overarkivar i rigsarkivet, R. af Dbg. Bakkehuset, Rahbeks allé 23, Kbh. V. ($^{4/4}$ 52.)
- RIIS, POUL JØRGEN, (f. $^{26/5}$ 1910), dr. phil., professor i klassisk arkæologi ved Århus universitet. Eskimovej 15, Århus. ($^{10/4}$ 53.)
- TOPSØE-JENSEN, HELGE GOTTLIEB, (f. $^{15/12}$ 1896), dr. phil., overbibliotekar ved universitetsbibliotekets 1. afd., R. af Dbg. Bregnerødvej 23, Birkerød. ($^{10/4}$ 53.)
- HELGASON, JÓN, (f. $^{30/6}$ 1899), dr. phil., professor i islandsk sprog og litteratur ved Københavns universitet. Kjørstrupevej 33, Valby. ($^{9/4}$ 54.)
- IUUL, STIG ASGERSSØN, (f. $^{28/8}$ 1907), dr. jur., professor i retsvidenskab ved Københavns universitet, R. af Dbg. Uppsala-gade 26, Kbh. Ø. ($^{9/4}$ 54.)
- JØRGENSEN, PETER, (f. $^{12/9}$ 1899), professor i tysk filologi ved Københavns universitet. Jydeholmen 42, Vanløse. ($^{9/4}$ 54.)
- POULSEN, VAGN HÄGER, (f. $^{25/8}$ 1909), dr. phil., direktør for Ny Carlsberg glyptotek. Vagtelvej 10, Kbh. F. ($^{9/4}$ 54.)
- STEENSBERG, AXEL, (f. $^{1/6}$ 1906), dr. phil., overinspektør ved nationalmuseet, lektor ved Københavns universitet i kulturhistorie med særligt henblik på Norden, R. af Dbg. Cæciliavej 30, Valby. ($^{9/4}$ 54.)

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

fys. betegner den fysisk-matematiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.

- MADSEN, THORVALD JOHANNES MARIUS, (f. $^{18/2}$ 1870), dr. jur. & med., fh. direktør for statens seruminstitut, Stk. af Dbg., Dbmd. Skjolds gate 8, Kbh. Ø. ($^{15/4}$ 10 — biol.)

- BJERRUM, NIELS JANNIKSEN, (f. $11/3$ 1879), dr. phil., fh. professor i kemi ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Bjerregårdsvej 1, Valby. ($28/4$ 16 — fys.)
- NØRLUND, NIELS ERIK, (f. $26/10$ 1885), dr. phil., scient. & ing., professor i matematik ved Københavns universitet, direktør for geodætisk institut, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. — Selskabets præsident 1927—33. — Malmøgade 6, Kbh. Ø. ($28/4$ 16 — fys.)
- BOHR, NIELS HENRIK DAVID, (f. $7/10$ 1885), excellence, dr. jur., phil., scient. & techn., professor i teoretisk fysik ved Københavns universitet, R. af E., Kmd. af Dbg.¹, Dbmd., F. M. 1. m. Kr. — Selskabets nuværende præsident fra 1939. — Æresboligen, Gamle Carlsberg, Valby. ($27/4$ 17 — fys.)
- WESEBERG-LUND, CARL JØRGEN, (f. $22/12$ 1867), dr. phil., fh. professor extraord. i ferskvandsbiologi ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Københavnsvej 17, Hillerød. ($3/5$ 18 — biol.)
- BØGGILD, OVE BALTHASAR, (f. $16/5$ 1872), fh. professor i mineralogi og geologi ved Københavns universitet. Odensegade 15, Kbh. Ø. ($25/4$ 19 — fys.)
- HERTZSPRUNG, EJNAR, (f. $8/10$ 1873), dr. phil., math. & phys., fh. professor i astronomi ved universitetet i Leiden, fh. direktør ved observatoriet sammesteds. Villavej 6, Tølløse. ($25/4$ 19 — fys.)
- NIELSEN, JAKOB, (f. $15/10$ 1890), dr. phil., professor i matematik ved Københavns universitet. — Selskabets sekretær. — Lunde- have, Nordre strandvej 26, Helsingør. ($9/4$ 26 — fys.)
- SAND, KNUD AAGE BUCHTRUP, (f. $9/2$ 1887), dr. med., professor i retsmedicin ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Kildeskovsvej 81, Gentofte. ($8/4$ 27 — biol.)
- WINGE, ØJVIND, (f. $19/5$ 1886), dr. phil., professor ved Carlsberg laboratoriet og direktør for dets fysiologiske afdeling, Kmd. af Dbg., Dbmd. — Formand for den naturvidenskabelig-matematiske klasse. — Gamle Carlsberg vej 10, Valby. ($8/4$ 27 — biol.)

- JENSEN, PETER BOYSEN, (f. $18/1$ 1883), dr. phil., fh. professor i plantefysiologi ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg., Dbmd. Rådmandsgade 49, Kbh. N. ($5/4$ 29 — biol.)
- JESSEN, KNUD, (f. $29/11$ 1884), dr. phil. & scient., professor i botanik ved Københavns universitet, direktør for botanisk have, Kmd. af Dbg., Dbmd. Gothersgade 140, Kbh. K. ($5/4$ 29 — biol.)
- CHRISTIANSEN, JENS ANTON, (f. $6/9$ 1888), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Sundvænget 9, Hellerup. ($6/4$ 34 — fys.)
- LINDERSTRØM-LANG, KAJ ULRIK, (f. $29/11$ 1896), dr. med., phil. & scient., professor ved Carlsberg laboratoriet og direktør for dets kemiske afdeling, R. af Dbg. Gamle Carlsberg vej 10, Valby. ($12/4$ 35 — fys.)
- KRISTENSEN, MARTIN KRISTIAN, (f. $6/5$ 1888), dr. med., afdelingsforstander ved statens seruminstitut, R. af Dbg¹. Svinget 18, Kbh. S. ($3/4$ 36 — biol.)
- LANGSETH, ALEX WILLY, (f. $7/2$ 1895), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Østervoldgade 5, Kbh. K. ($3/4$ 36 — fys.)
- LUNDGAARD, EINAR, (f. $12/2$ 1899), dr. med., professor i fysiologi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Juliane Maries vej 26, Kbh. Ø. ($8/4$ 38 — biol.)
- JESSEN, BØRGE CHRISTIAN, (f. $19/6$ 1907), dr. phil., professor i matematik ved Københavns universitet. Bjerregårdsvej 13, Valby. ($14/4$ 39 — fys.)
- STRÖMGREN, BENGT GEORG DANIEL, (f. $21/1$ 1908), dr. phil., professor i astronomi ved Københavns universitet, direktør for Yerkes Observatory, Williams Bay, Wisc., U. S. A., R. af Dbg. ($14/4$ 39 — fys.)
- THOMSEN, NIELS MATHIAS PETER, (f. $9/10$ 1896), dr. phil., professor i zoologi ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole, R. af Dbg., Dbmd. Sankt Kjelds gade 14, Kbh. Ø. ($14/4$ 39 — biol.)
- ØRSKOV, JEPPE, (f. $2/3$ 1892), dr. med., direktør for statens seruminstitut, Kmd. af Dbg., Dbmd. Statens seruminstitut, Kbh. S. ($14/4$ 39 — biol.)

- CHRISTENSEN, ERIK HOHWÜ, (f. $^{25/9}$ 1904), dr. phil., professor i kropsøvelsernes fysiologi og hygiejne ved kungl. gymnastiska centralinstitutet i Stockholm. Gamla kyrkvägen 24, Danderyd. ($^{12/4}$ 40 — biol.)
- JACOBSEN, JACOB CHRISTIAN GEORG, (f. $^{13/1}$ 1895), dr. phil., professor i fysik ved Københavns universitet, R. af Dbg. Kærvangen 41, Gentofte. ($^{2/4}$ 43 — fys.)
- MØLLER, CHRISTIAN, (f. $^{22/12}$ 1904), dr. phil., professor extraord. i matematisk fysik ved Københavns universitet, R. af Dbg. Frølich's vej 42 A, Charlottenlund. ($^{2/4}$ 43 — fys.)
- FISCHER, ALBERT, (f. $^{23/7}$ 1891), dr. med., leder af Carlsbergfondets biologiske institut, R. af Dbg., Dbmd. Tagensvej 16, Kbh. N. ($^{14/4}$ 44 — biol.)
- HOLTER, HEINZ, (f. $^{5/6}$ 1904), dr. phil., forstander for Carlsberg laboratoriets cytokemiske underafdeling. — Selskabets kasserer. — Rahbeks allé 24, Kbh. V. ($^{14/4}$ 44 — fys.)
- NIELSEN, NIELS, (f. $^{3/10}$ 1893), dr. phil. & litt., professor i geografi ved Københavns universitet, R. af Dbg., Dbmd. Strandboulevarden 32, Kbh. Ø. ($^{14/4}$ 44 — fys.)
- REHBERG, POUL KRISTIAN BRANDT, (f. $^{29/3}$ 1895), dr. med. & phil., professor i zoofysiologi ved Københavns universitet. Juliane Maries vej 32, Kbh. Ø. ($^{14/4}$ 44 — biol.)
- BUCHTHAL, FRITZ, (f. $^{19/8}$ 1907), dr. med., direktør for neurofysiologisk institut ved Københavns universitet. Høje Skodsborgevej 14, Skodsborg. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- FENCHEL, MORITZ WERNER, (f. $^{3/5}$ 1905), dr. phil., professor i matematik (rationel mekanik) ved Danmarks tekniske højskole. Sønderengen 110, Søborg. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- JENSEN, KAI ADOLF, (f. $^{16/7}$ 1894), dr. med., professor i almindelig patologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Juliane Maries vej 22, Kbh. Ø. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- BJERRUM, JANNIK, (f. $^{5/4}$ 1909), dr. phil., professor i kemi ved Københavns universitet. Ingolfs allé 37, Kbh. S. ($^{2/4}$ 48 — fys.)

- DAM, CARL PETER HENRIK, (f. $^{21/2}$ 1895), dr. phil., professor i biologisk kemi ved Danmarks tekniske højskole. Jagtvej 229, Kbh. Ø. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- DEGERBØL, MAGNUS ANTON, (f. $^{8/7}$ 1895), dr. phil., bestyrer af Københavns universitets zoologiske museums 1. afdeling, lektor i kvartærzoologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Fuglevadsvej 4, Lyngby. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- JENSEN, KAI ARNE, (f. $^{27/3}$ 1908), dr. phil., professor extraord. i kemi ved Københavns universitet. Landsdommervej 1, Kbh. NV. ($^{2/4}$ 48 — fys.)
- JØRGENSEN, CARL ADOLF, (f. $^{3/10}$ 1899), dr. phil., professor i arvelighedslære ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole, R. af Dbg.¹ I. H. Mundts vej 4, Lyngby. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- KALCKAR, HERMAN MORITZ, (f. $^{26/3}$ 1908), dr. med., direktør for Københavns universitets institut for enzymfysiologi. Juliane Maries vej 28, Kbh. Ø. ($^{2/4}$ 48 — biol.)
- ROSENKRANTZ, ALFRED JOHANNES, (f. $^{11/11}$ 1898), professor extraord. i geologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Amagerbrogade 66, Kbh. S. ($^{2/4}$ 48 — fys.)
- HANSEN, HANS MARIUS, (f. $^{7/9}$ 1886), dr. phil., rektor for og professor i fysik ved Københavns universitet, Kmd. af Dbg.¹, Dbmd. Juliane Maries vej 30, Kbh. Ø. ($^{14/4}$ 50 — fys.)
- OLSEN, CARSTEN, (f. $^{1/3}$ 1891), dr. phil., amanuensis ved Carlsberg laboratoriet. Søndre fasanvej 61, Kbh. F. ($^{13/4}$ 51 — biol.)
- PEDERSEN, KAI JULIUS, (f. $^{31/3}$ 1899), dr. phil., lektor i kemi ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole. Genforeningsplads 44, Kbh. F. ($^{13/4}$ 51 — fys.)
- RASMUSSEN, EBBE KJELD, (f. $^{12/4}$ 1901), dr. phil., professor i fysik ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole, R. af Dbg. Hostrups vej 20, Kbh. V. ($^{13/4}$ 51 — fys.)
- JENSEN, AKSEL TOVBORG, (f. $^{8/2}$ 1911), dr. phil., professor i kemi ved den kgl. veterinær- og landbohøjskole. Ved kanalen 5, Kbh. K. ($^{4/4}$ 52 — fys.)
- POULSEN, CHRISTIAN HENRIK OTTO, (f. $^{8/3}$ 1896), dr. phil., professor i historisk geologi og palæontologi ved Københavns universitet. Hans Bruuns vej 7, Charlottenlund. ($^{4/4}$ 52 — biol.)

- FAURHOLT, THEODOR CARL, (f. $1\frac{1}{2}$ 1890), dr. phil., rektor for og professor i kemi ved Danmarks farmaceutiske højskole, Kmd. af Dbg., Dbmd. Sundvænget 3, Hellerup. ($10\frac{1}{4}$ 53 — fys.)
- IVERSEN, JOHANNES, (f. $27\frac{12}{12}$ 1904), dr. phil., statsgeolog ved Danmarks geologiske undersøgelse, R. af Dbg. Danstrupvej 18, Kbh. Ø. ($10\frac{1}{4}$ 53 — biol.)
- KEMP, TAGE, (f. $28\frac{8}{8}$ 1896), dr. med., professor i human arvebiologi og eugenik ved Københavns universitet. Solvænget 6, Kbh. Ø. ($10\frac{1}{4}$ 53 — biol.)
- BERG, KAJ, (f. $13\frac{5}{5}$ 1899), dr. phil., professor i ferskvandsbiologi ved Københavns universitet, R. af Dbg. Christian IV's vej 8, Hillerød. ($9\frac{1}{4}$ 54 — biol.)
- BØGGILD, JØRGEN KRUSE, (f. $30\frac{7}{7}$ 1903), dr. phil., amanuensis og inspektør ved Københavns universitets institut for teoretisk fysik. Blegdamsvej 17, Kbh. Ø. ($9\frac{1}{4}$ 54 — fys.)
- EINARSON, LÁRUS, (f. $5\frac{6}{6}$ 1902), professor i anatomi ved Århus universitet, R. af Dbg. Universitetsparken, Århus. ($9\frac{1}{4}$ 54 — biol.)
- NOE-NYGAARD, ARNE, (f. $30\frac{7}{7}$ 1908), dr. phil., professor i mineralogi ved Københavns universitet og bestyrer af universitetets mineralogisk-geologiske museum, R. af Dbg., F. M. 2. Østervoldgade 7, Kbh. K. ($9\frac{1}{4}$ 54 — fys.)

UDENLANDSKE MEDLEMMER

Efter anciennitet i selskabet. Den sidst anførte dato er indvalgsdatoen.

DEN HISTORISK-FILOSOFISKE KLASSE

- NILSSON, NILS MARTIN PERSSON, (f. $12\frac{7}{7}$ 1874), dr. phil., fh. professor i klassisk fornknaskap och antikens historia ved universitetet i Lund. Kmd. af Dbg. ($28\frac{4}{4}$ 16.)
- OLSEN, MAGNUS BERNHARD, (f. $28\frac{11}{11}$ 1878), dr. phil., fh. professor i oldnorsk og islandsk sprog og litteratur ved universitetet i Oslo. ($28\frac{4}{4}$ 16.)
- KOHT, HALVDAN, (f. $7\frac{7}{7}$ 1873), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Oslo. ($7\frac{4}{4}$ 22.)

- GARDINER, ALAN HENDERSON, (f. $^{29}/_3$ 1879), dr., ægyptolog. London. ($^{11}/_4$ 24.)
- JAEGER, WERNER WILHELM, (f. $^{30}/_7$ 1888), dr. phil., professor i klassisk filologi ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($^{11}/_4$ 24.)
- LÖFSTEDT, HAIMON EINAR HARALD, (f. $^{15}/_6$ 1880), dr. phil., fh. professor i romersk veltalenhed og poesi ved universitetet i Lund (Stockholm). ($^3/_4$ 25.)
- SMITH, HELMER, (f. $^{26}/_4$ 1882), dr. phil., fh. professor i sanskrit og sammenlignende indoeuropæisk sprogforskning ved universitetet i Uppsala. ($^8/_4$ 27.)
- MARSTRANDER, CARL JOHAN SVERDRUP, (f. $^{26}/_{11}$ 1883), dr., fh. professor i keltiske sprog ved universitetet i Oslo. ($^{13}/_4$ 28.)
- BRUNSCHVICG, LÉON, (f. $^{10}/_{11}$ 1869), fh. professor i filosofi ved universitetet i Paris. ($^{13}/_4$ 28.)
- MOBERG, CARL AXEL, (f. $^{15}/_6$ 1872), dr. phil., fh. professor i semitisk filologi ved universitetet i Lund. R. af Dbg. ($^5/_4$ 29.)
- EITREM, SAMSON, (f. $^{28}/_{12}$ 1872), fh. professor i klassisk filologi ved universitetet i Oslo. ($^{10}/_4$ 31.)
- VENDRYES, JOSEPH-JEAN-BAPTISTE, (f. $^{13}/_1$ 1875), dr. phil., fh. professor i alm. sprogvidenskab ved universitetet i Paris. ($^{21}/_4$ 33.)
- SHETELIG, HAAKON, (f. $^{25}/_6$ 1877), dr. phil., fh. professor, bestyrer af Bergens museums arkæologiske afdeling, Bergen. ($^6/_4$ 34.)
- KARLGREN, KLAS BERNHARD JOHANNES, (f. $^5/_{10}$ 1889), dr. phil., professor i østasiatisk sprogvidenskab og kultur, direktør for Östasiatiska samlingarne, Stockholm. ($^3/_4$ 36.)
- MASSIGNON, LOUIS-FERNAND-JULES, (f. $^{25}/_7$ 1883), dr., professor i islamisk sociologi ved Collège de France, Paris. ($^2/_4$ 37.)
- EKWALL, BROR OSCAR EILERT, (f. $^8/_1$ 1877), dr. phil., fh. professor i engelsk sprog ved universitetet i Lund. ($^8/_4$ 38.)
- SEIP, DIDRIK ARUP, (f. $^{31}/_8$ 1884), dr. phil., professor i nordisk sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. ($^8/_4$ 38.)
- FRINGS, THEODOR, (f. $^{23}/_7$ 1886), dr. phil., professor i tysk sprog og litteratur ved universitetet i Leipzig. ($^8/_4$ 38.)

- GÖTZE, ALBRECHT, (f. $^{11}/_1$ 1897), dr. phil., professor i assyriologi og babylonsk litteratur ved Yale University, New Haven, Conn. ($^{8}/_4$ 38.)
- LITTMANN, RICHARD LUDWIG ENNO, (f. $^{16}/_9$ 1875), dr. theol. & phil., fh. professor i semitiske sprog ved universitetet i Tübingen. ($^{8}/_4$ 38.)
- NORDAL, SIGURÐUR, (f. $^{14}/_9$ 1886), dr. jur., phil. & litt., fh. professor i islandsk filologi og kulturhistorie ved universitetet i Reykjavik, Islands minister i Danmark. Stk. af Dbg. ($^{12}/_4$ 40.)
- NYBERG, HENRIK SAMUEL, (f. $^{28}/_{12}$ 1889), dr. phil., professor i semitiske sprog ved universitetet i Uppsala. ($^{12}/_4$ 40.)
- WEIBULL, LAURITZ ULRIK ABSALON, (f. $^2/_4$ 1873), dr. phil., fh. professor i historie ved universitetet i Lund. ($^{12}/_4$ 40.)
- BOËTHIUS, CARL AXEL, (f. $^{18}/_7$ 1889), dr. phil., professor i klassisk arkæologi (fornkunskap och antikens historia) ved Göteborgs högskola. ($^{12}/_4$ 46.)
- L'ORANGE, HANS PETER, (f. $^2/_3$ 1903), dr. phil., professor i klassisk arkæologi og kunsthistorie ved universitetet i Oslo. ($^{12}/_4$ 46.)
- MORGENSTIERNE, GEORG VALENTIN VON MUNTHE AV, (f. $^3/_1$ 1892), dr. phil., professor i indisk filologi ved universitetet i Oslo. ($^{12}/_4$ 46.)
- ANGLÈS, HIGINI, (f. $^1/_1$ 1888), dr., professor, præsident for Pontificio Istituto di Musico Sacra, Rom. ($^{12}/_4$ 46.)
- BAILEY, HAROLD WALTER, (f. $^{16}/_{12}$ 1899), dr., professor i sanskrit ved universitetet i Cambridge, England. ($^{12}/_4$ 46.)
- BEAZLEY, SIR JOHN DAVIDSON, (f. $^{13}/_9$ 1885), dr., professor i klassisk arkæologi og kunst ved universitetet i Oxford. ($^{12}/_4$ 46.)
- BENVENISTE, ÉMILE, (f. $^{27}/_5$ 1902), professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Collège de France i Paris. ($^{12}/_4$ 46.)
- GRÉGOIRE, HENRI-CLÉMENT-GUSTAVE, (f. 1881), dr., professor i græsk ved universitetet i Bruxelles. ($^{12}/_4$ 46.)
- MAROUZEAU, JULES, (f. $^{20}/_3$ 1878), dr., fh. professor i latinsk sprog ved universitetet i Paris. ($^{12}/_4$ 46.)
- TILLYARD, HENRY JULIUS WESTENHALL, (f. $^{18}/_{11}$ 1881), dr., professor i græsk ved University College i Cardiff. ($^{12}/_4$ 46.)

- WELLESZ, EGON JOSEPH, (f. $^{21}/_{10}$ 1888), dr., reader i byzantinsk musik ved universitetet i Oxford. ($^{12}/_{4}$ 46.)
- AHNLUND, NILS GABRIEL, (f. $^{23}/_{8}$ 1889), dr. phil., professor i historie ved Stockholms högskola. R. af Dbg. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- HOLMBERG, AXEL OLOF (OLLE), (f. $^{20}/_{10}$ 1893), dr. phil., professor i litteraturhistorie og poetik ved universitetet i Lund. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- SOMMERFELT, ALF AXELSSØN, (f. $^{23}/_{11}$ 1892), dr. phil., professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Oslo. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- ALBRIGHT, WILLIAM FOXWELL, (f. $^{24}/_{5}$ 1891), dr. phil., professor i semitiske sprog ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- KURYŁOWICZ, JERZY, (f. $^{26}/_{8}$ 1895), professor i almen sprogvidenskab ved universitetet i Kraków. ($^{11}/_{4}$ 47.)
- LATTE, KURT, (f. $^9/_3$ 1891), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Göttingen. ($^2/_4$ 48.)
- SAHLGREN, GUSTAF FREDRIK JÖRAN, (f. $^8/_4$ 1884), dr. phil., professor i stednavneforskning ved universitetet i Uppsala. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- WESSÉN, ELIAS GUSTAF ADOLF, (f. $^{15}/_{4}$ 1889), dr. phil., professor i nordiske sprog ved Stockholms högskola. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- ALFÖLDI, ANDRÁS, (f. $^{27}/_{8}$ 1895), dr. phil., professor i gl. historie ved universitetet i Basel. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- JAKOBSON, ROMAN OSIPOVIČ (f. $^{11}/_{10}$ 1896), dr. phil., professor i slavisk sprog og litteratur ved Harvard University, Cambridge, Mass. ($^{22}/_{4}$ 49.)
- AUBERT, MARCEL, (f. $^9/_4$ 1884), dr. phil., professor ved École du Louvre, École des Beaux-Arts og École des Chartes, Paris. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- CHILDE, VERE GORDON, (f. $^{14}/_{4}$ 1892), dr. litt. & scient., professor i forhistorisk europæisk arkæologi ved universitetet i London. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- GIBB, HAMILTON ALEXANDER ROSSKEEN, (f. $^2/_1$ 1895), dr., professor i arabisk ved universitetet i Oxford. ($^{13}/_{4}$ 51.)
- GRABAR, ANDRÉ, (f. $^{26}/_{7}$ 1896), dr. phil., professor i byzantinsk arkæologi ved Collège de France, Paris. ($^{13}/_{4}$ 51.)

- GROOTAERS, JAN-JOZEF-LODEWIJK, (f. $\frac{9}{8}$ 1885), dr. phil., professor i fonetik og nederlandsk ved universitetet i Louvain. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- HARTMANN, PAUL RICHARD, (f. $\frac{8}{6}$ 1881), dr. phil., professor i arabisk ved universitetet i Berlin. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- HASSELROT, CARL GUNNAR BENGT BERNDTSSON, (f. $\frac{12}{8}$ 1910), dr. phil., professor, docent i romansk filologi ved universitetet i Uppsala. R. af Dbg. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- JOSEPHSON, RAGNAR, (f. $\frac{8}{3}$ 1891), dr. phil., professor i kunsthistorie ved universitetet i Lund. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- KLOEKE, GESINUS GERHARDUS, (f. $\frac{10}{7}$ 1887), dr. phil., professor i nederlandsk ved universitetet i Leiden. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LANDSBERGER, BENNO, (f. $\frac{21}{4}$ 1890), dr. phil., professor, Oriental Institute, University of Chicago, Ill. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LINDQVIST, SUNE, (f. $\frac{20}{3}$ 1887), dr. phil., professor i forhistorisk arkæologi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- LOMBARD, ALF, (f. $\frac{8}{7}$ 1902), dr. phil., professor i romanske sprog ved universitetet i Lund. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- SNELL, BRUNO KARL JOHANNES RICHARD, (f. $\frac{18}{6}$ 1896), dr. phil., professor i klassisk filologi ved universitetet i Hamburg. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- SYME, RONALD, (f. $\frac{11}{3}$ 1903), professor i antikkens historie ved universitetet i Oxford. ($\frac{13}{4}$ 51.)
- JACOBSEN, THORKILD PETER RUDOLPH, (f. $\frac{7}{6}$ 1904), dr. phil., professor, Oriental Institute, University of Chicago, Ill. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- KROEBER, ALFRED L., (f. $\frac{11}{6}$ 1876), dr. phil., fh. professor i antropologi ved University of California, Berkeley, Cal. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- THOMPSON, STITH, (f. $\frac{7}{3}$ 1885), dr. phil. & litt., professor i engelsk og folkløse ved Indiana University, Bloomington, Ind. ($\frac{4}{4}$ 52.)
- ANDERSSON, CARL INGVAR, (f. $\frac{19}{3}$ 1899), dr. phil., rigsarkivar, Stockholm. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- BELIĆ, ALEKSANDAR, (f. $\frac{15}{8}$ 1876), dr. phil., fh. professor i slavisk filologi ved universitetet i Beograd. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- DEVOTO, GIACOMO, (f. $\frac{19}{7}$ 1897), dr. phil., professor i lingvistik ved universitetet i Firenze. ($\frac{10}{4}$ 53.)

- ERNOUT, ALFRED GEORGES, (f. $\frac{30}{10}$ 1879), dr. phil., fh. professor i latinsk filologi ved Collège de France i Paris. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- GILSON, ÉTIENNE, (f. $\frac{13}{6}$ 1884), dr. phil., fh. professor i den middelalderlige filosofis historie ved Collège de France i Paris, nu ved Institute of Mediaeval Studies, Toronto. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- GJERSTAD, ERIK PAUL EINAR, (f. $\frac{30}{10}$ 1897), dr. phil., professor i klassisk fornknuskap och antikens historia ved universitetet i Lund. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- MALONE, KEMP, (f. $\frac{14}{3}$ 1889), dr. phil., professor i engelsk ved Johns Hopkins University, Baltimore, Md. R. af Dbg. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- TOIVONEN, YRJÖ HENRIK, (f. $\frac{19}{1}$ 1890), dr. phil., professor i finsk-ugrisk sprogforskning ved universitetet i Helsingfors. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- VASMER, MAX JULIUS FRIEDRICH, (f. $\frac{28}{2}$ 1886), dr. phil., professor i slavisk filologi ved det frie universitet i Berlin. ($\frac{10}{4}$ 53.)
- LÉVI-PROVENÇAL, ÉVARISTE, (f. $\frac{4}{11}$ 1894), professor ved universitetet i Paris, direktør for Institut des études islamiques. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- MARTINET, ANDRÉ, (f. $\frac{12}{4}$ 1908), dr. phil., professor i lingvistik ved Columbia University, New York. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- RÄSÄNEN, ARVO MARTTI OKTAVIANUS, (f. $\frac{25}{6}$ 1893), dr. phil., professor i tyrkisk filologi ved universitetet i Helsingfors. ($\frac{9}{4}$ 54.)
- SELMER, ERNST WESTERLUND, (f. $\frac{23}{4}$ 1890), dr. phil., professor i tysk filologi og almen fonetik ved universitetet i Oslo. ($\frac{9}{4}$ 54.)

DEN NATURVIDENSKABELIG-MATEMATISKE KLASSE

fys. betegner den fysisk-matematiske gruppe, biol. den biologiske gruppe.

- BERTRAND, GABRIEL-ÉMILE, (f. $\frac{17}{5}$ 1867), dr., fh. professor i biologisk kemi ved universitetet og direktør for det biologiske laboratorium ved Institut Pasteur i Paris. ($\frac{7}{4}$ 11 — fys.)
- HADAMARD, JACQUES-SALOMON, (f. $\frac{8}{12}$ 1865), dr. phil., fh. professor i rationel og kosmisk mekanik ved Collège de France i Paris. ($\frac{11}{4}$ 13 — fys.)

- BORDET, JULES-JEAN-BAPTISTE-VINCENT, (f. $1^3/6$ 1870), dr. phil., fh. direktør for Institut Pasteur i Bruxelles. ($9/4$ 20 — biol.)
- EINSTEIN, ALBERT, (f. $1^4/3$ 1879), dr. phil., fh. professor i teoretisk fysik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($9/4$ 20 — fys.)
- HEVESY, GEORGE CHARLES DE, (f. $1/8$ 1885), dr. med., phil. & scient., professor, universitetets institut for teoretisk fysik i København, og Institutet för organisk kemisk forskning, Stockholm. ($3/4$ 25 — fys.)
- BOREL, FÉLIX-EDOUARD-JUSTIN-ÉMILE, (f. $7/1$ 1871), dr., fh. professor i fysisk matematik ved universitetet i Paris. ($9/4$ 26 — fys.)
- DALE, SIR HENRY HALLETT, (f. $9/6$ 1875), dr., fh. direktør for National Institute for Medical Research, London. ($9/4$ 26 — biol.)
- DEBYE, PETER, (f. $2^4/3$ 1884), professor i fysik ved Cornell University, Ithaca, N. Y. ($9/4$ 26 — fys.)
- WARBURG, OTTO HEINRICH, (f. $8/10$ 1883), dr., professor, medlem af Kaiser Wilhelm Institut für Biologie, Berlin-Dahlem. ($8/4$ 27 — biol.)
- WIMAN, ANDERS, (f. $1^1/2$ 1865), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Uppsala (Lund). ($1^3/4$ 28 — fys.)
- NEUBERG, CARL, (f. $2^9/7$ 1877), dr., fh. professor i kemi ved New York University, N. Y. ($5/4$ 29 — biol.)
- v. FRISCH, KARL Ritter, (f. $2^0/11$ 1886), dr., professor i zoologi ved universitetet i München. ($1^0/4$ 31 — biol.)
- SIEGBAHN, KARL MANNE GEORG, (f. $3/12$ 1886), dr., professor, formand for Kungl. vetenskapsakademiens forskningsinstitut for experimentel fysik, Stockholm. ($2^1/4$ 33 — fys.)
- STENSIÖ, ERIK HELGE OSVALD, (f. $2/10$ 1891), dr. phil., professor, Naturhistoriska riksmuseum, Stockholm. Kmd. af Dbg. ($6/4$ 34 — biol.)
- FRANCK, JAMES, (f. $2^6/8$ 1882), dr. phil., professor i fysik ved universitetet i Chicago, Ill. ($6/4$ 34 — fys.)
- NEUGEBAUER, OTTO EDUARD HERMANN, (f. $2^6/5$ 1899), dr. phil., professor i matematik ved Brown University, Providence, R. I. ($6/4$ 34 — fys.)
- EKMAN, SVEN PETRUS, (f. $3^1/5$ 1876), dr. phil., fh. professor i zoologi ved universitetet i Uppsala. ($1^2/4$ 35 — biol.)

- VON EULER-CHELPIN, HANS KARL AUGUST SIMON, (f. $15/2$ 1873), dr. phil., fh. professor i almindelig og organisk kemi ved Stockholms högskola. ($12/4$ 35 — fys.)
- LILJESTRAND, GÖRAN, (f. $16/4$ 1886), dr. med., professor i farmakologi ved Karolinska institutet i Stockholm. ($12/4$ 35 — biol.)
- MOHR, OTTO LOUS, (f. $8/3$ 1886), dr. med., professor i medicin ved universitetet i Oslo. ($12/4$ 35 — biol.)
- BLAKESLEE, ALBERT FRANCIS, (f. $12/1$ 1874), dr. phil., fh. professor i botanik, Director, Smith College Genetics Experiment Station, Northampton, Mass. ($8/4$ 36 — biol.)
- STERN, OTTO, (f. $17/2$ 1888), professor i fysik, Berkeley, Cal. ($8/4$ 36 — fys.)
- GRAN, HAAKEN HASBERG, (f. $17/4$ 1870), dr. phil., fh. professor i botanik ved universitetet i Oslo. R. af Dbg. ($8/4$ 38 — biol.)
- GOLDSCHMIDT, RICHARD, (f. $12/4$ 1878), dr. phil., fh. professor i zoologi ved universitetet i Berkeley, Cal. ($8/4$ 38 — biol.)
- ROUS, FRANCIS PEYTON, (f. $5/10$ 1879), dr., Member of the Rockefeller Institute for Medical Research, New York, N. Y. ($8/4$ 38 — biol.)
- THIENEMANN, AUGUST, (f. $7/9$ 1882), dr. phil., professor i hydrobiologi ved universitetet i Kiel. ($8/4$ 38 — biol.)
- LAURITSEN, CHARLES CHRISTIAN, (f. $4/4$ 1892), dr. phil., professor i fysik ved California Institute of Technology i Pasadena, Cal. Kmd. af Dbg. ($14/4$ 39 — fys.)
- AHLMANN, HANS JAKOB KONRAD WILHELMSSON, (f. $4/11$ 1889), dr. phil., professor i geografi ved Stockholms högskola. ($12/4$ 46 — fys.)
- HAMMARSTEN, EINAR, (f. $4/1$ 1889), dr. phil., professor i kemi og farmaci ved Karolinska medico-kirurgiska institutet i Stockholm. ($12/4$ 46 — biol.)
- HANSTRÖM, BERTIL, (f. $20/11$ 1891), dr. phil., professor i zoologi ved universitetet i Lund. R. af Dbg. ($12/4$ 46 — biol.)
- KLEIN, OSKAR BENJAMIN, (f. $15/9$ 1894), dr. phil., professor i mekanik ved Stockholms högskola. ($12/4$ 46 — fys.)
- LINDBLAD, BERTIL, (f. $26/11$ 1895), dr. phil., direktør for Stockholms observatorium. ($12/4$ 46 — fys.)

- NORDHAGEN, ROLF, (f. $^{21/10}$ 1894), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Oslo. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- RIESZ, MARCEL, (f. $^{16/11}$ 1886), dr. phil., professor i matematik ved universitetet i Lund. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- DE BROGLIE, LOUIS-VICTOR-PIERRE-RAYMOND, Prince, (f. $^{15/s}$ 1892), dr., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Paris. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- CHADWICK, Sir JAMES, (f. $^{20/10}$ 1891), dr., fh. professor i fysik, Master of Gonville and Caius College, Cambridge, England. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- DRINKER, CECIL K., (f. $^{17/3}$ 1887), dr., professor i fysiologi ved Harvard University, School of Public Health, Boston, Mass. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- FLEMING, Sir ALEXANDER, (f. $^{6/s}$ 1881), dr., fh. professor i bakteriologi ved universitetet i London. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- FLOREY, Sir HOWARD WALTER, (f. $^{24/9}$ 1898), dr., professor i patologi ved universitetet i Oxford. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- HILL, ARCHIBALD VIVIAN, (f. $^{26/9}$ 1886), dr., professor i fysiologi ved universitetet i London. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- JOLIOT, JEAN-FRÉDÉRIC, (f. $^{19/3}$ 1900), dr., professor i kerne-kemi ved Collège de France i Paris. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- JONES, Sir HAROLD SPENCER, (f. $^{29/3}$ 1890), dr. phil., Astronomer Royal, direktør for observatoriet i Greenwich. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- KAPITZA, PJOTR, (f. $^{26/6/8/7}$ 1894), dr., professor, direktør for det fysiske forskningsinstitut ved akademiet i Moskva. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- MEITNER, LISE, (f. $^{7/11}$ 1878), dr. phil., fh. professor ved Kungl. svenska vetenskapsakademiens forskningsinstitut for fysik i Stockholm. ($^{12/4}$ 46 — fys.)
- RICHARDS, ALFRED NEWTON, (f. $^{22/3}$ 1876), dr., fh. professor i farmakologi ved universitetet i Philadelphia, Penn. ($^{12/4}$ 46 — biol.)
- STRUVE, OTTO, (f. $^{12/8}$ 1897), dr. phil., professor i astrofysik ved universitetet i Berkeley, Cal. ($^{12/4}$ 46 — fys.)

- VEBLEN, OSWALD, (f. $\frac{24}{6}$ 1880), dr., fh. professor i matematik ved Institute for Advanced Study, School of Mathematics, Princeton, N. J. ($\frac{12}{4}$ 46 — fys.)
- GISLÉN, TORSTEN RICHARD EMANUEL, (f. $\frac{21}{6}$ 1893), professor i zoologi ved universitetet i Lund. ($\frac{11}{4}$ 47 — biol.)
- SVEDBERG, THEODOR, (f. $\frac{30}{8}$ 1884), dr. phil., professor i fysisk kemi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- BORN, MAX, (f. $\frac{11}{12}$ 1882), dr. phil., professor i fysik ved universitetet i Edinburgh. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- MARCUS, ERNEST GOTTHELF, (f. $\frac{8}{6}$ 1893), professor i zoologi ved universitetet i São Paulo. ($\frac{11}{4}$ 47 — biol.)
- MELLANBY, SIR EDWARD, (f. $\frac{8}{4}$ 1884), dr., fh. professor, sekretær ved Medical Research Council, London. ($\frac{11}{4}$ 47 — biol.)
- OORT, JAN HENDRIK, (f. $\frac{28}{4}$ 1900), dr. phil., professor, direktør for observatoriet i Leiden. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- SIEGEL, CARL LUDWIG, (f. $\frac{31}{12}$ 1896), professor i matematik ved universitetet i Göttingen. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- VINOGRADOV, IVAN MATVEEVITCH, (f. $\frac{14}{9}$ 1891), professor, matematiker, Moskva. ($\frac{11}{4}$ 47 — fys.)
- KLING, CARL ALBIN, (f. $\frac{17}{5}$ 1879), dr. med., fh. professor og direktør for statens bakteriologiske laboratorium i Stockholm. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- MELIN, JOHANNES BOTVID ELIAS, (f. $\frac{28}{7}$ 1889), dr. phil., professor i fysiologisk botanik og anatomi ved universitetet i Uppsala. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- RUNNSTRÖM, JOHAN AXEL MAURITZ, (f. $\frac{17}{6}$ 1888), dr. phil., professor i eksperimentel zoologi og cellefysiologi ved Stockholms högskola. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- SVERDRUP, HARALD ULRIK, (f. $\frac{15}{11}$ 1888), dr. phil., direktør for Norges polarinstitut i Oslo. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- BÖVING, ADAM GIEDE, (f. $\frac{31}{7}$ 1869), dr. phil., U.S. National Museum, Bureau of Entomology, Washington, D.C. R. af Dbg. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)

- LITTLEWOOD, JOHN EDENSOR, (f. $\frac{9}{6}$ 1885), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{2}{4}$ 48 — fys.)
- MULLER, HERMANN JOSEPH, (f. $\frac{21}{12}$ 1890), dr. phil., professor i zoologi ved Indiana University, Bloomington, Ind. ($\frac{2}{4}$ 48 — biol.)
- HOLTEDAHL, OLAF, (f. $\frac{24}{6}$ 1885), dr. phil., professor i historisk geologi ved universitetet i Oslo. ($\frac{22}{4}$ 49 — fys.)
- SOLBERG, HALVOR SKAPPEL, (f. $\frac{5}{2}$ 1895), dr. phil., professor i teoretisk meteorologi ved universitetet i Oslo. ($\frac{22}{4}$ 49 — fys.)
- COURANT, RICHARD, (f. $\frac{8}{1}$ 1888), dr. phil., professor i matematik ved New York University, N. Y. ($\frac{22}{4}$ 49 — fys.)
- LIPMANN, FRITZ ALBERT, (f. $\frac{12}{6}$ 1899), dr. phil. & med., direktør for Biochemical Research Laboratory i Boston, Mass. ($\frac{22}{4}$ 49 — biol.)
- RAMON, GASTON LÉON, (f. $\frac{30}{9}$ 1886), fh. direktør for Institut Pasteurs serumafdeling i Garches, Seine et Oise. R. af Dbg. ($\frac{22}{4}$ 49 — biol.)
- FISHER, SIR RONALD AYLMER, (f. $\frac{17}{2}$ 1890), professor i genetik ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{14}{4}$ 50 — biol.)
- OPPENHEIMER, J. ROBERT, (f. $\frac{22}{4}$ 1904), professor, direktør for Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($\frac{14}{4}$ 50 — fys.)
- ADRIAN, EDGAR DOUGLAS, (f. $\frac{30}{11}$ 1889), dr. med. & scient., professor i fysiologi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- AVERY, OSWALD THEODORE, (f. $\frac{21}{10}$ 1877), dr. jur. & scient., fh. Member of the Rockefeller Institute for Medical Research, New York, N. Y. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- BEURLING, ARNE KARL-AUGUST, (f. $\frac{3}{2}$ 1905), dr. phil., professor i matematik ved universitetet i Uppsala. ($\frac{13}{4}$ 51 — fys.)
- BROWN, GEORGE LINDOR, (f. $\frac{9}{2}$ 1903), dr. med., professor i fysiologi ved University College i London. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)
- CLAUSEN, JENS CHRISTIAN, (f. $\frac{11}{3}$ 1891), dr. phil., afdelingsleder ved Carnegie Institution of Washington, Stanford, Cal. ($\frac{13}{4}$ 51 — biol.)

- DARLINGTON, CYRIL DEAN, (f. $^{19}/_{12}$ 1903), dr. scient., direktør for John Innes Horticultural Institution, Hertford, Engl. ($^{13}/_4$ 51 — biol.)
- DOBZHANSKY, THEODOSIUS, (f. $^{25}/_1$ 1900), dr. scient., professor i zoologi ved Columbia University i New York, N. Y. ($^{13}/_4$ 51 biol.)
- GAMOW, GEORGE ANTONY, (f. $^4/_3$ 1904), dr., professor i teoretisk fysik ved George Washington University i Washington, D. C. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- GUGGENHEIM, EDWARD ARMAND, (f. $^{11}/_8$ 1901), dr. scient., professor i kemi ved universitetet i Reading, Engl. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HASTINGS, ALBERT BAIRD, (f. $^{20}/_{11}$ 1895), dr. phil. & scient., professor i biokemi ved Harvard Medical School, Boston, Mass. ($^{13}/_4$ 51 — biol.)
- HEDVALL, JOHAN ARVID, (f. $^{18}/_1$ 1888), dr. phil., professor i kemisk teknologi ved Chalmers tekniska högskola, Göteborg. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HEISENBERG, WERNER KARL, (f. $^5/_{12}$ 1901), dr. scient., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Göttingen. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HOLMBERG, BROR ALEXANDER LUDVIG, (f. $^{30}/_7$ 1881), dr. scient., fh. professor i organisk kemi ved Stockholms tekniska högskola, forstander for Kungl. svenska vetenskapsakademiens Nobelinstitut for organisk kemi, Stockholm. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HULTHÉN, ERIK VILHELM, (f. $^{19}/_9$ 1891), dr. scient., professor i fysik ved Stockholms högskola. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- HÖRSTADIUS, SVEN OTTO, (f. $^{18}/_2$ 1898), dr. phil., professor i zoologi ved universitetet i Uppsala. ($^{13}/_4$ 51 — biol.)
- LANDAU, LEO, (f. $^{22}/_1$ 1908), professor i teoretisk fysik ved det russiske akademis fysiske institut i Moskva. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- MYRBERG, PEKKA JUHANA, (f. $^{30}/_{12}$ 1892), dr. phil., professor i matematik ved og kansler for universitetet i Helsingfors. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)
- PAULI, WOLFGANG, (f. $^{25}/_4$ 1900), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved Eidgenössische Technische Hochschule i Zürich. ($^{13}/_4$ 51 — fys.)

- ROSENFELD, LÉON HENRI CONSTANT, (f. $14/8$ 1904), dr. phil., professor i teoretisk fysik ved universitetet i Manchester. ($13/4$ 51 — fys.)
- SMITH, LENNART, (f. $23/7$ 1886), dr. phil., professor i organisk kemi ved universitetet i Lund. ($13/4$ 51 — fys.)
- SPATH, LEONARD FRANK, (f. $20/10$ 1882), dr. scient., Lecturer i geologi ved Birkbeck College in the University of London. ($13/4$ 51 — biol.)
- STÖRMER, FREDRIK CARL MÜLERTZ, (f. $3/9$ 1874), dr. phil., fh. professor i matematik ved universitetet i Oslo. ($13/4$ 51 — fys.)
- THJÖTTA, THEODOR, (f. $17/6$ 1885), dr. med., professor i bakteriologi og serologi ved universitetet i Oslo. ($13/4$ 51 — biol.)
- TISELIUS, ARNE VILHELM KAURIN, (f. $10/8$ 1902), dr. phil., professor i biokemi ved universitetet i Uppsala. ($13/4$ 51 — fys.)
- WIGGLESWORTH, VINCENT BRIAN, (f. $17/4$ 1899), dr. med., professor i biologi ved universitetet i Cambridge, Engl. ($13/4$ 51 — biol.)
- ZECHMEISTER, LÁSZLÓ, (f. $14/5$ 1889), dr. ing., professor i kemi ved California Institute of Technology i Pasadena, Cal. ($13/4$ 51 — fys.)
- BEADLE, GEORGE WELLS, (f. $22/10$ 1903), dr. phil., professor, direktør for The Kerckhoff Laboratories of Biology, California Institute of Technology i Pasadena, Cal. ($4/4$ 52 — biol.)
- SKOTTSBERG, CARL JOHAN FREDRIK, (f. $1/12$ 1880), dr. phil., fh. professor i botanik ved Göteborgs högskola. R. af Dbg. ($4/4$ 52 — biol.)
- WEYL, HERMANN, (f. $9/11$ 1885), dr. phil., fh. professor i matematik ved Institute for Advanced Study, Princeton, N. J. ($10/4$ 53 — fys.)
- MANTON, IRENE, (f. $17/4$ 1904), dr. phil., professor i botanik ved universitetet i Leeds. ($10/4$ 53 — biol.)
- THEORELL, AXEL HUGO TEODOR, (f. $6/7$ 1903), dr. med., professor, forstander ved Karolinska medico-kirurgiska institutets Nobel-institut i Stockholm. ($10/4$ 53 — biol.)
-

UDENLANDSKE MEDLEMMER

Alfabetisk fortegnelse.

Adrian.	Franck.	Kuryłowicz.	Rosenfeld.
Ahlmann.	Frings.	Landau.	Rous.
Ahnlund.	v. Frisch.	Landsberger.	Runnström.
Albright.	Gamow.	Latte.	Räsänen.
Alföldi.	Gardiner.	Lauritsen.	Sahlgren.
Andersson.	Gibb.	Lévi-Provençal.	Seip.
Anglès.	Gilson.	Liljestrand.	Selmer.
Aubert.	Gislén.	Lindblad.	Shetelig.
Avery.	Gjerstad.	Lindqvist.	Siegbahn.
Bailey.	Goldschmidt.	Lipmann.	Siegel.
Beadle.	Grabar.	Littlewood.	Skottsberg.
Beazley.	Gran.	Littmann.	Smith, H.
Belić.	Grégoire.	Lombard.	Smith, L.
Benveniste.	Grootaers.	Löfstedt.	Snell.
Bertrand.	Guggenheim.	Malone.	Solberg.
Beurling.	Götze.	Manton.	Sommerfelt.
Blakeslee.	Hadamard.	Marcus.	Spath.
Boëthius.	Hammarsten.	Marouzeau.	Stensiö.
Bordet.	Hanström.	Marstrander.	Stern.
Borel.	Hartmann.	Martinet.	Struve.
Born.	Hasselrot.	Massignon.	Störmer.
de Broglie.	Hastings.	Meitner.	Svedberg.
Brown.	Hedvall.	Melin.	Sverdrup.
Brunschvicg.	Heisenberg.	Mellanby.	Syme.
Böving.	Hevesy.	Moberg.	Theorell.
Chadwick.	Hill.	Mohr.	Thienemann.
Childe.	Holmberg, A. O.	Morgenstierne.	Thjötta.
Clausen, J. C.	Holmberg, B.	Muller.	Thompson.
Courant.	Holtedahl.	Myrberg.	Tillyard.
Dale.	Hulthén.	Neuberg.	Tiselius.
Darlington.	Hörstadius.	Neugebauer.	Toivonen.
Debye.	Jaeger.	Nilsson.	Vasmer.
Devoto.	Jacobsen, Th.	Nordal.	Veblen.
Dobzhansky.	Jakobson.	Nordhagen.	Vendryes.
Drinker.	Joliot.	Nyberg.	Vinogradov.
Einstein.	Jones.	Olsen, M. B.	Warburg.
Eitrem.	Josephson.	Oort.	Weibull, L.
Ekman.	Kapitza.	Oppenheimer.	Wellesz.
Ekwall.	Karlgren.	l'Orange.	Wessén.
Ernout.	Klein.	Pauli.	Weyl.
v. Euler-Chelpin.	Kling.	Ramon.	Wigglesworth.
Fisher.	Kloeke.	Richards.	Wiman.
Fleming.	Koht.	Riesz.	Zechmeister.
Florey.	Kroeber.		

SELSKABETS TILLIDSHVERV

Juni 1954

Præsident:

NIELS BOHR, valgt 31. marts 1939, genvalgt 1945, 1949 og
1954, valget gælder til april..... 1959

Klasseformænd:

JOHS. PEDERSEN, for den historisk-filosofiske klasse, valgt
27. marts 1942, genvalgt 1945, 1948, 1951 og
1954, valget gælder til april..... 1957

ØJVIND WINGE, for den naturvidenskabelig-matematiske
klasse, valgt 15. marts 1946, genvalgt 1949
og 1952, valget gælder til april..... 1955

Sekretær:

JAKOB NIELSEN, valgt 16. november 1945, genvalgt 1951,
valget gælder til april..... 1956

Redaktør:

L. L. HAMMERICH, valgt 18. april 1941, genvalgt 1946 og
1951, valget gælder til april..... 1956

Kasserer:

HEINZ HOLTER, valgt 13. marts 1953, valget gælder til
april..... 1958

Kassekommissionen:

N. E. NØRLUND (formand), valgt 12. april 1935, genvalgt
1939, 1943, 1947 og 1951, valget gælder til
april..... 1955

NIELS BJERRUM, valgt 12. april 1935, genvalgt 1937, 1941,
1945, 1949 og 1953, valget gælder til april 1957

K. FRIIS JOHANSEN, valgt 2. april 1948, genvalgt 1952, valget
gælder til april..... 1956

LOUIS HJELMSLEV, valgt 19. oktober 1951, genvalgt 1954,
valget gælder til april..... 1958

Revisorer:

CARSTEN HØEG, valgt 11. april 1947, genvalgt 1949, 1951 og
1953, valget gælder til april..... 1955

BØRGE JESSEN, valgt 20. april 1945, genvalgt 1946, 1948,
1950, 1952 og 1954, valget gælder til april 1956

Revisorsuppleanter:

- KAARE GRØNBECH, valgt 12. december 1947, genvalgt 1949,
1951 og 1953, valget gælder til april 1955
BENGT STRÖMGREN, valgt 20. april 1945, genvalgt 1946, 1948,
1950, 1952 og 1954, valget gælder til april 1956
-

*Medlemmer af kommissionen
for registrering af litterære kilder til dansk historie,
valgt af selskabet:*

- HANS RÆDER, valgt 6. marts 1936.
KNUD FABRICIUS, valgt 25. november 1949.

*Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje
bevarede kilder til dansk historie:*

C. O. BØGGILD-ANDERSEN
(formand)	}	valgt 16. april 1948.
HUGO MATTHIESSEN		
C. ELLING	}	valgt 19. oktober 1951.
TROELS FINK, prof., dr.		
-

Komiteen for Union Académique Internationale:

EJNAR DYGGVE	}	valgt 29. marts 1946.
L. L. HAMMERICH		
CARSTEN HØEG (formand)		
-

Komiteer for de af selskabet tiltrådte unioner under
Conseil International des Unions Scientifiques.

Union Astronomique Internationale.

EJNAR HERTZSPRUNG	}	valgt 9. maj 1924.
N. E. NØRLUND (formand)		
B. STRÖMGREN (sekretær)	}	valgt 17. november 1939.
Observator, mag. sc. JULIE
M. VINTER HANSEN		

Union Internationale de Physique pure et appliquée.

NIELS BOHR (formand)	}	valgt 13. december 1946.
J. C. JACOBSEN		
C. MØLLER	}	valgt 20. oktober 1950.
H. M. HANSEN		
F. H. B. INGERSLEV, prof., dr.	}	valgt juni 1951.
EBBE RASMUSSEN		

Union Géodésique et Géophysique Internationale.

N. E. NØRLUND (formand)	valgt 11. april 1924.	
ARNE NOE-NYGAARD	}	valgt 1. marts 1946.
HELGE PETERSEN, direktør for meteorologisk institut		
EINAR ANDERSEN, stats- geodæt, dr.	}	valgt 31. oktober 1947.
A. E. BRETTEING, professor		
A. SCHNEIDER, professor	}	valgt 2. april 1948.
NIELS NIELSEN		

Union Internationale des Sciences Biologiques.

ALBERT FISCHER	}	valgt 17. januar 1947.
P. BOYSEN JENSEN		
KNUD JESSEN		
TAGE KEMP		
P. BRANDT REHBERG (formand)		
KNUD SAND		
R. SPÄRCK, professor, dr.		
MATH. THOMSEN		
ØJVIND WINGE		
J. ØRSKOV		
H. LEMCHE, inspektør, dr.	valgt 1. december 1950.	

Union Internationale Mathématique.

A. F. ANDERSEN, prof., dr.	}	valgt 17. november 1951.
FR. FABRICIUS-BJERRE, pro- fessor, dr.		
W. FENCHEL		

DAVID FOG, professor, dr.	}	valgt 17. november 1951.
A. HALD, professor, dr.		
BØRGE JESSEN		
JAKOB NIELSEN (sekretær)		
N. E. NØRLUND (formand)		
RICH. PETERSEN, prof., dr.		
W. SIMONSEN, professor	}	valgt 2. maj 1952.
J. F. STEFFENSEN, prof., dr.		
SVEND LAURITZEN, doc., dr.		
SVEND BUNDGAARD, prof.		
KAJ RANDEKJØR, lektor, mag. scient.		

Committee on Science and its Social Relations.

H. E. GLAHLN, direktør, civil- ingeniør	}	valgt 22. april 1938.
N. THORKIL-JENSEN, prof.		
P. BRANDT REHBERG (for- mand)		valgt 23. januar 1948.

Rådgiver for den danske Unesco-nationalkommission:

NIELS BOHR, valgt 31. oktober 1947.

Komiteen for »Science Abstracting«:

JEAN ANKER, overbibl., dr.	}	valgt 17. november 1950.
J. A. CHRISTIANSEN		
J. C. JACOBSEN		
K. LINDERSTRØM-LANG		
ARNE MØLLER, overbibl.		
JAKOB NIELSEN		
P. BRANDT REHBERG	}	valgt april 1951.
E. LUNDGAARD		

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum«:

HANS RÆDER, valgt 18. oktober 1935.

KURT LATTE, Göttingen, valgt 4. november 1927.

CARSTEN HØEG, valgt 5. februar 1943.

KAJ BARR (formand), valgt 28. februar 1947.

Kommissionen for den nye Ducange:

HANS RÆDER, valgt 2. november 1928.

FR. BLATT, valgt 17. november 1933.

CARSTEN HØEG (formand), valgt 2. april 1948.

Kommissionen for »Monumenta Musicae Byzantinae«:

POUL TUXEN, valgt 3. november 1933.

CARSTEN HØEG, valgt 28. november 1941.

EJNAR DYGGVE, valgt 12. april 1946.

KNUD JEPPESEN, valgt 12. april 1946.

Kommissionen for »A Critical Pāli Dictionary«:

POUL TUXEN (formand), valgt 14. december 1934.

HELMER SMITH, Uppsala, valgt 14. december 1934.

Carlsbergfondets direktion:

JOHS. PEDERSEN (formand), valgt 29. januar 1926, genvalgt 1928, 1938 og 1948, valget gælder til 30. september.....	1958
NIELS BJERRUM, valgt 27. februar 1931, genvalgt 1936 og 1946, valget gælder til 30. september.....	1956
KNUD JESSEN, valgt 5. februar 1937, genvalgt 1944 og 1954, valget gælder til 30. september.....	1964
BØRGE JESSEN, valgt 28. april 1950, valget gælder til 30. september.....	1960
KAARE GRØNBECH, valgt 2. maj 1952, valget gælder til 30. september.....	1962

Medlem af Frederiksborg-museets bestyrelse:

JOHS. PEDERSEN, valgt 12. marts 1926, genvalgt 1928, 1938 og 1948, valget gælder til 30. september ..	1958
---	------

Tilforordnede til Carlsberg laboratoriets bestyrelse:

- A. C. ANDERSEN, cand. polyt., forstander for landøkonomisk forsøgslaboratoriums kemiske afdeling, valgt 6. februar 1925, genvalgt 1930, 1935, 1940, 1945 og 1950, valget gælder til 30. september 1955
- NIELS HJELTE CLAUSSEN, dr. techn., fh. direktør ved Carlsberg bryggerierne, valgt 11. februar 1938, genvalgt 1942, 1947 og 1952, valget gælder til 30. september 1957

Medlemmer af Rask-Ørsted-fondets bestyrelse,

valgt af selskabet:

- NIELS BJERRUM, valgt 31. oktober 1919, genvalgt 1923, 1927, 1931, 1935, 1939, 1943, 1947 og 1951, valget gælder til 31. oktober 1955
- K. FRIIS JOHANSEN, valgt 19. oktober 1945, genvalgt 1947 og 1951, valget gælder til 31. oktober 1955

*Medlemmer af kommissionerne**under »Statens almindelige videnskabsfond«,*

valgt af selskabet:

Kommissionen for de humanistiske videnskaber:

- KAJ BARR, valgt den 19. september 1952, genvalgt 15. maj 1953, valget gælder til 30. september 1958

Kommissionen for naturvidenskaberne:

- H. M. HANSEN, valgt 19. september 1952, genvalgt 15. maj 1953, valget gælder til 30. september 1958
- K. LINDERSTRØM-LANG, valgt 19. september 1952, valget gælder til 30. september 1957

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« (Lundehave):

- TH. KNUDTZON, højesteretssagfører, valgt 3. november 1939, genvalgt april 1943 og 1949, valget gælder til april 1955
- KAARE GRØNBECH, valgt 6. maj 1949, valget gælder til april 1955

EJNAR DYGGVE (formand), valgt 25. november 1949, valget
gælder til april 1955
WERNER FENCHEL, valgt 9. april 1954, valget gælder til april 1955

*Bestyrelsen for »Emil Herborgs legat til unge, danske,
mandlige, ubemidlede naturvidenskabsmænd«:*

Valgene gælder til april i de nedenfor nævnte år.

O. B. BØGGILD, valgt 19. april 1929, genvalgt 1935, 1942 og
1950 1958
KNUD JESSEN, valgt 1. april 1932, genvalgt 1936, 1943 og 1951 1959
N. E. NØRLUND, valgt 2. maj 1941, genvalgt 1948 1956
NIELS BOHR (formand), valgt 2. november 1945, genvalgt
1947 1955
MATHIAS THOMSEN, valgt 1. marts 1946, genvalgt 1949 ... 1957
BENGT STRÖMGREN, valgt 11. april 1947, genvalgt 1952 ... 1960
J. A. CHRISTIANSEN, valgt 2. april 1948, genvalgt 1953 1961
P. BRANDT REHBERG, valgt 9. april 1954 1962

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat«:

J. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950
og 1953, valget gælder til april 1956
KNUD JESSEN, valgt 31. januar 1947, genvalgt 1950 og 1953,
valget gælder til april 1956
JAKOB NIELSEN (formand), valgt 31. oktober 1947, genvalgt
1950 og 1953, valget gælder til april 1956

Administrationsudvalget for »Niels Bohr legatet«:

NIELS BOHR	}	valgt 18. januar 1946.
JAKOB NIELSEN		
N. E. NØRLUND		

Den danske bestyrelse for de skandinaviske naturforsker møder:

Valg foretages før hvert naturforsker møde.

NIELS BJERRUM	}	valgt 30. marts 1928, genvalgt 13. december 1935.
NIELS BOHR		
ØJVIND WINGE (sekretær), valgt 16. november 1928, genvalgt 13. december 1935.		
KNUD JESSEN	}	valgt 13. december 1935.
C. WESENBERG-LUND		

*Medlem af bestyrelsen for »Danmarks akvarium«, Charlottenlund,
valgt af selskabet:*

R. SPÄRCK, prof., dr., valgt 16. april 1948, genvalgt 1952,
valget gælder til 31. december 1958

*Medlem af bestyrelsen for legatet »Ole Rømer medaillen«,
valgt af selskabet:*

N. E. NØRLUND, valgt 1. december 1944, genvalgt 1951, valget
gælder til 1956

*Medlem af den danske forening »Norden's« nordiske sprognævn,
valgt af selskabet:*

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN, valgt 26. januar 1945.

Selskabets mødelokaler: Dantes plads 35, København V.
Telf. Byen 8980.

Selskabets sekretariat: Ny vestergade 23, København V.
Telf. Byen 3240.

Arkivar: ASGER LOMHOLT (f. ²/₈ 1901), cand. theol., R. af Dbg.
Normasvej 32, Valby. Telf. Valby 2163. — (¹/₉ 1925.)

Assistent: FRU ELLEN ERICHSEN (f. ¹²/₇ 1897). — (¹/₁ 1932.)

BERETNING OM MØDERNE 1953—54

211.—212. selskabsår.

1. Mødet den 23. oktober 1953.

Til stede var 41 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Th. Madsen, Nørlund, Hertzsprung, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Tuxen, Brøndum-Nielsen, K. Jessen, J. A. Christiansen, Dyggve, Hammerich, Langseth, Lundsgaard, Børge Jessen, Fabricius, Høeg, Grønbech, Jepsen, Holter, Barr, Buchthal, Fenchel, Elling, J. Bjerrum, Rosenkrantz, Birket-Smith, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Riis, Topsøe-Jensen, Faurholt, Iversen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Sand, Møller.

Præsidenten bød medlemmerne velkommen til den nye mødesæson.

Præsidenten meddelte, at selskabets mødesal i sommerens løb var undergået en afsluttende ændring: kaminer og spejle samt udsmykningen over dørene var fjernet, de fire marmor-medailjoner var opsat på væggen i vestibulen, og salens vægge havde fået anden farve. Præsidenten takkede det udvalg, der havde taget sig af det flerårige arbejde, samt Carlsbergfondets direktion, der havde bevilget de betydelige midler til de mange ændringers gennemførelse siden flytningen af Krøyers maleri.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et indenlandsk medlem, nemlig dr. phil. ADOLF SEVERIN JENSEN, fh. professor i zoologi ved Københavns universitet, optaget i den naturvidenskabelig-matematiske klasse den 5. april 1929, død den 29. august 1953.

Endvidere havde selskabet mistet to udenlandske medlemmer, nemlig dr. phil. KARL VILHELM ZETTERSTÉEN, fh. professor i

semitisk filologi ved universitetet i Uppsala, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 5. april 1929, død den 1. juni 1953, og dr. phil. ALFONS DOPSCH, fh. professor i historie ved universitetet i Wien, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 10. april 1931, død den 1. september 1953.

Legationsråd RUDOLF COLLSTROP var afgået ved døden den 16. august 1953. Selskabets præsident og formanden for bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand«, Ejnar Dyggve, udtalte nogle mindeord om Rudolf Colltrop.

JOHS. PEDERSEN talte mindeord om O. E. RAVN.
Trykt side 59—61.

KNUD JEPPESEN gav en meddelelse: *Et Palestrina-fund (Mantova-messengerne)*.

Da den store tyske udgave af GIOVANNI PIERLUIGI DA PALESTRINA'S *Opera omnia* i 1907 endelig forelå afsluttet, mente man dermed at have publiceret alle hidtilkendte autentiske værker af komponisten. Man var dog klar over, at der savnedes en række messer, som Palestrina — efter hvad der fremgik af breve i Gonzaga-arkivet — i årene 1568 og 1578—79 havde skrevet på bestilling af hertugen af Mantova. Men trods ihærdige efterforskninger var det dog aldrig lykkedes at komme disse værker på sporene, og man regnede derfor med, at de var gået tabt.

Ved en systematisk gennemgang af *Fondo di S. Barbara* i musik-konservatoriets bibliotek i Milano er foredragsholderen stødt på 10 ukendte Palestrina-messer, som uden tvivl er identiske med de hidtil forgæves eftersøgte. Dette fremgår ikke blot af deres musikalske faktur, men yderligere af de oplysninger — her iblandt vigtige hidtil ukendte led i korrespondancen mellem Palestrina og hertugen — det for nyligt er lykkedes at fremdrage i arkivet i Mantova.

De 9 af disse messer er skrevet over temaer, som hertugen sendte Palestrina, og som stadig findes i en korbog i slotskirken i Mantova (S. Barbara). De indtager en særstilling i Palestrina's produktion, idet de ikke som hans øvrige værker er skrevet for den romerske liturgi, men for den sær-liturgi (med dertil knyttede særlige kultiske melodier), som hertugen havde opnået pavelig tilladelse til at indføre i S. Barbara. De er tillige prægede ved usædvanlig kunstfærdighed i behandling af temaerne — en omstændighed, der utvivlsomt står i forbindelse med hertugens udtrykkeligt herom udtalte ønske.

Kommissionen for »Corpus Lexicographorum Graecorum« havde sendt beretning for året 1952. Trykt side 139—40 sammen med beretning for 1953.

»Danmarks akvarium« havde sendt beretning om virksomheden i året 1952—53.

Den af Carlsbergfondets direktion foreslåede og af selskabet den 13. marts 1953 vedtagne ændring af fondets statutter § XVII havde under 4. juni 1953 modtaget kgl. konfirmation.

Undervisningsministeriet havde sendt udkast til en ny fundats for »Professor, dr. phil. Johannes Schmidts legat for havforskning« med anmodning om selskabets udtalelse, idet bestemmelsen i § 4 i udkastet vedrørende valg af nye medlemmer af bestyrelsen foresloges ændret således, at valget alene foretoges af det matematisk-naturvidenskabelige fakultet ved Københavns universitet i stedet for som hidtil skiftevis af Carlsbergfondets direktion, videnskaberne selskab, fiskeriministeriet og fakultetet.

Selskabet havde meddelt ministeriet, at det intet havde at erindre mod den foreslåede ændring. Den nye fundats havde senere modtaget kgl. konfirmation.

Selskabet havde sendt en lykønskningsskrivelse til universitetet i Århus på 25-års dagen for dets oprettelse, den 11. september 1953.

»Conseil International des Unions Scientifiques« havde sendt trykt beretning om mødet i Amsterdam den 1.—3. oktober 1952.

Carsten Høeg havde sendt beretning om mødet i »Union Académique Internationale« i Bruxelles den 16.—20. juni 1953, i hvilket han sammen med Franz Blatt havde deltaget som selskabets delegerede. Carsten Høeg var valgt til unionens præsident. Beretning trykt side 143—44.

»Union Académique Internationale« havde sendt trykt beretning om mødet i Bruxelles den 16.—20. juni 1953.

Tage Kemp havde sendt beretning om mødet i »International Union of Biological Sciences« i Nice den 17.—21. august 1953, hvori han havde deltaget som selskabets delegerede. Trykt side 145—46.

Øjvind Winge havde repræsenteret selskabet ved »Il VI Congresso Internazionale di Microbiologia« i Rom den 6.—12. september 1953.

Selskabet havde modtaget et mindeskrift om professor Henri Moissan i anledning af 100-året for hans fødsel. Ved en festlighed i Paris den 20. maj 1953 var selskabet repræsenteret ved den danske ambassadør.

Einar Dyggve havde sendt beretning om sin deltagelse som selskabets delegerede i »The IXth International Congress of Byzantine Studies« i Thessaloniki den 12.—25. april 1953.

Knud Fabricius havde sendt beretning om »Le Congrès International de Numismatique« i Paris den 6.—11. juli 1953, hvori han havde deltaget som selskabets delegerede.

Senatet i Lübeck havde stillet et beløb på 2.400 DM til rådighed for en ung, dansk videnskabsmand til et års studium ved det videnskabelige Stadtbibliothek i Lübeck og havde anmodet selskabet om at fremsætte forslag. Efter indstilling af C. O. Bøggild-Andersen havde selskabet anbefalet stud. mag. H. Hellmuth Andersen, Århus, til modtagelse af stipendiet.

I sommerens løb havde selskabet indgået følgende bytteforbindelser:

Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, Kraków. — Hist.-filol. Medd. og Skrifter.

Polskie Towarzystwo Botaniczne, Sekcja Dendrologiczna, Warszawa. — Biol. Medd. og Skrifter.

Bibliotheek van het Wiskundig Genootschap, Amsterdam. — Mat.-fys. Medd.

Accademia Toscana di scienze e lettere »La Colombaria«, Firenze. — Hist.-filol. Medd. og Skrifter.

Bibliothèque nationale, Skopje. — Oversigt, Hist.-filol. og Arkæol.-kunsth. Medd. og Skrifter.

Royal Asiatic Society, Ceylon Branch, Colombo, Ceylon. — Hist.-filol. Medd. og Skrifter.

Bytteforbindelse med Rice Institute, Houston, Texas, var udvidet med Hist.-filol. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana, og at sende samtlige publikationer.

På grund af omordning af de videnskabelige biblioteker i Praha ophørte selskabets forbindelse med Královská česká společnost nauk, hvorimod to sæt publikationer skulle sendes til Československá akademie věd základní knihovna, Praha (tidligere Česká akademie věd a umění, hvormed selskabet havde bytteforbindelse).

Rask-Ørsted fondets bestyrelse havde bevilget selskabet 15.000 kr. som fortsat støtte til opretholdelse af dets internationale forbindelser.

Den grevelige Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelse havde sendt beretning for året 1952 samt meddelelse om, at selskabets andel i stiftelsens overskud for året 1952 androg 5.462 kr. 34 øre.

Selskabets kommissionær, Ejnar Munksgaards forlag, havde sendt meddelelse om salget af selskabets publikationer i året 1952. Salgsindtægten for selskabet udgjorde 15.231 kr. 21 øre.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af professor Peter Jørgensen: »Zum Schleswiger Niederdeutsch. Kritik und Forschung« i Hist.-filol. Medd. Trykt i bd. 34, nr. 2.

I sommerens løb var følgende afhandlinger optaget i publikationerne:

Mag. scient. Torben Huus og Črtomir Zupančič, Ljubljana: »Excitation of Nuclear Rotational States by the Electric Field of Impinging Particles«. Trykt i Mat.-fys. Medd. bd. 28, nr. 1.

Dr. Gaja Alaga, Jugoslavien, dr. phil. O. Kofoed-Hansen og mag. scient. Aage Winther: »On the Pseudoscalar Interaction in β -Decay«. Trykt i Mat.-fys. Medd. bd. 28, nr. 3.

Selskabets udenlandske medlem, dr. phil. Adam G. Böving, Washington D. C., havde indsendt et arbejde: »Mature Larvae of the Beetle-Family Anobiidae«. Vil blive trykt i Biol. Medd. bd. 22, nr. 2.

Redaktøren fremlagde som udkommet i sommerens løb:
Oversigt over selskabets virksomhed 1952—53.

Hist.-filol. Medd. bd. 33, nr. 5, Hans Ræder; 34, 1, Knud Togeby.

Mat.-fys. Medd. bd. 27, nr. 12, Gunnar Källén; 27, 13, C. B. Madsen; 27, 14, Aage Winther & O. Kofoed-Hansen; 27, 15, Jens Lindhard & Morten Scharff; 27, 16, Aage Bohr & Ben R. Motelson; 28, 1, Torben Huus & Črtomir Zupančič.

Biol. Medd. bd. 21, nr. 8, Hans Helbæk; 21, 9, F. Børgesen.

2. Mødet den 6. november 1953.

Til stede var 37 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *leder af mødet*, N. Bjerrum, Winge, Friis Johansen, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Brøndsted, Børge Jessen, Fabricius, Høeg, Stender-Petersen, J. C. Jacobsen, Møller, Holter, Niels Nielsen, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, J. Bjerrum, Degerbøl, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Riis, Faurholt, Iversen, Jakob Nielsen, *sekretær*.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet et indenlandsk medlem, nemlig dr. phil. HOLGER PEDERSEN, fh. professor i sammenlignende sprogvidenskab ved Københavns universitet, optaget i den historisk-filosofiske klasse den 7. april 1905, klasseformand 1934, selskabets præsident 1934—38, død den 25. oktober 1953.

Finska vetenskapsakademien, Helsingfors, havde sendt selskabet et kondolencetelegram.

K. FRIIS JOHANSEN gav en meddelelse: *Votivindskrifter fra en nymfehelligdom på Kypros*.

Nationalmuseets antiksamling har allerede længe besiddet et antal kypriske på lerkar indridsede indskrifter, der er rettede til en nymfe. Deres nøjagtige proveniens har indtil fornylig ikke været kendt, og en virkelig forståelse af disse singulære og i flere henseender mærkelige dokumenter er først blevet mulig, efter at det nu er lykkedes at finde og udgrave den helligdom, fra hvilken de stammer, og derfra at fremdrage et omfattende indskriftmateriale. Indskrifterne, der med sikkerhed kan dateres til omkring 220 f. Chr., er alle affattede på græsk, men dels i Koine-sprog skrevet med bogstavskrift, dels i den lokale dialekt skrevet

med stavelsesskrift. De giver det yngste indtil nu kendte datum for anvendelsen af denne sidste og frembyder indholdsmæssigt, i særdeleshed i religionshistorisk henseende, ikke ringe interesse.

Trykt på tysk i Arkæol.-kunsthist. Medd. bd. 4, nr. 1.

JOHS. BRØNDUM-NIELSEN gav en meddelelse: *En stilfigur i H. C. Andersens prosa.*

Den gængse mening, at *Oratio tecta* (dækning, »style indirect libre«) indføres i dansk litteratur af J. P. JACOBSEN, holder ikke stik. På karakteristisk, vekslede måde fremtræder den navnlig hos forfattere fra tiden efter 1825: BLICHER, H. C. ANDERSEN, CARL BERNHARD, GOLDSCHMIDT, TOPSØE o. fl. Især præger den på væsentlig vis H. C. ANDERSENS prosastil, hvilket nærmere belyses.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med følgende:

Institut Henri Poincaré, Paris. — Mat.-fys. Medd.

Asociación química Argentina, Buenos Aires. — Mat.-fys. Medd.

Sociedad Chilena de química, Concepción. — Mat.-fys. Medd.

Det vedtoges at udvide bytteforbindelsen med Universidade de Lisbôa, Biblioteca da faculdade de ciências, og at sende Mat.-fys. Medd.

3. Mødet den 20. november 1953.

Til stede var 39 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzprung, Johs. Pedersen, Winge, Knud Jessen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Martin Kristensen, Lundsgaard, Børge Jessen, Math. Thomsen, Grønbech, J. C. Jacobsen, Møller, Fischer, Holter, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Buchthal, Fenchel, Brandt, Matthiessen, J. Bjerrum, Degerbøl, Rosenkrantz, H. M. Hansen, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Iversen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Th. Madsen, Faurholt. — Desuden selskabets udenlandske medlem professor G. Hevesy.

EINAR LUNDSGAARD talte mindeord om JOHS. BOCK.

Trykt side 63—69.

C. MØLLER forelagde en afhandling af D. C. CHOUDHURY: *Intermediate Coupling Calculations in the Unified Nuclear Model.*

C. MØLLER forelagde en afhandling af GERHART LÜDERS: *On the Equivalence of Invariance under Time Reversal and under Particle-Antiparticle Conjugation for Relativistic Field Theories.*

I anledning af afslutningen af mødesalens nye indretning forelagde arkivar ASGER LOMHOLT nogle oplysninger om P. S. Krøyers maleri »Et møde i Videnskabernes Selskab« og dets tilblivelse.

Sekretæren meddelte, at der kunne indsendes forslag til prisopgaver for legaterne inden 1. januar 1954.

P. Boysen Jensen havde indsendt en afhandling: »Über die Wachstumsvorgänge in der Spitze der Wurzelhaare von *Phleum*« til optagelse i Biol. Medd. uden forelæggelse. Trykt i bd. 22, nr. 1.

Det vedtoges at sende samtlige selskabets publikationer til Duborg-skolen, Flensborg.

4. Mødet den 4. december 1953.

Til stede var 38 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Johs. Pedersen, Winge, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Martin Kristensen, Lundsgaard, Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, Rubow, J. C. Jacobsen, Møller, Holter, Barr, Brandt, Matthiessen, J. Bjerrum, Degerbøl, H. M. Hansen, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Topsøe-Jensen, Faurholt, Iversen, Kemp, Hammerich, *fung. sekretær*, Langseth, Niels Nielsen. — Desuden som gæst museumsintendant, docent, dr. Karl Gustaf Izikowitz, Göteborg.

MATHIAS THOMSEN forelagde det af selskabets udenlandske medlem, dr. phil. ADAM G. BÖVING, Washington D. C., indsendte arbejde med titel: *Mature Larvae of the Beetle-Family Anobiidae.*

Arbejdet er en indgående anatomisk-systematisk behandling af larverne af en billegruppe, der både teoretisk og på grund af sin økonomiske betydning har megen interesse. I sit emnevalg og sin metode fortsætter det en gammel tradition i dansk entomologi.

KAJ BIRKET-SMITH fremlagde sit sidste arbejde: *The Chugach Eskimo* (Nationalmuseets skrifter, etnografisk række. VI. 1953).

Værket udgør et af resultaterne af den første dansk-amerikanske ekspedition til Alaska 1933 og giver en beskrivelse af de hidtil meget lidt kendte Chugach-eskimoer i Prince William Sound tillige med en analyse af deres kultur. Denne slutter sig ret nær til kulturen på Kodiak og Aleuterne og synes at kunne forklares som en i sit grundlag ægte eskimoisk kultur, der har bibeholdt enkelte særligt gamle træk, men i øvrigt er stærkt ændret ved påvirkninger fra Asien og indianerne på Amerikas nordvestkyst.

Johs. Pedersen gav nogle oplysninger om arbejdet med »L'Encyclopédie de l'Islam« og de sidst afholdte møder derom.

Rask-Ørsted fondets bestyrelse havde sendt beretning for året 1951—52.

Efter indstilling fra repræsentationsudvalget vedtoges følgende:

Til »Le Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques« i Madrid den 21.—27. april 1954 delegeredes Johs. Brøndsted.

Til festlighederne i Nancy og Paris i maj 1954 i anledning af professor Henri Poincaré's 100-års fødselsdag delegeredes N. E. Nørlund.

Til »Den anden internationale kongres for klassiske studier« i København den 23.—28. august 1954 delegeredes Hans Ræder og Ejnar Dyggve.

Til generalforsamlingen i »International Mathematical Union« i Haag den 31. august—1. september 1954 delegeredes N. E. Nørlund og W. Fenchel.

Til generalforsamlingen i »Union Géodésique et Géophysique Internationale« i Rom den 15.—29. september 1954 delegeredes N. E. Nørlund.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Towarzystwo Naukowe, Toruń, og at sende samtlige selskabets publikationer.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger:

Dr. D. C. Choudhury, Calcutta: »Intermediate Coupling Calculations in the Unified Nuclear Model« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. 28, nr. 4.

Dr. Gerhart Lüders, Göttingen: »On the Equivalence of Invariance under Time Reversal and under Particle-Antiparticle Conjugation for Relativistic Field Theories« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. 28, nr. 5.

5. Mødet den 18. december 1953.

Til stede var 35 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Ræder, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Hammerich, Martin Kristensen, Brøndsted, Børge Jessen, Rubow, Grønbech, Barr, Buchthal, Fenchel, Brandt, Matthiessen, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, H. M. Hansen, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Topsøe-Jensen, Iversen, Jakob Nielsen, *sekretær*. — Desuden som gæst professor, dr. V. K. La Mer, New York.

L. L. HAMMERICH gav en meddelelse: *Blandt eskimoer i Alaska*.

En studierejse i sommeren 1953 havde til formål at udfinde mere end hidtil kendt om grænserne for vesteskimoisk i Alaska. Der gaves en beretning om rejsen og dens resultater, herunder oplysninger om dialekter indenfor vesteskimoisk.

BØRGE JESSEN fremlagde: *Harald Bohr, Collected Mathematical Works*, udgivet af Dansk matematisk forening med støtte af Rask-Ørsted fondet og Carlsbergfondet.

H. TOPSØE-JENSEN gav en meddelelse: *Kartoflerne, en historie af H. C. Andersen*.

I en lille samling Anderseniana i det kgl. biblioteks håndskriftsamling (Ny kgl. samling nr. 2451, 4to) findes manuskripterne til en hidtil upåagtet historie fra 1855: »Kartoflerne«. Digteren fandt den selv med rette for ubetydelig og opgav at lade den trykke, men de to bevarede redaktioner er af interesse til belysning af hans arbejdsmetode, og hans anvendelse af enkeltheder af historien i senere eventyr er et karakteristisk vidnesbyrd om, i hvor høj grad han økonomiserede med sine indfald.

Det af kassekommissionen forelagte budget for året 1954 vedtoges. Trykt side 120—22.

Herunder bevilgedes 1.400 kr. til kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie, samt alderstillæg til arkivar A. Lomholt.

Efter indstilling fra udvalget for tildeling af »Pastor emer. F. J. Ørnborgs legat« vedtog selskabet at tildele professor Peter Jørgensen den for regnskabsåret 1. oktober 1952—30. september 1953 modtagne portion af legatet, 2.000 kr.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af fuldmægtig E. Fjerdingstad: »The Subfossil Algae-Flora of the Lake Bølling Sø and its Limnological Interpretation« i Biol. Skrifter. Vil blive trykt i bd. 7, nr. 6.

Redaktøren fremlagde:

Arkæol.-kunsthist. Medd. bd. 4, nr. 1, K. Friis Johansen.

Mat.-fys. Medd. bd. 28, nr. 3, G. Alaga, O. Kofoed-Hansen & A. Winther.

6. Mødet den 15. januar 1954.

Til stede var 40 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *leder af mødet*, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Thalbitzer, Winge, Ræder, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Dyggve, Martin Kristensen, Lundsgaard, Børge Jessen, Math. Thomsen, Rubow, Grønbech, Møller, Blinkenberg, Fischer, Holter, Niels Nielsen, Fenchel, Brandt, Matthiessen, J. Bjerrum, C. A. Jørgensen, Birket-Smith, Krogh, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Topsøe-Jensen, Faurholt, Iversen, Kemp, Hammerich, *fung. sekretær*.

PAUL V. RUBOW talte mindeord om VILHELM ANDERSEN.

Trykt side 71—86.

NIELS NIELSEN gav en meddelelse: *De danske vade- og marskundersøgelser*.

De af Skalling-Laboratoriet 1930—53 gennemførte undersøgelser har i de senere år fået betydning for den rationelle udnyttelse af mulighederne for landvinding ved Sønderjyllands vestkyst og for en intensivering af bebyggelse og erhvervsliv i den inddigede marsk.

Man har imidlertid anset det for påkrævet, inden sådanne planers endelige udarbejdelse og iværksættelse, at oprette en ny videnskabelig organisation: De Danske Vade- og Marskundersøgelser, med den opgave, gennem en femårig periode at foranstalte en mere omfattende undersøgelse af nogle af de for regionen væsentlige problemer.

Tilrettelæggelsen var tilendebragt ca. 1. juli 1953, og umiddelbart efter begyndte arbejderne i marken. Man har foreløbig koncentreret

sig om to opgaver, nemlig et detaljeret studium af et vadeområde ud for Rejsby og en undersøgelse af marskens opbygning og tilblivelse i området syd og sydvest for Møgeltønder (Møgeltønder Kog).

Den førstnævnte undersøgelse ledes af amanuensis BØRGE JAKOBSEN og cand. mag. K. M. JENSEN. En detaljeret analyse har vist, at det pågældende vadeområdes morfologi og dynamik er langt mere kompliceret end forud formodet, hvilket får betydning for bedømmelsen af de økologiske betingelser og derigennem for den naturlige tillanding samt for den af mennesker iværksatte landvinding.

Den anden undersøgelsesrække (Møgeltønder Kog) foregår i samarbejde med Danmarks Geologiske Undersøgelse, idet assistent NIELS KINGO JACOBSEN og statsgeolog, dr. SIGURD HANSEN i fællesskab har ledet arbejdet. Man har ved udgangen af 1953 foretaget ca. 6000 borer i et areal på ca. 800 ha. Resultatet har i væsentlig grad ændret og uddybet vore anskuelser om Tønder-marskens struktur og tilblivelse.

Efter indstilling fra repræsentationsudvalget valgtes N. E. Nørlund og W. Fenchel til selskabets delegerede ved »The International Congress of Mathematicians« i Amsterdam den 2.—9. september 1954 i umiddelbar fortsættelse af unionsmødet i Haag.

Rask-Ørsted fondets bestyrelse havde bevilget kr. 20.000 til opretholdelse af selskabets internationale forbindelser.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af mag. scient. Jens Lindhard: »On the Properties of a Gas of Charged Particles« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. 28, nr. 8.

7. Mødet den 29. januar 1954.

Til stede var 39 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Tuxen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Hammerich, Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, Grønbech, Møller, Holter, Niels Nielsen, Barr, Hjelmslev, Buchthal, Fenchel, J. Bjerrum, K. Arne Jensen, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Faurholt, Iversen, Jakob Nielsen, *sekretær*, Knud Jessen, J. C. Jacobsen. — Desuden selskabets udenlandske medlem, professor H. S. Nyberg, Uppsala.

På 200-års dagen, den 28. januar, for selskabets æresmedlem LUDVIG HOLBERG's død havde selskabet ladet nedlægge en krans på Holbergs sarkofag i Sorø kirke.

Præsidenten mindedes Holbergs virke og betydning og omtalte hans forhold til selskabet. Ludvig Holberg blev i selskabets første møde den 13. november 1742 af Hans Gram foreslået til ordinært medlem, men ikke inviteret dertil. Den 6. oktober 1745 blev han foreslået til æresmedlem. Der findes intet direkte om, at han modtog dette valg, og det er sandsynligt, at han aldrig gav møde i selskabet. Derimod indleverede han to afhandlinger, som begge blev trykt i selskabets »Skrifter« bind II og III. Den første afhandling: »Korte Betænkning over den nu regierende Qvæg-Syge med nogle oeconomiske Anmerkninger« oplæstes af Hans Gram i mødet den 6. december 1745, to måneder efter optagelsen som æresmedlem. Den anden afhandling: »Danmarks og Norges Søe-Historie« oplæstes den 2. november 1746 af sekretæren Henrik Henrichsen (Hielmstjerne).

W. FENCHEL gav en meddelelse: *Bidrag til de konvekse funktioners teori.*

I. Ved den såkaldte Legendre-transformation overføres en vilkårlig konveks funktion i en ny konveks funktion, og ved den samme transformation føres denne tilbage i den oprindelige. Herved indføres et dualitetsprincip i disse funktioners teori. Blandt anvendelserne nævnes en sætning om ekstremumproblemer, som omfatter resultater af J. von NEUMANN samt D. GALE, H. W. KUHN og A. W. TUCKER vedrørende spilteorien og et økonometrisk problem.

II. Et af B. DE FINETTI behandlet spørgsmål vedrørende eksistensen af en konveks funktion med foreskrevne niveaukurver diskuteres under andre forudsætninger, hvorved hidtil upåagtede sider af problemet belyses.

ALFRED ROSENKRANTZ gav en meddelelse: *Spor efter vulkansk virksomhed fra overgangstiden mellem kridt og tertiær i Grønland og Danmark.*

I en i 1939 i Vestgrønland opdaget danien-lagserie kunne påvises lag af vulkansk aske. Det var hermed muligt for Grønlands vedkommende nøje at datere begyndelsestidspunktet for den vulkanske periode, hvorunder bl. a. Grønlands, Islands og Færøernes mægtige basaltformation blev til. At der også i det egentlige Danmarks danien findes spor efter en vulkansk virksomhed vil forsøges nærmere udredet bl. a. under henvisning til fiskeleret i Stevns Klint, der, som vist af AUGUSTA UNMACK, for en ganske overvejende del opbygges af lermineralet Montmorillonit, hvilket åbner mulighed for den geologiske fortolkning af laget som opstået af omdannet, vulkansk aske.

C. MØLLER forelagde en afhandling af dr. B. d'Espagnat, Paris: »Meson Production in Meson-Nucleon Collisions«.

Magnus Degerbøl havde sendt beretning om den 14. internationale zoologkongres i København den 5.—12. august 1953, i hvilken han sammen med Mathias Thomsen havde repræsenteret selskabet.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Sociedade de matemática, São Paulo, og at sende Mat.-fys. Medd.

Arkitekt Cajus Novi, søn af bygningsarkitekt, etatsråd, professor Vilhelm Petersen, havde overdraget selskabets arkiv et forslag fra Vilhelm Petersen til dekoration af loftet i selskabets mødesal.

Begge klasser holdt møde med dagsorden:

1. Mundtlig anmeldelse af forslag om optagelse af nye medlemmer i selskabet.
2. Eventuelt.

8. Mødet den 12. februar 1954.

Til stede var 37 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Johs. Pedersen, Winge, Friis Johansen, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Martin Kristensen, Børge Jessen, Høeg, Rubow, Møller, Niels Nielsen, Barr, Buchthal, Fenchel, Matthiessen, J. Bjerrum, Dam, K. Arne Jensen, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kørnerup, Tovborg Jensen, Iversen, Kemp, Jakob Nielsen, *sekretær*, Hjelmlev, Brandt. — Desuden som gæst magister fru Aase Hvidt.

Sekretæren meddelte, at selskabet havde mistet sit ældste udenlandske medlem, nemlig dr. jur., phil. & litt. FRIEDRICH MEINECKE, fh. professor i historie ved det frie universitet i Berlin, optaget i den hist.-filos. klasse den 15. april 1921, død 91 år gammel den 6. februar 1954.

K. LINDERSTRØM-LANG gav en meddelelse: *Måling af deuterium- og ¹⁸O- udveksling mellem vand og organiske stoffer.*

I de sidste decennier har isotoper i stedse stigende omfang været anvendt ved studiet af kemiske og biologiske processer. Der blev be-

skrevet en mikrometode, ved hjælp af hvilken såvel udstrækningen som hastigheden af udvekslingen af deuterium og ^{18}O mellem vand og biologisk vigtige organiske stoffer kan måles. Nogle få eksempler blev givet.

H. HJELHOLT gav en meddelelse: *Originalmanuskriptet til Leonora Christinas franske selvbiografi.*

I »Danske Samlinger« (1871—72) publicerede S. BIRKET-SMITH efter en i det kgl. bibliotek beroende afskrift den selvbiografi på fransk, som LEONORA CHRISTINA 1673 i Blåtårn nedskrev efter henvendelse af OTTO SPERLING den yngre. Originalen ansås da tabt. Nævnte afskrift ligger også til grund for oversættelsen i JOHS. BRØNDUM-NIELSEN og C. O. BØGGILD-ANDERSEN: *Leonora Christinas Jammers Minde og andre selvbiografiske Skildringer* (1949). Originalen er imidlertid nylig kommet for dagen i et til skolen »Christianeum« i Altona knyttet bibliotek. En sammenligning mellem original og afskrift gør det muligt at udfylde visse steder, afskriveren ikke har kunnet læse, og at korrigere visse fejllæsninger. Desuden gives hidtil ukendte oplysninger om manuskriptets skæbne.

Cooperative Research Foundation, International Science Center, California Academy of Sciences, San Francisco, havde sendt meddelelse om en plan for oprettelsen af internationale »Science Centers« flere Steder i U. S. A., hvis formål skulle være at assistere fremmede landes videnskabsmænd under deres ophold i U. S. A.

Selskabets udenlandske medlem, professor George Gamov, Bethesda, Maryland, U. S. A., havde indsendt en afhandling: »Possible Mathematical Relation between Deoxyribonucleic Acid and Proteins«. Vil blive trykt i Biol. Medd. bd. 22, nr. 3.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger i publikationerne:

Bibliotekar, lektor Eric Jacobsen: »Die Metamorphosen der Liebe und Fr. Spee's Trutznachtigall« i Hist.-filol. Medd. Vil blive trykt i bd. 34, nr. 3.

Proprietær Hans Q. Rasmusen og adjunkt O. K. Hesselberg: »An Appropriate Method for Integration of the Motion of Periodic Comets« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. 28, nr. 10.

Dr. phil. O. Kofoed-Hansen: »Theoretical Angular Correlations in Allowed Beta Transitions« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. 28, nr. 9.

Dr. B. d'Espagnat, Paris: »Meson Production in Meson-Nucleon Collisions« i Mat.-fys. Medd. Trykt i bd. 28, nr. 11.

9. Mødet den 26. februar 1954.

Til stede var 38 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Winge, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Hammerich, Martin Kristensen, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, Høeg, Grønbech, Møller, Fischer, Barr, Fenchel, J. Bjerrum, H. M. Hansen, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Topsøe-Jensen, Iversen, Kemp, Jakob Nielsen, *sekretær*, Th. Madsen, J. A. Christiansen, J. C. Jacobsen, Hjelmlev, Rosenkrantz, Chr. Poulsen. — Desuden selskabets udenl. medlem minister, professor Sigurður Nordal og som gæst dr. Catherine Roberts.

SIGURÐUR NORDAL gav en meddelelse: *Det historiske element i de islandske sagaer.*

Den såkaldte »friprosalære« går ud på, at de islandske sagaer (slægtsagaer) blev fuldt udformet og derefter ordret opbevaret i mundtlig overlevering og endelig nøjagtigt optegnet af sagaskriverne. Den er i virkeligheden kun en modificeret udløber af den gamle, mere ureflekterede, kulsvietro på sagaernes historiske pålidelighed og kan lige så lidt som denne tro stå for en nøgtern kildekritik og en bedre forståelse af deres litterære præg og kvalitet. Men på den anden side er der grund til i tide at advare imod, at erkendelsen af forfatternes digteriske indsats udarter i den modsatte overdrivelse, således at vi underkender hensynet til det historiske element. Her er der ikke først og fremmest tale om den mere eller mindre betydelige tradition, forfatterne i hvert givet tilfælde havde at bygge på, endsiige denne traditions faktiske troværdighed. Hovedsagen er de enkelte forfatteres stillingtagen til de muligheder, de havde at vælge imellem. Nutidslæsere af sagaerne må være klare over, at meget af det stof, der for os er en dødvægt, var i sin tid en nødvendig ballast for forfattere og læsere og i visse henseender til og med en betingelse for en særegen fortællekunsts udvikling.

ØJVIND WINGE gav en meddelelse: *Om et tilsyneladende brud på den mendelske spaltningsslov og om forklaringen derpå.*

Hos visse svampe har man bedre end hos højere planter og dyr mulighed for meget nøje at kontrollere den grad af præcision, med

hvilken simple mendelske spaltninger foregår, idet man er i stand til at analysere de ved kønselledannelsen opståede tetrader. Afvigelser fra den forventede 2:2-spaltning hos en hybrid gærsvamp, der er heterozygotisk i et enkelt genpar, forekommer, og en forklaring på afvigelserne er fundet ved en cytologisk og genetisk undersøgelse, foretaget i samarbejde med dr. CATHERINE ROBERTS.

Efter indstilling fra repræsentationsudvalget vedtoges følgende:

Til »The International Congress of Americanists« i São Paulo den 23.—28. august 1954 delegeredes K. Birket-Smith og W. Thalbitzer, begge uden væsentlig udgift for selskabet.

Til »The XXIIIrd International Congress of Orientalists« i Cambridge, Engl., den 21.—28. august 1954 delegeredes Johs. Pedersen.

Til mødet i »Union Internationale de Physique pure et appliquée« i London den 8.—10. juli 1954 delegeredes J. C. Jacobsen.

Det vedtoges at sende samtlige selskabets publikationer til biblioteket i Torshavn, Færøerne.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af professor, dr. phil. Svend Aage Pallis: »Early Exploration in Mesopotamia. With a List of the Assyro-Babylonian Cuneiform Texts Published before 1849« i Hist.-filol. Medd. Vil blive trykt i bd. 33, nr. 6.

Sekretæren meddelte, at selskabet, for på fuldt tilfredsstillende måde at kunne betjene medlemmernes ønsker om brug af lysbilleder til foredrag, havde erhvervet to nye projektionsapparater. Det ene var specielt beregnet til lysbilleder i størrelse 5×5 cm., og det andet større apparat til formaterne 8×8, 8,5×10 og 9×12 cm. samt til episkobilleder med lysfelt 16×16 cm.

10. Mødet den 12. marts 1954.

Til stede var 51 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Winge, Friis Johansen, Ræder, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Martin Kristensen, Lundsgaard, Brøndsted, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, Høeg, Rubow, Grønbech, Fischer, Barr, Hjelmlev, Buchthal, Fenchel, K. Ad. Jensen, Elling, Matthiessen, J. Bjerrum, C. A. Jørgensen,

Rosenkrantz, Blatt, H. M. Hansen, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Riis, Topsøe-Jensen, Faurholt, Iversen, Kemp, Hammerich, *fung. sekretær*, J. C. Jacobsen, K. Arne Jensen. — Desuden som gæst professor Ludwig Ewert, Wien.

Det vedtoges at sende en telegrafisk lykønskning til selskabets udenlandske medlem professor Albert Einstein i anledning af hans 75-års fødselsdag den 14. marts 1954.

LOUIS HJELMSLEV talte mindeord om HOLGER PEDERSEN.

Trykt side 97—115.

EBBE RASMUSSEN gav en meddelelse: *Interferensfiltre*.

Interferensfiltre til isolation af snævre bølgelængdeområder, baseret på lysets interferens i et tyndt lag af et farveløst gennemsigtigt stof, fremstilles ved fordampning i højvakuum af vekselvis sølv og kryolit på en glasplade. En ny polarimetrisk metode til dosering af lagtykkelsen under fordampningen tillader at fremstille filtre til forud opgivne bølgelængder. Et fordampningsanlæg er opbygget til fremstilling af store filtre beregnet til astrofysiske undersøgelser. Nye typer af filtre med mange lag, der er konstrueret efter forudgående teoretiske beregninger giver betydelig større kontrast end de kommercielle filtre. Såvel de teoretiske beregninger som fremstillingen af filtrene er udført af cand. mag. A. HERMANSEN. Interferensfiltre finder anvendelse ved fysiske, astronomiske og biologiske undersøgelser.

Direktionen for det Classenske fideicommis havde sendt betretning for regnskabsåret 1952—53.

Efter indstilling fra repræsentationsudvalget vedtoges det at vælge Ebbe Rasmussen til sammen med J. C. Jacobsen at repræsentere selskabet ved mødet i »Union Internationale de Physique pure et appliquée« i London den 8.—10. juli 1954.

Det vedtoges at indgå bytteforbindelse med følgende:

Deutsche Geologische Gesellschaft, Hannover. — Mat.-fys. Medd.

Institut mathématique de l'Université, Budapest. — Mat.-fys. Medd.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af dr. phil. Mogens Køie og dr. K. H. Rechinger, Wien: *Symbolae Afghanistanicae. Enumeration and Descriptions of the Plants Collected by*

L. Edelberg and M. Køie on »The 3rd Danish Expedition to Central Asia« and by W. Koelz, H. F. Neubauer and others in Afghanistan« i Biol. Skrifter. Vil blive trykt i bd. 8, nr. 1.

Redaktøren fremlagde:

Mat.-fys. Medd. bd. 28, nr. 5, Gerhart Lüders.

Klassemøder:

Den historisk-filosofiske klasse holdt møde med dagsorden:

1. Forhandling om og afstemning over forslag om optagelse af nye medlemmer.
2. Valg af klasseformand for årene 1954—57, idet Johs. Pedersens funktionstid udløber april 1954.
3. Eventuelt.

Den naturvidenskabelig-matematiske klasse holdt møde med dagsorden:

1. Forhandling om og afstemning over forslag om optagelse af nye medlemmer.
2. Forhandling om en eventuel udvidelse af antallet af indenlandske medlemmer.
3. Eventuelt.

II. Mødet den 26. marts 1954.

Til stede var 40 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Winge, Friis Johansen, Ræder, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Børge Jessen, Math. Thomsen, Høeg, Grønbech, Møller, Fischer, Niels Nielsen, Brandt Rehberg, Barr, Hjlemslev, Buchthal, Fenchel, Rosenkrantz, Blatt, H. M. Hansen, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Topsøe-Jensen, Faurholt, Kemp, Hammerich, *fung. sekretær*, Brandt. — Desuden som gæst professor Max Delbrück, San Francisco.

K. LINDERSTRØM-LANG forelagde den af selskabets udenlandske medlem, professor George Gamow, indsendte afhandling: »Possible Mathematical Relation between Deoxyribonucleic Acid and Proteins«.

FRANZ BLATT gav en meddelelse: *Latinske elementer i europæisk syntaks (bidrag til studiet af europæisk kulturfællesskab)*.

Det er kendt, at de klassiske sprog gennem låneord, endelser og oversættelseslån har sat deres præg på, hvad en amerikansk forsker har kaldt Standard Average European. Nok så dybtgående er imidlertid den klassiske (spec. latinske) ordføjnings indflydelse på de moderne kultursprog. Denne indflydelses art og omfang er hidtil lidet undersøgt. De problemer, en sådan undersøgelse rejser, belyses ud fra et geografisk, stilistisk og historisk synspunkt. Den omstændighed, at reglerne for nationalsprogenes ordføjning mange steder fikseres i tider med dominerende interesse for antikken, tillægges væsentlig betydning. De antike sprogs indflydelse på moderne syntaks fremtræder med særlig styrke i periodens bygning, de enkelte sætningsleds konstruktionsmuligheder og i kravet om det sproglige udtryks klarhed. Den gør sig ikke mindst gældende i videnskabelig stil.

Sekretæren meddelte, at den historisk-filosofiske klasse havde genvalgt Johs. Pedersen til formand for årene april 1954—57.

Sekretæren gav meddelelse om klassernes forslag til indvalg af nye medlemmer.

Formanden for den naturvidenskabelig-matematiske klasse, Øjvind Winge, meddelte, at klassen eenstemmigt havde udtalt ønsket om en forøgelse af antallet af indenlandske medlemmer i klassen. Han foreslog selskabet at nedsætte et udvalg til behandling af sagen. Dette udvalg burde samtidigt overveje en ændring af vedt. § 1, selskabets formålsparagraf, der i flere henseender var misvisende og f. eks. ikke omtalte biologi som emne for selskabets virksomhed.

Efter præsidentens forslag vedtog selskabet at nedsætte et udvalg, bestående af repræsentationsudvalget (præsidenten, klasseformændene, sekretæren, redaktøren og kassekommissionens formand) samt tre medlemmer fra hver klasse, valgt af klasserne.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Sötvattenslaboratoriet, Drottningholm, og at sende Oversigt og Biol. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at optage følgende afhandling af mag. scient. Poul Kristensen: »Configuration Space Representation for Non-Linear Fields« i Mat.-fys. Medd. Vil blive trykt i bd. 28, nr. 12.

Redaktøren fremlagde:

Hist.-filol. Medd. bd. 34, nr. 2, Peter Jørgensen.

Biol. Medd. bd. 22, nr. 1, P. Boysen Jensen.

12. Mødet den 9. april 1954.

Til stede var 46 medlemmer, nemlig: Øjvind Winge, *leder af mødet*, Th. Madsen, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Friis Johansen, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, J. A. Christiansen, Linderstrøm-Lang, Dyggve, Martin Kristensen, Børge Jessen, Fabricius, Høeg, Grønbech, Jeppesen, Møller, Blinkenberg, Holter, Barr, Hjelmslev, Buchthal, Fenchel, J. Bjerrum, Degerbøl, K. Arne Jensen, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Riis, Faurholt, Kemp, Hammerich, *fung. sekretær*, Langseth, Elling. — Desuden som gæster professor T. Nagell, Uppsala, Assistant Professor Margareth A. Lennox, New Haven, og frk. A. Madsen, univ. neurofysiologisk institut, København.

EJNAR DYGGVE gav en meddelelse: *Bidrag til spørgsmålet om Kristusgravens udseende og indretning.*

Gennem omfattende undersøgelser 1940—1949 under Peterskirkens *confessio* har man søgt at komme til bunds i det kirkepolitisk fundamentale spørgsmål om Peters grav. Der er imidlertid også en anden grav, Kristusgraven, som i endnu højere grad burde have krav på kristenhedens interesse, så meget mere som påskeliturgiens *repositorium* og *resurrectio* hvert år gør graven aktuel på ny.

Hvordan blev Kristusgraven indrettet efter »genfindingen« i Jerusalem i IV. århundrede? Som et skridt henimod besvarelsen af dette spørgsmål fremlægges der materiale til belysning af gravens form og indretning i tiden efter patriarken Modestos restaurering af gravkirken i 614 og inden den i 1140 påbegyndte gennemgribende ombygning, som udførtes for korsfarernes regning.

EJNAR DYGGVE gav en meddelelse: *Tre tidlige kultbygninger i Jelling.*

Der redegjordes for de sidste fund i Jelling-viets midte og for deres tydning.

FRITZ BUCHTHAL gav en meddelelse: *Perifere og centrale mekanismer, der bidrager til opfattelsen af farver.*

Der gaves en oversigt over nogle af de i fysiologiske forsøg fundne perifere og centrale mekanismer, der indgår i sanseopfattelsen, med særligt henblik på deres betydning for forståelsen af farvesynets fysiologiske basis.

Vort hidtidige kendskab til farvesynets fysiologi hidrører næsten udelukkende fra studiet af nethindens funktion. Ved en samtidig registrering af den elektriske aktivitet, der ledsager nethindens og hjernebarkens reaktion på lys af en given intensitet og bølgelængde, har *M. A. Lennox* og *A. Madsen* på universitetets neurofysiologiske institut sandsynliggjort, at farveopfattelsen ikke alene er bestemt af nethindens receptorer. Både tidsintervallet mellem lysirritamentet og hjernebarkens elektriske svar og amplituden af den i hjernebarken fremkaldte potentialændring varierer for lys af forskellig bølgelængde, og disse mekanismer kan tænkes at bidrage til dyrets evne til at skelne forskellige farver. Desuden foreligger der forsøgsresultater, der tyder på, at forskellige regioner i den for lysopfattelsen specialiserede del af hjernebarken har en forskellig følsomhed overfor det synlige lys' forskellige bølgelængder.

Kassekommissionen forelagde det reviderede regnskab for året 1953. Uddrag deraf er trykt side 116—19.

Der foretoges valg af præsident for årene april 1954—59, idet Niels Bohrs funktionstid var udløbet.

Ved skriftlig afstemning genvalgte Niels Bohr eenstemmigt til selskabets præsident for de kommende fem år.

Der foretoges følgende valg:

1. Til medlem af Carlsbergfondets direktion for årene 25. september 1954—64 genvalgte Knud Jessen.
2. Til medlem af kassekommissionen for årene april 1954—58 genvalgte Louis Hjelmslev.
3. Til revisor for årene april 1954—56 genvalgte Børge Jessen.
4. Til revisorsuppleant for årene 1954—56 genvalgte Bengt Strömgren.
5. Til medlem af bestyrelsen for »Emil Herborgs legat« for årene april 1954—62 valgtes P. Brandt Rehberg i stedet for afd. Ad. S. Jensen.
6. Til medlem af bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« for året april 1954—55 valgtes W. Fenchel i stedet for afd. legationsråd Rudolf Collstrop.

Der foretoges afstemning over de fra klasserne indbragte forslag til optagelse af nye medlemmer. Valgt blev følgende:

I den historisk-filosofiske klasse som indenlandske medlemmer: dr. phil. Jón Helgason, professor i islandsk sprog og litteratur ved Københavns universitet; dr. jur. Stig Asgersøn Iuul, professor i retsvidenskab ved Københavns universitet; Peter

Jørgensen, professor i tysk filologi ved Københavns universitet; dr. phil. Vagn Häger Poulsen, direktør for Ny Carlsberg glyptotek, og dr. phil. Axel Steensberg, overinspektør ved nationalmuseet og lektor ved Københavns universitet. — Som udenlandske medlemmer: Évariste Lévi-Provençal, professor ved universitetet i Paris, direktør for Institut des études islamiques; dr. phil. André Martinet, professor i lingvistik ved Columbia University, New York; dr. phil. Arvo Martti Oktavianus Räsänen, professor i tyrkisk filologi ved universitetet i Helsingfors, og dr. phil. Ernst Westerlund Selmer, professor i tysk filologi og almen fonetik ved universitetet i Oslo.

I den naturvidenskabelig-matematiske klasse som indenlandske medlemmer: dr. phil. Jørgen Kruse Bøggild, amanuensis og inspektør ved Københavns universitets institut for teoretisk fysik; dr. phil. Arne Noe-Nygaard, professor i mineralogi ved Københavns universitet og bestyrer af universitetets mineralogisk-geologiske museum; dr. phil. Kaj Berg, professor i ferskvandsbiologi ved Københavns universitet, og Lárus Einarson, professor i anatomi ved Århus universitet.

Udvalget for »Niels Bohr legatet« havde sendt uddrag af regnskabet for året 1953. Trykt side 136—37.

Bestyrelsen for »Emil Herborgs legat« havde sendt beretning og regnskab for året 1953. Selskabet gav decharge for regnskabet. Et uddrag er trykt side 135—36.

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« havde sendt beretning og regnskabsoversigt for året 1953. Trykt side 134—35.

Bestyrelsen for »Emil Herborgs legat« havde tildelt cand. mag. Kai Larsen den ledige portion af legatet for 3 år.

Undervisningsministeriet havde meddelt, at der for finansåret 1954—55 var bevilget selskabet et statstilskud på kr. 65.000 til opretholdelse af selskabets almindelige virksomhed.

Redaktøren fremlagde:

Mat.-fys. Medd. bd. 28, nr. 4, D. C. Choudhury; 28, 7, Niels Bohr & Jens Lindhard.

13. Mødet den 23. april 1954.

Til stede var 44 medlemmer, nemlig: Johs. Pedersen, *leder af mødet*, N. Bjerrum, Hertzsprung, Thalbitzer, Winge, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Linderstrøm-Lang, Hammerich, Martin Kristensen, Lundsgaard, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, Grønbech, J. C. Jacobsen, Møller, Holter, Brandt Rehberg, Hjelmlev, Buchthal, Fenchel, Degerbøl, C. A. Jørgensen, Rosenkrantz, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup, Tovborg Jensen, Chr. Poulsen, Topsøe-Jensen, Faurholt, Iversen, Helgason, Iuul, Peter Jørgensen, Steensberg, Berg, Noe-Nygaard, Jakob Nielsen, *sekretær*, Langseth. — Desuden selskabets udenlandske medlem professor Lennart Smith, Lund, og som gæst professor Knut Bergsland, Oslo.

Lederen af mødet bragte en hilsen fra præsidenten og bød de nye medlemmer velkommen.

MATHIAS THOMSEN forelagde sin afhandling: *Neurosecretion in some Hymenoptera*.

Vil blive trykt i Biol. Skrifter bd. 7, nr. 5.

KAARE GRØNBECH forelagde et arbejde af dr. W. HEISSIG: *Die Činggis Khan Spruchdichtung der Mongolen*.

I den mongolske annalistiske litteratur findes ofte inkorporeret ordsprogsagtige læresætninger og længere formaninger, der af traditionen føres tilbage til Činggis Khan. Denne oprindelig mundtligt overleverede litteratur synes, imod tidligere antagelse, at rumme meget gamle elementer. Det foreliggende arbejde giver en placering af genren og en undersøgelse af dens historiske grundlag, samt en udgave i tekst og oversættelse af hele materialet.

Vil blive trykt i Hist.-filol. Medd.

Efter indstilling fra bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat« vedtog selskabet at uddele følgende bevillinger: Til studiet af dansk sprog: bibliotekar, cand. mag. Erik Dal 1.000 kr., mag. art., fru Ellen Olsen Madsen 1.000 kr., og mag. art., frk. Ella Jensen 1.000 kr.; og til studiet af dansk flora: amanuensis, cand. mag. Erna Bach 800 kr., bibliotekar, cand. mag. Mogens Skytte Christiansen 500 kr., Dansk botanisk forening ved prof. Johs. Boye Petersen 1.000 kr., og lektor, cand. mag. Vagn Petersen, Hillerød 700 kr., ialt 6.000 kr.

Kassekommissionen havde genvalgt N. E. Nørlund til formand i det kommende år.

Bestyrelsen for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« havde fra executor testamenti i boet efter legationsråd Rudolf Collstrop modtaget meddelelse om, at der til opfyldelse af legatbestemmelsen i § 2, stk. 1 i det af afdøde den 16. marts 1949 for notarius publicus i København oprettede testamente ville blive udbetalt »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« et beløb på 300.000 kr. Endvidere ville der efter legatbestemmelsen i § 2, stk. 2 blive udbetalt legatbestyrelsen et beløb på 36.000 kr. til refusion af videnskabernes selskabs tilskud til driften af hjemmet fra 1. maj 1949 til og med udgangen af april måned 1954.

Ved festlighederne i Nancy og Paris i maj 1954 i anledning af Henri Poincaré's 100-års fødselsdag ville selskabets delegerede, N. E. Nørlund, overrække en adresse fra selskabet.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Institut des hautes études de Tunis, Tunis, og at sende Hist.-filol. Medd. og Skrifter.

Det vedtoges at optage som særskilt publikation det af arkivar Asger Lomholt tidligere forelagte arbejde: »P. S. Krøyers maleri »Et møde i Videnskabernes Selskab« og dets tilblivelse«.

Klassemøder:

Begge klasser holdt møde med dagsorden:

1. Valg af tre medlemmer (udenfor repræsentationsudvalget) til det af selskabet besluttede udvalg til drøftelse af vedtægterne vedrørende antallet af indenlandske medlemmer m. m.
2. Eventuelt.

14. Mødet den 7. maj 1954.

Til stede var 49 medlemmer, nemlig: Niels Bohr, *præsident*, Th. Madsen, N. Bjerrum, Nørlund, Hertzsprung, Thalbitzer, Johs. Pedersen, Sand, Winge, Friis Johansen, Tuxen, Brøndum-Nielsen, Knud Jessen, Hammerich, Børge Jessen, Math. Thomsen, Fabricius, Grønbech, J. C. Jacobsen, Møller, Barr, Hjelmlev, Buchthal, Fenchel, K. Ad. Jensen, Brandt, Matthiessen, J. Bjerrum, Degerbøl, Rosenkrantz, H. M. Hansen, Birket-Smith, Carsten Olsen, K. J. Pedersen, Ebbe Rasmussen, Hjelholt, Kornerup,

Tovborg Jensen, Topsøe-Jensen, Faurholt, Iversen, Kemp, Helgason, Iuul Peter Jørgensen, Steensberg, Berg, J. K. Bøggild, Jakob Nielsen, *sekretær* — Desuden som gæster professor Jacques Duchesne-Guillemin, Liège, dr. H. Riehm, Baden, og professor Emil Öhmann, Helsingfors.

Præsidenten takkede for genvalg og for den ham derved af selskabet viste tillid.

MAGNUS DEGERBØL talte mindeord om AD. S. JENSEN.
Trykt side 87—95.

JOHS. PEDERSEN gav en meddelelse: *Orientaliske ideer om erhvervelse af visdom og udødelighed.*

I Genesis fortælles, hvorledes mennesket fik visdom ved at omgå et guddommeligt bud, men udelukkedes fra udødelighed. I den babylonske Adapamyte fremstilledes tilsvarende ideer i et andet lys. I senjødedommen og urkristendommen lagdes hovedvægten i den israelitiske fortælling på menneskets forsyndelse, der nu fik sit udspring i en kosmisk kamp mellem himmelske magter. Denne idé fortsættes i muslimisk tradition.

C. MØLLER forelagde en af dr. Marvin E. Ebel, Ames, Iowa, indsendt afhandling: »Causal Behaviour of Field Theories with Non-Localizable Interactions«. Vil blive trykt i Mat.-fys. Medd.

C. MØLLER forelagde en af dr. Lawrence Wilets, Princeton, indsendt afhandling: »Excitation of Nuclear Rotational States in μ -Mesonic Atoms«. Vil blive trykt i Mat.-fys. Medd.

Carlsbergfondets direktion forelagde ved formanden beretning for året 1. oktober 1952—30. september 1953. Trykt II, side 1—100.

Sekretæren meddelte, at klasserne i møder den 23. april havde valgt hver tre medlemmer til det af selskabet i mødet den 26. marts besluttede udvalg til overvejelse af eventuel ændring af vedtægter vedrørende valg af indenlandske medlemmer. Til dette udvalg udpegedes af den historisk-filosofiske klasse: Kaare Grønbech, Louis Hjelmlev og Bjørn Kornerup, og af den naturvidenskabelig-matematiske klasse: Niels Bjerrum, Einar Lundsgaard og Mathias Thomsen. Disse udgjorde sammen med repræsentationsudvalget (Niels Bohr, Johs. Pedersen, Øjvind Winge, Jakob Nielsen, L. L. Hammerich og N. E. Nørlund) det nedsatte vedtægtsudvalg.

Udvalget havde holdt sit første møde den 1. maj.

Bestyrelsen for »Mag. art. Marcus Lorenzens legat« havde sendt beretning for året 1953—54 og regnskab for året 1953. Trykt side 137—38.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie havde sendt beretning for året 1953. Trykt side 123—33.

Selskabets sekretariat havde sendt beretning om virksomheden i året 1953. Trykt side 146—54.

Efter indstilling af repræsentationsudvalget vedtoges følgende:

Til mødet i »Union Académique Internationale« i Bern den 14.—19. juni 1954 delegeredes Franz Blatt, L. L. Hammerich og Carsten Høeg.

Til »Le VIIIe Congrès International de Botanique« i Paris den 2.—14. juli 1954 valgtes en delegeret.

Til »Le Ve Congrès International d'Archéologie Chrétienne« i Aix-en-Provence den 13.—19. september delegeredes Ejnar Dyggve.

Det vedtoges at indlede bytteforbindelse med Fried. Krupp's Werksbücherei, Essen, og at sende Mat.-fys. Medd.

Det vedtoges at optage følgende afhandlinger i publikationerne:

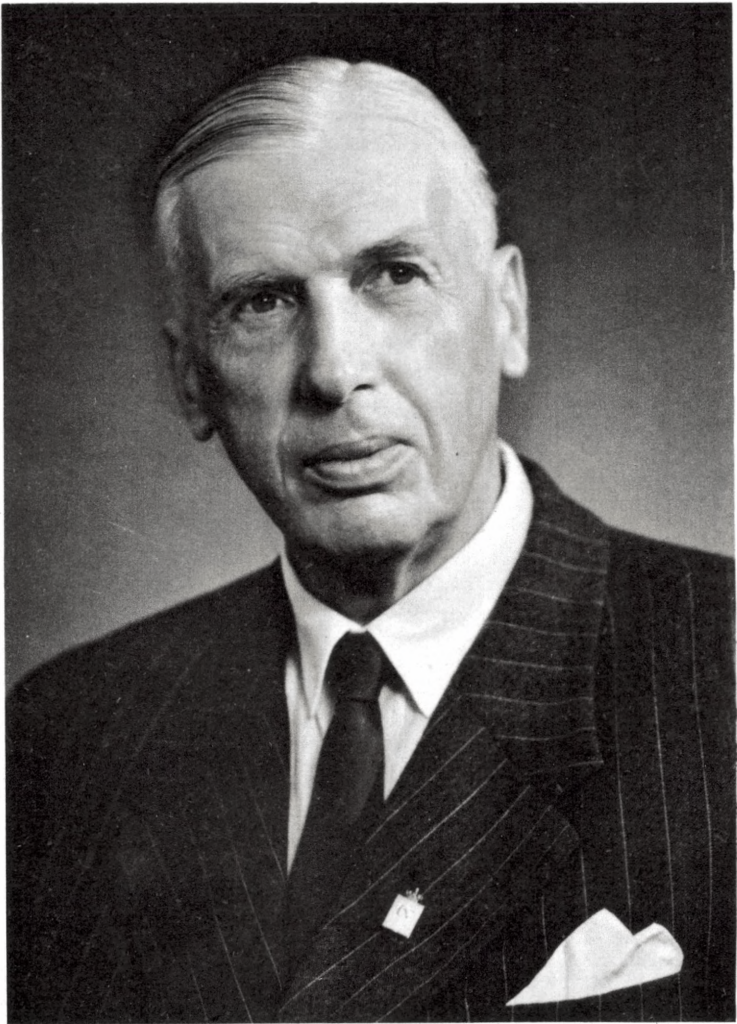
Professor, dr. phil. Erling Følner: »On the Dual Spaces of the Besicovitch Almost Periodic Spaces« i Mat.-fys. Medd. Vil blive trykt i bd. 29, nr. 1.

Lektor, dr. phil. Hans Tornehave: »On Almost Periodic Movements« i Mat.-fys. Medd. Vil blive trykt i bd. 28, nr. 13.

Mag. fil. V. Tauli, Uppsala: »The Phonological Tendencies of the Estonian Language« i Hist.-filol. Medd.

Sekretæren meddelte, at selskabet i den forløbne sæson 1953—54 havde holdt 14 møder, i hvilke 14 medlemmer af den historisk-filosofiske klasse havde givet 16 meddelelser, nemlig: Birket-Smith, Blatt, Brøndum-Nielsen, Dyggve (2), Grønbech, Hammerich, Hjelholt, Hjlemslev (mindeord), Jeppesen, Friis

Johansen, Johs. Pedersen (1 + mindeord), Rubow (mindeord), Topsøe-Jensen og Sig. Nordal; og 12 medlemmer af den naturvidenskabelig-matematiske klasse havde givet 18 meddelelser, nemlig: Buchthal, Degerbøl (mindeord), Fenchel, Børge Jessen, Linderstrøm-Lang (2), Lundsgaard (mindeord), Møller (5), Niels Nielsen, Ebbe Rasmussen, Rosenkrantz, Math. Thomsen (2) og Winge. Desuden arkivar Lomholt (1).

St. Paul

MINDEORD

over afdøde medlemmer.

I.

O. E. Ravn.

30. november 1881 — 18. november 1952.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 23. oktober 1953.

Af **Johs. Pedersen.**

OTTO EMIL RAVN blev født d. 30. november 1881 i Aalborg, hvor han blev student 1899. Som så mange andre orientaler studerede han teologi, og førtes gennem studiet af det Gl. Testamente til det som skulle blive hans livs hovedopgave, studiet af den gamle Orient. Hos Frants Buhl indførtes han i den almindelige semitiske filologi, med hovedvægten på hebræisk, aramæisk og arabisk, samtidig med at han læste assyriske hos Vald. Schmidt. Kileskriftsprogene vandt fortrinet i hans interesse, og om dem kunne han helt samle sig under en treårig studierejse i Tyskland, Frankrig og England 1906—09. Blandt hans lærere var den energiske og idérige Peter Jensen i Marburg, en ypperlig lærer, som søgtes af mange skandinaver, Zimmern i Leipzig, den endnu levende Brockelmann, og Langdon i Oxford, der udgav en af de første grammatiker over sumerisk, det tilgrundliggende kileskriftsprog, som Ravn fik lejlighed til at studere hos ham. Ved hjemkomsten fra rejsen antoges hans disputats *Om Nominernes Bøjning i Babylonisk—Assyriske indtil ca. 1100*, hvori han påviser, at det klassiske semitiske kasussystem i gamle babylonske dokumenter fra Hammurabitiden og senere dels forekommer i sin regelrette form, dels i afsvækket tilstand, og at det samme er tilfældet i de assyriske dokumenter fra ældre tid. Han slutter deraf at det regelrette kasussystem allerede på Hammurabis tid, som man dengang satte til det 19. årh., var gået af brug i talesproget og kun af de lærde holdtes i hævd i skriftsproget, en bevægelse der langt senere inden for den semitiske verden har en analogi i arabisk.

Efter disputatsen virkede Ravn som gymnasielærer 1910—23, fra 1919 som lektor, med engelsk som fag. Han fik derigennem en forbindelse med nysproglig filologi, og hans virksomhed i skolen, ikke blot som faglærer, var meget skattet. I en årrække holdt han samtidig øvelser ved universitetet over assyriske-babylonsk. Der blev i disse år ikke megen tid til videnskabelig produktion, men i et lille arbejde fra 1919 *De gamle babyloneres syn på liv og død* gjorde han rede for tankegangen i det babylonske Gilgameshepos, og samme år udgav han et udvalg af religiøse tekster i dansk oversættelse (Religionshistoriske Tekster, udg. af S. Fenger).

Da han 1923 blev docent ved Københavns Universitet i assyriologi, lagde han en fast plan for dette studium, som i tidens løb tiltrak adskillige studerende. Selv fulgte han fagets udvikling i dets forskellige afskygninger. Under en studierejse til Irak i 1927—28 deltog han i en britisk-amerikansk udgravning i det gamle Ur og besøgte de arkæologisk betydningsfulde steder i landet, hvorved han lærte feltarkæologien at kende, og derom skrev han et lille skrift *Udgravning i Mesopotamien* (Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning bd. 40, 1930). Samarbejdet med amerikanerne førte til at han 1929—33 overtog bearbejdelsen af babylonsk-assyriske omen-tekster til den assyriske Thesaurus, som der nu i mange år har været arbejdet på i Chicago.

Rent sproglige arbejder fra hans hånd er en artikel om substitueringen af *ss* for *šš*, et fænomen som han giver eksempler på i dokumenter fra alle perioder af babylonsk og assyriske litteratur og som han giver en ny forklaring på (Acta Orientalia bd. 17, 1939) samt hans bog om *The so-called relative clauses in Accadian* (1941), hvori han påviser de forskellige nuancer i relativsætningerne, idet disse ikke dannedes ved et relativt pronomen, men ved en uforanderlig partikel, som iøvrigt i hebræisk og aramæisk.

Hans arbejde med historiske tekster ses af hans oversættelse af *Babylonske og assyriske Kongers historiske Indskrifter*, der udkom i Selskabet til historiske Kildeskrifters Oversættelse 1934, et værk der er karakteristisk for sin forfatter ved det sikre skøn hvormed det alsidige udvalg er foretaget, ved den omhyggelige oversættelse og ved de instruktive forklarende indledninger og noter. Et bidrag til historie og arkæologi findes i hans *Herodots*

Beskrivelse af Babylon (universitetsprogram september 1939, engelsk udg. 1942), hvori han sammenligner Herodots beretning med det som arkæologien og de babylonske dokumenter lærer os om den gamle verdenshovedstad. Resultatet af undersøgelsen er, at Herodot giver en i det hele rigtig beskrivelse af, hvad han har set, selv om visse fejl forekommer.

Religiøse forestillinger og skikke, der spiller en så afgørende rolle i de gamles kultur, har Ravn gentagne gange gjort til genstand for behandling. Hans skrift om Gilgamesh og oversættelsen af et tekstudvalg fra 1910 er allerede omtalt. I 1932 publicerede han en afhandling i *Acta Orientalia* (bd. VII) om Marduks op-højelse til øverste gud i Hammurabis tid, hvori han viser at denne konsekvens af at Hammurabis dynasti gjorde Babylon til rigshovedstad først blev helt gennemført efterhånden af hans efterfølgere i dynastiet. I 1948 gav han en skildring af sumerisk og babylonsk-assyriske religion i »Illustreret Religionshistorie«. Han gav heri ud fra selvstændige synspunkter en klar karakteristik af den religiøse kultus og tankeverden, med betoning af dens sumeriske grundlag. Endelig udkom i 1953 i dansk oversættelse *Babylonske religiøse Tekster* (Verdensreligionernes Hovedværker, red. af P. Tuxen og Aa. Marcus), der ligesom de historiske tekster er forsynet med vejledende indledninger og noter. Dette blev Ravns sidste værk. Bogen var færdig, men endnu ikke rentrykt, da han stille sov hen den 18. november 1952.

Ved siden af videnskaben dyrkede Ravn med stor interesse musikken, både praktisk og teoretisk. Ved sin omfattende viden, sin sikre nøjagtighed og sin redelighed fortsatte han på en smuk måde traditionen i dansk orientalistik. Han blev 1947 medlem af vort selskab, som vil bevare og ære hans minde.

John C. Bern

II.

Johannes C. Bock.

2. oktober 1867 — 8. januar 1953.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 20. november 1953.

Af E. Lundsgaard.

Den 8de Januar 1953 døde Professor i Farmakologi ved Københavns Universitet Johannes C. Bock i en Alder af 85 Aar. Bock blev indvalgt i Videnskabernes Selskab i 1914 og havde saaledes ved sin Død en betydelig Anciennitet i Selskabet.

Johannes Bock fødtes i København d. 2. Oktober 1867. Han voksede op i et velstillet københavnsk Borgerhjem. Hans Fader var Etatsraad, Tømrmester G. F. Bock. Jeg erindrer, at min Fader, som gik i Metropolitanskolen sammen med Bock, har fortalt om, hvorledes han som Dreng har leget paa de udstrakte Bockske Tømmerpladser mellem Øster Farimagsgade og Søerne.

Bock blev Student i 1885 og paabegyndte straks herefter et Studium ved Polyteknisk Lærestalt, et Studium som muligvis kunde have sikret en vis Forbindelse mellem hans fremtidige Virke og Faderens Forretning. Efter to Aars Forløb opgav Bock imidlertid det polytekniske Studium til Fordel for Medicinen. Det har næppe været Lægegerningen men mere Lægevidenskaben, der har tiltrukket Bock. Allerede som medicinsk Student arbejdede han i Universitetets Fysiologiske Laboratorium hos Christian Bohr. Det første videnskabelige Arbejde, paa hvilket man træffer Bocks Navn, er offentliggjort sammen med Læremesteren Bohr i 1891. De i dette Arbejde publicerede Undersøgelser, der bestod i Bestemmelser af Absorptionskoefficienterne for Luftarterne Ilt, Kvælstof og Brint i Vand ved Temperaturer mellem 0 og 100°, var allerede d. 9. Maj 1890 blevet forelagt af Bohr her i Selskabet.

Efter en Studietid paa seks Aar ved Universitetet blev Bock i 1893 medicinsk Kandidat og blev straks herefter ansat som Assistent hos Christian Bohr. Allerede godt to Aar senere forelaa

Bocks Disputatsarbejde: »Experimentelle Undersøgelser over Kulilteintoxikationen«.

Langt den værdifuldeste Del af Disputatsarbejdet er de Afsnit, der omhandler Kuliltens Binding til Blodfarvestoffet Hæmoglobin. Man kunde da ogsaa i Datiden næppe have fundet noget Sted, der var bedre egnet for Udførelsen af saadanne Undersøgelser, end netop Bohrs Laboratorium. Man var her fortrolig med Fremstilling af krystallinsk Hæmoglobin, med Æqvilibrering af Hæmoglobinopløsninger og Blod med Luftblandinger af forskellig Sammensætning, med Udpumpning af Luft af Væsker og med Analyse af den udpumpede Luft. De disponible Metoder var imidlertid besværlige og tidsrøvende. Navnlig Udpumpningen med de af Hagen konstruerede, vanddrevne Kviksølvpumper var tidsrøvende, og ogsaa en paalidelig Æqvilibrering mellem Luft og Væske kunde volde Vanskeligheder ved Anvendelsen af de ret store Væskévolumina, som det dengang var nødvendigt at benytte. Det lykkedes Bock at vise, at Kulilte bindes til Hæmoglobin i en dissociabel Forbindelse ligesom Ilt, og at Kuliltens Affinitet til Hæmoglobin er langt større end Iltens. Det lykkedes dog ikke at naa til en virkelig talmæssig Vurdering af Forholdet mellem de to Luftarters Affinitet til Hæmoglobin. Bemærkelsesværdigt er det, at Bock i Disputatsen anbefaler Iltindaanding som Behandling af Kulilteforgiftning. Denne Behandling maa stadig anses for den rationelle, causale Behandling af Kulilteforgiftning.

Medens Bocks Undersøgelser over Kuliltens Binding til Hæmoglobin kan siges at være af blivende Værdi, kan dette ikke siges om de Dele af Disputatsen, der behandler det respiratoriske Stofskifte under Kulilteforgiftning. Tydningen af Resultaterne paa dette Omraade er i høj Grad præget af Bohrs, som vi nu ved fejlagtige, Opfattelse, at en væsentlig Del af de dyriske Forbrændingsprocesser foregaar i Lungerne.

Fra Assistenttiden hos Bohr stammer desuden et mindre Arbejde over en af Lyspaavirkning fremkaldt Ændring af Methæmoglobin. Muligvis har det drejet sig om en Dannelse af Cyan-Methæmoglobin. Dette Arbejde er forelagt her i Selskabet af Bohr ved et Møde d. 25. Januar 1895.

Efter at have forsvaret sin Disputats i December 1895, opholdt Bock sig i de første fem Maaneder af det følgende Aar ved Schmie-

debergs farmakologiske Institut i Strasbourg. Dette Studieophold ved Datidens Centrum for eksperimentel Farmakologi har utvivlsomt været af stor Betydning for Bocks videre videnskabelige Udvikling og dermed for Udviklingen af Farmakologien som selvstændig, eksperimentel Disciplin her i Landet.

Fra Studieopholdet i Strasbourg stammer et Arbejde over forskellige Giftstoffers Indvirkning paa det isolerede Pattedyrhjerter. Dette Arbejde, der publiceredes saa sent som i 1898, er bemærkelsesværdigt derved, at Bock her som den første angiver en Metodik til Undersøgelse af det in situ isolerede Pattedyrhjertes Funktion. Det angivne Præparat er, hvad man i Dag vilde kalde et Hjerte-Lungepræparat. Enhver Fysiolog vil forbinde Begrebet »Hjerte-Lungepræparat« med den engelske Fysiolog Starlings Navn. Starling publicerede imidlertid først sin Metodik i 1910, og der kan ikke herske Tvivl om, at Bock er den første, der har fremstillet og arbejdet med Hjerte-Lungepræparater. I Bocks oprindelige Udformning pumpede venstre Hjertekammer Blodet ud mod en konstant Modstand, og Hjertets Funktion lod sig kun vurdere paa Grundlag af det herved frembragte Tryk. I et Festskrift for Schmiedeberg offentliggjorde Bock imidlertid i 1908 en Modifikation af det oprindelige Præparat, der tillader en Maaling af den pr. Tidsenhed af Hjertet udpumpede Blodmængde. Den i 1908 angivne Teknik er særdeles ingeniøs. Det synes imidlertid, som om det har været Løsningen af de tekniske Problemer, som har været Hovedsagen for Bock. Der anføres i Arbejdet et enkelt Forsøg som Eksempel paa Teknikens Anvendelse, men Bock har ikke senere publiceret Iagttagelser, ved hvilke det modificerede Hjerte-Lungepræparat har været anvendt.

Da Bock i Maj 1896 vendte tilbage fra Strasbourg, fandtes der ikke Betingelser for eksperimentelt farmakologisk Arbejde i København, og Bock fungerede i den første Tid efter sin Hjemkomst som Kandidat paa Kommunehospitalet.

Farmakologien havde paa dette Tidspunkt til Huse i fire Værelser i Kommunitetsbygningen, to i Stueetagen og to paa 1ste Sal. Indretningen af disse beskedne Lokaler blev netop tilendebragt i Løbet af 1896, og i December 1896 ansøgte Professor i Farmakologi Hans Christian Gram om Oprettelse af en Assistentstilling under Professoratet i Farmakologi. 1ste Juni 1897 blev Bock ansat som Assistent hos Professor Gram.

Det maa antagelig have været i Lokalerne paa Nørregade, at Bock har udført det første eksperimentelle Arbejde, der betegnes som udgaaet fra »Universitetets farmakologiske Institut«. Dette Arbejde publiceredes i Selskabets Forhandlinger 1899. Det omhandler Virkningen af Coffein og Theobromin paa Hjertet og er udført med den af Bock i Strasbourg udarbejdede Teknik.

Efter at Professor Reitz sidst i 1899 havde søgt Afsked fra sit Professorat i intern Medicin, blev Gram i Februar 1900 udnævnt til Reitz' Efterfølger. Herved blev Professoratet i Farmakologi ledigt, og i Maj 1900 overtog Bock dette Professorat efter Konkurrence med H. R. H. Jacobæus. At det blev Bock og ikke Jacobæus, der overtog Professoratet i Farmakologi, har været af afgørende Betydning for Farmakologiens Udvikling her i Landet. Jacobæus var Kliniker og tilhørte den ældre farmakologiske Skole, for hvilken Observationen ved Sygesengen af Lægemidlers Indvirkning paa sygelige Tilstande var det centrale. Bock repræsenterede den nyere, eksperimentelle farmakologiske Skole, for hvilken en systematisk Udforskning af forskellige Stoffers Indvirkning paa Organismens Funktioner er det centrale. Man kan sige, at den ældre Farmakologi — materia medica — søgte en Genvej til det endelige Maal at kunne paavirke sygelige Tilstande paa gunstig Vis ved Indgift af Lægemidler. Den eksperimentelle Farmakologi — Farmakodynamiken — arbejder saa at sige paa længere Sigt. Dens Maal er som nævnt Indsamling af en systematisk Viden om forskellige Stoffers Virkning paa Organismens Funktioner, som sammenholdt med Indsigt i de sygelige Tilstandes Karakter kan vejlede med Hensyn til den rationelle Brug af forskellige Lægemidler ved forskellige Sygdomstilstande.

Da Professoratet i Farmakologi skulde opslaa ledigt overvejes det i det lægevidenskabelige Fakultet at henlægge Toxikologien til Retsmedicinen. Dette satte imidlertid Retsmedicineren Professor Gædeken sig imod. For Bock, hvis Disputats omhandler et toksikologisk Emne, maa dette have været en Fordel i Konkurrencen med Jacobæus. Samtidig har Beslutningen om, at Toxikologien fortsat skulde henhøre under Farmakologien, været af Betydning for Toxikologiens Stilling og Udvikling her i Landet. Bock nærede hele sit Liv en varm Interesse for Toxikologien, en Interesse som i ikke ringe Grad prægede hans Undervisning.

Omtrent samtidig med Bocks Udnævnelse til Professor i Farmakologi flyttedes Farmakologien fra de trange Lokaler paa Nørregade til betydeligt bedre Lokaler i den Ejendom paa Hjørnet af Bredgade og Fredericiagade, som Universitetet havde erhvervet i 1897. Indretningen af de nye Lokaler havde Bock i alt væsentligt forestaaet, og her fik Bock og hans Medarbejdere taalelige Arbejdsvilkaar, indtil Universitetets farmakologiske Institut i 1910 overflyttedes til den nye Bygning paa Juliane Maries Vej, som var opført samtidigt med Rigshospitalet.

Bocks første eksperimentelle Arbejder efter hans Udnævnelse til Professor er typiske, systematiske, farmakodynamiske Arbejder. Professor S. M. Jørgensen havde fremstillet en Række Ammoniumforbindelser af Kobolt, Rhodium og Chrom. Prøver af disse nye Forbindelser overlod Professor Jørgensen Bock til en Gennemprøvning af disse Stoffers eventuelle Virkninger paa den dyriske Organisme. Disse Undersøgelser er grundige og systematiske, men afslørede ikke saadanne Virkninger af de paagældende Forbindelser, at de har fundet Anvendelse som Farmaka.

I den senere Del af Perioden i Bredgade samlede Bocks Interesse sig om Nyrefunktionen og forskellige urindrivende Midlers Paavirkning af denne. Bocks Interesse for dette Forskningsomraade har i høj Grad præget en Række af hans Elevers Arbejder.

I de sidste Aar før 1910 nedlagde Bock et betydeligt Arbejde i Planlægningen af det nye Institut ved Rigshospitalet. Takket være Bocks Interesse for det tekniske, som hans toaarige polytekniske Studium formentlig ogsaa kan tages som Udtryk for, blev det nye Institut saa hensigtsmæssigt indrettet, at det den Dag i Dag opfylder de Krav, der kan stilles til et Institut af dets Art.

I denne Periode, nemlig i Aarene fra 1907 til 1912, paatog Bock sig Hvervet som Chef for Tandlægeskolen og ydede i denne Egenskab en værdifuld Indsats ved at reorganisere de tandlægestuderendes Undervisning paa gennemgribende Vis. Sin Virksomhed som Lærer ved Tandlægehøjskolen fortsatte Bock til 1928.

Efter Overflytningen af Farmakologisk Institut til den nye Bygning paa Juliane Maries Vej fortsatte Bock sine eksperimentelle Undersøgelser over Purinderivaternes Indflydelse paa Nyre-

funktionen med særligt Henblik paa Alkalimetallernes Udskillelse i Urinen. Ogsaa enkelte andre Emner tog Bock op til eksperimentel Behandling, men Antallet af de eksperimentelle Arbejder, som Bock har publiceret efter 1910, er ikke stort. Antallet af publicerede Arbejder giver imidlertid ikke et troværdigt Billede af Bocks Aktivitet i Laboratoriet. Han var overordentlig tilbageholdende med at publicere og stillede baade til sig selv og sine Medarbejdere meget store Krav med Hensyn til omhyggelig Dokumentation af eksperimentelle Iagttagelser. I alt hvad der vedrørte Institutet og dets Arbejde lagde Bock en til Pertentlighed grænsende Omhu for Dagen. Dette prægede Institutets Laboratorier i det rent ydre. Der herskede her en minutios Orden, som man sjældent eller aldrig vil kunne finde Magen til i Laboratorier, hvor der drives eksperimentelt Arbejde.

Med Aarene beslaglagdes Bocks Tid mere og mere af administrativt og praktisk Arbejde. Farmakologien og ikke mindre Toxikologien er i langt højere Grad end f. Eks. Fysiologien og Biokemien Discipliner, der vender udad mod det praktiske Liv. Dette har medført, at Bock maatte paatage sig talrige, tidsrøvende Hverv. 1921 til 1939 var Bock Formand for Farmakopékommisionen, som han allerede, før han blev Formand, havde været Medlem af i en længere Aarrække. Bocks Omhu og Grundighed kom i høj Grad til at præge den i 1933 udsendte Udgave af Pharmacopoea Danica. I Aarene 1909—1939 var Bock Sundhedsstyrelsens Konsulent i Farmakologi og Toxikologi, og fra 1909 til 1938 var Bock Sagkyndig i Toxikologi ved Retslægeraadet og Leder af de retskemiske Undersøgelser. I denne sidstnævnte Egenskab har Bock i meget væsentlig Grad bidraget til Retskemiens høje Stade her i Landet.

Bocks allerede nævnte Interesse for Toxikologien medførte, at han i Trediverne, da Skyerne trak sammen over Europa, begyndte at interessere sig for de kemiske Kampstoffer og for Beskyttelsesmidler overfor disse Stoffer. I Aarene fra 1935 til 1946 fungerede Bock som Formand, først for Dansk Luftværnsforenings Instruktionsudvalg og senere for Foreningens Kursusudvalg. I dette Arbejde, som altsaa fortsattes en Aarrække efter, at han 31te Januar 1938 var afgaaet som Professor, gik Bock op med den Iver og oplagte Energi, som endnu i hans seneste Leveaar var karakteristisk for ham.

Bock var et iltert Temperament, men en glad Mand, der havde let til Smil. Han havde en stærk Indlevningsevne og gik meget stærkt op i de Problemer og Opgaver — smaa som store — som han stilledes overfor. Hvis en Student ved Eksamensbordet havde angivet en for stor Dosis paa en Recept til et Barn og vilde rette i Recepten efter at være blevet klar over, at han havde begaaet en Fejl, kunde Bock udbryde: »Nej, Recepten er ekspederet, Medicinen er udleveret, Barnet er dødt«. Naar Bock opponerede ved Disputatshandlinger, kunde han i sin Iver være meget aggressiv, og hans Form kunde være næsten ertende, naar han fastholdt Doktoranden paa en eller anden Fejl eller Misforstaaelse. Bock var en livfuld Forelæser. Naar han forelæste var han i stadig livlig Bevægelse. Denne Uro kunde virke tilbage paa hans Foredrag og give det et noget springende og uroligt Præg, men han var altid klar og koncis.

Foruden gennem sin Lærergerning tog Bock paa forskellig Vis Del i Universitetets Liv. Han var Universitetets Rektor i 1922—23 og Medlem af Konsistorium fra 1920 til sin Afgang.

Her i Selskabet var Bock endnu i sine seneste Leveaar en flittig Gæst. Han interesserede sig stærkt for Selskabets Fornyelse gennem Indvalgene af nye Medlemmer, og det var ham utvivlsomt en betydelig Skuffelse, at han ikke opnaaede at se sit Fags, Farmakologiens, Repræsentation i Selskabet sikret ud i Fremtiden.

Det var et langt og handlingsrigt Liv, der sluttede, da Johannes Bock d. 8de Januar 1953 døde. Hans Livsgerning strakte sig fra Arbejdet ved Kviksølvpumperne i Bohrs Laboratorium som ung Student til Foredrags- og Instruktionsrejserne som Emeritus ud i Besættelsestidens mørkelagte Land.

Hans Personlighed vil blive mindet med den Glæde, der finder Udtryk i et varmt Smil, og hans Gerning vil blive mindet med Respekt og Taknemlighed.

Vilho Anderson.

III.

Vilhelm Andersen.

16. oktober 1864 — 3. april 1953.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 15. januar 1954.

Af **Paul V. Rubow.**

Den store danske Litteraturforsker, hvis Navn staar over disse Linier, hører til dem, der maa maales med deres egen Alen. Man forstaar ikke fuldtud hans Betydning, saa længe man anlægger en blot vedtægtsmæssig Maalestok paa ham. Filolog — Historiker — Digter, Bærer af de ypperste fædrelandske Traditioner — og tillige den sidste klassiske Humanist; en saa mærkværdig primitiv Natur og dog tillige en saare forfinet Skribent, næsten en Dekadent. Der var ved ham noget af et stort Menneskes Varme og af en Antikkens strenge Ro og Ubevægelighed. Han var en af sin Tidsalders bedste Opdragere, og paa samme Tid det mindst pædagogiske og mest individuelle Væsen i vore Dages danske Litteratur.

Hans Forudsætninger giver kun et Stykke af Forklaringen paa alt dette S sammensatte og Modsigelsesfulde.

Vilh. Andersen var født i det skæbnesvangre Aar 1864 i Byen Nordrup ved Ringsted, Sjællands Navle, Kongebyen fra Valdemarernes Tid. Han var kommen til Verden i en Præstegaard, og naar man kender ham fra hans Bøger som den danske Præstegaardskulturs kærlige Tolk, ligger den Fejlslutning nær, at man i ham havde det typiske Exemplar af den Yngel af Præstesønner, som i de sidste Menneskealdre har spillet en stundom forstyrrende Rolle i dansk Aandsliv. Men Hemmeligheden for *hans* Vedkommende var, at Præstegaardslivet blev til Poesi. Han kendte nemlig ikke saa farlig til det, som man tror, blev tidlig sat paa Sorø

Akademi, og kom kun hjem i Ferierne. Familien var heller ikke fra gammel Tid gejstlig, som de Grundtvig'er, Blicher'e og Pontoppidan'er; det var en Officers- og Embedsslægt, egentlig *von* Andersen, og Vilh. Andersens Fader var den første som afveg fra Traditionerne. Det var en myndig Prælat, en af de gamle Sognekonger som fra Hedenskabets Tid havde lyst Aar og Fred over deres lille Folk, for Resten strengt højkirkelig. Hans Søn huskede ham bedst som den store Latiner, der gerne talte Romersproget med Drengen. Moderen, fra hvem han udledede sin Sjæls Inderlighed, var en fin Blomst fra en gammel Stamme af Provinsbyernes Patriciere. Om hende har han i Hemmelighed digtet hele sit Liv: han hører til den danske Litteraturs Kvindedyrkere; særlig hans Bog om Fr. Paludan-Müller, den store religiøse Feminist, bærer Vidne om den kvindelige Indvielse af hans Aand.

Vilh. Andersen blev Student 1882 og kastede sig først over klassisk Filologi, senere over Studiet af Dansk. I den Bibliografi over hans Skrifter, som udkom 1934, støder man paa en anonym latinsk Sang fra 1883, hvori den nittenaarige Studiosus taler i Plautus' Aand og Sprog. De unge Mennesker havde samme Aften opført *Miles gloriosus* i det nylig stiftede københavnske filologiske Samfund. En Tid lang stod han paa Skillevejen mellem Latinen og Theatret. Det manglede ham ikke paa Opfordringer til at gaa til Scenen — han havde sagkyndige Beundrere, bl. a. Danmarks største komiske Skuespiller Olaf Poulsen. I Stedet blev han en ypperlig kunstnerisk Oplæser, en af sin Tids mest yndede. En særlig Betydning har hans Foredrag af Klassikerne haft som et Bindeled mellem Hovedstaden og Provinsen; paa utallige Turnéer har han læst de politisk forbitrede og adsplittede Gemytter sammen til Glæde og Fordragelighed. En af hans Glansroller var Holbergs Nille, den ærlige sjællandske Bondekone i Komedien *Erasmus Montanus*. Ellers var hans Publikum meget forskelligartet, fra den jevne Bondemand, der af ham er bleven opdraget til Klassikerlæsning, indtil de Lærde i Græsk Selskab, den af Filosofen Høffding og Filologen J. L. Heiberg stiftede Forening. Paa sine ældre Dage havde han nemmere ved at faa hele Danmark i Tale. Han blev en af Radioens fasteste Støtter. Først vilde han ikke tale fra »saadan et Das«, som han frimodig udtrykte sig. Men man fik ham overtalt, og hans smukke skolede Stemme hørte mageløst igennem.

Nøje sammenhørende med denne Virksomhed er hans dramatiske Arbejder: Operaerne *Maskerade* og *Kilderejsen* efter Holberg, Lystspillet *Den krøllede Frits* efter Poul Møller. Det bedste der er kommet fra hans Haand af denne Art, er hans geniale og kongeniale Fordanskning af Aristofanes' *Skyerne* og *Fuglene*. Den minder om Gullbergs og Harries Gendigtninger af den samme gamle Komiker, — de to svenske Digter-Filologers Arbejder er unegtelig endnu mere elegante og spirituelle i Formen, men Vilh. Andersen naar nærmere ind paa Grundtexten, og hans Oversættelser er efter mit Skøn endnu mere danske end Dioskurernes er svenske. Hans Forraad af danske Ord og Vendinger var uden Bund, der er over hans snart flydende, snart knortede Vers en Duft af danske Haver og Møddinger, saa man stundom maa holde sig for Næsen. Som kunstnerisk Bedrift lader dette Værk sig visselig sammenligne med hine berømte svenske Versioner, den gamle Sjællænder maalte sig med de unge Skaaninger. — Fra en anden Side viser Vilh. Andersens dramatiske Interesser sig i hans talrige Skuespil-Anmeldelser og Skuespiller-Portrætter; et Udvalg er samlet i hans Bog *Teater* fra 1914; i hans litteraturhistoriske Arbejder finder man derimod intet Spor heraf, den litterære Teknik er et Felt han i sin Forskning omtrent har ladet ligge.

Det var først i Trediveaarsalderen, han fandt Vejen ind til sit egentlige Rige. Et naturligt Instinkt ledede ham, og nogle Stød fik han ude fra. Hans Kollega og jævnaldrende Vald. Vedel udgav i 1890 sin Doktordisputats om *Guldalderen i dansk Digtning*, og pegede paa de oprindelige Aarer i nordisk Aandsliv, det tunge rige Gemyt som først i det nittende Aarhundredes Begyndelse rigtig kom til Udfoldelse i den alvorlige Poesi. Vedel paaviste Stammens Adelsmærker i Oehlenschlägers, Grundtvigs og Poul Møllers Værk, og det er let at se Sporene af hans banebrydende Forskning i den følgende Periode af Vilh. Andersens Produktion. Men ogsaa sydfra kom der en Tilskyndelse, da den tysk-skrivende Sønderjyde Langbehns *Rembrandt als Erzieher* naaede til Danmark, og efter først at være bleven introduceret af Georg Brandes vandt Indpas paa Ungdommens Studerekamre. Midt i Internationalismens Tidsalder pegede disse Bøger paa det ejendommelige i de nordiske og tyske Folkeslags Aand. Visselig er Langbehns Arbejde blegt og uauthentisk sammenlignet med en Kerne-

bog som Vilh. Andersens om Poul Møller. Manden var ogsaa Nordslesviger og blev paa sine ældre Dage helt romaniseret — men uden denne Impuls havde Vilh. Andersen maaske maattet vente længere paa at blive flot.

Neppe var han sat i Gang, saa faldt Bøgerne rask fra hans Haand. Først kom et Bind elegante Stilundersøgelser, *Danske Studier*, en af de Bøger som har øvet størst Indflydelse paa senere Litteraturforskning. Mest brillant er heri Afhandlingen om »den ziirlige Stil«, Paryktidens Sprogkunster. Udmærkede filologiske Arbejder var ogsaa hans Bidrag til Festskrifterne til Vilh. Thomsen (1897) og Ludv. Wimmer (1909), hans Afsked med Filologien. — Dernæst gav han den bedste Biografi Danmark ejer, den prægtige Bog om Poul Møller. Med den bør man begynde, naar man ikke kender ham i Forvejen. Poul Møller, Digteren af *En dansk Students Eventyr* og *Glæde over Danmark*, havde Sider som maatte tiltrække en Vilh. Andersen ganske særligt. Visselig ikke hans filosofiske Grublen, eller den tilspidsede Form i hans Tanke-sprog og Epigrammer; endnu mindre det Fragmentariske i Personlighed og Frembringelser hos denne Særling, der efterlod sig lutter løse Blade Papirlapper. Men det Grunddanske i hans Naturel lokkede den unge Filolog og Psykolog, og vel ogsaa den Omstændighed, at Danskheden her fremtraadte i en saa raffineret Form. Poul Møller havde som sin Biograf skrevet Latin før han kunde skrive sit Modersmaal, og Præcisionen i hans Ordvalg har sin Oprindelse i de mange Aars Sammenligning mellem danske og latinske Synonymer. Og det Faste, Karakterfulde i hans Fysiognomi er ikke uden videre medfødt. Poul Møller var en Personlighed, som flere Gange gik itu, og blev sat sammen igen. Deraf Skønheden og Dybdens i de Toner han udtrykte sig i. Muligt var han en stærkere spaltet og dybere Aand end Vilh. Andersen vil gøre ham til. Men Kulturbilledet, Analysen af Digtene og Rekonstruktionen af hans efterladte Romanfragment er Mesterstykker, og Bogen er baaret af en vidunderlig Intuition og Kundskabsfylde. Den placerede ham ogsaa strax ved sin Fremkomst som den der var kaldet til at genoplive den nationale, indadskuende Litteraturhistorie. I 1895 udkom hans Udvalg af samme Forfatter i to Bind, maaske den mest populære Klassikerudgave, navnlig som den fremtræder i det nye Oplag fra 1930, med en Bunke fint tilpassede Kom-

mentarer og Iagttagelser. Som Udgiver havde Vilh. Andersen altid den gode Smag paa sin Side i lige saa høj Grad som Lærdommen; han oplyser om hvad der tiltrænges, uden at udkrænge sin Bedreviden, og afstemmer sine Noter efter Texten. Den filologiske Skole forenes her med Instinkt for Idé og Form. Textbehandlingen var derimod ikke god.

Men den som vil fremstille den danske Aands Historie i dens bedste Tid, maa først og fremmest vise sin Fortrolighed med Adam Oehlenschläger. I en Aarrække dukkede Vilh. Andersen ned i hans halvhundrede Bind. Han var godt forberedt af sin gamle Lærer Kr. Arentzen, der havde biograferet *Aladdins* Forfatter i to mægtige Værker — nyttige, men formløse Forarbejder at ty til. Men i hans nye Behandling blev Alt uddybet. Først optog han i Doktordisputatsen om Digtet *Guldhornene* det evige Spørgsmaal om hvad der var gammelt og hvad der var nyt i Litteraturen ved Oehlenschlägers Fremtræden. I Modsætning til en senere Tids Videnskabsmænd, der gerne vil udjevne Forskellen mellem de to Aarhundreder og lægger Vægt paa Overgangene, trækker Vilh. Andersen skarpe Skellinier mellem 1790'ernes Poesi og den nye romantiske. Rigtignok havde det romantiske Gennembrud i Danmark en mere revolutionær Karakter end i England eller Tyskland. Bogen er bleven staaende som den klassiske, tydelige, litteraturhistoriske Demonstration. Den nøjes ikke blot (som nyere Behandlinger vilde være tilbøjelige til) med at gøre Rede for Skolens Filosofi og Poetik, men den viser hvor langt Steffens og Oehlenschläger hver især var komne i Aaret 1802; den gransker den sidstes Sprog og Stil før og efter Fremkomsten af Guldhornsdigtet og analyserer det poetiske Indhold i hans ældste Digtsamlinger: den svulmende ungdommelige Elskovsfølelse, den nyvakte Sans for det religiøse Liv, den romantisk-filosofiske Historieopfattelse, Symbolismen, Natursansen, Genidyrkelsen. Denne Bog løste et Problem, som før Vilh. Andersen var blevet besvaret i ganske modsatte Retninger: snart naivt-rettroende, hos de grundtvigske Litteraturhistorikere, og snart trodsigtfornegtende, hos Georg Brandes og hans Skole. De første saa i den nyromantiske Digtning Sejren den endelige og urørlige Aabenbarelse af Poesien i Danmark, paa denne Thesis var f. Ex. Prof. F. Rønnings mægtige Værk *Rationalismens Tidsalder* bygget. Den anden Gruppe beklagede, lige saa uhistorisk,

Romantiken som et kulturelt Tilbageskridt og saa paa den med fjendtlige Øjne. Først i dette Skrift, der atter staar i Gæld til Vald. Vedel for frugtbare Tilskyndelser, er de mange Traade opredede. — Men Bogen var ogsaa mærkværdig som positiv Indsats i Tidens Aandsliv. For Oehlenschlägers Digt og al den Digtning det fremkaldte, havde vel været studeret af nogle Lærde, men det betød ikke stort for 90'ernes litterære Liv. Nu Vilh. Andersen søgte Udgangspunktet for Aarhundredets Poesi, saa Guldalderen i dens Tilblivelse og viede dens tidligste Værk et Studium saa indtrængende, som det aldrig før eller senere er blevet noget dansk Digt til Del, nu tvang han sin Samtid til at søge tilbage mod en af dens Dannelses Forudsætninger. Han har senere kunnet glæde sig ved at se Oehlenschläger opleve en Renaissance.

Guldhornene blev ved Aarhundredskiftet fortsat med et Værk i tre Bind, *Adam Oehlenschläger, et Livs Poesi*. Det er en kongelig Bog, en Guldgrube for Forskerne. Og her møder man endelig den hele Vilh. Andersen i hans frodige Medleven med Stoffet. De to første Dele er en biographia litteraria, der med næsten pinlig Sanddruhed blotlægger Digteren i Værkerne. Det er et af de største og mest vellykkede Forsøg der er gjort i den rent psykologisk-biografiske Litteraturforskning. En Forudsætning var naturligvis Georg Brandes' fire Aar ældre Bog om Shakespeare, men Brandes' Værk var egentlig mere en glimrende deduceret Hypothese: givet disse 36 Værker, hvorledes maa den Personlighed være som har frembragt dem, og hvad kan vi slutte om dens Skæbne? Vilh. Andersen vilde omvendt hellere slutte fra de personlige Dokumenter til Digterværkerne. En anden Forsker, stillet over for et andet Stof, vilde nemt have jaget sig en Staver gennem Livet, thi saadanne litteraturhistoriske Operationer frister let til Vilkaarlighed og Fantaseren, men i dette Tilfælde var de gunstigste Betingelser til Stede: Forskeren var i usædvanlig Grad ensartet med sit Emne. Den livsbekræftende Side af Vilh. Andersens Virksomhed kommer stærkt frem i dette Værk, ogsaa fordi den mandige og friske Optimisme, som bar ham oppe i hine Aar, virkelig kunde forslaa over for den store naive og stemningsbevægede Digter. I tredje Bog, *Eftermæle*, hæver han sig til meer almene Synspunkter, karakteriserer Digterens sensuelle og realistiske Billedstil, bestemmer som en moderne materialistisk

Filosof hans Psyke som det udprægede Sindsbevægelses-Temperament. Han er i dette Afsnit heldigt paavirket af den store danske Læge og Polyhistor Carl Lange, der i sine Bøger *Om Sindsbevægelser* og *Bidrag til Nydelsernes Fysiologi* havde fremsat dristige Anskuelser, som først i vore Dage har fundet videre Genklang, om den sympatiske Stemnings-Vækkelse som det egentlige springende Punkt i den romantiske Tidsalders Poesi. Senere har Vilh. Andersen været tilbøjelig til at fornegte dette brillante Ungdomsværk, idetmindste dets to første Bind — højlig med Urette, thi det er blevet staaende baade ved sit Indhold og ved sin Form. Glimrende er især Karakteristiken af de lyrisk-episke Digte, f. Ex. *Thors Fiskeri*.

Med de to Bøger om Poul Møller og Adam Oehlenschläger havde han givet sit Folk en dyrebar Gave. Det havde ligesom faaet disse Digtere igen. Som Kritiker havde Vilh. Andersen ikke sin Styrke i den træffende Karakteristik af det Værdifulde i Nutidens Frembringelser. Hans Kritik var som en Tempeltjeneste. Hans Opgave var at kalde de Døde til Live igen, at meddele dem Liv af sit eget Liv og derved selv at vinde en lønlig Kraft, som ikke kan blive Øjebliksmennesket til Del. Pieteten var hans herskende Egenskab, i den religiøse Samfølelse med Nationen og dens Talsmænd finder man Udgangspunktet for hans Produktion. Kun igennem det inderlig følte Aandsfrændskab med de Afdøde kunde han naa til at fremstille dem. Der var noget af den Primitives Dødekult i ham: som den udprægede *homo religiosus* tyede han til Forfædrenes Grave og fremkaldte deres Skygger. Heraf følger baade hans Styrke og hans Svaghed: han er nemlig ikke blot de Stores Forherliger, han kan ogsaa undertiden blive uretfærdig mod dem. Navnlig har en vis antik Uvilje mod de overdrevne Dimensioner ret ofte bragt ham til at forringe mangan Personligheds Indsats. — Heltedyrker som Georg Brandes var han slet ikke; den danske Litteraturs betydeligste Skikkelser har i hans Gengivelse altid menneskelige Maal; det er ligesom han har en medfødt Uvilje mod al Geni-Tilbedelse. I hans Litteraturhistorie indtager de Middelmaadige og Oversete en forbavsende stor Plads; men det er en Dyd.

Galleriet af hans Digtermonografier er med Aarene blevet meget forøget. Den betydeligste er Bogen om *Paludan-Müller* (1910). At hans Udvikling bragte ham bitre Erfaringer og et

uddybet Livssyn, ses af hans Gennemgang af *Adam Homo* og navnlig af de bibelske og religiøse Digte, som efter deres Natur ogsaa inviterer Fortolkeren til at give mere Dybdepsykologi end man kunde vente sig af en Behandling af Oehlschlägers nordiske Digtning. Dog bør der efter min Mening loddes endnu længere ned i den næsten buddhistiske Livslede hos *Ahasverus'* Digter, end det her er sket. — Noget banebrydende er der ogsaa ydet i hans Studier over Paludan-Müllers *græsk-mythologiske Digte*, som vel havde talrige Beundrere, men hvis Symbolik Ingen havde prøvet paa at tyde. Her er i det mindste gjort en Begyndelse til en Læsning af den mystiske Digers Hieroglyffer, idet Vilh. Andersen har fundet noget Personligt i alle disse Fabler, en hemmelighedsfuldt standset Livsudfoldelse, en halvorientalsk religiøs Kvindetilbeders Bekendelser. — Rækken af Biografier er senere bleven fortsat med en Bog om *Henrik Pontoppidan*, der kyndigt gennemgaar dette Forfatterskabs Motiver uden ret at søge ind til dets Kerne,¹ og en om *Vilh. Topsøe*, hvis elskværdige Romaner og Fortællinger fremtræder meget forskønnede i hans Gendigtning. Vigtig er i det sidste Arbejde hans fint nuancerede Paavisning af Topsøes Holdning over for det saakaldte moderne Gennembrud; det er et Afsnit af Brandesianismens Historie, som her er dokumenteret.

Det lærdeste og aandrigste Vilh. Andersen har skrevet, turde være hans ti Binds Værk om den danske Humanisme, som han kaldte *Tider og Typer af dansk Aands Historie* (1907—52). Det skulde være intet mindre end en Biografi og Karakteristik af Danskheden. Ifølge den Plan der skitseres i den overdaadigt skrevne Indledning skulde det fremstille ikke alene Skole- og Universitetsdannelsens Historie, men ogsaa det religiøse og kirkelige Livs og endelig være mundet ud i en folke-psykologisk Bestemmelse. Planen, som vilde have krævet et halvhundredte Bind, blev naturligvis ikke realiseret. Den tvinger En til at tænke paa et paatænkt Værk af hans Aandsfrænde, Filosofen Professor Rasmus Nielsen, en spirituel Talekunstner som han, der i sin *Grundideernes Logik* ligeledes vilde have opsummeret al sin Viden og Tænkning — men som ogsaa maatte nøjes med at se en ringe Brøkdæl udført. Det relativt afsluttede Værk, *Humanisme*, er dog

¹ H. Pontoppidan skrev til Gengæld et Digt til V. A. i *Nationaltidende* 5. Oktober 1924.

interessant nok. Et Forarbejde forelaa i H. F. Rørdams grundlærde og klartskrevne, meget omfattende Værk om Københavns Universitets Historie i Tiden nærmest efter Reformationen, men Rørdam var ikke Portrættegner som Vilh. Andersen — *han* først formaaede at blæse Liv i disse døde Bogstaver. De tre udkomne Suitter af Undersøgelser, i Alt ti Bind, bringer med deres Billeder af de tunge og stridige danske Gemytters Bøjning under Romeraaget noget som ingen anden end han vilde kunne give. Hans fine græsk-latinske Dannelse er her bleven forunderlig frugtbar. Det er et Vidnesbyrd om nogle af de ædleste Elementer i dansk Kultur, givet af en Mand som selv havde hele Traditionen inde. Disse gamle Dansk-Latinere er mest Provinsmennesker som deres Biograf; de har bevaret den trohjertige klassiske Tugt igennem Tidernes vexlende Paavirkning fra Vest og Syd. Typen bliver ofte lidt gold og fattig; nogle af dens Repræsentanter er ikke fri for at være stive og hovmodige — den grundige Forstands-Disciplin har hemmet Aandens Frihed og frosset Hjerterne. Man kan vist godt sige, at Formælingen mellem Nord og Syd har sat mange bitre Frugter. Vore Filosofer og Filologer oversatte bestandig det græske *Logos* ved »Glose«. De kunde have gengivet det ved »Aand«. Hvor langt er desværre Flertallet af disse hedenfarne Rektorer og Professorer fra Modenhed. At være moden, siger Shakespeare, det er Alt. I en sydlig Natur skød der Laurbær og Cypresser paa Oldtidens Grave; hos os mærkes næsten hele Tiden en ethnisk Reaktion. Det Lys, som blev tændt af Italienerne og Hollænderne, blev kun alt for ofte blæst ud i vore latinske Skolestuer. Lærdomsfagene visnede. Man tog Grammatiken og Metriken, men lod Livs-Filosofien og Poesien blive liggende. Imellem den hede Middelhavs-Kultur, de har været underlagt, og den dunkle og dybe nordiske Aand, der var dem medfødt, ligger den barske Lutherdom. De har ikke altid rigtig kunnet faa Mæle i deres lærde Foliaenter, ofte er det blevet ved nogle blufærdige Citater. Den romanske Verdens Humanister har lettere sammensmeltet de hedenske og katholske Elementer, en Fénelon, en Rollin følte sig anderledes som direkte Arvinger til den græskromerske Visdom end en Falster eller Bastholm. Vore ærlige Ny-Romere og Ny-Hellenere savner undertiden Temperament og Natur. Nogle af dem tager sig sandt at sige kønnere ud i Vilh. Andersens Gengivelse end de var *in factis*.

For de ikke Faa, der i det Herrens Aar 1907 modtog et ufor-glemmeligt Indtryk af det da udkomne første Bind af *Tider og Typer af dansk Aands Historie*, blev Værkets Afslutning med det 10. Bind intet mindre end en Højtidelighed. Bogen bar ikke mere *Tider og Typer* som Over- og Undertitel. Planen, og til Dels ogsaa Formen, har forskudt sig noget under det livslange Arbejde, men det er og bliver dog stadig Tids- og Typebilleder, og fortrinsvis fra den danske Litteraturs Historie, selv om fremmed Aandsliv er blevet draget mere og mere ind i Karakteristikken. I det første Bind proklameredes det nye, bredere Syn paa vort Aandsliv, det som skulde afløse tidligere Tidens mere fragmentariske og lærebogslignende Behandlinger. Og dette første Bind viste allerede, at Vilh. Andersen var Manden, der holdt mere, end han lovede. Bogen skulde handle om Humanismen i dens ældre Perioder, den hedenske Renæssance, som begyndte i Petrarcas og Boccaccios Dage, og som ret tog Fart i Erasmus' Tidsalder. Men Vilh. Andersen havde udvidet Perioden fortil og medtaget *Saxo Grammaticus* som det han var, en virkelig Forløber for Humanismen, den første Humanist, om man vil. Det var vidunderlige Solskinsdage, da den store Mester tolkede for os Sammenhængen mellem de ældre og de nyere Partier af Danmarks-Krøniken, og det gaadefyldte Angers-Fragment af Saxos Haandskrift, og den ærværdige Munks morsomme Aandsform. Og længere henne de snurrige, ordrige Sofister fra Reformationens første Tid. Ja, det var lykkefyldte Stunder, da vi læste disse Blade! Hvor var denne Oplevelse dog skøn og ren.

Efter den sundeste Bestemmelse skulde *Humanisme* sige saa meget som den hedenske Renæssance. Hvorved ganske vist bliver at bemærke, at *Renæssance* er et endnu senere Ord, i det mindste i Dansk. Endnu N. F. S. Grundtvig brugte Udtrykket *den latinske Oplysning* om baade Renæssance og Humanisme i sin bekendte Verdenshistorie. Grundtvig kunde ganske vist ikke fordrage nogen af Delene. Det er blevet bebrejdet Vilh. Andersen, at han brugte Begrebet Humanisme flertydigt, eller trak det ud og ind som en Harmonika. Men ganske uden Grund. Med Sikkerhed bestemmer han snart Humanisme som Aand og snart som Form. Snart dvæler han med rig Kundskabsfylde ved Humanismen som et Led i den latinsk-græske *Tradition*, snart diskurrerer han udmærket dybsindig over den *Lære*, som næsten lige

fra Begyndelsen var indeholdt i Humanisternes Filosofi: Troen paa Menneskenaturens Tilstrækkelighed, paa den frie Vilje, paa Berettigelsen af den frie Holdning over for Livet.

Den sidste Serie *Tider og Typer* synes mig at staa Maal med den gamle. Især det sidste Bind er rigt paa nye og grundige Iagttagelser. Hans Paavisning af den latinske Poesis Mærker i de nordiske Landes Litteraturer bringer en Bunke Nyt. Er det tilladt at fremhæve den meget fængslende og originale Undersøgelse af Traditionen i *svensk* Lyrik, mere end der først var os lovet? Og de til Dels meget dristige Henblik til de latinske Forudsætninger for den oldnordiske og islandske Litteratur, som udsaar saa mange nye Tanker? Der er intet af den filologiske Dværgekløgt i denne Bog: Alt er Liv og Aand.

Fra hans Ungdom foreligger der endnu en Mængde Arbejder, der giver ham i en levende Mangfoldighed, som ikke er den modneste Alder forundt. Der er de ypperlige Smaa-Afhandlinger, som nu kan læses i en Række Essays-Samlinger; den første, *Litteraturbilleder*, er fra 1903. De indeholder saa fine Ting som hans Indledning til *St. Blicher*, hans Udlægning af *Erasmus Montanus*, det fine Essay om *det heibergske Hus*, Afhandlingen om *Henrik Hertz*, Afhandlingen om *J. P. Jacobsen*, der maaler sig med Georg Brandes' Essay om samme Emne, hans lille fint efterfølgende Undersøgelse af *Goethes* Lyrik (i 1932 udgav han en vellykket Fordanskning af et Udvalg af Digtene). Og der er den overgivne Bog *Bacchustoget i Norden* (1904), egentlig det mest dybtgaaende af hans tidligere Skrifter, paavirket af Nietzsches *Geburt der Tragödie*, en Slags Forberedelse til det store Værk om Humanismen. Bogen er et genialt Causeri om Drikkevise-digtningen og om Rusens Betydning for det nordiske Aandsliv, en Studie over hjemligt Barbari i hellensk Belysning. Heri findes ogsaa nogle velskrevne Afsnit om Bellman og andre svenske Visedigtere. Fra en anden Side — maaske ikke den fordelagtigste — viser Vilh. Andersen sig i de to Bind *Knud Sjællandsfars Betragtninger* (1902 og 12). Et tredje Bind skal foreligge i Kladder. Det er en u-kirkelig Postil, hvori de religiøst prægede, gejstlige og verdslige Digte af danske Klassikere gør Fyldest som Text. Det er fuldt af smukke og sympathiske Tolkninger; de forkyndende Partier indeholder en pantheistisk og optimistisk Leve-lære og Livstro. Bogen rummer elskværdige Vidnesbyrd om

sin Forfatters Fromhed; det er en Frafalden, som vil beholde Kernerne i Kristendommen efter at have opgivet dens Lære og dens oprindelige religiøse Erfaringer, i Virkeligheden et Stykke rationalistisk Religion som hos saa mange Samtidige. Kun glimtvis bryder en helt anden, kthonisk Guds frygt igennem; hans personlige Religiositet staar i visse Maader nærmere ved den gamle romerske Landbo-*religio* end ved Kristendommen. Meget tiltalende er hans Dyrkelse af Fædrenes Manes, og Ærefrygt for Sammenhængen gennem Tiderne.¹

I Aarene 1908—30 var Vilh. Andersen Professor i nordisk Litteratur ved Københavns Universitet, og en af de bedste Lærere denne Højskole nogen Tid har haft. Den veltalende Mand har rimeligvis aldrig holdt saa udsøgte Foredrag for en folkelig Forsamling som for det lille akademiske Auditorium, hvor Opgaverne var mere bundne og Tilhørerne grundigere forberedte. Hans Talekunst var et Nummer finere og Diktionen mere afdæmpet. Det var en Gennemgang af nordisk Litteratur af egen Art, han her gav. Mere tvangløst blev Aktstykkerne lagt paa Bordet end i hans trykte Arbejder. Mere uhildede vældede Indfaldene frem, alsidigere blev Synsmaaderne drøftede. Vistnok havde Fakultetet lige saa rigt begavede Videnskabsmænd: en Vilh. Grønbechs Undersøgelser skar mere til Marv og Ben, under Vald. Vedels Forelæsninger rystedes flere skarpsindige Bemærkninger ud af Ærmet paa Professoren. Vilh. Andersen var ængstelig for at bruge den kritiske Kniv, han vilde nødig tage Noget itu. Men han tolkede sine Forfattere mere samfølende end Nogen, bredte dem ud for sine Tilhørere som Landkort. Ledende Synspunkter var alle Vegne Paavisningen af Overleveringens Linier og af de nationale Fællestræk hos ellers uensartede Størrelser; Metoden var at skue indefter, Berøringerne mellem nordisk og fremmed Litteratur gjorde han forholdsvis mindre ud af. Først i Tidsrummet 1937—52 kom han ind paa Studiet af den europæiske Litteraturs Indflydelse.

En Frugt af hans Universitetsgerning er den lille Methodelære *Dansk Litteratur, Forskning og Undervisning* fra 1912. Den er et Mønster paa veldisponeret og gennemsigtig Fremstilling, og oplivet med fortræffelige Exempler fra Autors egen Arbejdsmark. For dem der kender til de mange golde og pedantiske Bøger om

¹ En paatækt Bog om *dansk Salmedigtning* blev henlagt ca. 1910.

saadanne Emner, især af tyske Professorer, er dens Læsning en sand Opbyggelse. Den er øst af Erfaring og et Exempel paa videnskabelig Tolerance og alsidig, ikke trættekær Information.

Et meget mere fordringsfuldt Værk er den enorme danske *Litteraturhistorie*, der udkom i store tættrykte Hefter 1921—34. Det er en omhyggeligt gennemarbejdet, definitiv Redaktion af hans Universitetsforelæsninger. Den har sin Form imod sig. Allerede det kunstlede Inddeling af Stoffet efter Generationer — 10-aarige i det 19. Aarhundrede, 25-aarige i det attende — har noget for Mange uigennemtrængeligt. Og Sproget er ikke letlæst: Frasen er sammenknuget, en Fylde af Viden er pakket ned i Bisætninger og Appositioner og Paranteser; mangfoldige Ting er blot antydede, forbeholdte som Hemmeligheder for de Udvalgte. Desuden skal alle med, de bittesmaa Størrelser blandt Poeterne,¹ de fagvidenskabelige Forfattere, helst ogsaa Kunstnere og Komponister. — Men Vilh. Andersen vilde ikke være sig selv, om han havde baseret sit Værk paa en vedtægtsmæssig eller rent faglig Inddeling af Stoffet. Hans Bog er skrevet ud fra de Ideer som altid har været de Ledende hos ham: Litteraturens Historie handler for ham om Slægternes aandelige Liv og Arbejde, de ordner sig for hans Øjne gruppevis efter Hjemstavn og Samtidighed. Og hvis Bogen ikke er hurtig slugt og bifaldet, saa er den dog skreven ud fra et stilistisk højt rosværdigt Princip: saa meget som muligt paa saa ringe Plads som muligt. Hans Værk er en lødige Gulddaler, som Enhver for sig maa, men ogsaa kan, vexe i Smaamønt. Noget populært Skrift kan det neppe kaldes, men dets Fremstilling er ikke ufolkelig. — Det er ikke nogen egentlig Lære- eller Haandbog, i mange af Afsnittene maa man søge længe rundt efter de almindeligste praktiske Oplysninger, Aarstal og biografiske Data savnes haardt som Milepæle. Men den er et Særsyn ved alt det Nye og Selvstændige den bragte. Den vil blive staaende som Kildeskrift, naar den med Tiden er bleven afløst som Oversigtsværk eller Haandbog.

De to sidste Bind, om det nittende Aarhundrede, udkom først, dem var der ogsaa mest Brug for, thi hele denne Periode havde aldrig været Genstand for en samlet videnskabelig Fremstilling.

¹ En Forbigaaelse af uforklarlig Natur var den udmærkede Fortæller *Beatus Dodt*, der ligesom Vilh. Andersen altid skrev om Sjællændere og levede i Fredensborg.

Den seneste førstehaands Litteraturhistorie, N. M. Petersens mægtige Værk, afsluttet 1861, standsede ved Aar 1800. Dette Parti er udarbejdet næsten helt paa fri Haand. Man vil ingen Steder finde en saa indgaaende Behandling af Oehlenschläger som her: ogsaa i Forhold til Vilh. Andersens egne tidligere Arbejder bringer den meget nyt. Med Stolthed vil dansk Forskning kunne henpege paa denne Analyse af vor store Klassiker, hvor Undersøgelsen paa Dybden ikke hindrer en overlegen Omskrivning af Emnet, og hvor den afsluttende Redegørelse for de væsentlige Træk i Forfatterpersonligheden, og af Perioderne i Forfatterskabet, ikke udelukker en Rigdom af Detaljer. Der ligger et Livs Studium heri. Længere henne kommer den grundlæggende Afhandling om N. F. S. Grundtvig: hans magiske Kultur og hans paradokse Valgslægtskab med Middelalderen og Luthertiden er betydningsfuldt understreget. En senere Artikel om Grundtvig i den nye Udgave af *Dansk biografisk Lexikon* er endnu mere afklaret og tankevægtig. Mærkværdig fin er ogsaa Karakteristikken af J. L. Heiberg, han er truffet paa en Prik, og det er værd at mærke, for i Reglen falder Landboerne heldigere ud for Vilh. Andersen end Bymenneskene. De urolige Hoveder og Outsiderne havde han vanskeligst ved at fixere: H. C. Andersen, hvis Eventyr han læste saa udmærket op, bliver helt stedmoderlig anset (han kunde ikke lide Proletarbørn og Fritænkere). S. Kierkegaard, der var en Brandstifter, behandler han bedst fra den sproglige Side. Georg Brandes, en fremmed Fugl, kommer ikke uplukket fra hans Hænder; hans Bibelkritik gennemhegles fra et evangelisk-luthersk Synspunkt, som ikke en Gang var Vilh. Andersens eget. Og Sjæle som Pontoppidans eller Johs. Jørgensens, der er brændte under en hedere religiøs Temperatur end den sædvanlige, forstod han vel kun til et vist Punkt.

I Udarbejdelsen af det attende Aarhundrede, som sidst er kommet til, er Vilh. Andersen mere paavirket af moderne Forskning. Men atter her er det Billederne af de enkelte Skribenter, som er lærerigst. Holberg skulde man tro var godt afgræsset, men allerede et lille Skrift af Vilh. Andersen fra 1922, *Holberg-Billedbog*, med Redegørelse for Folkelivsskildringer i ældre Tid, lod ane at han var Manden for at sætte ham i hjemlig Sammenhæng. Den kække Nordmand tager sig inderlig godt ud midt i Kongens København, og afklædt alle tomme Fraser, som »den

danske Litteraturs Fader« eller »den der har lært os at tænke selv« osv. Danske og fremmede Traditioner, Kunstneren og Skribenten er alsidig skildrede. Kapitlet om Johs. Ewald er som en ny Bog om det gamle Emne. Det mærkeligste Stykke i Værket er uden Tvivl det om Jens Baggesen, hvor man dog højlig beklager den knebne Fremstilling. Vilh. Andersens Forarbejder til dette flere Gange omskrevne Parti har ikke været mindre end til Bogen om Oehlenschläger, som fylder fem Gange saa meget. Det havde været lettere for ham at gøre et Værk i tre Bind ud af det Stof og de Tanker han raadede over. Kulturbilledet var vel endog blevet endnu interessantere. Og personligt er den yngre Knud Sjællandsfar i Aarenes Løb kommen til at staa sin Navnefader meget nærmere end Oehlenschläger. Blandt det meget her er givet, kan nævnes den habile Udnyttelse af det Materiale til en Skildring af Baggesen og hans tyske Omgivelser, der er samlet i Dr. L. Bobés Værk *Efterladte Papirer fra den Reventlow'ske Familiekrede*.

Vilh. Andersens rige Forfatterskab er saa personlig præget som faa. Der er mere Poesi i hans Videnskab end hos de fleste samtidige Lyrikere eller Romanforfattere. Det er en egocentrisk Forfatter — som de fleste danske — hans Livsinteresse laa i at forstaa og forklare sine egne Forudsætninger. Som Litteraturhistoriker havde han en udtalt Forkærlighed for »den klassiske Danskhed«, saaledes som den fremtræder hos Forfattere som Oehlenschläger, Heiberg, Poul Møller eller Pontoppidan. Det har ikke alene ligget ham paa Hjerte at fremstille Litteraturen theoretisk: han har ogsaa villet vinde den Læsere. Saa ringe Smag han end havde for fransk Aand og Væsen, var han dog paa anden Haand af gallisk Skole: han har modtaget sin Methode fra Georg Brandes. Men hans Tendens er Georg Brandes' modsat: han vilde værne om det Hjemlige, sætte et Bolværk af Tradition mod Internationalismens snigende Gift, og navnlig fremhæve Livsværdierne i Romantiken og Guldalderpoesien. Fra den danske Poesis og Prosas bedste Periode nedstammede ogsaa hans Sprog — denne mærkelige Vilh. Andersen'ske Dialekt, der har øst saa dybt af saa mange Kilder: det er en Blanding af folkelige og akademiske Bestanddele, med stærke Præg af Latinen i sin Struktur og af Sprogrensernes Arbejde i Ordforraadet (han skriver *for ved* i St. f. *foran*, *ventelig* for *formodentlig* osv.). Beteg-

nende for hans Fremstillingskunst er de utallige lune Indfald der stadig strømmer fra hans Pen og lægger et mildt Skær af Illusion over Talen, ogsaa i det rent didaktiske Foredrag. Strax man aabner en Bog af Vilh. Andersen, har man hans gemytfulde Stil, saa hjemlig og dog saa aparte. De højtidsfulde Vendinger blander sig dér med Ordspil, den jevne folkelige Tale med alskens Kunstlerier. I Grunden er det en Slags forædlet Barokstil, fjern fra Prosaens Midterlinie. Det er vanskeligt at hente Antologistykker frem — til denne Stils Skyggesider hører noget vist Kladdeagtigt og Kursorisk — men man kan vel som typisk Exempel paa hans vælige og overgivne Stil henpege paa første Bind af *Erasmus*, som er forfattet i et oplagt glimrende Humør, og som et Mønster paa hans mere rensede Skrivemaade vise Læseren til Afsnittet om »Novellen«, *En dansk Students Eventyr*, i hans Poul Møller-Bog. Den trykte Udgave af hans Taler tager sig derimod knap saa godt ud: som Taler maatte han høres, som Skribent fortjener han i høj Grad at læses — og det er jo ganske i sin Orden. Her i Selskabet vil man især huske den gribende Tale, hvormed han forelagde de sidste Bind af *Tider og Typer*.

Festskrift til Vilh. Andersen, 1934, indeholder en Bibliografi.
Gyldendals Mindebog, 1953, indeholder Supplerer til Vilh. Andersens Skrifter og diverse Oplysninger.

Ad. S. Jensen

IV.

Adolf S. Jensen.

23. maj 1866 — 29. august 1953.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 7. maj 1954.

Af **Magnus Degerbøl.**

I den høje alder af 87 år afgik professor emeritus Adolf S. Jensen ved døden den 29. august 1953. Hermed afsluttedes et langt og virksomt liv i forskningens, undervisningens og administrationens tjeneste. Adolf Jensen blev professor zoologiae efter professor Jungersens pludselige død i 1917 og han beklædte dette embede til han faldt for aldersgrænsen i 1936. I disse år var han tillige formand for museumsrådet ved Universitetets zoologiske Museum, men havde allerede da i nogle år, fra 1914, som inspektor ved museets 2. afdeling haft plads i museumsrådet og dermed deltaget i museets ledelse. I universitetsundervisningen har Adolf Jensen under forskellige former deltaget så at sige hele sit liv, lige fra sin embedseksamen i 1892 til han trak sig tilbage i 1936, og kom ved sin fremragende og levende undervisning til at præge og glæde en hel menneskealders studenter, og dermed senere lærere og forskere.

Adolf Severin Jensen blev født i Slangerup som søn af sadelmagermester J. M. Jensen og hustru Andrea f. Schwartz. Han blev student fra Frederiksborg Statsskole i 1884 og begyndte straks at studere naturhistorie og geografi ved Københavns Universitet, hvorfra han blev cand. mag. med zoologi som hovedfag i 1892. Umiddelbart efter sin embedseksamen blev han af professor Lütken ansat som assistent såvel ved Zoologisk Museums I. afdeling (hvirveldyrafdelingen) som ved Zoologisk Studiesamling. Begge stillinger var dog lige slet lønnede og Adolf Jensen var ved siden heraf i mange år en højt skattet lærer ved skoler, kursus og seminarium, ligesom han i adskillige år var manuduktør i zoologi for medicinere.

Adolf Jensen var i første linje ichthyolog og malakolog. Hans hovedarbejder handler om fisk, især grønlandske, og om nordiske mollusker, men iøvrigt lykkedes det ham i sit lange liv at skrive om de fleste større dyregrupper, orme, krebsdyr, insekter, mider, bløddyr, fisk, krybdyr, fugle og pattedyr, hvad enten det drejer sig om dyregeografiske, biologiske eller morfologiske studier.

Bortset fra nogle mere populærvidenskabelige afhandlinger om nogle fiskearters biologi starter Adolf Jensen sin videnskabelige publikation med et arbejde over »En Tyroglyphide i Hesteiglens Ægkapsel« (Vidensk. Medd. 1895). Det var blevet iagttaget, af R. S. Bergh, at der jævnlig fandtes en mide i hesteiglens kokoner, og Adolf Jensen tog denne iagttagelse op til nærmere undersøgelse. Disse kokoner, der lægges i skrænter af damme og småsøer, gravede Adolf Jensen frem i stort antal fra en dam ved Fortunen og så hvorledes miderne i deres ungdomsstadier svømmede rundt i kapslernes indhold af æggehvide, som de slubrede i sig, eller ligefrem fortærede iglernes larver. Han gav ikke alene en redegørelse for midernes udvikling og bygning i de forskellige larvestadier, men fulgte deres væremåde nøje ved at tage de levende dyr med hjem til nærmere undersøgelse i laboratoriet. Allerede i dette første arbejde møder vi Adolf Jensen i hans bedste form, den overordentlig fine og skarpsindige iagttager og den nøjagtigt arbejdende videnskabsmand, der havde et skarpt øje for detaljens betydning. Han fulgte her de bedste traditioner indenfor den danske zoologi, således som de var ført videre, og formentlig blevet indprentet ham, af hans lærer professor Lütken.

Adolf Jensen vendte dog hurtigt tilbage til ichthyologiske og marinbiologiske undersøgelser. I årene fra 1897 til 1907 afsluttede han den af C. Winther og H. J. Hansen påbegyndte bearbejdelse af fisk i det store værk *Zoologia Danica*, hvor han skrev om sådanne fiskegrupper som: flyndere, sild, ål, laks, karper, tværmunde og rundmunde.

I 1901 påviste han (Ichthyologiske Studier), at havområderne nord og syd for den submarine ryg, der i Nordatlanten strækker sig fra Østgrønland over Island til Færøerne og Hebriderne, hver for sig havde sin særegne fiskefauna, svarende til at temperaturen i dybet i det nordlige kolde område stadig er under nul grader, men i det sydlige Atlanterhavsområdet sædvanlig er positiv. Dette

resultat var ganske vist i modstrid med tidligere publicerede fangster af fisk, især lycoder, fra disse områder, men ved en kritisk gennemgang af dette materiale kunne Adolf Jensen fastslå, at der her havde været tale om fejlbestemmelser. Rigtigt bestemt viste også disse arter, at de to havområder havde hvert sit faunaelement, således som allerede professor Jungersen tidligere havde fremhævet det som et af de vigtigste almene resultater af Ingolf-expeditionens undersøgelser. Adolf Jensen slutter sine undersøgelser med disse manende ord til systematikkerne: »Den mest ængstelige Agtpaagivenhed ved Arternes Udredning vil være nødvendig, hvis der efter den systematiske Bearbejdelses Afslutning skal kunne drages sikre Slutninger paa Grundlag af vort Arbejde, af Interesse for Naturvidenskaben i Almindelighed. Og det skulde dog være Specialundersøgelers endelige Maal at føje Sten til Naturvidenskabens fælles Bygning.«

I den nævnte afhandling havde Adolf Jensen beskrevet flere nye arter af lycoder og denne gruppes systematik beskæftigede ham i de følgende år; resultatet heraf blev en revision og en systematisk bearbejdelse af samtlige nordeuropæisk-grønlandske lycodearter, offentliggjort i den statelige publikationsrække fra den danske Ingolfexpedition (1904). Dette grundige og omfattende arbejde, der ledsages af ti tavler og mange tekstfigurer, er et hovedværk indenfor lycodesystematikken.

Den kritiske gennemgang af tidligere tiders artsbestemmelser og artsudbredelse i Nordatlanten, som Adolf Jensen havde gennemført for fiskefaunaens vedkommende, tog han også op for nogle nordiske molluskers vedkommende og med tilsvarende smukke resultater (Studier over nordiske Mollusker I *Mya* (1900); II *Cyprina islandica* (1902); III *Tellina* (1905), Vidensk. Medd.) Han påviste, at også her havde man blandet forskellige former, boreale og arktiske, sammen, hvilket nødvendigvis måtte medføre udbredelsesforhold, der såvel fra geologisk som zoologisk synspunkt havde været uforståelige. Rigtigt bestemt kom der også her orden, hvor der før var forvirring; såvel dyrenes fortidige som nuværende udbredelse, deres indvandringsveje o. s. v. blev hermed forståelig. — Som et yderligere resultat af Adolf Jensens malakologiske undersøgelser må nævnes et større arbejde over en del af Ingolfexpeditionens muslinger (1912).

I 1906 var Adolf Jensen for første gang i Grønland. I adskil-

lige år havde han bemærket, at der ved Grønlands sydvestkyst nu og da blev fundet skaller af muslinger, der i vore dage ikke er udbredt så langt imod nord. Han tog dette som et udtryk for, at der tidligere måtte have været en tid, da der havde været varmere i de grønlandske farvande end i nutiden. For at få dette spørgsmål nærmere undersøgt foretog han sammen med geologen P. Harder en kvartærgeologisk undersøgelse af området omkring Diskobugten. Resultatet heraf blev påvisningen af, at en postglacial varmeperiode faktisk var forekommet i Vestgrønland. En foreløbig meddelelse herom fremkom i 1910, men forskellige omstændigheder medførte, at den endelige publikation blev stærkt forsinket; først efter afsluttende undersøgelser af geologen Dan Laursen kunne arbejdet afsluttes i 1949.

Man kan sige, at denne rejse for Adolf Jensens vedkommende blev indledningen til yderst værdifulde undersøgelser af den grønlandske dyreverden, såvel af ren videnskabelig som af mere praktisk karakter, der fik den største betydning for den grønlandske befolkning. I 1902 havde Adolf Jensen efter indbydelse af Dr. Joh. Hjort deltaget i et togt med den norske undersøgelsesdamper Michael Sars i de nordatlantiske farvande og havde her haft lejlighed til at sætte sig ind i de praktisk-videnskabelige fiskeriundersøgelser. Ved selvsyn havde han nu i 1906 i Grønland kunnet danne sig et skøn over den indfødte befolknings erhvervsmuligheder. Det nationale erhverv, sælfangsten, kunne allerede da ikke give tilstrækkelig føde til befolkningen og fiskeriet blev drevet på en yderst primitiv måde og var lidet anset. Ved sin hjemkomst stillede Adolf Jensen derfor forslag om, at grønlænderne blev oplært i mere moderne fiskerimetoder og at der med dette mål for øje blev foretaget praktisk videnskabelige undersøgelser i de grønlandske farvande for at få fastslået, hvilke muligheder der var for et sådant fiskeri.

Dette resulterede i, at Adolf Jensen i årene 1908 og 1909 blev leder af de nu klassiske Tjalfeexpeditioner. Der blev herigennem for det første indsamlet et stort videnskabeligt materiale, der blev bearbejdet af Zoologisk Museums videnskabsmænd (Vidensk. Medd. 1912, 1913), men dernæst blev der, hvad der var hovedopgaven, gjort rede for hvilke økonomisk værdifulde fiskearter, der forekom, på hvilke pladser de måtte søges, hvorledes deres yngleforhold, ernæringsforhold, vandringer o.s.v. var. — Det

praktiske resultat heraf blev, at der efter Adolf Jensens forslag blev oprettet fiskeristationer, hvor grønlænderne blev oplært i moderne fiskerimetoder. Selv blev Adolf Jensen som fiskerisagkyndig knyttet til grønlandsadministrationen og dermed indlededes et lykkeligt samarbejde mellem videnskab og praxis. Adolf Jensen kunne herigennem følge og lede den grønlandske befolknings overgang til fiskerierhvervet; et forhold der fik afgørende betydning for deres existens, da stærkt ændrede klimaforhold, den såkaldte klimaforbedring, få år efter satte ind i havene omkring Grønland. Hermed gik sælfangsten yderligere tilbage, medens fiskeriet, og da især de enorme torskefiskerier, blomstrede op. Også på de videnskabelige områder kom Tjalfeexpeditionens undersøgelser i stand på et særdeles heldigt tidspunkt, idet man nu med disse expeditioners resultater som basis havde mulighed for år for år at følge de indtræffende ændringer.

Om fiskeriets explosive udvikling har Adolf Jensen, tildels sammen med sin medarbejder, nuværende dr. Paul Marinus Hansen, skrevet flere afhandlinger. I 1925 foretog han endnu en gang, ombord på »Dana,« praktisk-videnskabelige fiskeriundersøgelser i Grønland, men fik iøvrigt ikke senere lejlighed til at besøge dette land, der var hovedemne for hans livs indsats.

Adolf Jensens interesse var dog ikke alene knyttet til fiskeriet. Gennem sine undersøgelser havde han, som tidligere nævnt, indsamlet et betydeligt materiale af mange andre dyregrupper og var i det hele taget kommet i kontakt med væsentlige dele af den grønlandske fauna. Det måtte derfor falde naturligt at han tog hele denne dyreverden op til en samlet vurdering. I »Grønlands Fauna. Et Forsøg paa en Oversigt«, publiceret i festskrift udgivet af Københavns Universitet i anledning af Hans Majestæt Kongens fødselsdag 1928, giver han en værdifuld og udmærket gennemgang af hele den grønlandske fauna. En fyldigere bearbejdelse får pattedyrene, der gennemgås art for art, og de mere økonomisk vigtige fiskearter; men iøvrigt gøres der rede for artsantallet indenfor de enkelte grupper, for dyrenes geografiske udbredelse og oprindelse. Adolf Jensen slutter sig her til den opfattelse, at bortset fra nogle af de lavere, mere hårdføre dyreformer, der muligvis er af præglacial oprindelse og som kan have overlevet istiden på nunatakker, er landfaunaen for de fleste formers vedkommende indvandret fra arktisk Nordamerika.

I noget sammentrængt form udkom dette arbejde på engelsk i det store værk »Greenland« fra samme år.

Et andet udslag af Adolf Jensens almene interesse i grønlandske forhold viser sig i hans bidrag til værket om »Biskop, Dr. theol. Otto Fabricius, Et Mindeskrift i Hundredaaret for hans Død« (Medd. om Grønland 1923), skrevet sammen med Bjørn Kornerup og Schultz-Lorentzen.

Det vil være umuligt at arbejde med den grønlandske fauna uden gang på gang at måtte søge tilbage til Otto Fabricius' »Fauna Groenlandica« fra 1780 og senere publikationer af samme forfatter. Mange specialforskere, der har benyttet disse skrifter, har udtalt sig med stor anerkendelse, ja beundring, om deres forfatter, men en samlet fremstilling af Otto Fabricius' betydning som zoolog, et helhedsbillede af naturforskeren Otto Fabricius, blev det Adolf Jensen, selv en ypperlig iagttager og kender af Grønlands dyreverden, forbeholdt at give.

Også Adolf Jensen er fuld af beundring for denne mand, der på mange områder var langt forud for sin tid; ikke mindst fortjenstfuld er den fylde af sikre iagttagelser over dyrenes biologi, som Fabricius, ofte under de vanskeligste forhold, har været i stand til at gøre. Iagttagelser som først langt senere tider har kunnet bekræfte og som er af værdi den dag i dag. Adolf Jensen giver mange eksempler herpå og det lykkedes ham at fremdrage adskilligt af hans værker af mere almen zoologisk interesse og som hidtil var blevet oversat. — Som rimeligt er, måtte de store ændringer i den grønlandske dyreverden og som Adolf Jensen havde gjort rede for, medføre, at han fulgte spørgsmålet om klimaforbedringen også uden for Grønland med særlig interesse. I 1939 giver han som en af de første i sin afhandling: Concerning a change of climate during recent decades in the arctic and sub-arctic regions from Greenland in the west to Eurasia in the east, and contemporary biological and geophysical changes (D. Kgl. Danske Vidensk. Selsk.) en værdifuld samlet oversigt over disse ændringer indenfor de forskellige dyregrupper og han diskuterer de forandringer, der samtidig er foregået på en række andre områder i havstrømme, havets og luftens temperatur, gletchernes tilbagerykning o. s. v.

I et par mindre afhandlinger fremkom han senere med nye oplysninger om dette emne.

Tidligt havde Adolf Jensen planlagt en bearbejdelse af hele den grønlandske fiskefauna. Hans mange hverv bevirkede dog, at dette arbejde trak i langdrag. Det må også siges, at en sådan dobbeltstilling som professor i et omfattende fag som zoologi og leder af et stort museum er en antediluviansk kombination, som normalt vil overstige en enkelt mands kræfter. Det var utvivlsomt en skuffelse for Adolf Jensen, at det ikke lykkedes ham at få Zoologisk Museum flyttet bort fra den gamle bygning i Krystalgade, der er lige så antediluviansk som nævnte dobbeltstilling. Kun en myreflottig mand som Adolf Jensen kunne tænke sig samtidig at få tid til videnskabeligt arbejde, og igennem alle årene havde han stadig dette fiskeværk for øje og det lykkedes ham også i det væsentlige at få skrevet om de fleste grønlandske fiskearter. I 1904 gav han en oversigt over de østgrønlandske fisk (*The fishes of East-Greenland, Medd. om Grønl.*). I »Mindeskrift for Japetus Steenstrup« 1914 gjorde han, væsentligt på grundlag af sine egne undersøgelser og iagttagelser fra Tjalfeexpeditionen rede for de grønlandske hajer, »*The selachians of Greenland*«.

I de følgende år fulgte nogle mindre afhandlinger: *Researches on the distribution, biology and systematics of the Greenland fishes, I *Sebastes marinus** (Vidensk. Medd. 1922), *The Greenland Halibut (*Reinhardtius hippoglossoides* (Walb.)) its development and migrations* (D. Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Skrifter 1935), *Remarks on the Greenland Eel, its occurrence and reference to *Anguilla rostrata** (Medd. om Grønl. 1937); *A new Deep Sea Berycoid Fish from Davis strait *Caristius groenlandicus* n. sp.*, og *The Marsipobranchs of Greenland* (Vidensk. Medd. 1941); også det intrikate spørgsmål om fiskeracer tog Adolf Jensen op til behandling: *On subspecies and races of the Lesser Sand Eel (*Ammodytes lancea* S. Lat.)* (Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Biol. Medd. 1941) og *On specific constancy and segregation into races in sea-fishes* (Ibid. 1944).

Det var dog først efter at han var blevet fritaget for sine embedspligter ved sin afgang som professor (1936), at Adolf Jensen fik tid til at arbejde alvorligt med den grønlandske fiskefauna. Under fællestitlen: *Contributions to the ichthyofauna of Greenland* publicerede han i årene 1942-1948, i *Spolia Zoologica Musei Hauniensis* sine undersøgelser over de fleste af de resterende arter. En afsluttende publikation over: *Recent finds of Lycodinae in*

Greenland waters fremkom i 1952 (Medd. om Grønland.). Dette var Adolf Jensens sidste arbejde. Ejendommeligt nok omhandlede det de samme fisk, hvormed han startede sine egentlige videnskabelige ichthyologiske undersøgelser. Kredsløbet var sluttet, han havde gennem alle sine fiskeafhandlinger arbejdet sig tilbage til sit udgangspunkt.

Adolf Jensen satte megen pris på at færdes i naturen og han var en fin iagttager af dyrelivet herude. Han kendte naturens gang året rundt og har i flere afhandlinger gjort rede for adskillige arters biologi, baseret i første linje netop på iagttagelser i selve naturen. Han havde en forbavsende evne til at finde nye ting frem og sætte dyrenes væremåde i relation til deres bygning. Ja man kan sige, at typisk for mange af Adolf Jensens arbejder er netop denne kombination af biologiske iagttagelser med senere smukt gennemførte anatomisk-morfologiske undersøgelser. Et særligt smukt eksempel herpå er hans undersøgelser over Otto Friderich Müllers Det nøjsomme Møl (»Studier over *Incurvaria koernerii* Zell.« Det Kgl. Danske Vidensk. Selsk. Biol. Medd. 1932). Kendskabet til dette dyr var særlig for de yngre stadiers vedkommende meget mangelfuldt, men Adolf Jensen følger dets livsløb så at sige fra vugge til grav og giver en særdeles nøje beskrivelse belyst af smukke instruktive figurer af larvestadier og pupper. Til denne kategori må også flere af hans arbejder over pattedyr henregnes, publiceret i Vidensk. Medd. I »Muse- og egergnavede Kogler« (1920) påviste han som resultat af omfattende undersøgelser i et stort antal skove og plantager, at mus spiller en hidtil uanet rolle som koglegnaver og kogleødelægger og han gjorde rede for, hvorledes muse- og egergnavede kogler kunne kendes fra hinanden. — I »Skovmus og Hvidgrankogler« (1912) og »Fortgesetzte Untersuchungen über das Zapfennagen der Waldmaus« (*Mus sylvaticus* L.) forfølger han spørgsmålet og giver en redegørelse for musenes koglegnaveri i almindelighed og skovmusenes specielle betydning herfor. Her kan også nævnes flere mindre biologiske afhandlinger som »Frøaar og Egernvandring« (Vidensk. Medd. 1923), »Det store korsnæbtræk 1927« (Dansk ornith. Foren. Tidsskrift 1929); en udvidet udgave heraf fremkom på tysk i 1930 (Biol. Medd.), »Træk af Spætternes Biologi« (D. Kgl. Danske Vidensk. Selskab. Biol. Medd. 1937) samt »Bog og Eger, Bogvikler og Musvitter« (Ibid. 1946). — Også naturfred-

ningen havde Adolf Jensens udelte interesse; han var medlem af Naturfredningsrådet fra 1917-1929.

Adolf Jensen måtte nødvendigvis blive en central skikkelse indenfor den hjemlige zoologi. I 21 år var han medlem af Dansk naturhistorisk Forenings bestyrelse, fra 1917 til 1934 som formand. Fra 1913-31 var han tillige redaktør af denne forenings publikation: Videnskabelige Meddelelser og af Danmarks Fauna. Også i det Grønlandske Selskabs bestyrelse havde han plads i en årrække og fra 1910-21 redigerede han selskabets årsskrift. Begge foreninger viste deres anerkendelse og taknemmelighed ved at gøre ham til æresmedlem. I 1918 blev han æresdoktor ved Lunds Universitet. Medlem af Videnskabernes Selskab blev Adolf Jensen i 1929 og flere af hans afhandlinger er, som allerede nævnt, publiceret i Selskabets Biologiske Meddelelser. Personlig var Adolf Jensen et elskværdigt menneske; hans optræden var stilfærdig og fordringsløs, men han kunne forfølge sine mål med fasthed og udholdenhed.

Han var den fødte lærer, der med megen humor og lune forstod at kaste liv over undervisningen, hvor han især anvendte examinerieformen og dermed den mere personlige kontakt med den enkelte. Han forstod at give sine studenter noget af sin egen glæde ved skarp iagttagelse og nøjagtig beskrivelse; ofte kunne han under en noget tirrende og drilsk, men stadig elskværdig, form tvinge dem til en personlig ydelse og indlevelse i stoffet, som bevirkede, at dette sent blev glemt eller blev taget op til fornyet undersøgelse.

Selv omfattede han studenterne med største interesse, deres ve og vel lå ham stærkt på sinde. — Mange generationer af naturhistorikere vil mindes en højtelsket lærer.

Ved Adolf Jensens død har dansk videnskab mistet en alsidig og vidtspændende forsker, der desuden ved sine praktiske videnskabelige undersøgelser blev grundlægger af de moderne fiskeriundersøgelser i Grønland og dermed i en kritisk tid banede vej for et nyt erhverv for grønlænderne. Også i dette land vil hans navn blive mindet i taknemmelighed.

Æret være hans minde.

Holger Pedersen

V.

Holger Pedersen.

7. april 1867 — 25. oktober 1953.

Tale i Videnskabernes Selskabs møde den 12. marts 1954.

Af Louis Hjølmslev.

Ved Holger Pedersens død den 25. oktober 1953 har Videnskabernes Selskab mistet sit ældste medlem: Holger Pedersen blev indvalgt i Selskabet i 1905 (nøjagtigt paa sin 38 aars fødselsdag) og havde saaledes ved sin død været medlem af Selskabet i $48\frac{1}{2}$ aar. Indenfor kredsen af Selskabets indenlandske medlemmer var han ved sin død ogsaa af levealder den ældste.

Holger Pedersen viste en meget aktiv interesse for Videnskabernes Selskab og var nært knyttet til dette. Den meget høje videnskabelige position, han naaede, førte ham ogsaa i vor kreds frem til høje hverv. Da A. B. Drachmann i 1934 efter kun halvandet aars virke som præsident saa sig nødsaget til paa grund af svagelighed at frasige sig sit hverv, valgtes i hans sted Holger Pedersen, der dog straks erklærede, at han vilde trække sig tilbage fra posten, naar Drachmanns funktionstid vilde være udløbet, idet Holger Pedersen var principiel tilhænger af en regelmæssig femaarig alternering paa præsidentposten mellem Selskabets to klasser, og han fratraadte følgelig i 1938. Det er sikkert tilladeligt heri at se et af mange udtryk for en karaktéregenskab, der var fremtrædende hos Holger Pedersen: en overordentlig principfasthed, og en iver for at drage alle konsekvenser af et éngang taget standpunkt.

Et halvt aar før sit virke som præsident havde Holger Pedersen været formand for Selskabets historisk-filosofiske klasse.

Navnlig i hele den sidste menneskealder var Holger Pedersen en meget flittig mødedeltager i Selskabet, lige indtil han i januar 1953 ramtes af det første slagtilfælde. 23 gange har han givet

videnskabelige meddelelser eller forelagt afhandlinger, og i Selskabets publikationer indgaar der 11 arbejder fra hans haand, alle meget betydningsfulde, og adskillige særdeles omfangsrige. Denne række arbejder, som han lod udgive af vort Selskab, udgør en hoveddel af hans forfatterskab. Han har heri behandlet en hel række centrale emner indenfor indo-europæisk sprogforskning, som det sigmatiske futurum (Hist.-filol. Medd. III 5, 1921), de indo-europæiske dialekters gruppering (smst. XI 3, 1925), den latinske femte deklination (smst. XI 5, 1926), litauiske studier (smst. XIX 3, 1933); i denne række indgaar ogsaa, fra de seneste tyve aar, hans hovedværker vedrørende hittittisk, lykisk og tokharisk (smst. XXI 1, 1934; XXV 2, 1938; XXVIII 1, 1941; XXX 2, 1944; XXX 4, 1945; XXXII 5, 1951).¹

Men saa at sige øjeblikkelig efter sit indvalg i Selskabet i 1905 indsendte Holger Pedersen sin afhandling om demonstrativpronominerne i oldarménsk, forelagde den og fik den trykt og udsendt endnu inden aarets udgang (Skrifter, Hist. og filos. Afd. 6 VI 3).

Man kan ikke undlade heri at se noget karakteristisk for ham. Blandt de mange anerkendelser og hædersbevisninger, som igennem livet blev ham til del — og som han sikkert alle glædede sig inderligt over, selvom han ikke ønskede dem unødigt fremhævet, — tilmaalte han nok dem en særlig betydning, som gav ham øgede arbejdsmuligheder. Han ønskede at udnytte disse muligheder. Han ønskede ogsaa at indfri de forventninger, man nærede til ham. Og han var opfyldt af iver for at arbejde herfor. I hans yngre aar var der hos ham ogsaa en udtalt iver for at udbygge og befæste sine positioner — næppe paa nogen maade af personlig ærgerrighed, men udfra et behov for gennem arbejde at kvalificere sig til stadig bedre arbejdsvilkaar. I hans senere aar bemærkede man ogsaa stadig en iver hos ham for at forsvare de videnskabelige positioner. En barsk stridsmand og en besk polemiker kunde han være, og han skelnede ret skarpt mellem venner og fjender. I hele denne hans indstilling var der en bevidst maalsætning. Han var en utrættelig arbejder i forskningens tjeneste, han var en uhyre arbejdskraft, og han satte alt ind paa aldeles bestemte maal. Saa længe den sene manddom og alderdommen endnu ikke havde sat tempoet lidt ned og gjort behovet for at hvile lidt større, var

¹ Desuden har Holger Pedersen talt mindeord i Selskabet over Herman Møller, Chr. Sarauw og Kr. Sandfeld (Oversigt 1923—24, 1925—26, 1942—43).

hans energi umaadelig. Der smededes uafsladelig i hans værksted. Han arbejdede meget hurtigt, men aldrig paa bekostning af grundigheden; derimod nok undertiden paa bekostning af naturlige hensyn til sig selv, hvad der kunde være blevet skæbnesvangert, dersom han ikke havde haft et helbred af staal, som han yderligere hærdede gennem et nøjsomt levned, der næsten strejfede askesen, selvom han, maaske især i sine senere aar, i kraft af sit lune og sin hele sindsligevægt ingenlunde manglede sans for visse af livets materielle goder ligesaavel som for de aandelige goder, som han selv i saa rigt maal baade saaede og høstede.

Det forekommer naturligt, om vi her tager udgangspunktet i dette det første værk af Holger Pedersen, der fremkom i vort Selskabs publikationer: den afhandling, der ifølge sin titel handler om demonstrativerne i oldarménsk. Det vil ikke lade sig gøre i en begrænset mindetale at foretage en systematisk gennemgang af hans hele produktion, der strækker sig gennem 60 aar, i løbet af hvilke der knap findes noget aar, der ikke bragte vægtige bidrag fra hans haand. Opgaven maa først og fremmest være at give en karakteristik af forskerens og forfatterens personlighed; den nævnte afhandling fra 1905, der paa forskellig maade kan siges netop at være særlig karakteristisk, kan benyttes som et illustrerende eksempel, hvorfra der samtidig kan drages linier vidt omkring i hans forfatterskab.

Det sprog, som danner hovedemnet og udgangspunktet for den nævnte afhandling, og figurerer i dennes titel, arménsk, var netop det af alle indo-europæiske sprog, som det havde været vanskeligst at placere rigtigt. Først igennem Hübschmanns indgaaende etymologiske undersøgelser, der afsluttedes i 1897, altsaa 8 aar før fremkomsten af Holger Pedersens afhandling, var det afgørende bevis blevet ført for, at arménsk udgør en selvstændig sprogklasse indenfor den indo-europæiske sprogæt, og først hermed var grundlaget skabt for et studium af arménsk udfra de rette forudsætninger. Det er betegnende for Holger Pedersen, at han meget tidligt fængsledes af denne nye opgave for videnskaben. Han var altid parat til under sin forskning at inddrage det nyopdagede, det ukendte, eller i hvert fald det mindre kendte, det mindre gennemforskede, naar han øjnede mulighed for at sætte det ind i en større sammenhæng, specielt i den store genetiske indo-europæiske sammenhæng, som dybest set var hans stadige

studieobjekt. Saaledes kunde han ogsaa endnu i sin høje alderdom med forbavsende friske sanser kaste sig over udforskningen af de nyopdagede uddøde indo-europæiske sprog, som kendes gennem haandskriftfund i Centralasien og indskriftfund i Lilleasien: tokharisk, hittittisk, lykisk. De maatte paa deres maade i hans alderdom spille en ganske tilsvarende rolle for ham som bl. a. arménsk i hans ungdom.

Holger Pedersen havde taget skoleembedseksamen med græsk som hovedfag og latin og dansk som bifag. Og visselig har han givet vægtige bidrag ogsaa til udforskningen af de klassiske og de germanske sprog; ogsaa paa disse omraader har hans brede baggrund og hans sindrige kombinationsevne fremdraget og paa-peget nye sammenhænge. Alligevel var det ikke disse hovedsprog paa den »indo-europæiske landevej«, som særlig drog ham. De var nødvendige led i den store sammenhæng, men de var for ham snarere det bekendte udgangspunkt, hvorfra det mindre kendte eller ukendte skulde forklares. Han havde med sin uhyre lærdomsflid og sin enestaaende hukommelse meget betydelige kundskaber ogsaa i de mest velkendte indo-europæiske sprog, men ser man paa hans videnskabelige produktion i dens helhed, er det dog tydeligt, at disse mere velkendte sprog for ham mere er udgangspunktet end endemaålet for undersøgelserne. Der er forsaavidt her en vis modsætning mellem den side af hans gerning som universitetslærer, som det store flertal af hans elever alene er kommet i direkte berøring med, og hans egen forskerstræben. Det er, som pilen er vendt den modsatte vej. I det, som han selv kaldte sine »studenteforelæsninger«, og som var en uhyre grundig, baade videnskabeligt og pædagogisk usædvanlig omhyggelig, genetisk-sammenlignende fremstilling af græsk og latinsk lyd- og formlære, som i den ældre udformning strakte sig over mange semestre, varetog han samvittighedsfuldt den opgave at forklare de for tilhørerne velkendte sprog græsk og latin ved hjælp af de for dem mindre velkendte eller hélt fjerne sprog. Hans egen forskning gaar snarere den modsatte vej, og der var ofte ogsaa en tydelig forskel at spore mellem disse ret tunge og omstændelige »studenteforelæsninger« og hans forelæsninger over mindre velkendte indo-europæiske sprog, hvor der ligesom aandede en friere luft og en mere umiddelbar begejstring, og hvor det ogsaa lykkedes ham langt lettere at give en fuldt ud ele-

gant og overskuelig fremstilling, uden at være tynget af mange forgængeres ballast af lærdom og irgange af misforstaaelser eller tvivl.

Holger Pedersen udarbejdede altid sine forelæsninger og foredrag i form af et næsten ordret manuskript, som han i virkeligheden læste højt for tilhørerne, men i en vis talesprogsform, som gjorde at de ikke virkede som oplæste, — tværtimod, der var en stilfærdig hygge og varme, ikke sjældent ogsaa lune, over hans fremstilling. De, der har overværet hans videnskabelige meddelelser her i Selskabet, vil have erfaret dette. Til praktisk talt alle hans mundtlige meddelelser her i Selskabet er et ordret manuskript bevaret. Men er det nu, under disse omstændigheder, og i betragtning af, at Holger Pedersens efterladte papirer udgør en usædvanlig omfattende samling, et tilfælde, at vi i hans efterladenskaber har fundet hans forelæsningsmanuskripter over sprog som de keltiske, litauisk, albansk, arménsk, tokharisk, lykisk, men ikke manuskripterne til de store forelæsninger over græsk og latin? De maa være tilintetgjorte af forfatteren, og forméntlign da udfra den betragtning, at de var embedsforelæsninger, hvis værdi for hans eget videre arbejde ophørte med hans afgang fra professoratet.

Andre omstændigheder kan have været medvirkende for denne særlige interesseretning i Holger Pedersens forskning. Han nærrede ligesom en forkærlighed for hvad man kunde kalde de »smaa« sprog, sikkert psykologisk nært sammenhørende med en varm sympati for smaa nationer, undertrykte eller trængt i baggrunden af de store. Mangfoldige træk i hans holdning til politiske og kulturelle begivenheder og bevægelser vidner om denne udtalte sympati. Det ligger nær at se en sammenhæng med Holger Pedersens stærke dansk-nationale følelser, som havde været vakte fra barndommen, født og opvokset som han var nær ved Kongeaagrænsen i aarene umiddelbart efter 1864, og som var vaagne hos ham livet igennem, ikke mindst i forholdet overfor Tyskland. At det ikke er ganske uberettiget at tro, at saadanne tidlige personlige indtryk og følelsesmomenter — i virkeligheden indpodede ham af hans barndomshjem — er indvævede ogsaa i hans rent videnskabelige motiver, bekræftes bl. a. ved, at han selv i et interview engang har udtalt, at alle hans sprogstudier kunde føres tilbage til en interesse for dansk. Men i sin søgen efter hjemstavnens, spro-

gets og folkets sidste rod gravede han saa dybt og spejdede saa videnom, at iagttageren vanskeligt kan se til bunds og erkende, at modersmaalet spillede en saadan rolle ikke blot i hans menneskelige, men ogsaa i hans videnskabelige livsmotiv. Men modersmaalet og hjemstavnen var ham en hjertesag, i stort som i smaalt, og ingensteds kunde maaske hans iltre temperament og hans ret voldsomme principfasthed sætte bitrere frugter, end naar, i livets store kamp, hjemstavnsens frihed krænkedes af fremmede indtrængere, eller naar, i dagligdagens lille strid, den danske retskrivning blev røgtet eller misrøgtet af magthaverne paa en maade, der ikke stemte med Holger Pedersens velunderbyggede og stejlt fastholdte videnskabelige overbevisning. Men den nationale hjertervarme gav ham sympati med alle smaa nationer. Det var som en venskabspagt, der gennem Holger Pedersens forskning blev sluttet imellem alle de smaa nationer, en stilfærdig »lille entente«, der kunde give sig rørende udtryk baade i Holger Pedersens ikke sjældne dybtføjte tilkendegivelser overfor disse nationer og i deres taknemmelighed over hans indsats, der dog ifølge hans natur aldrig gav sig udtryk i nogen aktion af egentlig politisk karakter. Flere af hans videnskabelige arbejder blev af andre eller i enkelte tilfælde af ham selv oversat til de sprog, de handlede om; saaledes blev netop afhandlingen om arménsk fra 1905 allerede aaret efter oversat til arménsk. Ligeledes er det karakteristisk, at denne hans interesse for, at de smaa nationers sprog ikke skulde blive oversat, men at ogsaa de skulde have en rimelig mulighed for at blive hørt i den store internationale koncert, og ikke drukne under verdenssprogernes megafoner, ogsaa ytrede sig i, at naar Holger Pedersen blev anmodet om at skrive et videnskabeligt bidrag i en international publikation, kunde det meget vel falde ham ind at skrive den paa dansk, uden altfor smaaligt hensyn til, om den med nogen rimelighed kunde antages at finde læsere, der baade beherskede det danske sprog og afhandlingens ofte meget specielle og fra dansk ganske fjerntliggende emne; saaledes afhandlingen om en middelirsk ordforbindelse i festskriftet til den polske sprogforsker J. Rozwadowski 1927. Man øjner en stor linie og et fint hjerte i mangt et lille træk, som man kommer til at tænke paa i denne sammenhæng, og som var særdeles karakteristisk og saare ejendommeligt for Holger Pedersen, som naar den travle og evigt arbejdende forsker gav sig stunder til

i det danske blad »Børnevennen« at bringe en oversættelse af et albansk folkeæventyr, han selv havde optegnet paa sine rejser, og naar man videre saa ham sysselsat med at oversætte dette samme æventyr fra albansk til litauisk for et tilsvarende litauisk børneblad.

Ogsaa skriftet om de arménske demonstrativer har da utvivlsomt bag sig et sammensat motiv af den art, der her er skitseret.

Fra motivet vil vi nu gaa over til selve emnebehandlingen og søge at faa et indblik i forfatterens værksted, arbejdsmetode og fremstillingsform.

Afhandlingens emne er et ejendommeligt træk i det arménske sprogs grammatiske system, nemlig en særlig udbygning af den art, man senere undertiden har kaldt »deixis«, indenfor en række former, som man i allervideste forstand kan kalde tredie persons pronominer. Ejendommeligheden bestaar i, at samtidig med at det drejer sig om pronominer eller pronomenn lignende former af tredie person, er disse pronominer og pronomenn lignende former differentieret i tre, én med en henvisning til første person, én med en henvisning til anden person, én med en henvisning til tredie person. En saadan differentiering findes i latin i det demonstrative pronomenn: *hic* 'denne her hos mig', *iste* 'den dér hos dig', *ille* 'den dérhenne (hos ham eller hende, men hverken hos dig eller hos mig)'; Holger Pedersen henviser da ogsaa netop til denne latinske modsætning. Men ejendommeligheden er, at i modsætning til latin har arménsk gennemført denne adskillelse ikke blot i det demonstrative pronomenn, men ogsaa i en hél række andre pronominale eller quasi-pronominale former: i den efterhængte artikel ved substantiverne (en saadan findes nemlig i arménsk, ligesom i albansk, rumænsk, bulgarsk, visse russiske dialekter, og i skandinaviske sprog), i det anaforiske pronomenn ('han', 'hun', 'den', 'det') og i en række adverbielle former, saaledes at denne tredeling paa en ejendommelig maade behersker det arménske system. Under den karakteristiske overskrift *Système et éléments* beskriver Holger Pedersen den (i tilslutning til Antoine Meillet¹) saaledes:

¹ Udfør denne tavle (som her er gengivet let simplificeret) har Holger Pedersen i sit haandeksemplar af afhandlingen tilføjet de lapidariske ord, uden nogen tilføjelse: »nach Meillet abgedruckt« Junker, KZ 43, 331«. Man aner den bitterhed, der ligger bag denne marginalnote: den tyske »sprogforsker« (jeg tror, mine anførselstegn er i Holger Pedersens aand) havde ikke forstaaet, at Holger Pedersen rykkede kendsgerningerne ind i en ny sammenhæng.

Démonstratifs	<i>ais</i> 'hic'	<i>aid</i> 'iste'	<i>ain</i> 'ille'	
Articles	-s	-d	-n	
Anaphoriques	<i>sa</i> 'is'	<i>da</i> 'is'	<i>na</i> 'is'	
Identité	<i>soin</i> 'idem'	<i>doin</i> 'idem'	<i>noin</i> 'idem'	
'voici, voilà'	(<i>ah</i>) <i>avasik</i>	(<i>ah</i>) <i>avadik</i>	(<i>ah</i>) <i>avanik</i>	
Adverbes	{	<i>ast</i> 'hic'	<i>aidr</i> 'istic'	<i>and</i> 'illic'
		<i>aisr</i> 'huc'	<i>aidr</i> 'istuc'	<i>andr</i> 'illuc'
		<i>asti</i> 'hinc'	<i>aiti</i> 'istine'	<i>anti</i> 'illinc'

Bestandig er altsaa i arménsk *s*, *d* og *n* udtryk for de tre »deixis«-trin, og, vel at mærke, man finder ikke i arménsk, som i det latinske *is* 'han, hun, den, det', en form, der — for at benytte Holger Pedersens udtryk i afhandlingen — er »neutral« overfor denne tredelte modsætning. »L'absence de la série neutrale est une particularité très frappante de l'arménien«, siger han.

Et system af denne art er, som Holger Pedersen fremhæver, en sjældenhed i sprogverdenen; i det serbiske demonstrativ og i den bulgarske artikel finder han ganske vist et lignende system, som dog (trods andres antagelse) kan vises at være uden historisk sammenhæng med det arménske. Det vises, at andre sprog i deres demonstrativer har andre systemtyper, der er simple end den arménske: et udbredt system er 'hic' : 'ille' + 'is' (hvorved vel bl. a. kunde tænkes paa dansk *denne*, *hin*, *den*); desuden forekommer bl. a. 'ille' + 'is' (som i gotisk *jains* : *sa*) og 'hic' + 'is' (som i engelsk *this* : *that*), »résultat de la confusion des séries *is* et *ille*«. Forfatteren viser, hvorledes i disse forskellige systemer hver enkelt forms semantiske betydning afhænger af dens plads i systemet.

De tre arménske størrelser *s*, *d* og *n* er (med Holger Pedersens notation) henholdsvis indo-europæisk $*\tilde{k}$, $*t$ og $*n$; $*\tilde{k}$ genfindes bl. a. i lat. *cis* og i litauisk *šis*, oldslav. *si*; $*t$ er det velbekendte og meget udbredte pronomener, som genfindes i gr. *τό* og i dansk *den* og *det*; $*n$ er grundbestanddelen i det slaviske pronomener *onŭ* 'ille, is' og indgaar ogsaa i ordene *anden*, *andre* og i talordet *én*. Det drejer sig i alle tilfældene om pronominaler stammer eller rødder kombinerede med forskellige suffikser og partikler. Disse kombinationer undersøges, og i modsætning til Meillet regner Holger Pedersen ikke med, at $*\tilde{k}$, $*t$ og $*n$ er partikler, men at de er oprindelige pronomener, som i tidens løb er blevet underkastet analogiske omdannelser og indordnet i forskellige, bøjelige eller ubøjelige, systemer.

Denne nu næsten 50 aar gamle afhandling virker paa en nutidslæser i forbavsende grad »moderne« i sin problemstilling og emnebehandling. Sansen for den enkelte sprogtilstands indholdssystem er aldeles slaaende og afgørende. Det er det, der fængsler hans opmærksomhed, og som danner det sunde og faste empiriske grundlag for den sammenlignende belysning af udtrykkenes oprindelse. At »bringe massen af de enkeltfakta, der betinger et givet sprogs individuelle præg, ind under love« (som det hedder i hans store keltiske grammatik I s. 29) var vel overhovedet det egentlige formaal med Holger Pedersens forskning. Han formåede gerne sine elever til ikke af hensyn til kendsgerningernes mangfoldighed at tabe blikket for helheden; og han var derfor ogsaa selv meget langt fra typen paa en sproghistoriker, for hvem alt opløser sig i »diakroniske« enkeltprocesser. Det enkelte sprog og den enkelte sprogtilstand og dens systemdannelse havde stedse hans opmærksomhed og interesse, og naar han udtalte sig om principielle og metodiske spørgsmaal (hvilket kun skete ved sjældnere lejligheder og med en vis tilbageholdenhed, fordi skoler, retninger, læresætninger og »løsener« var ham ligegyldige), forsøgte han aldrig lejligheden til at fremhæve, at sproget for ham først og fremmest var af rént psykologisk natur. Man kunde fristes til at sige, at den stille ærbødighed for den enkelte personlighed og dens egenart, som han altid viste i menneskeligt samkvem, den ytrede sig ogsaa i den respekt, nænsomhed og omhu for forstaaelse, hvormed han saa paa den enkelte nations og det enkelte sprogs individuelle særpræg. Med en ejendommelig sikker indlevelen og med en fin sprogfølelse formaaede han, maaske nok ofte gennem anstrengelse, men dog intuitivt, at tilegne sig og at erkende det undertiden uhaandgribelige, der udgør dette særpræg. Dog begrænsede han sig aldrig til den blotte synkroni: en blot forklaring ved grund og følge var for hans fornemmelse utilstrækkelig; en aarsagsforklaring skulde saavidt muligt søges. Han vilde altid, som netop i afhandlingen om arménsk, begribe sprogtilstanden i sig selv, og samtidig søge den genetisk forstaaet gennem sammenligning med andre sprog eller med ældre sprogtilstande. Blikket kunde her alt efter omstændighederne og formaalet rettes enten mere imod sprogforandringen, som tilfældet er i de mere etymologiske dele af hans produktion, men aldrig uden fin sans for sammenhængene indenfor enkeltsproget, eller mere imod

sprogtilstanden i sig selv, som det er tilfældet i hans mesterlige, og vel egentlig uovertrufne, russiske grammatik (1916) saavel som ogsaa, for en ikke ringe del, i hans store arbejder om hittittisk (1938) og tokharisk (1944). Det var i virkeligheden netop ogsaa denne kombination af egenskaber, en sprogpsykologisk indleven i detaljen og dens indre sammenhænge forenet med de videst mulige sammenligninger, der gjorde ham til en enestaaende etymolog.

I kraft af denne forening af sans for sprogtilstand og sprogforandring, og i kraft af sin kundskabsfyldte og sit vide udsyn, maatte Holger Pedersen ogsaa have en selvfølgelig og naturlig forstaaelse for den almene lingvistik. Men han naerede afgjort sky for i teoretisk henseende at lægge sig fast paa bestemte synspunkter, og han fandt i lang tid ikke tiden moden til at drage almene konklusioner. Hans ungdomsven, den polske sprogforsker Jan Baudouin de Courtenay, var den, der især havde paavirket ham i disse henseender; Baudouin de Courtenay's bekendte værk *Versuch einer theorie phonetischer alternationen* (1895), der har spillet en vis rolle for vor tids almene lingvistik, gjorde et dybt indtryk paa Holger Pedersen, og han vedblev ifølge eget udsagn livet igennem at læse denne bog om og om igen. Men de mere almene bestræbelser, der foresvævede Holger Pedersen selv, gik dog i en noget anden retning. Da han havde paataget sig at skrive universitetets festskrift 1916, var det hans hensigt at skrive »Om systematiseringen av lydovergange« eller om »Udtaleforandringernes psykologi«. Men han naaede heraf kun at forfatte indledningen, som fik den noget omstændelige titel »Et blik på sprogvidenskabens historie med særligt hensyn til det historiske studium av sprogets lyd«, og som ender med en programerklæring, hvori den oprindelige hensigt formuleres: »Der må skabes en sammenfattende systematisering av lydovergangene, en oversigt over så mange vel konstaterede lydovergange som muligt ledsaget av forsøg på fonetisk forklaring.« I sine senere aar vendte Holger Pedersen, ikke mindst ogsaa i meddelelser her i Selskabet, tilbage til denne tanke (saaledes i meddelelsen ¹¹/₁₁ 1949 om indo-europæiske lydforskydninger, og i meddelelsen ¹⁷/₁₁ 1950 om de præindo-europæiske lukkelyd, trykt i Hist.-filol. Medd. XXXII 5, 1951). Forarbejder til noget saadant er tydeligvis ogsaa den lille afhandling i festskriftet til Hrozný 1950: *Ist eine allgemeine*

Sprachwissenschaft auf empirischer Grundlage möglich?, og afhandlingen *Weshalb ist p ein instabiler Laut?* (Festschrift zur Feier des 200jåhrigen Bestehens der Ak. d. Wiss. in Göttingen, 1951). Han havde selv udtalt, at han i sin høje alderdom paa-tænkte at gaa nærmere ind paa den almene lingvistik. Men tan-ken var, som anført, ikke ny hos ham. Man kan i denne sammen-hæng med interesse henwise til de ord, hvormed han sluttede sin rektortale paa universitetet i 1927:

»Det er i det hele taget muligt, at sprogfilosofien, den almin-delige sprogvidenskab, i den nærmeste fremtid vil komme til at spille en ret fremtrædende rolle. . . . Ved forening av historie og iagttagelse vil det . . . sikkert være muligt at opstille en række almindelige love for lydenes forandring. I mindre omfang kan der måske også opnå almindelige resultater paa andre områder av grammatikken. Men hvad der står fast, er, at sprogfilosofien må hente sin styrke fra sit grundlag av historiske resultater og em-piriske iagttagelser og ikke fra et eller andet teoretisk løsen, som en eller anden lejr udsteder, hvor meget rigtigt der end måtte kunne være deri. I forbund med den historiske sprogvidenskab har den almindelige sprogvidenskab sin værdi.«

Holger Pedersen tænkte sig øjensynlig — og med ikke ringe ret — den almene lingvistik, i den ene eller den anden form, som sprogvidenskabens sidstemaal, men som et maal der endnu var rént fremtidigt. Man maa antage, at alle hittidige forsøg i denne retning stod for ham som forhastede. Hans principfasthed og haardnakkede konsekvens fornægter sig heller ikke i denne hen-seende: i den bog, hvori han med saa rig en fylde, overlegen viden og omhyggelig pædagogik i 1924 fremstillede *Sprogvidens-kaben i det nittende århundrede*, er simpelthen alt forbigaaet i tavshed, som hører ind under almen lingvistik, og læseren faar intet at vide om, hvad Wilh. v. Humboldt, H. Steinthal, G. v. d. Gabelentz, Michel Bréal eller saa mange andre (sandelig ogsaa selve vor landsmand Rasmus Rask) har ydet paa dette om-raade.

Vi har talt om retningen af Holger Pedersens problemstilling og problemløsning og skal endnu, stadig med afhandlingen om de oldarménske demonstrativer som illustrerende eksempel, søge at karakterisere hans fremstillingsform. Det er iøjnefaldende, at afhandlingens titel kun for en ringe del dækker afhandlingens

indhold, som spænder langt videre end titlen lader formode; dette gælder meget ofte om Holger Pedersens afhandlinger. Efter titlen er de arménske demonstrativer afhandlingens emne; men det karakteristiske for arménsk er endda netop, at det forhold, Holger Pedersen vil paapege, nemlig tredelingen efter »deixis«, ogsaa findes ved *ikke*-demonstrativerne. Desuden behandles ikke blot arménsk, men, udfra forskellige sammenlignende synspunkter, praktisk talt alle dengang kendte indo-europæiske sprog og nogle flere, ikke blot i forbigaaende, men under fuld hensyntagen til deres individuelle særpræg og deres systemdannelser. Der forekommer lange digressioner og ekskursioner om slavisk, om albansk, og en udførlig tilføjelse om et tilsyneladende hélt andet emne, nemlig den af F. de Saussure og Herman Møller opstillede teori, hvortil Holger Pedersen sluttede sig, om de størrelser, som oftest har været kaldt laryngaler (Holger Pedersen foretrækker med Saussure at kalde dem koefficienter). Baade mundtligt og skriftligt var Holger Pedersens fremstillingsform præget af saadanne undertiden meget snørklede veje; det fremtræder endda lidt mindre typisk i den forholdsvis korte og ganske særlig klart disponerede afhandling om arménsk. Som Holger Pedersen engang selv skrev: »kompositionen har hist og her fået nogen lighed med en obstruktionstale i et parlament.«

Den egentlige ejendommelighed er imidlertid, at denne vidtgaaende digressionsteknik dog ikke bevirker noget brud paa kompositionens helhed. Indenfor sin afgjort saare ejendommelige fremstillingsstil var Holger Pedersen en fremstillingens mester, og læseren eller tilhøreren førtes trygt fra punkt til punkt under hans roligt vejledende haand.

Under den pædagogisk nøje afvejede og med stor sindsligevægt gennemførte ydre form brændte imidlertid et stærkt temperament, der kunde ytre sig i fanfarer af kampmod overfor anderledestænkende og af højtsvungen dristighed i egne hypoteser. I hvert fald paa de dristige, ja næsten forvovne hypoteser er ogsaa den her omtalte afhandling fra 1905 et eksempel.

Bortset fra en lille meddelelse i 1906 om nogle keltiske etymologier indtræder der nu, efter afhandlingen om de arménske demonstrativer, en lang pause i Holger Pedersens aktivitet i Videnskabernes Selskab. Først i 1919 optræder han paany paa Selskabets mødeseddel, med den meddelelse om det sigmatiske fu-

turum, som tryktes i 1921. Og herefter fremkommer saa næsten alle hans større publikationer i Selskabet.

Uden afbrydelse fremkom der imidlertid afhandlinger fra hans haand i fagvidenskabelige tidsskrifter o. lign. Men aarsagen til hans relative tavshed i aarene 1905-19 er ikke vanskelig at se. Han samlede sig om en monumental opgave, nemlig udarbejdelsen af den store *Vergleichende Grammatik der keltischen Sprachen*, hvoraf 1. bind udkom i 1909 og 2. bind i 1913, og herefter samlede han sig om nogle relativt mindre, men ogsaa krævende opgaver, nemlig dels den russiske grammatik og læsebog (1916), som var en naturlig frugt af hans i 1914 afsluttede virksomhed som professor i slavisk filologi, og som desuden regnedes at kunne blive til praktisk nytte ved første verdenskrigs afslutning, — og dels det ovenfor omtalte universitetsfestskrift. Hans toaarige virksomhed som dekan for det filosofiske fakultet 1916-18 røvede sikkert ogsaa, med den omhu, der var ham egen, adskilligt af hans tid.

En vis ydre ændring i Holger Pedersens produktionsforhold indtræder iøvrigt med overordentlig tydelighed i aaret 1914. Sin ungdoms udlandsstudier havde han for størstedelen henlagt til Tyskland, og de fleste af hans tidligste arbejder udkom i tyske fagtidsskrifter. Men dette ophører brat i 1914, og naar bortses fra ganske enkelte festskriftartikler og nekrologer, hvor Holger Pedersen har følt sig personlig forpligtet, publicerer han fra da af intet i Tyskland; først hans allersidste arbejde, den lille afhandling om det lykiske ord *trqqas*, udkommer ejendommeligt nok paany i et tysk tidsskrift (*Zeitschrift für indogermanische Forschung* LXI, 1953). Dette klare brud med Tyskland er intet tilfælde. Principfastheden, den sejge fastholden af et éngang taget standpunkt, viser sig her paany.

Som allerede antydet var et af de sprog, som Holger Pedersen særlig interesserede sig for, arménsk, i hans ungdomsaar, gennem Hübschmanns undersøgelser, blevet inddraget paa systematisk maade i den indo-europæiske sprogforskning og havde faaet anvist sin rette plads indenfor sprogætten. Hermed var den foreløbige slutsten blevet lagt paa en udvikling, som begyndte med Rasmus Rasks store opdagelser. Det var Rask, der havde fundet og fremstillet den metode, der maa anvendes for at paavise genetisk sproglægtskab, nemlig paavisningen af det, som Rask

i sit prisskrift havde kaldt bogstavovergange, det, som en senere tid oftest har kaldt lydlove, og som Holger Pedersen (i tilslutning bl. a. til Meillet) foretrak at kalde *regelmæssige lydkorrespondenser*. Rasks opdagelse af lydkorrespondensernes regelmæssighed, uddybet og forfinet ikke mindst gennem Karl Verners geniale opdagelse paa et konkret punkt, og suppleret med andre opdagelser, i hvilke ogsaa Vilh. Thomsen tog del, gav forskningen et sikkert kriterium i hænde for konstateringen af genetisk sproglægtsskab. Selv havde Rask benyttet det til i grundtræk at paaavise det systematiske genetiske slægtsskab mellem en række indo-europæiske sprogklasser: Indo-iransk, slavisk, baltisk, græsk, italisk, germansk. Franz Bopp havde senere, under anvendelse af den samme metode, dertil kunnet føje keltisk, og Gustav Meyer og Hübschmann endnu senere henholdsvis albansk og arménsk. De ti sprogklasser, hvis grundammenhæng saaledes var givet, selvom deres sammenhænge i enkeltheder endnu ikke var udredet, udgjorde da den indo-europæiske sprogæt, som hermed syntes afrundet, saa at man vel dengang næppe for alvor gjorde sig haab om, at der skulde kunne findes flere skud paa denne samme stamme. Det var imidlertid ogsaa en umaadelig rig arbejdsmark, der saaledes forelaa til opdyrkning, og det er sikkert intet tilfælde, at det ganske særlig blev de tre senest opdagede indo-europæiske sprogklasser: keltisk, albansk og arménsk, som Holger Pedersen følte sig allermest fristet til at tage op til en mere indtrængende undersøgelse. Ogsaa de øvrige sprogklasser beskæftigede ham ganske vist, paa overordentlig frugtbar maade, og særlige omstændigheder gjorde, at slavisk og baltisk heriblandt kom til at spille en særlig rolle for ham. Men Holger Pedersen havde den lykke, at der i hans levetid gennem nye fund aabnede sig uanede muligheder for en udvidelse af den indo-europæiske synskreds, gennem inddragning i den af tokharisk, hittittisk og lykisk, et arbejde hvori det i hans senere aar forundtes ham at tage del paa en aldeles afgørende maade.

Men dette var nyt land, som i hans ungdom endnu ikke kunde anes. Han maatte dengang holde sig til den foreløbigt afrundede indo-europæiske sprogæt med dens ti sprogklasser, og han besluttede sig tidligt til at arbejde hermed. Det kan maaske siges at være karakteristisk, at Holger Pedersen her lod sig fængsle væsentlig af selve metoden, selve lydkorrespondensernes regelmæs-

sighed. Størsteparten af hans forfatterskab kan siges at være viet selve bestræbelsen for at verificere denne Rasks opdagelse paa stadig nye omraader og i stadig flere enkeltheder, paavise, at der overalt findes en saadan lydkorrespondensernes regelmæssighed, at man overalt kan opstille lydlove, og at sprogudviklingen er behersket først og fremmest heraf. Holger Pedersens forskning antager derved i nogen grad en mere teknisk karaktér. Men den har netop derved i usædvanlig grad bidraget til at underbygge og befæste præcisionen og eksaktheden i den genetiske sprogsammenligning.

Om disse tidlige motiver i Holger Pedersens forskning, som ogsaa om adskillige andre træk, har Holger Pedersen selv udtalt sig. I hans efterladte papirer er fundet nogle ret udførlige brudstykker til en selvbiografi, endda i tre forskellige redaktioner, hvoraf den sidste maa være meget sen. Disse brudstykker kan ikke paa nogen maade betragtes som koncepter til de langt kortere biografier, som Holger Pedersen har indsendt til ordenskapitlet, eller til den, som findes trykt i *Acta Jutlandica XIX*: Man har indtryk af, at de snarere er udsprunget af en personlig interesse hos ham for at udforske sin oprindelse og genkalde sig sin tidligste udvikling. De er derfor ikke paa nogen maade egnede for offentligheden, sikkert heller ikke bestemte til offentliggørelse, selvom der ikke foreligger nogen erklæring herimod. De standser i virkeligheden saa tidligt som ved 1895. Man kan undre sig over, at de f. e. intet indeholder om den dog sikkert paa mange maader efter datidens forhold æventyrlige og oplevelsesrige forskningsrejse, som han i 1895-96 foretog til Irland, med et langt ophold paa det irske sprogomraades allervestligste punkt, Aran-øerne. Da den, der skriver disse linier, ved et ejendommeligt tilfælde kom til i et lignende forskningsøjemed at opholde sig netop paa Aran-øerne i 1935, var der efter de fyrretyve aar ingen levende tilbage, som havde kendt Holger Pedersen, men dog adskillige, som havde kendt hans hovedmeddeler paa øen Inishmor, den gamle livskloge Mártin, og Holger Pedersens minde levede forsaavidt endnu ret tydeligt hos befolkningen derovre igennem minderne om Mártin. Heller ikke om hans forskningsrejse til Albanien i 1893 findes der nogen beretning, kun en ganske lapidarisk angivelse. Da han heller ikke mundtligt var tilbøjelig til meddel-somhed om egne oplevelser, véd man kun saare lidt herom. Hans

selvbiografiske optegnelser kredser i alt væsentligt om slægten og barndommen, om hans fader, der var lærer i Gelballe ved Lunderskov, og som døde da Holger Pedersen knap var 10 aar gammel, men som dog efter hans eget udsagn har paavirket ham stærkere end noget andet menneske, og hans moder, som døde 94 aar gammel, og om hvem han i sin tale i Ripenser-samfundet (Ripenser-Bladet IV 6, 1952) siger, at han har hende at takke for alt, hvad han havde naaet i livet. Det var ved opofrelse, afsavn og fremsynthed fra hans moders side, at han kom i Ribe Katedralskole, som han livet igennem følte sig nær knyttet til, og derefter til studierne i København.

Allerede fra skoletiden i Ribe havde Holger Pedersen sit bestemte maal: »de regelmæssige lydkorrespondenser havde vakt min opmærksomhed og sat mig i gang med selvstændigt tankearbejde, medens jeg overfor matematikken ikke kom ud over det receptive standpunkt«. Tanken om et studium af disse lydkorrespondenser indenfor den indo-europæiske sprogæt modnedes derfor overordentlig tidligt hos ham, og fastholdtes faktisk livet igennem. Maalet laa ham derfor ganske klart, da han var dimitteret fra gymnasiet: »Det stod på forhånd ganske fast, at jeg vilde forberede mig til en sproglig skoleembedseksamen, og jeg valgte som fag græsk, latin og dansk. Jeg valgte disse fag, fordi jeg deri så det bedste grundlag for et sammenlignende studium av indoeuropæisk.« Senere hedder det: »I sommeren 1890 tog jeg skoleembedseksamen . . . og kastede mig nu straks ind i studier, som direkte sigtede mod det mål, der altid havde foresvævet mig, den sammenlignende indoeuropæiske sprogvidenskab.« Ved siden af sit fagstudium hørte han oldslavisk, russisk og litauisk hos Verner, gotisk hos Herman Møller, og begav sig efter overstaaet eksamen ud paa sine studierejser (der foruden det allerede nævnte ogsaa gik til Rusland). »Det var imidlertid under mit ophold i Leipzig gået op for mig, at en indoeuropæisk sprogforsker bør kende alle ættens klasser.«

Det følgende afsnit indeholder betegnende og karakteristiske udtryk for hans faste maalbevidsthed og hans ubændige energi:

»Hjemkommen måtte jeg naturligvis først og fremmest tænke på min doktordisputats, og mine studiers gang førte mig til at vælge et keltisk emne »Aspirationen i irsk«. Medens jeg var begravet i dette arbejde, kom den for mig helt uventede efterretning

om Verners død (d. 5. nov. 1896). Men jeg fortsatte mit keltiske arbejde og satte alt ind på, at disputatsen kunde finde sted inden sommerferien 1897. Det lykkedes; disputatsen fandt sted d. 24. juni 1897, og jeg skyndte mig derefter at anmelde forelæsninger, i det første semester dog kun over keltisk, men fra forårssemesteret 1898 av tillige over slavisk. Min privatdocenttid varede kun seks semestre. I 1900 opnåede jeg en foreløbig ansættelse ved universitetet; og efterat jeg i februar 1902 havde fået tilbud om ansættelse som professor i sammenlignende sprogvidenskab i Basel, men efter indtrængende forestillinger, bl. a. fra Vilh. Thomsen, havde nægtet at modtage det, blev der i 1903 for mig oprettet et ekstraordinært professorat i slavisk filologi og sammenlignende sprogvidenskab. Og da dette ekstraordinat efter Vilh. Thomsens afgang blev ombyttet med ordinariatet i sammenlignende sprogvidenskab, havde jeg nået mine ønskers mål. Jeg skal derfor ikke spille tiden med at opregne officielle data eller titler på mine arbejder, som kan findes f. eks. i Kraks Blå Bog.«

Saaledes slutter han paa sin djærve maade, og tilføjer da ogsaa kun ganske enkelte ting, hvoraf følgende forekommer særlig karakteristisk:

»At jeg grundigt måtte studere de to nyfundne indoeuropæiske sprog, hittitisk og tokharisk, følger av mit ungdomsprogram om at kende alle vor sprogæts klasser.« . . . »Mit ungdomsprogram omfatter vel at mærke kun den indoeuropæiske sprogvidenskab. At jeg har måttet beskæftige mig ikke helt lidt med et par fremmede ætter (ugrofinsk, tyrkisk og semitisk), ændrer ikke noget herved.«

Man maa vel forstaa, at det udelukkende var af genetiske grunde — for at udforske mulighederne af et fjernere slægtskab mellem disse sprogætter og vor egen i en større (med et af Holger Pedersen selv foreslaaet udtryk) »nostratisk« sammenhæng — at de nævnte fremmede ætter blev taget op til undersøgelse. Overalt skelner Holger Pedersen mellem det hjemlige og det fremmede. Det hjemlige var hans udgangspunkt og hans maal: slægten, folket, ætten. Vægtige, indsigtfulde og skønsomme overvejelser har han anstillet over mulige vidtstrakte sammenhænge mellem indoeuropæisk, semitisk, uralsk. Men denne og anden *terra incognita* havde hans hjerte, fordi der var — alt efter omstændighederne — sikkerhed for eller mulighed for, at den var *terra nostra*. Det

nostratiske begreb er indbegrebet af Holger Pedersens forskerpersonlighed, og dette af ham skabte begreb skal staa ristet som en rune over hans minde.

»Ungdomsprogrammet«, som det endnu hedder i den aller- seneste selvbiografiske redaktion, prentet med oldingens rystende haand, var forlængst blevet et livsprogram. Med Holger Pedersens sejge principfasthed var det et program, som, éngang lagt, ikke kunde rokkes. Alt udskødes konsekvent, som ikke kunde indpasses i dette program. At dette skete, kunde der anføres mange klare eksempler paa. Eet saadant eksempel er vel blevet særlig mærkbart her i Videnskabernes Selskab, nemlig udforskningen af det lykiske sprog, overleveret i indskrifter fra Lilleasiens syd-vestlige hjørne. I 1899 udsendte Vilh. Thomsen herom sine *Etudes lyciennes* I (i dette Selskabs Oversigt 1899 no. 1). I 1928 blev der i Vilh. Thomsens efterladte papirer fundet en erklæring, dateret $\frac{6}{3}$ 1911, gaaende ud paa, at han ønskede, at hans optegnelser om lykisk efter hans død skulde overgives »til professor Holger Pedersen, der bedes gennemlæse dem og afgøre, om noget deraf fortjener at offentliggøres. I dette tilfælde bedes han bearbejde det. Umiddelbart som det foreligger kan intet udgives.« En del af disse optegnelser var deponerede paa det Kongelige Bibliotek, men en anden del var indföjet som marginalier i Vilh. Thomsens haandeksemplar af udgaven af de lykiske indskrifter, og det viste sig, at dette haandeksemplar var solgt og ikke mere tilgængeligt. Derfor gjorde Holger Pedersen, yderligere 19 aar senere, rede i en meddelelse her i Selskabet, $\frac{9}{5}$ 1947, hvori han siger følgende, der karakteristisk belyser baade hans pietetsfulde forpligtelsesfølelse overfor Vilh. Thomsen og hans absolutte utilbøjelighed til at fravige sit éngang lagte program:

»Udover den forgæves jagt på Thomsens haandeksemplar av indskriftudgaven kunde jeg i en lang årrække ikke foretage mig noget med hensyn til det hverv, som Vilh. Th. havde betroet mig. Der lå andre og uavviselige opgaver på min vej. Men i efteråret 1941 var jeg nået til et punkt i min arbejdsplan, hvor lykisk naturligt kunde indföjes.«

I 1945 udkom da i Hist.-filol. Medd. XXX 4 Holger Pedersens arbejde *Lykisch und Hittitisch* (og desuden i de følgende aar to mindre afhandlinger, der vedrører lykisk: Den ene i Revue des études indo-européennes IV 1-2, 1947, den anden den ovenfor

anferte, om ordet *trqqas*). Dette stod vel for Holger Pedersen selv kun som en foreløbig behandling. Men lykisk kunde ikke godt passes ind i Holger Pedersens éngang fastlagte arbejdsprogram, førend det, gennem kendskabet til det nyopdagede sprog hittittisk, viste sig, at lykisk var et indo-europæisk sprog. Det blev Holger Pedersen, som efter de mange aars forløb leverede beviset herfor. Ogsaa dette var *terra nostra*.

I 1950 hædredes Holger Pedersen med storkorset af Dannebrogordenen. Han havde tilknytning verden over til smaa og store lande og høstede mangfoldige anerkendelser herfra. Han er derved en af de videnskabelige personligheder, der mest har bidraget til at befæste Danmarks position i verden. Det bør anføres, at foruden det ovenfor nævnte tilbud om-et professorat i Basel tilgik der ham i 1908 et tilbud om ansættelse ved det dengang tyske universitet i Strasbourg. I sommeren 1913 holdt han en lang række gæsteforelæsninger ved School of Irish Learning i Dublin; i 1925 var han indbudt gæsteforelæser ved Collège de France. Han var medlem af adskillige akademier, bl. a. korresponderende medlem af det franske akademi. Han var rektor for Københavns Universitet i universitetsaaret 1926-27 og var i en aarrække universitetets repræsentant i Rask-Ørsted Fondets bestyrelse. Han var æresdoktor ved 9 universiteter og modtog i 1937 et internationalt festskrift.

For eftertiden vil han staa først og fremmest som grundlæggeren af den keltiske sprogvidenskab i dens klassiske, moderne form; som den indo-europæiske sprogforsker, der med grundighed og originalitet tog studiet af tokharisk, hittittisk og lykisk op, og anviste disse sprog deres rette plads indenfor vor sprogæt; og som den store og kyndige udforsker af de indo-europæiske sprogs sammenhænge indadtil og udadtil, belyst af ham gennem adskillige opdagelser og adskillige æggende hypoteser, paa mange omraader, men ganske særlig vedrørende arménsk, albansk og litauisk.

Han indtager en stor og værdig plads i den allerede iforevjen meget betydelige række af danske forskere, der har fremmet og præget den internationale sprogvidenskab.

I beundring og i ærbødighed, i taknemmelighed og i henvivenhed vil vi ære hans minde.

UDDRAG AF REGNSKABET

FOR ÅRET 1953

Indtægt.	kr.	øre	kr.	øre
1. <i>Beholdning fra forrige års regnskab:</i>				
Kassebeholdning	12520	31
2. <i>Renteindtægt m. m.:</i>				
a. Rente af obligationer	29401	61		
b. Rente af indskud i bank	168	10		
			29569	71
3. <i>Statstilskud i kalenderåret 1953</i>	63750	00
4. <i>Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:</i>				
a. Til præmier:				
fra det Classenske fideicommis	400	00		
fra etatsråd Schou og hustrus legat	100	00		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for				
året 1952 (udbet. juni 1953)	5462	34		
c. Fra Carlsbergfondet	20000	00		
d. Fra J. P. Suhr & søns legat til erindring				
om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen:				
rente af 120200 kr. Østift. Krdf. oblig.	4352	00		
e. F. J. Ørnborgs legat	2000	00		
			32314	34
5. <i>Salg af selskabets publikationer</i>	17931	47
6a. <i>Bidrag fra Rask-Ørsted fondet til selskabets</i>				
<i>internationale forbindelser</i>	15000	00		
6b. <i>Bidrag fra Carlsbergfondet</i>	20000	00		
			35000	00
7. <i>Tilfældige indtægter:</i>				
Udtrukne obligationer	9000	00
Samlet indtægt	200085	83

Udgift.	kr.	øre	kr.	øre
1. Selskabets bestyrelse:				
a. Løn til embedsmænd, arkivar og assistent m. m.	35239	76		
b. Selskabets møder	3681	14		
c. Rengøring	2788	30		
d. Kontor og oplag	7632	62		
e. Porto	3286	89		
f. Forsikring	252	25	52880	96
2. Selskabets publikationer:				
a. Oversigten	8246	33		
b. Meddelelserne og Skrifterne:				
α. Af selskabets midler	66657	77		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag	4000	00	78904	10
3. Anvist af selskabets præsident fra J. P. Suhr & søns legat				
	1500	00
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og viden- skabelige arbejder af medlemmer eller andre:				
a. Af selskabets midler	»	»		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag: Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie	1400	00	1400	00
5. Selskabets internationale forbindelser:				
a. Kontingent til internationale sammenslut- ninger for året 1953	9654	33		
b. Rejseudgifter til selskabets delegerede ...	5653	60		
c. Concordance et Indices de la Tradition Musulmane	600	00	15907	93
Overføres	150592	99

Udgift.		kr.	øre	kr.	øre
	Overført...	150592	99
6. Pengepræmier og medailler:					
a. Præmier af legaterne:					
	Af Thotts legat	»	»		
	Af Classens legat	»	»		
	Af Schous legat	»	»		
b. Medailler og pengepræmier af selskabets kasse					
		»	»		
c. F. J. Ørnborgs legat for 1953					
		2000	00	2000	00
7. Udgifter til istandsættelser og anskaffelser..					
		1525	89
8. Indkøb af obligationer					
		7526	27
9. Tilskud til Lundehave.....					
		7200	00
10. Beholdning ved årets slutning:					
	Kassebeholdning	31240	68
Samlet udgift...		200085	83

Regnskab for bidrag fra den Hielmstjerne-Rosencroneske stiftelse:

Beholdning ultimo 1952	kr. 1226,08	Udgifter 1953.....	kr. 5400,00
Bidrag indgået 1953....	- 5462,34	Beholdning ultimo 1953	- 1288,42
	kr. 6688,42		kr. 6688,42

Regnskab for bidrag fra Rask-Ørsted fondet til selskabets internationale forbindelser:

Beholdning ultimo 1952.	kr. 920,46	Kontingentudgifter til	
Bidrag indgået 1953.....	- 15000,00	unioner for 1953....	kr. 9654,33
		Rejseudgifter 1953 til	
		selskabets delegerede	- 5653,60
		Andre udgifter.....	- 600,00
		Beholdning ultimo 1953	- 12,53
	kr. 15920,46		kr. 15920,46

Opsamlet af legaterne:

	Thotts legat	Classens legat	Schous legat	Ørnborgs legat
Beholdning ultimo 1952.....	2200 kr.	1800 kr.	2700 kr.	» kr.
Bidrag for 1953	200 -	400 -	100 -	2000 -
Pengepræmier udbetalt 1953.....	» -	» -	» -	2000 -
Beholdning ultimo 1953.....	2400 kr.	2200 kr.	2800 kr.	» kr.

Formueopgørelse pr. 31. december 1953.

I. Værdipapirer lydende på selskabets navn (herunder Thotts legat på 5000 kr.):

8000 kr. danske statsobl. 1894	à 3 ⁰ / ₁₀₀	kursværdi kr.	4 780,00
15000 - danske statsobl. 1941/66	à 4 ⁰ / ₁₀₀	— -	13 837,50
81000 - - - 1944/84	à 4 ⁰ / ₁₀₀	— -	68 445,00
34000 - konv. danske statsobl. 1919	à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	— -	29 665,00
125700 - Husejer Kreditk. obl.	à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	— -	96 160,50
161000 - Østift. Kreditf. obl.	à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	— -	123 680,00
199000 - - - - -	à 4 ⁰ / ₁₀₀	— -	171 050,00
8000 - - - - -	à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	— -	6 985,00
25000 - - - - -	à 5 ⁰ / ₁₀₀	— -	22 562,50
43000 - Jydske Land.Krdf.obl.	à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	— -	36 402,50
4000 - - - - -	à 4 ⁰ / ₁₀₀	— -	3 370,00
5000 - - - - -	à 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	— -	4 437,50
51000 - Kbhvns. Kreditf. obl.	à 4 ⁰ / ₁₀₀	— -	42 967,50
16000 - Ny jydske Købstads Krdf. obl.	à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	— -	12 160,00

Ialt 775700 kr. nominelt, til kursværdi kr. 636 503,00

II. J. P. Suhr & søns legat til erindring om professor, dr. med. & phil. Julius Thomsen:

91200 kr. Østift. Kreditf. obl.	à 3 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀	kursværdi kr.	70 522,50
29000 - - - - -	à 4 ⁰ / ₁₀₀	— -	24 847,50

120200 kr. nominelt, til kursværdi kr. 95 370,00

III. Kassebeholdning, kr. 31 240,68

I ovenstående formueopgørelse er inkluderet beholdning af bidrag fra den Hielmstjerne-Rosenroneske stiftelse kr. 1 288,42, beholdning af bidrag fra Rask-Ørsted fondet kr. 12,53 samt opsamlede bidrag til prisopgaver for legaterne kr. 2 400 + kr. 2 200 + kr. 2 800.

Regnskabet er revideret af selskabets revisorer og godkendt af kassekommissionen.

Den 26. marts 1954.

N. E. Nørlund

Kassekommissionens formand.

BUDGET

FOR ÅRET 1954

Indtægt.	kr.	ø.	kr.	ø.
1. <i>Beholdning:</i>				
a. Kassebeholdning				
b. Guldmedailler				
2. <i>Renteindtægt m. m.:</i>				
a. 8000 kr. danske stats oblig. à 3 pct.	240	»		
93000 - do. do. à 4 -	3720	»		
34000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	1530	»		
125700 - Husejer Kreditk. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	4399	50		
161000 - Østifternes Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	5635	»		
202000 - do. do. à 4 -	8080	»		
8000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	360	»		
25000 - do. do. à 5 -	1250	»		
43000 - Jydske Land. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ -	1505	»		
4000 - do. do. à 4 -	160	»		
5000 - do. do. à 4 ¹ / ₂ -	225	»		
51000 - Københavns Krdf. oblig. à 4 -	2040	»		
16000 - Ny jydske Købst. Krdf. oblig. à 3 ¹ / ₂ pct.	560	»		
b. Rente af indskud i bankerne	50	50	29755	»
3. <i>Forventet statstilskud</i>	65000	»
4. <i>Bidrag ifølge statutmæssig bestemmelse:</i>				
a. Til præmier:				
fra det Classenske fideicommis	400	»		
Etatsraad Schou og hustrus legat.	100	»		
b. Til videnskabelige formåls fremme:				
Det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag for året 1953	5000	»		
c. Fra Carlsbergfondet	20000	»		
d. Fra J. P. Suhr & søns legat til erindring om prof., dr. med. & phil. Julius Thomsen: rente 3 ¹ / ₂ pct. af 91200 kr. og 4 pct. af 29000 kr. Østif. Krdf. oblig.	4352	»		
e. Pastor emer. F. J. Ørnborgs legat	2000	»	31852	»
5. <i>Salg af selskabets publikationer</i>	18000	»
6. a. Forventet bidrag fra Rask-Ørsted fondet	20000	»
b. Bidrag fra Carlsbergfondet	20000	»
7. Forventet refusion af tilskud til Lundehave	33600	»
Samlet indtægt	218207	»

	kr.	ø.	kr.	ø.
Udgift.				
1. Selskabets bestyrelse :				
a. Lønninger m. m.	36398	92		
b. Selskabets møder	4000	»		
c. Rengøring	3000	»		
d. Kontor og oplag	7000	»		
e. Porto	5000	»		
f. Forsikring	270	»	55668	92
2. Selskabets publikationer :				
a. Oversigten	12000	»		
b. Meddelelserne og Skrifterne m. m.:				
α. Af selskabets midler	84000	»		
β. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag	4000	»	100000	»
3. Til rådgighed for selskabets præsident fra				
<i>J. P. Suhr & søns legal</i>	1500	»
4. Understøttelse til skrifers udgivelse og videnskabelige arbejder af medlemmer eller andre :				
a. Af selskabets midler	»	»		
b. Af det Hielmstjerne-Rosencroneske bidrag:				
Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie....	1400	»	1400	»
5. Selskabets internationale forbindelser :				
a. Kontingent til internationale sammenslutninger	9300	»		
b. Rejser	10700	»	20000	»
Overføres	178568	92

Udgift.		kr.	ø.	kr.	ø.
		Overført...	178568
6. <i>Pengepræmier og medailler:</i>					
a. Præmier af legaterne:					
Af Thotts legat		»	»		
Af Classens legat		»	»		
Af Schous legat		»	»		
b. Medailler og pengepræmier af selskabets kasse		»	»		
c. Ørnborgs legat	2000		»	2000	»
7. <i>Udgifter til istandsættelser og anskaffelser</i>	1500		»
8. <i>Indkøb af obligationer</i>	36138		08
Samlet udgift	218207		»

Af disse udgifter er 1 a fast, 1 b—f, 2 a—b samt 5 a og b kalkulatoriske (5 a dog fast i udenlandsk valuta). De øvrige bevillinger kan kun overskrides ifølge særlig bevilling af selskabet.

Det Hielmstjerne-Roseneroneske bidrag.

	kr.	ø.
Beholdning 1. januar 1954 ca.	1200	»
Bidraget for 1953 ca.	5000	»
	6200	»
Budgetteret udgift	5400	»
Beholdning ved årets udgang ca.	800	»

Bidrag fra legaterne til præmier.

	Thotts legat		Classens legat		Schous legat	
	kr.	ø.	kr.	ø.	kr.	ø.
Beholdning 1. januar 1954	2400	»	2200	»	2800	»
Bidraget for 1954	200	»	400	»	100	»
	2600	»	2600	»	2900	»
Budgetteret udgift	»	»	»	»	»	»
Beholdning ved årets udgang	2600	»	2600	»	2900	»

BERETNINGER OG BETÆNKNINGER

I.

Kommissionen til undersøgelse af de i dansk privateje bevarede kilder til dansk historie.

Beretning om virksomheden i 1953.

I lighed med 1952 har arbejdet i 1953 været kendetegnet af et stigende antal undersøgelser. I den sidste årsberetning blev fremhævet de vanskeligheder, der har været til stede for arbejdets udførelse, fordi kommissionens midler var for små i forhold til virksomhedens voksende omfang. En hjælp vil det være, at Undervisningsministeriets tilskud fra 1954 er forhøjet med 1.000 kr. om året, og man beder de bevilgende myndigheder modtage en oprigtig tak for denne støtte; men trods forhøjelsen vil der alligevel ikke være væsentlig flere midler til rådighed, end der var i 1930'erne. Gunstige kontorforhold og besparelser på rejse-kontoen bøder på det herskende misforhold, men i længden vil det ikke kunne undgås, at det går ud over arbejdets effektivitet.

I 1953 har man navnlig eftersøgt arkivalier fra personer med tilknytning til de forskellige kirkeretninger i det 19.—20. århundrede og fra de ledende mænd i erhvervsorganisationerne i sidste halvdel af det 19. århundrede; til disse kommer enkelte skribenter og politikere. Det drejer sig om følgende samlinger:

Provst, dr. theol. ANDERS ANDERSEN (1846—1919).

Forskellige familiebreve er i privateje; de belyser den kendte Vartovpræsts personlighed og supplerer hans privatarkiv i Det kongelige Bibliotek. Bevaret er også en række stenografiske referater af prædikener og taler fra provst Andersens sidste år.

Landbrugskonsulent AXEL APPEL (1858—1926).

I privateje er konstateret en omfangrig brevsamling, der også indeholder mange ældre breve vedrørende familierne Appel og Nutzhorn. Samlingen er endnu ikke gennemgået.

Landhusholdningslærer HANS APPEL (1856—1947).

I privateje findes en ikke gennemgået brevsamling samt Hans Appels utrykte erindringer.

Historikeren, professor, dr. phil. ERIK ARUP (1876—1951).

Det meget omfangsrige arkiv med breve og optegnelser er efter en foreløbig ordning deponeret i Det kongelige Bibliotek.

Forfatteren, bibliotekskonsulent JØRGEN BANKE (1877—1953).

Et betydeligt privatarkiv med en omfattende korrespondance er bevaret i privateje.

Indre Missions stifter, præsten VILH. BECK (1829—1901).

Papirer fra Beck's biograf — Chr. Sørensen — er eftersøgt.

Højskoleforstander HOLGER BEGRUP (1859—1937).

I privateje er konstateret tilstedeværelsen af forskellige papirer, der overvejende består af H. B.'s manuskripter til taler, prædikener og bøger. Desuden findes 1) alle H. B.'s kalendere fra 1888, for størstedelen med ret udførlige optegnelser, 2) en halv snes læg med kronologisk-ordnede breve fra tiden efter 1900, særlig mange efter ca. 1920, 3) 2 læg breve fra henholdsvis Niels Dael (Liselund) og Karl Nielsen (fra 1929 frimenighedspræst i Aagaard) næsten alle hidrørende fra 20'erne og 30'erne, 4) H. B.'s breve til forældrene, 5) breve vedrørende valget i Kolding 1891, 6) breve vedrørende bogen »Grundtvigianismens Fremgang i vor Tid« (1898), 7) 3 hæfter »Aktstykker i Striden om mit Foredrag i Aalborg den 10. Sept. 1886« (bladudklip og nogle breve), 8) beretning af en elev på Askov om skolens besøg i Dalum hos Christen Kold, samt afskrift af brev fra Kold til en elev, 9) 1 konvolut med breve fra o. 1860 til og fra H. B.'s fader Erik Worm Begtrup, præst i Birkerød.

Højskolelærer, dialektforskeren VALDEMAR BENNIKE (1849—1923).

I privateje er konstateret en betydelig samling optegnelser og breve, særlig kan fremhæves værdifulde optegnelser om grundtvigske kredse på Østfyn og specielt om Chr. Kold, beretninger om rejser i grundtvigske kredse i Norge, en betydelig brevsamling, bl. a. breve fra Marius Kristensen om folkemålsarbejdet.

Skuespiller WILLIAM BLOCH (1845—1926) og hustru ANNA BLOCH (1868—1953).

Skuespillerinde Anna Bloch efterlod sig ved sin død i fjor en meget omfangsrig brevsamling, der nu er afleveret til Det kongelige Bibliotek. Brevsamlingen falder i to dele: brevene til hendes i 1926 afdøde mand sceneinstruktøren, professor William Bloch, og brevene til hende selv. William Blochs meget omfattende korrespondance belyser navnlig dansk og nordisk teaterliv og litteratur i sidste fjerdedel af det 19. århundrede, og der er næppe nogen forfatter eller skuespiller af betydning, som ikke stod i brevveksling med ham. Foruden hans brevsamling er også afleveret hans meget fyldige instruktionsbøger med indklæbde billeder af scener fra de store stykker, Bloch gennem sine instruktioner gav et nyt liv. Anna Blochs breve fortsætter til op mod hendes sidste dage og viser den levende interesse og forståelse, hvormed hun stadig fulgte dansk teaterliv og dets yngre kræfter.

Det meget betydningsfulde teaterhistoriske kildemateriale er overdraget Det kongelige Bibliotek af boets eksekutor, kontorchef Axel Holm. Der er ved overleveringen fastsat en række betingelser for adgangen til brevsamlingen. William Blochs breve indtil 1914 kan i en vis udstrækning benyttes i videnskabeligt øjemed, medens Anna Blochs breve er utilgængelige indtil 1984. William Blochs instruktionsbøger kan imidlertid allerede nu benyttes på Det kongelige Biblioteks læsesal.

Højskoleforstander JOHAN BORUP (1853—1946).

I privateje er bevaret omfattende dagbøger med betragtninger over samtidens historie, litterære emner o. l., alle med emne-register. Arkivet, der er ret omfangsrigt, rummer endvidere »vandreboøger« for årene 1880—98 fra den kreds, Borup tilhørte (V. Brücker, Alfred og Karl Povlsen, F. Rønning, Uffe Birkedal),

modtagne breve og endelig en betydelig samling af manuskripter og optegnelser. — Arkivet vil til sin tid overgå til Rigsarkivet.

Litteraturhistorikeren, præst ved Vartov C. J. BRANDT (1817—89).

I privateje er en værdifuld samling optegnelser og et mindre antal breve. Foruden prædikener må fremhæves ret udførlige manuskripter til begravelsestaler over kendte personer.

Redaktør VILHELM CARLSEN (1850—1914).

Indtil videre forgæves har man eftersøgt papirer fra den fremtrædende politiker og bladmand.

Familien CHRISTIANI.

Der synes ikke bevaret papirer fra præstefamilien Christiani.

Frimenighedspræst NIC. CLAUSEN-BAGGE (1868—1948).

Fra provst Erik Hagedorn og hustru Ingeborg, f. Clausen-Bagge, er modtaget en stor samling breve og optegnelser, særlig vedrørende Clausen-Bagges arbejder om grundtvigianismens historie. Papirerne, der er under ordning, vil blive afleveret til Rigsarkivet.

Sognepræst ANDREAS FIBIGER (1868—1937).

I privateje findes et omfangsrigt arkiv fra denne indremissionske førerskikkelse.

Etatsråd HARALD FRITSCHÉ (1833—1905).

Indtil videre har eftersøgninger af papirer efter den fremtrædende erhvervspolitiker været uden resultater.

N. F. S. GRUNDTVIG og sønnen F. L. GRUNDTVIG (1854—1903).

I privateje er bevaret enkelte optegnelser og breve.

Præstefamilien HEIBERG.

I privateje er bevaret en ikke gennemgået samling breve.

Familien HELWEG.

I privateje er en række papirer og breve, en del fra kirkehistorikeren Ludwig Helweg (1818—83), men navnlig fra havebrugsteoretikeren Leopold H. A. Helweg (1851—1920). Den sidste samling omfatter foruden familiebreve breve fra venner tilhørende den grundtvigske kreds og fra fagfæller.

Øjenlægen CHR. HEERFORDT (1871—1953).

En meget betydelig samling papirer vedrørende Heerfordt's store arbejde i fredssagen er modtaget. Samlingen omfatter brevveksling med de fleste fremtrædende europæiske statsmænd fra tiden mellem de to verdenskrige.

Højskoleforstander og præst FR. JUNGENSEN (1836—1912).

I privateje er bevaret en samling breve, dels fra familien, dels fra fremtrædende grundtvigske mænd som f. eks. Vilh. Birkedal, Th. Rørdam, Otto Møller, J. H. Monrad. Bevaret er også erindringer nedskrevet af Jungersens hustru Regitze, f. Zinn.

Kunsthistorikeren, lektor OVE JØRGENSEN (1877—1950).

Noget arkiv er ikke bevaret.

Kemikeren, professor S. M. JØRGENSEN (1837—1914).

Noget arkiv synes ikke at være bevaret.

Provst ANDERS KLØVBORG (1856—1943).

I privateje er en mindre samling breve vedrørende bestræbelserne i 1889 for at organisere det kirkelige centrum. Ud over dette er arkivet gået tabt.

Præst ved domkirken i Odense EMIL KOCH (1851—1924).

Fra Emil Koch, en af datidens betydeligste grundtvigske præster på Fyn, er i privateje bevaret en mindre brevsamling.

Skolemanden CHRISTEN KOLD (1816—70).

I privateje findes en samling breve til Kold og en række papirer vedrørende Kolds arbejde.

Sognepræst SIGURD KONSTANTIN-HANSEN (1850—1938).

I privateje findes enkelte familiebrev og manuskripter til prædikener.

Sognepræst PETER KRAG (1839—1912).

Fra den betydelige prædikant og leder af den københavnske kirkesag er i privateje bevaret et ikke gennemgået arkiv.

Familien KØSTER.

Undersøgt er præstefamilien Køsters papirer, som nu er modtaget til gennemgang og registrering. Foruden papirer fra forskellige ældre medlemmer af familien, f. eks. Viborgrektoren F. C. Olsen (brev fra C. Th. Engelstoft, F. C. Sibbern og Henrik Hertz), vedrører de navnlig præsterne Frode Køster, Kristian Køster (Grundtvigs kapellan) og Holger Køster.

Professor, dr. teol. L. P. LARSEN (1862—1940).

I privateje er bevaret en betydelig samling breve vedrørende forholdene inden for dansk kirkeliv, skrevet til L. P. Larsen, medens han i 1890'erne var missionær i Indien.

Lægprædikant PETER LARSEN (Skræppenborg) (1802—73).

Forskellige papirer eftersøges for tiden.

Politikeren THOMAS LARSEN (1854—1944).

Til gennemsyn er modtaget et manuskript indeholdende politiske erindringer.

Præst, seminarieførstander LUDVIG CHR. MÜLLER (1806—51).

Papirer og breve er bevaret i privateje; de vil senere blive afleveret til Det kongelige Bibliotek.

Kunst- og litteraturhistorikeren SIGURD MÜLLER (1844—1918).

Papirer og breve er bevaret i privateje; de vil senere blive afleveret til Det kongelige Bibliotek.

Biskop CHRISTEN MØLLER (1845—1925).

I privateje er bevaret breve og manuskripter samt forskellige ældre sager vedrørende slægten.

Sognepræst, sidst i Rønninge, FREDERIK BENEDIKT MØLLER (1832—1914).

I privateje er bevaret et omfangsrigt manuskript med erindringer, der giver en værdifuld, åbenhjertig skildring af livet i de grundtvigske kredse.

Provst, kultusminister M. C. B. NIELSEN (1847—1930).

I privateje er bevaret en fyldig brevsamling navnlig af politisk karakter, blandt brevskriverne kan nævnes redaktør Hans Jensen, biskop og kultusminister H. V. Sthyr, Edv. Brandes, Klaus Berntsen og Frede Bojsen. Endvidere er bevaret et manuskript med erindringer.

Familien NUTZHORN.

Se under landbrugskonsulent Axel Appel.

Højskoleforstander ANDREAS NICOLAI OTTERSTRØM (1875—1938).

I privateje findes en meget omfangsrig brevsamling. Samlingen er ikke gennemgået, men blandt brevskriverne er navnlig bemærket de grundtvigske præster Niels Dael og Morten Larsen.

Skuespiller, teaterdirektør ADAM POULSEN (f. 1879).

Arkivet, der også rummer breve til Emil Poulsen, er nu færdigordnet og afleveret til Det kongelige Bibliotek.

Museumsdirektør, dr. phil. FREDERIK POULSEN (1876—1950).

Efter at ordningen er afsluttet, er arkivet nu afleveret til Det kongelige Bibliotek.

Frimenighedspræst, L. B. POULSEN (1840—1919).

En del af L. B. Poulsens papirer er for flere år siden afleveret til Landsarkivet i Åbenrå. Der er nu i privateje konstateret en betydelig mængde breve og manuskripter, som vil blive gennemgået.

Højskoleforstander, dr. phil. G. B. RODE (1830—78).

I privateje er bevaret forskellige breve og papirer navnlig vedrørende højskolen på Skovgaard.

Præstefamilien RØRDAM.

I privateje er bevaret en ikke gennemgået samling breve.

Grosserer ESKILD SALOMON (1854—1918).

Forgæves er eftersøgt papirer efter Eskild Salomon, navnlig vedrørende hans erhvervspolitiske arbejde; hans arkiv synes at være gået tabt.

Fabrikejer WILLIAM SALOMONSEN (1842—1900).

Der synes ikke bevaret papirer efter William Salomonsen.

Højskoleforstander JOHANNES SCHRØDER (1838—1920).

I privateje er bevaret forskelligt vedrørende Schrøders ledelse af Brøderup højskole 1867—73; for tiden derefter, hvor Schrøder virkede som en slags permanent grundtvigsk mødesekretær, er bevaret optegnelser og breve.

Politikeren og juristen H. SYLOW (1849—1913).

Der synes ikke bevaret noget arkiv.

Højskoleforstander ERNST TRIER (1837—94).

Kommissionen har tidligere medvirket ved aflevering til Rigsarkivet af Ernst Triers arkiv; der er nu i privateje konstateret tilstedeværelsen af en værdifuld samling breve fra adskillige af de mest fremtrædende højskolemænd fra perioden 1864—93.

Familien WEGENER.

Forskellige papirer har været indsendt til Rigsarkivet til af-fotografering; optagelserne bevares i Rigsarkivet.

Journalisten ANDREAS VINDING (1881—1950).

Ordningen af arkivet, der afleveres til Det kongelige Bibliotek, er afsluttet; jfr. beretningen for 1951.

Familien ZEUTHEN.

I privateje findes endnu ikke gennemgåede dagbøger fra forskellige gejstlige medlemmer af familien.

I lighed med tidligere år er også undersøgt, ordnet eller afleveret arkiver fra institutioner, erhvervsvirksomheder, godser m. m. Det drejer sig i det forløbne år om:

Ågård frimenighed.

I menighedens præstegård er bevaret arkivalier vedrørende menighedens ledelse fra ca. 1885 og opefter. Der findes tillige en protokol fra foreningen »Fostbroderskabet«, landets første foredragsforening grundlagt 1866. Særlig for den ældre tid er de ret udførlige referater af møderne af betydelig kulturhistorisk interesse.

Handelshuset C. A. Broberg.

Fra kammerherreinde Bodild Krag, f. Broberg, og orlogskaptajn C. A. Broberg er modtaget en betydningsfuld samling breve, veklede mellem handelshusets indehavere indbyrdes, navnlig fra 1860'erne og 70'erne. De er nu afleverede til Erhvervsarkivet.

Det danske Hedeselskab.

Kommissionen har medvirket ved den endnu ikke afsluttede ordning af arkivet, der, jfr. beretningen for 1952, er afleveret til Erhvervsarkivet.

Endrupholm gods, Ribe amt.

Det i beretningerne for 1932 og 1942 omtalte arkiv er nu afleveret til Landsarkivet i Viborg.

Lærer H. C. FRYDENDAHL'S hjemstavnsamling.

Lærer Frydendahl, der døde i 1947, havde gennem et langt liv samlet materiale, navnlig arkivalier, til fynsk historie. »Møntergården« i Odense har nu modtaget samlingen, der består af flere hundrede papkapsler, væsentlig indeholdende udklip af aviser og tidsskrifter, samt hele tidsskriftsnumre og bøger eller henvisninger til bøger. Den er alfabetisk ordnet i flere rækker. 2 sagligt ordnede rækker indeholder folkeminder og folkelig overlevering vedr. en række sider af bondelivet på Fyn (bondens arbejde, redskaber, husdyr, fester o. s. v.), men også vedr. nyere foretelser som skyttebevægelsen, gymnastikforeninger, forhold

under 1. verdenskrig o. s. v. En topografisk ordnet række indeholder oplysninger om bygninger, virksomheder og beboere i fynske sogne og købstæder samt herregårde. Endelig er der 2 personallhistorisk ordnede rækker vedr. mere eller mindre kendte personer, navnlig fynboer, eller mænd der fra slutningen af det 19. århundrede har virket på Fyn: Klaus Berntsen, Uffe og Vilh. Birkedal, Thorv. Aagaard, Chr. Kold, Alfred og Karl Povlsen, J. P. Kristensen-Randers og en lang række andre, især høj- og friskolelærere samt præster. En anden personallhistorisk ordnet række indeholder overvejende efterladte papirer og breve vedr. præsten Johannes Clausen, Birkedals eftfl. i Ryslinge, og hans søn, J. Kr. Clausen, præst i Korinth, friskolelæreren i Vejstrup Rasmus Hansen, politikerne Klaus Berntsen og N. P. Lindø, foruden mange mindre kendte (Kristen Beck, lærer J. C. Eriksen, M. P. Tange, Frydendahls egne breve o. s. v.). Blandt Klaus Berntsens papirer findes foruden breve, hvoraf kun få har værdi, en række hæfter med optegnelser, opskrifter til foredrag, et manuskript om Kristen Madsen, Bregnør, papirer og regnskaber vedr. Højby friskole fra 1865 m. m.

I. A. Jørgensens handelshus, Nakskov.

Optegnelser vedrørende firmaet er modtaget fra købmand Julius Jensen, Gentofte. Optegnelserne er afleveret til Erhvervsarkivet, der tidligere har modtaget firmaets arkiv (jfr. beretningen for 1952).

Ryslinge valg- og frimenigheder.

Hos forskellige bestyrelsesmedlemmer er bevaret arkivalier vedrørende menighedernes ledelse fra 1874 og fremefter.

Sjørring kirke, Thisted amt.

De i beretningen for 1951 omtalte arkivalier er nu efter ordning afleveret til Landsarkivet i Viborg.

Kommissionen har i 1953 rådet over 7.955,75 kr. Overført fra 1952 var 187,66 kr., i refusion for ordningsarbejder er modtaget 352,50 kr.; fra Carlsbergfondet, Undervisningsministeriet og

Videnskabernes Selskab er ydet henholdsvis 2.000 kr., 4.000 kr. og 1.400 kr. i tilskud. Renter udgjorde 15,59 kr.

Udgifterne har beløbet sig til i alt 7.051,60 kr. og fordeler sig på følgende konti: almindelige driftsudgifter med kontorassistance, materialer, porto, telefon og sekretærhonorar (1.620 kr.), androg 1.992,99 kr., undersøgelser med rejser, fragt, ordningsarbejder og registraturskrivning androg 4.954,82, diverse udgifter androg 103,79 kr. Året sluttede med en kasse- og bankbeholdning på 904,15 kr. — Regnskabet revideres af Carlsbergfondet.

Århus og København, i maj 1954.

C. O. BØGGILD-ANDERSEN.

HUGO MATTHIESSEN.

CHR. ELLING.

TROELS FINK.

VAGN DYBDAHL.

II.

„Grosserer A. Collstrops
hjem for en dansk videnskabsmand.“

Beretning for 1953

afgivet af Ejnar Dyggve, formand i bestyrelsen.

Legationsråd RUDOLF COLLSTROP, der havde været medlem af hjemmets bestyrelse siden dennes oprettelse i 1925, afgik ved døden den 16. august 1953. I mødet den 23. oktober i det kgl. danske videnskabernes selskab udtalte selskabets præsident, professor, dr. Niels Bohr, og formanden for hjemmets bestyrelse, arkitekt, dr. Ejnar Dyggve, nogle mindeord om R. Collstrop og hans store indsats for bevarelsen som en selvstændig institution af det af hans fader oprettede hjem for en dansk videnskabsmand.

»Lundehave« har i det forløbne år været beboet af professor, dr. phil. Jakob Nielsen.

Regnskabsoversigt for 1953.

Indtægt.

Kassebeholdning pr. 1. januar 1953	kr.	5.228,87
Renter af obligationer	»	13.679,00
Rente på postgirokonto	»	68,76
Udtrukket obligation	»	10.000,00
		Ialt kr. 28.976,63

Udgift.

Faste udbetalinger: løn og pension til gartner	kr.	6.900,00
Skatter og afgifter til Helsingør kommune	»	1.290,91
Forsikringspræmier	»	788,66
Bygninger med inventar og haven	»	2.709,91
Administration, arkitekttilsyn, revision, depotafgift m. m.	»	540,24
Køb af obligationer	»	9.005,02
Beholdning på postgirokonto	»	7.741,89
		Ialt kr. 28.976,63

Status pr. 31. december 1953.

Aktiver.

Ejendommen vurderet til ejendomsskyld	kr. 180.000,00
Indbo	» 12.109,60
Obligationer, nominelt:	
4 ¹ / ₂ % konv. danske statsoblig. (genforeningslån)	» 280.000,00
5 % østift. kreditf. 16. serie	» 10.000,00
4 % østift. kreditf. 14. serie	» 6.200,00
3 ¹ / ₂ % østift. kreditf. 16. serie	» 10.200,00
4 % østift. husm. kreditf. 6. serie	» 600,00
Beholdning på postgirokonto	» 7.741,89
	<u>Ialt kr. 506.851,49</u>

Passiver.

Ejendom og indbo	kr. 192.109,60
Grundfond	» 300.000,00
Reservefond	» 14.741,89
	<u>Ialt kr. 506.851,49</u>

Regnskabet er revideret på undervisningsministeriets foranstaltning.

III.

„Emil Herborgs legat.“

Beretning for 1953.

I året 1953 er udbetalt fire legatportioner, hver på 150 kr. månedlig, til:

cand. mag. Kjeld Holmen	i 12 måneder
mag. scient. Poul Viktor Kristensen	i 12 —
mag. scient. Bent Fuglede	i 12 —
cand. mag. Ulrik Ib Røen	i 12 —

Regnskabsoversigt for 1953.

Indtægt.		Udgift.	
Kassebeholdning	kr. 2.458,76	Udbetaling af 4 legat-	
Renter af obligationer. -	7.820,00	portioner	kr. 7.200,00
Renter på bankbog	- 13,82	Udbetalt i henhold til	
Udtrukket obligation ... -	2.035,25	fundatsens § 8	- 600,00
		Køb af obligation	- 1.757,83
		Administration	- 293,55
		Kassebeholdning	- 2.476,45
	<u>kr. 12.327,83</u>		<u>kr. 12.327,83</u>

Formue pr. 31. december 1953.

3 ¹ / ₂ % obligationer, nom.	kr. 44.000,00
4 % » »	- 31.000,00
4 ¹ / ₂ % » »	- 112.000,00
Anden formue	- 100,00
Kassebeholdning	- 2.476,45
	<hr/>
	kr. 189.576,45

Marts 1954.

På bestyrelsens vegne
NIELS BOHR.

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret af undertegnede revisorer i det kgl. danske videnskabernes selskab. Beholdningerne er efterset, og regnskabet og beholdningerne er fundet i orden.

København, den 10. marts 1954.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

IV.

„Niels Bohr legatet.“
Uddrag af regnskab for 1953.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1952	kr. 11.251,50
Renter af obligationer og bankkonto	- 13.055,59
Udtrukne obligationer	- 6.000,00
	<hr/>
Samlet indtægt...	kr. 30.307,09

Udgift.

Udbetalinger ved professor Niels Bohr	kr. 23.700,00
Kassebeholdning ult. 1953	- 6.607,09
	<hr/>
Samlet udgift...	kr. 30.307,09

Formue pr. 31. december 1953.

292.000 kr. kreditforeningsobl. à 3 ¹ / ₂ %	kursværdi	kr. 224.042,50
68.000 » » à 4 %	—	- 55.510,00
4.000 » » à 4 ¹ / ₂ %	—	- 3.490,00
	<hr/>	
364.000 kr. nominelt	til kursværdi	kr. 283.042,50
Kassebeholdning ultimo 1953	-	6.607,09
	<hr/>	
		kr. 289.649,59

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningen forefundet.

København, den 10. marts 1954.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

V.

„Mag. art. Marcus Lorenzens legat.“

Beretning for 1953—54.

Legatet blev opslået ledigt i februar 1954. Efter legatbestyrelsens indstilling vedtog selskabet i april 1954 følgende bevillinger af de disponible legatmidler:

Til studiet af dansk sprog:

Bibliotekar, cand. mag. Erik Dal	kr. 1.000,00
Mag. art. Ellen Olsen Madsen	- 1.000,00
Mag. art. Ella Jensen	- 1.000,00

Til studiet af dansk flora:

Amanuensis, cand. mag. Erna Bach	- 800,00
Bibliotekar, cand. mag. M. Skytte Christiansen	- 500,00
Dansk botanisk forening, ved professor, dr. phil. Johs. Boye Petersen	- 1.000,00
Lektor, cand. mag. Vagn Petersson	- 700,00
Ialt	<u>kr. 6.000,00</u>

Regnskab for 1953.

Indtægt.

Kassebeholdning ult. 1952	kr. 10.787,71
Renter af obligationer, aktier og bankkonto	- 6.395,13
Udtrukne obligationer	- 960,00
Samlet indtægt	<u>kr. 18.142,84</u>

Udgift.

Udbetalte legater	kr.	5.950,00
Indkøb af obligationer	-	831,25
Annoncering	-	22,05
Depotafgift	-	71,00
Kassebeholdning ult. 1953	-	11.268,54
	Samlet udgift...	kr. 18.142,84

Rådighedssum til uddeling.

Overført fra tidligere år	kr.	6.351,83
Renteindtægt 1953	-	6.395,13
	kr.	12.746,96
5 % af renteindtægt afsat til formueforøgelse	kr.	319,76
Depotafgift og annoncering	-	93,05
Uddeling i 1953	-	5.950,00 - 6.362,81
	Overført til fordeling i senere år.....	kr. 6.384,15

Formue pr. 31. december 1953.

1.000 kr. danske statsobl. à 4 %	kursværdi kr.	845,00
14.400 - » » à 2 %	-	7.344,00
7.000 - kreditforeningsobl. à 5 %	-	6.755,00
25.200 - » » à 4 $\frac{1}{2}$ %	-	22.623,50
16.000 - » » à 4 %	-	13.436,00
4.000 - » » à 3 $\frac{1}{2}$ %	-	3.150,00
47.700 - hypotekforeningsobl. à 4 $\frac{1}{2}$ %	-	40.664,25
15.672 - bankhæftelsesobl. à 4 %	-	11.754,00
10.000 - aktier i Kbhvns. handelsbank	-	16.475,00
140.972 kr. nominelt	til kursværdi kr.	123.046,75
	Kassebeholdning (incl. rådighedssum til uddeling)...	- 11.268,54
	kr.	134.315,29

April 1954.

På bestyrelsens vegne
JAKOB NIELSEN.

Revisionspåtegning:

Regnskabet er revideret og beholdningen forefundet.

København, den 10. marts 1954.

CARSTEN HØEG.

BØRGE JESSEN.

Kommissionen for den nye Ducange.

Beretning for 1953.

Redaktør: Prof., dr. Franz Blatt.

Bearbejdelsen af det danske materiale er fortsat ved cand. mag. Holger Friis Johansen, hvis arbejdskraft takket været en bevilling fra Carlsbergfondet fuldt og helt har stået til rådighed for kommissionen. I foreløbigt manuskript foreligger nu uden lakuner A—S inclusive. Hr. Friis Johansen har efter sin ansættelse ved Rigsarkivet indvilget i at afslutte den første gennemgang af det danske ordbogsstof.

Jævnside med redaktionsarbejdet er seddelmaterialet forøget ved ekscerpering af 1. bind af *Corpus Grammaticorum Danicorum Medii Aevi*, der foreligger i korrektur.

Det internationale samarbejde er fremmet ved trykning af prøveartikler i *Bulletin Ducange* (*Un nouveau dictionnaire du latin médiéval*), ved udarbejdelse, mangfoldiggørelse og distribution af en citatliste omfattende Europas middelalderlige latinske tekster fra 800—1200 og ved fortsat behandling af det udenlandske ordbogsstof, der har været overdraget den danske redaktør.

København og Århus, august 1954.

FRANZ BLATT

CARSTEN HØEG

HANS RÆDER

Kommissionen for Corpus Lexicographorum Graecorum.

Beretning for 1952 og 1953.

Hesychios.

Udgiver: Prof., dr. Kurt Latte, Göttingen.

Ark 20—33 er gjort færdige i sidste korrektur, ligeså pp. I—LVIII, indledning og liste over forkortelser. Fremdeles er addenda

og corrigenda udarbejdet og trykt. I begyndelsen af 1954 er bd. I af udgaven, omfattende bogstaverne A—Δ, udkommet.

Arbejdet med at fastslå citater i E er påbegyndt.

Göttingen og København, den 29. juni 1954.

C. HØEG

K. LATTE

HANS RÆDER

K. BARR

VIII.

Kommissionen for Monumenta Musicae Byzantinae.

Beretning for årene 1951—53.

Den i kommissionens sidste beretning (se Oversigt, juni 1950—maj 1951, s. 130) omtalte publikation af transkriptioner af Hirmologiets melodier i første toneart og første plagale, udkom i 1952 under titlen *The Hymns of the Hirmologium, Part I, transcribed by A. Ayoutanti and M. Stöhr, rev. and annotated by Carsten Hoeg = Transcripta Vol. 6*; udgifterne ved fremstillingen af dette bind blev dækket ved bidrag fra Rask-Ørsted fondet og fra Unesco. Samme år udkom også det fjerde bind af samme serie, *Twenty Canons from the Trinity Hirmologium, transcribed by H. J. W. Tillyard*; dette bind blev bekostet af The Byzantine Institute i Boston. Disse to publikationer supplerer hinanden: den førstnævnte giver transkriptioner fra den dominerende tradition, væsentlig på grundlag af et håndskrift i Iviron-klostret på Athos og et Grottaferrata-håndskrift, men med støtte i sammenligning med talrige andre håndskrifter, og det er meningen, at det skal efterfølges af tre bind, omfattende melodier i de seks resterende tonearter på basis af den samme tradition; når disse bind er færdige, vil der altså foreligge en fuldstændig samling af Hirmologium-melodier i transkription; Tillyards transkriptionsbind derimod holder sig i det væsentlige til et enkelt hånd-

skrift der repræsenterer en særpræget udvikling, og det giver prøver (3 kanoner) for hver af de otte tonearter.

I samme år udkom også tredje fascikel af Prophetologium-udgaven, omfattende lektionerne for 3. og 4. uge i Fasten; denne fascikel byder ikke på nogen overraskelser.

I 1953 udkom, med støtte fra The Byzantine Institute i Boston og fra det franske Centre de la Recherche Scientifique, den bulgarsk-fødte Madame R. Palikarova Verdeil's bog *La musique byzantine chez les Bulgares et les Russes (du IXe au XIVe siècle)*. I dette værk gives der for første gang en samlet behandling af de mange og vanskelige problemer der knytter sig til de vestslaviske folks overtagelse af den byzantinske musik, og der meddeles et stort sammenlignende materiale, navnlig for notationen. Fremstillingen er således anlagt, at den kan læses også af videnskabsdyrkere, der ikke på forhånd kender den græsk-byzantinske tradition.

For øjeblikket arbejdes der dels med forberedelsen af en facsimileudgave af et Kondakarium-håndskrift i Florens, i samarbejde af Dom Lorenzo Tardo (Grottaferrata) og Carsten Høeg, og af en facsimileudgave af to vigtige oldslaviske musik-fragmenter; udgiveren af det sidstnævnte bind er Professor Roman Jacobsen, Harvard, og udgifterne til fremstillingen vil i alt væsentligt blive dækket fra amerikansk side. Endvidere arbejdes der energisk af Tillyard og Wellesz på fuldendelsen af manuskript til to følgende bind af den ovenfor nævnte række af Hirmologium-melodier; Unesco ventes at ville bevilge 3900 dollars til disse to bind (fordelt med 1500 dollars i 1955 og 2400 i 1956). Endvidere vil Wellesz snart forelægge færdigt manuskript til en transkription af den berømte Akatisthos-hymne, med udførlige kommentarer. Både med denne publikation og med den nævnte Kondakarium-udgave kommer *Monumenta Musicae Byzantinae* ind på et område, der hidtil har været helt forsømt, idet både Kontakierne og Akatisthos-hymnen repræsenterer en stil, der er helt forskellig fra de simple Sticherar- og Kanonstilarter, der hidtil har stået i centrum for arbejdet; tidligere kunne man ikke se muligheder for at nå frem til en gammel genuin-byzantinsk tradition for Kontakium-stilen. Dette er så meget vigtigere som den slaviske tradition, som der nu arbejdes energisk med flere steder, i så høj grad netop er præget af Kontakierne. Endvidere

venter dr. Zuntz og Carsten Høeg at kunne forelægge inden dette års udgang den fjerde fascikel af Prophetologiet; den frembyder særlig interesse — og vanskelighed — fordi den omfatter lektionerne for selve Påske-ugen.

København og Århus, august 1954.

EJNAR DYGGVE CARSTEN HØEG KNUD JEPPESEN
POUL TUXEN

Regnskab for Monumenta Musicae Byzantinae fra 10. marts 1950
til 9. marts 1954.

Indtægt.

Overført fra forrige regnskab ¹	kr.	7.188,50
Indtægt fra salg af publikationer	»	4.041,33
Bidrag fra Rask-Ørsted fondet	»	17.284,25
— - Unesco	»	20.730,50
— - British Academy	»	7.543,87
— - Centre de la Recherche Scientifique	»	4.922,35
— - Byzantine Institute, Boston	»	4.133,36
Renter	»	1.118,76
		I alt... kr. 66.962,92

Udgift.

Fremstilling af publikationer	kr.	59.336,23
Sekretærarbejde	»	3.933,45
Fotografier af MSS og lign.	»	57,97
Rejseudgifter	»	500,00
Forsendelsesudgifter og lign.	»	528,13
Kassebeholdning	»	2.607,14
		I alt... kr. 66.962,92

¹ Se *Oversigt juni 1949—Maj 1950* s. 129.

København, den 9. marts 1954.

CARSTEN HØEG

IX.

Beretning om mødet i Union Académique Internationale den 16.-20. juni 1953 i Bruxelles.

Mødet fandt sted i dagene fra d. 16. til d. 20. juni i Bryssel. Der var repræsentanter fra tretten lande; vort selskabs delegerede var Franz Blatt og Carsten Høeg. Mødet lededes af præsidenten, professor G. Lugli, Rom. Professor R. Syme, generalsekretær for Conseil International de la Philosophie et des Sciences Humaines, var til stede ved et kommissionsmøde, hvor man drøftede interne forhold, specielt forholdet til C.I.P.S.H. Han forelagde et forslag, der sigter mod en forenkling af dette Conseil's virksomhed, der er alt for kompliceret og dyr, efterhånden som antallet af tilsluttede organisationer er vokset. Forslaget gik ud på, at man formindsker antallet af delegerede ved kun at acceptere een officiel delegeret for hver union (dog således at Union Académique's særstilling opretholdes), ved at Comité Permanent afskaffes, og til gengæld bestyrelsen udvides en smule, og ved at generalforsamlingen kun holdes hvertandet år (den sidste ændring foreslås, fordi Unesco er gået over til at anvende et toårs budget). Da statutterne kun kan ændres ved en langvarig procedure, foreslås det yderligere, at man i øjeblikket nøjes med at annullere Comité Permanent's møde i 1954, og at der, når denne komité mødes i oktober 1953, stilles forslag om, at den omformer sig selv til generalforsamling. Dette forslag mødte velvilje, og Union Académique's delegerede ved det nævnte møde i oktober 1953 vil arbejde for at få gennemført en simplificering efter de ovenfor angivne linier. Angående rapporter for de forskellige foretagender unionen leder, er der ligesom i de foregående år særlig grund til at fremhæve rapporten om leksikonnet over Middelalder-Latin. Det fremgår af den, at arbejdet med at redigere en første fascikel, omfattende bogstavet L, under Franz Blatts ledelse, skrider godt frem, og at man allerede

nu kan gå ud fra, at trykningen vil kunne sættes i gang i løbet af 1—2 år; også rapportererne fra de enkelte lande meddelte om, i det store og hele, tilfredsstillende fremskridt i dette arbejde; det bemærkes med særlig glæde, at der nu også gøres et alvorligt arbejde med bearbejdelsen af det spanske materiale. Angående *Corpus Vasorum Antiquorum* bemærkes det, at der nu også er udsigt til, at en ung schweitzisk arkæolog vil påtage sig arbejdet med at udføre et generalindex på sedler for det hele *Corpus*, i overensstemmelse med Mayence's tidligere forelagte forslag; han vil fra *Union Académique* modtage et honorar. Der forelå iøvrigt forslag om to nye foretagender, nemlig et fra Akademiet i München indsendt forslag angående et *Corpus* af middelalderlige græske dokumenter, og et fra *Société d'Histoire des Droits de l'Antiquité* indsendt forslag om en ny udgave af Savigny's fremstilling af den romerske rets historie i middelalderen (eller rettere sagt en helt ny behandling af dette emne med deltagelse af videnskabsmænd fra en række lande); i begge tilfælde var der enighed om, at *Union Académique* ikke kan tage stilling, før der foreligger mere præcist udarbejdede forslag. På det afsluttende møde blev det vedtaget at indsende anmodning til Unesco om støtte til følgende foretagender: *Corpus Vasorum* (herunder et tilskud på 500 dollars til en dansk fascikel i 1955), *Dictionnaire du Latin Médiéval*, *Monumenta Musicae Byzantinae*, *Dictionnaire de Droit International*, og *Tradition musulmane*, til et samlet beløb af 11400 dollars. På *Union Académique*'s eget budget blev der afsat en sum på 237000 belgiske francs til følgende foretagender: *Dictionnaire du Latin Médiéval*, *Tabula Imperii Romani*, og *Corpus Philosophorum Medii Aevi*. Carsten Høeg valgtes som Præsident, R. A. B. Mynors (England) som Vicepræsident, P. van de Woestijne (Belgien) som sekretær, Fr. Arnaldi (Italien) og Hans R. Hahnloser (Schweiz) som *secrétaires-adjoints* for årene 1954—56.

Det vedtoges, efter indbydelse fra Schweiz, at afholde årsmødet i 1954 i Bern d. 14.—19. juni.

Som *secrétaire administratif* er Victor Tourneur blevet afløst af J. F. Cox.

København den 16. juli 1953.

CARSTEN HØEG.

X.

Beretning om mødet i International Union of Biological Sciences den 17.-21. august 1953 i Nice.

Som delegeret for Videnskabernes Selskab har jeg deltaget i The International Union of Biological Sciences' møde i Nice den 17.—21. august dette år og tillader mig herved at give følgende beretning om mødet:

Mødet var Unionens 11. møde. Det 10. møde blev afholdt i Stockholm i 1950, og det 12. møde blev planlagt til afholdelse i Rom 1955 eller 1956.

Mødet begyndte med, at præsidenten Munroe Fox, England, generalsekretæren Vayssière, Frankrig, og kassereren Chodat, Schweiz, aflagde beretning.

Kassererens beretning blev godkendt uden kritik.

Præsidentens og generalsekretærens beretning blev udsat for ret stærk kritik, særlig fra de amerikanske delegeredes side; det blev bebrejdet bestyrelsen (le Bureau), at den havde været for inaktiv og initiativløs. Bestyrelsens medlemmer nedlagde derfor deres mandater, og en ny bestyrelse med følgende sammensætning blev valgt:

Præsident	Hörstadius, Sverige.
Vice-præsident	Cleland, U.S.A.
Generalsekretær	Montalenti, Italien.
Ass. Sekretær	Ulrich, Paris.
Kasserer	Linder, Schweiz.

Det blev planlagt at forsøge at fremskaffe flere pengemidler og udfolde større virksomhed, idet man iøvrigt ville holde sig til de hidtil fulgte retningslinier: dels at lade afholde møder og kolloquier eller symposier indenfor de forskellige sektioner, og dels opretholde visse permanente organisationer med særlige formål og endelig udgive forskellige publikationer.

Det blev vedtaget at afholde 3 symposier om året i årene 1954, 1955 og 1956, nemlig:

- i 1954
 1. Om vævskultur hos planter (i Paris).
 2. Om dyre- og plantelivet på bunden af store søer (Pallanza).
 3. Om et psykologisk emne.
- i 1955
 1. Om et embryologisk emne (i U.S.A.).
 2. Om biometrisk teknik (i Brasilien).
 3. Om et entomologisk emne.
- i 1956
 1. Om et marine-biologisk emne.
 2. Om biosyntese af antistoffer.
 3. Om et genetisk emne (antagelig i Japan?).

Årskontingentet for de enkelte lande blev fastsat uforandret for de næste 3 år.

TAGE KEMP.

XI.

Beretning for 1953 fra selskabets sekretariat.

Ved arkivar ASGER LOMHOLT.

Selskabets sekretariat har i året 1953, det 211.—212. selskabsår, forestået tilrettelæggelsen af de afholdte møder, 9 i anden halvdel af sæsonen 1952—53 fra 16. januar til 15. maj og 5 i begyndelsen af indeværende sæson fra 23. oktober til 18. december. Om sekretariatets øvrige rutinemæssige arbejde henvises til beretningen for året 1952.

Sekretariatet har redigeret »Oversigt over selskabets virksomhed« juni 1952—maj 1953, omfattende 170 sider, hvori ikke er medregnet Carlsbergfondets beretning på 96 sider. Oversigten udkom i august 1953.

Arkivaren har assisteret redaktøren ved udgivelsen af selskabets øvrige publikationer og har bistået kassereren ved ind- og udbetalinger o. l.

Assistenten, fru Ellen Erichsen, har som hidtil ført fortegnerne over publikationsoplagene og har forestået udleveringerne til kommissionæren. Selskabets indtægt for salget i året 1952 gennem kommissionæren beløb sig til ca. kr. 15.230 mod ca. kr. 16.100 for 1951. Også fortegnerne over clichéer er ført, og en del udlån har fundet sted.

Nogle få forfattere af selskabets publikationer har i 1953 anvendt sekretariatets assistance ved udsendelsen af frieksemplarer.

Arkivar A. Lomholt har fortsat bearbejdelsen af arkivmaterialet vedrørende selskabets tidligere virksomhed som leder af Danmarks geografiske opmåling og kortlægning. Endvidere har arkivaren, i forbindelse med flytningen af P. S. Krøyers store maleri »Et møde i Videnskabernes Selskab« til selskabets mødesal, foretaget en undersøgelse vedrørende maleriet og dets tilblivelse. Resultatet deraf blev af arkivaren forelagt i selskabets møde den 20. november, og et trykfærdigt manuskript opbevares i arkivet.

Sekretariatet har varetaget administrationen af alle sager vedrørende »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« (Lundehave). Arkivaren har ført regnskabet for dette legat såvel som for »Emil Herborgs legat«.

I året 1953 har selskabet indgået 23 nye bytteforbindelser, nemlig med følgende:

- Kraków*. Polskie Towarzystwo Orientalistyczne (H)*.
Toruń. Towarzystwo Naukowe (O H A M B).
Warszawa. Musée zoologique polonais (B).
 — Polskie Towarzystwo Botaniczne, Sekcja Dendrologiczna (B).
London. University College (O H).
Newcastle. Kings College Library (University of Durham) (O H A).
Amsterdam. Bibliotheek van het Wiskundig Genootschap (M).
Delft. »Applied Scientific Research« (M).
Paris. Institut Henri Poincaré (M).
Flensborg. Duborgskolen (O H A M B).
Göttingen. Mathematisches Institut der Universität (M).
Beograd. Institut de recherches sur la structure de la matière (M).
Ljubljana. Slovenska akademija znanosti in umetnosti (O H A M B).
Skopje. Bibliothèque nationale (O H A).
Firenze. Accademia Toscana di scienze e lettere »La Colombaria« (H A).
Bloomington, Ind. Indiana University Library (M).
Buenos Aires. Comisión nacional de la energía atómica (M).
 — Asociación química Argentina (M).
Concepcion, Chile. Sociedad Chilena de química (M).
Colombo, Ceylon. Royal Asiatic Society, Ceylon Branch (H).
Okayama, Japan. Department of Mathematics, University of Okayama (M).
Tokyo. Metropolitan Institute for Mathematics, Tokyo Metropolitan University (M).
 — Ministry of Education, Scientific Information Service (H B).

Fire bytteforbindelser er udvidet:

Clausthal-Zellerfeld. Gmelin-Institut für anorganische Chemie und Grenzgebiete (+ O).

* Forkortelser, se side 149.

Praha. Československá akademie věd základní knihovna (+ O H A M B).

Lisboa. Biblioteca da faculdade de ciências (+ M).

Houston, Texas. Rice Institute (+ H).

To tidligere bytteforbindelser er ophævet:

Praha. Královská česká společnost nauk (sammensluttet med andet akademi) (\div O H A M B).

Cleveland, Ohio. Cleveland Museum of Natural History (\div B).

Anmodning om bytteforbindelse er afslået af selskabet i to tilfælde.

Reklamationer af mangler i det fra bytteforbindelserne modtagne materiale er fortsat.

Ved årets udgang var antallet af modtagere af selskabets publikationer 681 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o.l.

De udsendte publikationer fordeler sig på modtagerne i de enkelte lande som vist i nedenstående oversigt, idet følgende forkortelser er anvendt:

O =	Oversigt over selskabets virksomhed.	
H =	{ Historisk-filologiske = Filosofiske	} Meddelelser og Skrifter.
A =		
M =	Matematisk-fysiske	
B =	Biologiske	

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	A	M	B
Danmark (incl. Grønland)	62	61	38	38	50	47
Island	3	3	2	2	3	3
Norge	10	10	7	7	7	9
Sverige	21	21	12	13	12	13
Finland	16	16	7	6	9	11
Rusland	18	5	8	10	19	24
Estland	2	1	2	1	1	2
at overføre	132	117	76	77	101	109

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	A	M	B
overført...	132	117	76	77	101	109
Letland	2	1	2	1	1	2
Litauen	3	2	3	2	2	3
Polen	21	9	10	9	12	13
England	36	12	12	12	25	24
Skotland	9	5	4	4	9	6
Eire	4	4	3	3	4	4
Holland	20	6	8	8	12	11
Belgien	17	6	7	9	8	11
Frankrig	45	15	22	21	27	31
Monaco	1	0	0	0	1	1
Schweiz	12	6	4	4	9	6
Tyskland	81	34	32	33	55	50
Ostrig	15	4	5	4	8	7
Czeko-Slovakiet	11	5	7	5	7	8
Ungarn	7	2	3	4	4	5
Jugoslavien	9	4	4	5	6	4
Bulgarien	1	1	1	1	1	1
Grækenland	6	1	1	4	1	3
Rumænien	3	1	1	1	3	1
Tyrkiet	5	1	2	2	3	2
Italien (incl. Triest)	40	12	22	22	21	22
Spanien	13	3	7	8	6	5
Portugal	4	1	1	1	3	4
Canada	6	2	3	3	4	6
De Forenede Stater	82	36	32	35	57	62
Mexico	5	0	0	0	3	5
Dominica	1	0	1	1	0	0
Argentina	10	1	1	2	7	7
Brasilien	6	1	1	1	5	2
Chile	2	0	0	0	1	1
Colombia	1	0	0	0	1	1
Perú	1	0	0	0	1	1
Uruguay	2	0	0	0	0	2
Libanon	1	0	0	1	0	0
Israel	1	1	1	1	1	1
Armenien	1	1	1	1	1	1
Indien	9	0	2	1	8	7
Ceylon	2	0	1	1	0	0
Viêt-Nam	1	0	1	0	0	0
at overføre	628	294	281	287	418	429

Land	Antal modt. (excl. medl.)	O	H	A	M	B
overført...	628	294	281	287	418	429
Kina	3	2	2	2	2	3
Philippinerne	2	0	1	1	1	1
Indonesien	3	1	1	1	2	3
Japan	19	2	3	2	17	8
Ægypten	4	1	1	3	1	2
Tunis	1	0	0	1	0	0
Algier	2	0	0	0	0	2
Marokko	1	0	0	0	0	1
Goldcoast	1	1	0	0	1	1
Kenya	1	0	0	0	1	1
Moçambique	1	0	0	0	0	1
Sydafrikanske union	5	1	0	1	5	5
South Australia	2	1	1	1	2	2
New South Wales	4	1	1	1	3	3
Victoria	2	0	0	0	2	2
New Zealand	2	0	0	0	2	2
I alt pr. $^{31/12}$ 1953...	681	304	291	300	457	466

Til selskabets inden- og udenlandske medlemmer udsendes følgende antal:

	Antal medlemmer	O	H	A	M	B
Danske	77	77	68	67	60	61
Udenlandske	171	171	69	68	51	50
I alt pr. $^{31/12}$ 1953...	248	248	137	135	111	111
Oplagets norm. størrelse (excl. forf. ekspl.)...	700	700	700	700	900	800
Ialt udsendes pr. $^{31/12}$ 1953...	552	552	428	435	568	577
Rest...	148	148	272	265	332	223

Udsendelse af selskabets publikationer er foretaget af sekretariatet ved fru E. Erichsen, for indenlandske og udenlandske medlemmers og nordiske institutioners vedkommende, samt en del reklamationer, direkte med posten; for alle andre institutioners vedkommende dels direkte med posten, dels gennem

»Danmarks institut for international udveksling af videnskabelige publikationer« (I.D.É.).

I året 1953 er følgende nyudgivne publikationer udsendt: Oversigt 1952—53. Hist.-filol. Medd. **33**, 5, **34**, 1. Arkæol.-kunst-hist. Medd. **4**, 1. Mat.-fys. Medd. **27**, 9—16, **28**, 1, 3. Biol. Medd. **21**, 8—9. Biol. Skrifter **6**, 9.

Af disse, samt af en del reklamerede publikationer, er udsendt direkte med posten:

Indenlandske medlemmer.....	498 pk.	170 kg	kr. 141,59
Udenlandske medlemmer.....	579 -	177 -	- 454,67
Indenlandske institutioner.....	277 -	115 -	- 107,04
Udenlandske institutioner.....	1135 -	308 -	- 757,18
Reklamationer.....	179 -	123 -	- 240,00
Ialt udsendt direkte i 1953....	2668 pk.	893 kg	kr. 1700,48

Udsendelsen af en del af selskabets publikationer til ikke-nordiske institutioner er foretaget portofrit gennem udvekslings-

Land	Antal inst. etc.	Antal forsk. tidsskr.	Antal enk. ekspl. o. l.
Island.....	3	4	5
Norge.....	10	24	85
Sverige.....	20	54	164
Finland.....	17	43	161
Rusland.....	6	66	392
Polen.....	15	76	232
Estland.....	1	3	6
Letland.....	1	2	5
Litauen.....	1	1	2
England.....	31	76	468
Skotland.....	8	11	17
Eire.....	2	5	26
Holland.....	20	40	215
Belgien.....	17	46	236
Frankrig.....	31	46	221
Monaco.....	1	1	18
Schweiz.....	12	19	148
Tyskland.....	51	115	629
Østrig.....	12	27	108
Czeko-Slovakiet.....	9	18	49
at overføre....	268	677	3187

Land	Antal inst. etc.	Antal forsk. tidsskr.	Antal enk. ekspl. o. l.
overført . . .	268	677	3187
Ungarn	5	22	61
Jugoslavien	9	49	101
Bulgarien	1	3	4
Grækenland	4	4	9
Rumænien	0	0	0
Tyrkiet	4	4	15
Italien	31	50	189
Spanien	6	17	55
Portugal	4	7	9
Canada	5	12	39
De Forenede Stater	66	182	1125
Mexico	2	2	15
Dominica	1	3	11
Argentina	7	13	36
Brasilien	3	3	6
Chile	1	1	1
Colombia	1	1	1
Perú	0	0	0
Uruguay	2	3	3
Libanon	0	0	0
Israel	1	3	8
Armenien	1	1	1
Indien	5	6	57
Ceylon	2	3	91
Viêt-Nam	1	2	4
Kina	1	3	6
Philippinerne	0	0	0
Indonesien	5	11	30
Japan	22	41	159
Ægypten	2	3	3
Tunis	1	1	1
Algier	2	4	7
Marokko	1	5	16
Goldcoast	0	0	0
Kenya	0	0	0
Moçambique	1	1	1
Sydafrikanske union	3	4	16
South Australia	1	3	9
New South Wales	4	4	18
Victoria	2	14	35
New Zealand	2	4	18
Ialt i 1953	477	1166	5347

instituttet (I.D.É.). Der er i 1953 ad denne vej udsendt 934 pakker, vægt 741 kg til videreforsendelse.

I bytte for de udsendte publikationer har selskabet fra 477 akademier, universiteter, selskaber, biblioteker o. l., dels forbindelser, dels enkelte andre — de indenlandske dog undtaget — modtaget 1166 forskellige tidsskrifter, beretninger, årbøger, dissertationsrækker m. m. i et omtrentligt antal af 5350 bind og hefter, mod 5220 i 1952, 6300 i 1951, 5150 i 1950, 5760 i 1949 og 4150 i 1948.

Efter registrering i sekretariatet og fremlæggelse i selskabets møder er det modtagne byttemateriale overgivet til de biblioteker, hvor de forskellige publikationer ifølge den mellem bibliotekerne og selskabet trufne overenskomst hører hjemme.

De modtagne publikationer fordeler sig på de forskellige lande som vist i foranstående tabel.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1953—JUNI 1954

Oversigt.

kr. ø.

Oversigt over selskabets virksomhed juni 1952—maj 1953. Med 1
portræt. Résumé en français. 1953 8.00

Historisk-filologiske Meddelelser.

BIND 34:

1. TOGEBY, KNUD: Mode, aspect et temps en espagnol. 1953 12.00
2. JØRGENSEN, PETER: Zum Schleswiger Niederdeutsch. Kritik
und Forschung. 1954 15.00

Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser.

BIND 4:

1. JOHANSEN, K. FRIIS: Weihinschriften aus dem Nymphenheiligtum des Kafizin Hügels, Kypros. 1953 4.00

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND 27:

16. BOHR, AAGE, and MOTTELSON, BEN R.: Collective and Individual-Particle Aspects of Nuclear Structure. 1953 15.00

BIND 28:

1. HUUS, TORBEN, and ZUPANČIČ, ČRTOMIR: Excitation of Nuclear Rotational States by the Electric Field of Impinging Particles. 1953 2.00
2. WEBER, SOPHUS: Über den Zusammenhang zwischen der laminaren Strömung der reinen Gase durch Rohre und dem Selbstdiffusionskoeffizienten. 1954 20.00
3. ALAGA, G., KOFOED-HANSEN, O., and WINTHER, A.: On the Pseudoscalar Interaction in β -Decay. 1953 2.00

	kr. ø.
4. CHOUDHURY, D. C.: Intermediate Coupling Calculations in the Unified Nuclear Model. 1954	2.00
5. LÜDERS, GERHART: On the Equivalence of Invariance under Time Reversal and under Particle-Antiparticle Conjugation for Relativistic Field Theories. 1954	2.00
6. BELINFANTE, F. J., and MØLLER, C.: On the Relation between the Time-Dependent and Stationary Treatments of Collision Processes. 1954	7.00
7. BOHR, NIELS, and LINDHARD, JENS: Electron Capture and Loss by Heavy Ions Penetrating through Matter. 1954.....	4.00
8. LINDHARD, J.: On the Properties of a Gas of Charged Particles. 1954	6.00
9. KOFOED-HANSEN, O.: Theoretical Angular Correlations in Allowed Beta Transitions. 1954	3.00
10. RASMUSEN, HANS Q., and HESSELBERG, O. K.: An Appropriate Method for Integration of the Motion of Periodic Comets. 1954	5.00
11. D'ESPAGNAT, B.: Meson Production in Meson-Nucleon Collisions. 1954	6.00

Biologiske Meddelelser.

BIND 21:

8. HELBAEK, HANS: Queen Ichetis' Wheat. A Contribution to the Study of Early Dynastic Emmer of Egypt. 1953	3.00
9. BØRGESEN, F.: Some Marine Algae from Mauritius. Additions to the Parts Previously Published. V. 1953	9.00

BIND 22:

1. JENSEN, P. BOYSEN: Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 2. Über die Wachstumsvorgänge in der Spitze der Wurzelhaare von <i>Phleum</i> . With an English Summary. 1954	3.50
--	------

ACADÉMIE ROYALE DES SCIENCES ET DES LETTRES
DE DANEMARK

Résumé.

Au cours de l'année 1953—54 l'Académie a perdu deux de ses membres danois: M. ADOLF S. JENSEN, professeur honoraire de zoologie à l'université de Copenhague, décédé le 29 août 1953, et M. HOLGER PEDERSEN, professeur honoraire de linguistique comparée à l'université de Copenhague, président de l'Académie de 1934 à 1938, décédé le 25 octobre 1953.

L'Académie a perdu en plus deux de ses membres étrangers: M. ALFONS DOPSCH, professeur honoraire d'histoire à l'université de Vienne, décédé le 1er septembre 1953, et M. FRIEDRICH MEINCKE, professeur d'histoire à l'université libre de Berlin, décédé le 6 février 1954.

Dans sa séance du 9 avril 1954 l'Académie a élu les nouveaux membres suivants:

Dans la Section des Lettres, cinq membres danois: M. JÓN HELGASON, professeur de langue et de littérature islandaises à l'université de Copenhague; M. STIG ASGERSSØN IUUL, professeur de droit à l'université de Copenhague; M. PETER JØRGENSEN, professeur de philologie allemande à l'université de Copenhague; M. VAGN HÄGER POULSEN, directeur de la Glyptothèque Ny Carlsberg, Copenhague; et M. AXEL STEENBERG, conservateur au Musée national de Copenhague; et quatre membres étrangers: M. ÉVARISTE LÉVI-PROVENÇAL, professeur à l'université de Paris, directeur de l'Institut des études islamiques; M. ANDRÉ MARTINET, professeur de linguistique à l'université Columbia, New York; M. ARVO MARTTI OKTAVIANUS RÄSÄNEN, professeur de philologie turque à l'université de Helsingfors, et M. ERNST WESTERLUND SELMER, professeur de philologie allemande et de phonétique générale à l'université d'Oslo.

Dans la Section des Sciences, quatre membres danois: M. JØRGEN KRUSE BØGGILD, assistant et inspecteur à l'Institut de physique théorique de l'université de Copenhague; M. ARNE NOE-NYGAARD, professeur de minéralogie à l'université de Copenhague; M. KAJ BERG, professeur de biologie d'eau douce à l'université de Copenhague; et M. LÁRUS EINARSON, professeur d'anatomie à l'université d'Aarhus.

A la fin de l'année (juin 1954) l'Académie comptait 86 membres danois et 174 membres étrangers, soit 35 membres danois et 74 membres étrangers dans la Section des Lettres et 51 membres danois et 100 membres étrangers dans la Section des Sciences.

M. Niels Bohr a été réélu président pour les années 1954—59.

M. Knud Jessen a été réélu membre du Conseil d'administration de la Fondation Carlsberg pour les années 1954—64.

M. Louis Hjelmslev a été réélu membre de la commission des fonds pour l'année 1954—58.

Pour les membres des comités des Unions Scientifiques, de l'Union Académique Internationale, etc. dont l'Académie fait partie, voir pp. 24—27.

L'Académie s'est fait représenter aux réunions et congrès suivants:

La session de l'«Union Académique Internationale», tenue à Bruxelles du 16 au 20 juin 1953: MM. Franz Blatt et Carsten Høeg. Voir le rapport pp. 143—44.

Le «Congrès International de Numismatique», tenu à Paris du 6 au 11 juin 1953: M. Knud Fabricius.

Le «14e Congrès International de Zoologie», tenu à Copenhague du 5 au 12 août 1953: MM. Magnus Degerbøl et Mathias Thomsen.

La session de l'«Union Internationale des Sciences biologiques», tenue à Nice du 17 au 21 août 1953: M. Tage Kemp. Voir le rapport pp. 145—46.

Le «6e Congrès International de Microbiologie», tenu à Rome du 6 au 12 septembre 1953: M. Øjvind Winge.

Le «8e Congrès International Scientifique du Pacifique», tenu à Quezon City, Philippines, du 16 au 28 novembre 1953: M. Anton Fr. Bruun.

Le «Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques», tenu à Madrid du 21 au 27 avril 1954: M. Johs. Brøndsted.

Les cérémonies organisées à Nancy et à Paris à l'occasion du centième anniversaire de la naissance de M. Henri Poincaré en mai 1954: M. N. E. Nørlund.

La commission pour la rédaction du «Corpus Lexicographorum Graecorum» a déposé un rapport sur les années 1952 et 1953. Voir pp. 139—40.

La commission pour la rédaction du nouveau «Ducange» a déposé un rapport sur l'année 1953. Voir p. 139.

La commission pour la rédaction des «Monumenta Musicae Byzantinae» a déposé un rapport sur les années 1952 et 1953. Voir pp. 140—42.

Le comité de la Fondation Rask-Ørsted a accordé une subvention de 35.000 couronnes pour les relations internationales de l'Académie.

L'Académie a résolu d'établir des échanges de publications avec les institutions suivantes:

Sötvattenslaboratoriet, Drottningholm.

Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, Cracovie.

Towarzystwo Naukowe, Toruń.

Polskie Towarzystwo Botaniczne, Sekcia Dendrologiczna, Varsovie.

Bibliotheek van het Wiskundig Genootschap, Amsterdam.

Institut Henri Poincaré, Paris.

Fried. Krupp, Werksbücherei, Essen.

Deutsche Geologische Gesellschaft, Hanovre.

Institut mathématique de l'université, Budapest.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana.

Bibliothèque nationale, Skopje.

Accademia Toscana di scienze e lettere, Florence.
 Asociación química Argentina, Buenos Aires.
 Sociedade de matemática, São Paulo.
 Sociedad Chilena de química, Concepción.
 Royal Asiatic Society, Ceylon Branch, Colombo.
 Institut des hautes études, Tunis.

Les échanges ont été élargis avec :
 Biblioteca da faculdade de ciências, Lisbonne.
 Rice Institute Library, Houston, Texas.

L'Académie envoie toutes ses publications à :
 Bibliothèque de Thorshavn, Îles Féroé.
 École de Duborg, Flensborg.

Le conseil d'administration de la Fondation Carlsberg a déposé un rapport sur l'exercice 1952—53. Voir Partie II pp. 1—100.

La commission pour les recherches sur les sources de l'histoire du Danemark conservées dans les archives et bibliothèques privées a déposé un rapport sur l'année 1953. Voir pp. 123—33.

Le secrétariat de l'Académie a déposé un rapport sur l'année 1953. Voir pp. 146—54.

L'Académie a tenu 14 séances, au cours desquelles ont été faites les communications suivantes :

- ²³/₁₀ 53. M. Knud Jeppesen: Découverte d'un manuscrit de Palestrina (Messes de Mantoue).
⁶/₁₁ 53. M. K. Friis Johansen: Inscriptions votives d'une nymphe à Chypre (M* en allemand)¹.
 — M. Johs. Brøndum-Nielsen: Une figure de style dans la prose de H. C. Andersen.
²⁰/₁₁ 53. M. C. Møller présente: D. C. Choudhury «Intermediate

¹ L'apposition d'un (M) ou d'un (S) au titre de la communication indique que l'auteur l'a destinée à être publiée dans les *Meddelelser* ou dans les *Skrifter* de l'Académie. Un astérisque (M* ou S*) désigne que la communication a paru dans l'année courante.

- Coupling Calculations in the Unified Nuclear Model» (M*).
- ²⁰/₁₁ 53. M. C. Møller présente: Gerhart Lüders «On the Equivalence of Invariance under Time Reversal and under Particle-Antiparticle Conjugation for Relativistic Field Theories» (M*).
- M. A. Lomholt: Le tableau de P. S. Krøyer «Une séance à l'Académie» et son histoire.
- ⁴/₁₂ 53. M. Mathias Thomsen présente: Adam G. Böving «Mature Larvae of the Beetle-Family Anobiidae» (M).
- M. K. Birket-Smith présente: «The Chugach Eskimo».
- ¹⁸/₁₂ 53. M. L. L. Hammerich: Parmi les Esquimaux de l'Alaska.
- M. Børge Jessen présente: Harald Bohr «Collected Mathematical Works».
- M. H. Topsøe-Jensen: Les Pommes de terre, histoire de H. C. Andersen.
- ¹⁵/₁ 54. M. Niels Nielsen: Les études danoises des plaines maritimes marécageuses et des alluvions marines.
- ²⁹/₁ 54. M. W. Fenchel: Contribution à la théorie des fonctions convexes.
- M. Alfred Rosenkrantz: Traces d'activité volcanique au passage du crétacé au tertiaire au Groenland et en Danemark.
- M. C. Møller présente: B. d'Espagnat «Meson Production in Meson-Nucleon Collisions» (M*).
- ¹²/₂ 54. M. K. Linderstrøm-Lang: Mesure des échanges de deuterium et de ¹⁸O entre l'eau et les matières organiques.
- M. H. Hjelholt: Le manuscrit original de l'autobiographie française d'Éléonore-Christine.
- ²⁶/₂ 54. M. Sigurður Nordal: L'élément historique dans les sagas islandaises.
- M. Øjvind Winge: D'une dérogation apparente de la loi de disjonction de Mendel et son explication.
- ¹²/₃ 54. M. Ebbe Rasmussen: Filtres d'interférences.
- ²⁶/₃ 54. M. K. Linderstrøm-Lang présente: G. Gamow «Possible Mathematical Relation between Deoxyribonucleic Acid and Proteins» (M).

- $26/3$ 54. M. Franz Blatt: Éléments latins de la syntaxe européenne (contribution à l'étude de la communauté de culture européenne).
- $9/4$ 54. M. Ejnar Dyggve: Contribution à la question de l'aspect et de l'aménagement du tombeau du Christ.
- M. Ejnar Dyggve: Trois sanctuaires anciens à Jelling.
- M. Fritz Buchthal: Mécanismes périphériques et centraux contribuant à la perception des couleurs.
- $23/4$ 54. M. Mathias Thomsen présente: «Neurosecretion in some Hymenoptera» (S).
- M. Kaare Grønbech présente: W. Heissig «Die Činggis Khan Spruchdichtung der Mongolen» (M).
- $7/5$ 54. M. Johs. Pedersen: Idées orientales sur l'acquisition de la sagesse et de l'immortalité.
- M. C. Møller présente: Marvin E. Ebel «Causal Behaviour of Field Theories with Non-Localizable Interactions» (M).
- M. C. Møller présente: Lawrence Wilets «Excitation of Nuclear Rotational States in μ -Mesonic Atoms» (M).

Au cours de l'année ont été prononcés les éloges funèbres de cinq membres danois décédés:

- $23/10$ 53. Éloge de O. E. Ravn par M. Johs. Pedersen. Voir le texte pp. 59—61.
- $20/11$ 53. Éloge de Johs. Bock par M. Ejnar Lundsgaard. Voir le texte pp. 63—69.
- $15/1$ 54. Éloge de Vilhelm Andersen par M. Paul Rubow. Voir le texte pp. 71—86.
- $12/3$ 54. Éloge de Holger Pedersen par M. Louis Hjelmslev. Voir le texte pp. 97—115.
- $7/5$ 54. Éloge de Ad. S. Jensen par M. Magnus Degerbøl. Voir le texte pp. 87—95.

L'Académie a décidé la publication des travaux suivants, dont les auteurs ne sont pas membres de l'Académie:

Torben Huus & Črtomir Zupančič: «Excitation of Nuclear Rotational States by the Electric Field of Impinging Particles» (M^{*}).

Gaja Alaga, O. Kofoed-Hansen & Aage Winther: «On the Pseudoscalar Interaction in β -Decay» (M*).

Peter Jørgensen (membre depuis 1954): «Zum Schleswiger Niederdeutsch. Kritik und Forschung» (M*).

D. C. Choudhury: «Intermediate Coupling Calculations in the Unified Nuclear Model» (M*).

Gerhart Lüders: «On the Equivalence of Invariance under Time Reversal and under Particle-Antiparticle Conjugation for Relativistic Field Theories» (M*).

E. Fjerdningstad: «The Subfossil Algae-Flora of the Lake Bølling Sø and its Limnological Interpretation» (S).

Jens Lindhard: «On the Properties of a Gas of Charged Particles» (M*).

Eric Jacobsen: «Die Metamorphosen der Liebe und Fr. Spee's Trutznachtigall» (M).

Hans Q. Rasmusen & O. K. Hesselberg: «An Appropriate Method for Integration of the Motion of Periodic Comets» (M*).

O. Kofoed-Hansen: «Theoretical Angular Correlations in Allowed Beta Transitions» (M*).

B. d'Espagnat: «Meson Production in Meson-Nucleon Collisions» (M*).

Svend Aage Pallis: «Early Exploration in Mesopotamia. With a List of the Assyro-Babylonian Cuneiform Texts Published before 1849» (M).

Mogens Køie & K. H. Rechinger: «Symbolae Afghanicae. Enumeration and Descriptions of the Plants Collected by L. Edelberg and M. Køie on «The 3rd Danish Expedition to Central Asia» and by W. Koelz, H. F. Neubauer and others in Afghanistan» (S).

Poul Kristensen: «Configuration Space Representation for Non-Linear Fields» (M).

Asger Lomholt: «P. S. Krøyers maleri «Et møde i Videnskabernes Selskab» og dets tilblivelse» (Le Tableau de P. S. Krøyer «Une séance à l'Académie» et son histoire).

Erling Følner: «On the Dual Spaces of the Besicovitch Almost Periodic Spaces» (M).

Hans Tornehave: «On Almost Periodic Movements» (M).

V. Tauli: «The Phonological Tendencies of the Esthonian Language» (M).

Voir pp. 155—56 la liste des publications issues de l'Académie au cours de l'année.

Voir pp. 165—73 l'Index analytique.

SAG- OG NAVNEFORTEGNELSE

- ADRESSE, overrækkes ved festlighederne i anledn. af Henri Poincaré's 100-års fødselsdag 55.
- AFHANDLINGER AF IKKE-MEDLEMMER antages til offentliggørelse 35, 39, 40, 41, 42, 45, 46, 47, 48, 50, 55, 57.
- ALAGA, GAJA, dr., Jugoslavien, afh. i samarb. med dr. O. Kofoed-Hansen og mag. scient. Aage Winther »On the Pseudoscalar Interaction in β -Decay« opt. 35, udk. 155.
- AMSTERDAM, Bibl. van het Wiskundig Genootschap, bytteforb. indgås 34.
- ANDERSEN, H. HELLMUTH, stud. mag., Århus, anbefales til stipendium fra senatet i Lübeck 34.
- ANDERSEN, VILHELM, mindeord ved Paul Rubow 41, trykt 71–86.
- ARKIV, SELSKABETS, beretn. fra sekretariatet 147.
- BACH, ERNA, amanuensis, cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 54.
- BERG, KAJ, prof., dr. phil., vælges til medlem 53.
- BERGSLAND, KNUT, prof., Oslo, er til stede som gæst 54.
- BIRKET-SMITH, K., fremlægger »The Chugach Eskimo« 39; delegeres til amerikanistkongres 1954 47.
- BJERRUM, NIELS, medl. af vedtægtsudvalg 56.
- BLATT, FRANZ, giver medd. »Latinske elementer i europæisk syntaks (bidrag til studiet af europæisk kulturfællesskab« 50; delegeres til møde i Union Académique Intern. 1954 57.
- BOCK, JOHS., mindeord ved Einar Lundsgaard 37, trykt 63–69.
- BOHR, NIELS, medl. af vedtægtsudvalg 50, 56; genvælges til præsident 52. Se også: præsident.
- BOHR LEGATET, NIELS, administrationsudv. 29; uddrag af regnskab for 1953 53, trykt 136–137.
- BOTANISK FORENING, DANSK, får bevill. af Marcus Lorenzens legat 54.
- BRØNDSTED, JOHS., delegeres til Congrès Intern. des Sciences Préhist. et Protohist. i Madrid 1954 39.
- BRØNDUM-NIELSEN, JOHS., giver medd. »En stilfigur i H. C. Andersens prosa« 37.
- BUCHTHAL, FRITZ, giver medd. »Perifere og centrale mekanismer, der bidrager til opfattelsen af farver« 51.
- BUDAPEST, Institut mathématique de l'Université, bytteforb. indgås 48.

- BUDGET for 1954, vedtages 40, trykt 120–22.
- BUENOS AIRES, Asociación química Argentina, bytteforb. indgås 37.
- BYTTEFORBINDELSER, indgås 34, 35, 37, 38, 39, 44, 47, 48, 50, 55, 57; udvides 34, 37; ophæves 35; beretn. fra sekretariatet 148–54.
- BØGGILD, J. K., amanuensis, inspektør, dr. phil., vælges til medlem 53.
- BÖVING, ADAM G., dr. phil., Washington D. C., selsk. udenl. medl., indsender afh. »Mature Larvae of the Beetle-Family Anobiidae« 35; afh. forelægges af Math. Thomsen 38.
- CARLSBERGFONDETS DIREKTION 27; bevilger midler til ændringer i mødelokalerne 31; ændr. af statutter § XVII modtager kgl. konfirmation 33; Knud Jessen genvælges til medlem 52; formanden forelægger beretn. 1952–53 56, trykt II, 1–100.
- CARLSBERG LABORATORIETS BESTYRELSE, tilforordnede 28.
- CHOUDHURY, D. C., dr., Calcutta, afh. »Intermediate Coupling Calculations in the Unified Nuclear Model« forelægges af C. Møller 37, opt. 39, udk. 156.
- CHRISTIANSEN, MOGENS SKYTTE, bibliotekar, cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 54.
- CLASSENSKE FIDEICOMMIS, direktionen sender beretn. for 1952–53 48.
- COLLSTROP, A., GROSSERER, HJEM FOR EN DANSK VIDENSKABSMAND (Lundehave), bestyrelse 28; W. Fenchel vælges til medl. af bestyr. i st. for afd. legationsråd Rud. Collstrop 52; beretn. for 1953 53, trykt 134–35; beløb udbetales af legationsråd Rud. Collstrops dødsbo 55.
- COLLSTROP, RUD., legationsråd, afgår ved døden, mindeord 32; testamente 55.
- COLOMBO, Royal Asiatic Society, Ceylon Branch, bytteforb. indgås 34.
- COMMITTEE ON SCIENCE AND ITS SOCIAL RELATIONS, komité 26.
- CONCEPCIÓN, Sociedad Chilena de química, bytteforb. indgås 37.
- CONGRÈS INTERN. D'ARCHÉOLOGIE CHRÉTIENNE, LE Ve, i Aix-en-Provence 1954, Ejnar Dyggve delegeres 57.
- CONGRÈS INTERN. DE BOTANIQUE, LE VIIIe, i Paris 1954, valg af en delegeret 57.
- CONGRÈS INTERN. DE NUMISMATIQUE i Paris 1953, K. Fabricius sender beretn. 34.
- CONGRÈS INTERN. DES SCIENCES PRÉHISTORIQUES ET PROTOHISTORIQUES i Madrid 1954, Johs. Brøndsted delegeres 39.
- CONGRESS OF AMERICANISTS, THE XXXIst INTERN., i São Paulo 1954, W. Thalbitzer og K. Birket-Smith delegeres 47.
- CONGRESS OF BYZANTINE STUDIES, THE IXth INTERN., i Thessaloniki 1953, Ejnar Dyggve sender beretn. 34.
- CONGRESS OF MATHEMATICIANS, THE INTERN., i Amsterdam 1954, N. E. Nørlund og W. Fenchel delegeres 42.
- CONGRESS OF ORIENTALISTS, THE XXIIIrd INTERN., i Cambridge, Engl. 1954, Johs. Pedersen delegeres 47.
- CONGRESSO INTERN. DE MICROBIOLOGIA, II VI, i Rom 1953, Ø. Winge repræsenterer selsk. 34.
- CONSEIL INTERN. DES UNIONS SCIENTIFIQUES, komiteer for derunder hø-

- rende unioner 24–26; sender trykt beretn. om mødet i Amsterdam 1952 33.
- CORPUS LEXICOGRAPHORUM GRAECORUM, kommission 26; beretn. for 1952 32, trykt sm. med 1953 139–40.
- DAL, ERIK, bibl., cand. mag., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 54.
- DANMARKS AKVARIUM, medl. af bestyrelsen 30; beretn. 1952–53 33.
- DANMARKS INSTITUT FOR INTERN. UDVEKSLING AF VIDENSKABELIGE PUBLIKATIONER (I. D. E.) 152, 154.
- DEGERBØL, MAGNUS, sender beretn. om zoologkongres i København 1953 44; taler mindeord om Ad. S. Jensen 56, trykt 87–95.
- DELBRÜCK, MAX, prof., San Francisco, er til stede som gæst 49.
- DOPPSCH, ALFONS, fh. prof., dr., Wien, selsk. udenl. medl., død 32.
- DROTTNINGHOLM, Sötvattenslaboratoriet, bytteforb. indgås 50.
- DUCANGE, kommission 27; beretn. for 1953 trykt 139.
- DUCHESNE-GUILLEMIN, JACQUES, prof., Liège, er til stede som gæst 56.
- DYGGVE, EJNAR, udtaler mindeord om afd. legationsråd Rud. Collstrop 32; sender beretn. om den 9. intern. byzantinistkongres 1953 34; delegeres til den 2. intern. kongres for klassiske studier i København 1954 39; giver medd. »Bidrag til spørgsmålet om Kristusgravens udseende og indretning« 51; giver medd. »Tre tidlige kultbygninger i Jelling« 51; delegeres til arkæologkongres i Aix-en-Provence 1954 57.
- EBEL, MARVIN E., dr., Ames, Iowa, afh. »Causal Behaviour of Field Theories with Non-Localizable Interactions« forelægges af C. Møller 56.
- EINARSON, LÁRUS, prof., Århus, vælges til medlem 53.
- EINSTEIN, ALBERT, prof., dr., selsk. udenl. medl., lykønskes på 75-års dag 48.
- ENCYCLOPÉDIE DE L'ISLAM, Johs. Pedersen giver oplysn. herom 39.
- D'ESPAGNAT, B., dr., Paris, afh. »Meson Production in Meson-Nucleon Collisions« forelægges af C. Møller 44, opt. 46, udk. 156.
- ESSEN, Fried. Krupp's Werksbücherei, bytteforb. indgås 57.
- EWERT, LUDWIG, prof., Wien, er til stede som gæst 48.
- FABRICIUS, KNUD, sender beretn. om numismatikerkongres 1953 34.
- FENCHEL, W., delegeres til møde i Intern. Mathematical Union i Haag 1954 39; delegeres til matematikerkongres i Amsterdam 1954 42; giver medd. »Bidrag til de konvekse funktioners teori« 43; vælges til medl. af bestyr. for »Grosserer A. Collstrops hjem for en dansk videnskabsmand« 52.
- FIRENZE, Accademia Toscana di scienze e lettere »La Colombaria«, bytteforb. indgås 34.
- FJERDINGSTAD, E., fuldmægtig, afh. »The Subfossil Algae-Flora of the Lake Bølling Sø« opt. 41.
- FLENSBORG, Duborg-skolen får selsk. publikationer 38.
- FORFATTEREKSEMPLARER, SELSKABETS UDSENDELSE AF, beretn. fra sekretariatet 147.
- FREDERIKSBORG-MUSEETS BESTYRELSE, medlem 27.
- FØLNER, ERLING, prof., dr. phil., afh. »On the Dual Spaces of the Besicovitch Almost Periodic Spaces« opt. 57.

- GAMOW, GEORGE, prof., Bethesda, Maryland, inds. afh. »Possible Mathematical Relation between Deoxyribonucleic Acid and Proteins« 45; afh. forelægges af K. Linderstrøm-Lang 49.
- GRØNBECHE, KAARE, forelægger afh. af dr. W. Heissig 54; medlem af vedtægtsudvalg 56.
- GÆSTER, til stede ved selsk. møder 38, 40, 44, 46, 48, 49, 51, 54, 56.
- HAMMERICH, L. L., fung. som sekretær 38, 41, 48, 49, 51; giver medd. »Blandt eskimoer i Alaska« 40; medl. af vedtægtsudvalg 50, 56; delegeres til møde i Union Académique Intern. 1954 57. Se også: redaktør.
- HANNOVER, Deutsche Geologische Gesellschaft, bytteforb. indgås 48.
- HEISSIG, W., dr., afh. »Die Činggis Khan Spruchdichtung der Mongolen« forelægges af K. Grønbech 54.
- HELGASON, JÓN, prof., dr., vælges til medlem 52.
- HELSINGFORS, Finska vetenskapsakademien sender kondolencetelegram i anledn. af Holger Pedersens død 36.
- HERBERG, EMIL, LEGAT, bestyrelse 29; Ad. S. Jensen afg. ved døden, P. Brandt Rehberg bliver medl. 52; beretn. og regnskab for 1953 53, trykt 135–36; legatet uddeles 53.
- HESSELBERG, O. K., adjunkt. Se: Rasmusen, Hans Q.
- HEVESY, G., overværer møde 37.
- HJELMSTIERNE-ROSENCRONESKE STIFTELSE, DEN GREVELIGE, sender beretn. og medd. om tilskud for 1952 35.
- HJELHOLT, H., giver medd. »Originalmanuskriptet til Leonora Christinas franske selvbiografi« 45.
- HJELMSLEV, LOUIS, taler mindeord om Holger Pedersen 48, trykt 97–115; genvælges til medl. af kassekomm. 52; medl. af vedtægtsudvalg 56.
- HOLBERG, LUDVIG, mindes på 200-års dødsdag 42–43.
- HOUSTON, TEXAS, Rice Institute, bytteforb. udvides 34.
- HUUS, TORBEN, mag. scient., afh. i samarb. med Črtomir Zupančič »Excitation of Nuclear Rotational States by the Electric Field of Impinging Particles« opt. 35, udk. 155.
- HVIDT, AASE, mag. scient., er til stede som gæst 44.
- HØEG, CARSTEN, sender beretn. om møde i Union Acad. Intern. 1953 33, trykt 143–44; delegeres til møde i Union Acad. Intern. 1954 57.
- IUUL, STIG A., prof., dr. jur., vælges til medlem 52.
- IZIKOWITZ, KARL GUSTAF, docent, dr., Göteborg, er til stede som gæst 38.
- JACOBSEN, ERIC, bibl., lektor, afh. »Die Metamorphosen der Liebe und Fr. Spee's Trutznachtigall« opt. 45.
- JACOBSEN, J. C., delegeres til møde i Union Intern. de Physique i London 1954 47.
- JENSEN, ADOLF S., afgår ved døden 30; mindeord ved Magnus Degerbøl 56, trykt 87–95.
- JENSEN, ELLA, mag. art., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 54.
- JENSEN, P. BOYSEN, afh. »Über die Wachstumsvorgänge in der Spitze der Wurzelhaare von *Phleum*« inds. 38, udk. 156.
- JEPPESEN, KNUD, giver medd. »Et Palestrina-fund (Mantova-messerne)« 32.

- JESSEN, BØRGE, fremlægger »Harald Bohr. Collected Mathematical Works« 40; genvælges til revisor 52.
- JESSEN, KNUD, genvælges til medlem af Carlsbergfondets direktion 52.
- JOHANSEN, K. FRIIS, giver medd. »Votivindskrifter fra en nymfehelligdom på Kypros« 36, udk. 155.
- JØRGENSEN, PETER, afh. »Zum Schleswiger Niederdeutsch« opt. 35, udk. 155; får tildelt pastor emer. F. J. Ørnborgs legat 41; vælges til medlem 53.
- KASSEKOMMISSION, SELSKABETS, 23; forelægger budget for 1954 40, trykt 120–22; forelægger regnskab for 1953 52, trykt 116–19; Louis Hjelmslev genvælges til medl. 52; N. E. Nørlund genvælges til formand 54.
- KASSERER, SELSKABETS, 23.
- KEMP, TAGE, sender beretn. om møde i Union Intern. des Sciences Biol. 1953 33, trykt 145–46.
- KLASSEFORMÆND, SELSKABETS, 23; Johs. Pedersen genvælges 49, 50.
- KLASSER, SELSKABETS, holder møde 44, 49, 55; den nat.-mat. foreslår forøgelse af antallet af indenl. medl. 50.
- KOFOD-HANSEN, O., dr. phil., afh. »Theoretical Angular Correlations in Allowed Beta Transitions« opt. 46, udk. 156. Se: Alaga, Gaja.
- KONGRES FOR KLASSISKE STUDIER, DEN 2. INTERN., i København 1954, Hans Ræder og Ejnar Dyggve delegeres 39.
- KORNERUP, BJØRN, medl. af vedtægtsudvalg 56.
- KRAKÓW, Polskie Towarzystwo Orientalistyczne, bytteforb. indgås 34.
- KRISTENSEN, POUL, mag. scient., afh. »Configuration Space Representation for Non-Linear Fields« opt. 50.
- KRØYER, P. S., oplysninger om maleri »Et møde i Videnskabernes Selskab« forelægges af A. Lomholt 38, opt. som særlig publ. 55.
- KØIE, MOGENS, dr., afh. i samarb. med dr. K. H. Rechinger, Wien, »Symbolae Afghanicae« opt. 48.
- LA MER, V. K., prof., dr., New York, er til stede som gæst 40.
- LARSEN, KAI, cand. mag., får Emil Herborgs legat 53.
- LEGATER. Se: Bohr, Herborg, Lorenzen og Ørnborg.
- LENNOX, MARG. A., Ass. Prof., New Haven, er til stede som gæst 51.
- LÉVI-PROVENÇAL, ÉVARISTE, prof., Paris, vælges til udenl. medlem 53.
- LINDERSTRØM-LANG, K., giver medd. »Måling af deuterium- og ¹⁸O-udveksling mellem vand og organiske stoffer« 44; forelægger afh. af George Gamow 49.
- LINDHARD, JENS, mag. scient., afh. »On the Properties of a Gas of Charged Particles« opt. 42, udk. 156.
- LISBØA, Biblioteca da faculdade de ciências, bytteforb. udvides 37.
- LJUBLJANA, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, bytteforb. indgås 35.
- LOKALER, SELSKABETS, afsluttende ændr. af mødesalen 31; prof. Vilh. Petersens forslag til loft i mødesal overdrages selsk. arkiv 44.
- LOMHOLT, ASGER, arkivar 30; forelægger oplysninger om P. S. Krøyers maleri og dets tilblivelse 38; får alderstillæg 40; arbejde om Krøyers maleri opt. 55; beretn. for 1953 fra sekretariatet 146–154.

- LORENZENS LEGAT, MAG. ART. MARCUS, bestyrelse 29; legatet uddeles 54; beretn. for 1953–54 57, trykt 137–38.
- LUNDEHAVE. Se: Collstrop, A.
- LUNDGAARD, EINAR, taler mindeord om Johs. Bock 37, trykt 63–69; medl. af vedtægtsudvalg 56.
- LÜBECK, senatet tilbyder stipendium til studier, stud. mag. H. Hellmuth Andersen, Århus, modtager stipendiet 34.
- LÜDERS, GERHART, dr., Göttingen, afh. »On the Equivalence of Invariance under Time Reversal and under Particle-Antiparticle Conjugation for Relativistic Field Theories« forelægges af C. Møller 38, opt. 40, udk. 156.
- LYSBILLEDER, selsk. erhverver to nye projektiionsapparater 47.
- MADSEN, A. frk., univ. neurofysiol. inst., er til stede som gæst 51.
- MADSEN, ELLEN OLSEN, mag. art., får bevill. af Marcus Lorenzens legat 54.
- MARTINET, ANDRÉ, prof., dr., New York, vælges til udenl. medlem 53.
- MEDLEMMER, SELSKABETS, 1–22; afgår ved døden 31, 32, 36, 44; forhandling om udvid. af antallet 49; vedtægtsudv. nedsættes 50, 56; nye medl. opt. 52–53.
- MEINECKE, FRIEDRICH, fh. prof., dr., Berlin, selsk. udenl. medl., død 44.
- MINDEORD, O. E. Ravn ved Johs. Pedersen 32, trykt 59–61; Johs. Bock ved Einar Lundsgaard 37, trykt 63–69; Vilh. Andersen ved Paul Rubow 41, trykt 71–86; Holger Pedersen ved Louis Hjelmlev 48, trykt 97–115; Ad. S. Jensen ved Magnus Degerbøl 56, trykt 87–95.
- MOISSAN, HENRI, prof., Paris, 100-års fødselsdag, Danmarks ambassadør repræsenterer selsk., mindeskrift modtages 34.
- MONUMENTA MUSICAE BYZANTINAE, kommission 27; beretn. for 1951–53, trykt 140–42.
- MUNKSGAARD, E., FORLAG, medd. om salg af selsk. publikationer i 1952 35.
- MØDER, SELSKABETS, beretn. 31–58.
- MØLLER, C., forelægger afh. af D. C. Choudhury 37; af Gerhart Lüders 38; af B. d'Espagnat 44; af Marvin E. Ebel 56; af Lawrence Willets 56.
- NAGELL, T., prof., Uppsala, er til stede som gæst 51.
- NIELSEN, JAKOB, medl. af vedtægtsudvalg 50, 56. Se også: sekretær.
- NIELSEN, NIELS, giver medd. »De danske vade- og marskundersøgelser« 41.
- NØE-NYGAARD, ARNE, prof., dr. phil., vælges til medlem 53.
- NØRDAL, SIG., minister, prof., selsk. udenl. medl., overværer møde, giver medd. »Det historiske element i de islandske sagaer« 46.
- »NORDENS« NORDISKE SPROGNÆVN, medlem 30.
- NOVI, CAJUS, arkitekt, overdrager selsk. forslag til loft i mødesal 44.
- NYBERG, H. S., prof., selsk. udenl. medl., Uppsala, overværer møde 42.
- NØRLUND, N. E., delegeres til fest for Henri Poincaré i Nancy og Paris 1954 39; delegeres til møde i Intern. Mathematical Union i Haag 1954 39; delegeres til møde i Union Géodésique et Géophysique Intern. i Rom 1954 39; delegeres til matematikerkongres i Amsterdam 1954 42; medl. af vedtægtsudvalg 50, 56; genvælges til formand for kassekomm. 54.

- OVERSIGT OVER SELSKABETS VIRKSOMHED 1952—53, udk. 155.
- PÄLI DICTIONARY, A CRITICAL, kommission 27.
- PALLIS, SVEND AAGE, prof., dr., afh. »Early Exploration in Mesopotamia« opt. 47.
- PARIS, Institut Henri Poincaré, bytteforb. indgås 37.
- PEDERSEN, HOLGER, afgår ved døden 36; mindeord ved Louis Hjelmslev 48, trykt 97—115.
- PEDERSEN, JOHS., taler mindeord om O. E. Ravn 32, trykt 59—61; leder selsk. møde 36, 41, 54; giver oplysn. om arbejdet med »L'Encyclopédie de l'Islam« 39; delegeres til orientalistkongres 1954 47; genvælges til klasseformand 49, 50; medl. af vedtægtsudvalg 50, 56; giver medd. »Orientaliske ideer om erhvervelse af visdom og udødelighed« 56.
- PETERSEN, VILH., arkitekt, prof., forslag til dekoration af loft i mødesal overdrages selsk. arkiv 44.
- PETERSSON, VAGN, lektor, cand. mag., Hillerød, får bevill. af Marcus Lorenzens legat 54.
- POINCARÉ, HENRI, prof., 100 års fødselsdag, N. E. Nørlund delegeres til fest i Nancy og Paris 39; adresse overrækkes 55.
- POULSEN, VAGN HÄGER, museumsdirektør, dr. phil., vælges til medlem 53.
- PRAHA, ændr. af bytteforb. ved omordning af akademierne 35.
- PRISOPGAVER, medd. om indsendelse af forslag 38.
- PRESIDENT, SELSKABETS, 23; byder medl. velkommen 31; giver medd. om ændring af mødesal 31; mindes afd. legationsråd Rud. Collstrop 32; mindes Ludvig Holberg på 200-års dødsdag 43; Niels Bohr genvælges 52; takker for genvalg 56. Se også: Bohr, Niels.
- PUBLIKATIONER, SELSKABETS, fremlægges af redaktøren 36, 41, 49, 51, 53; opgørelse fra kommis. om salg i 1952 35.
- RASK-ØRSTED FONDETS BESTYRELSE, medlemmer 28; bevilger 15.000 kr. til intern. forb. 35; sender beretn. for 1951—52 39; bevilger 20.000 kr. til intern. forb. 42.
- RASMUSEN, HANS Q., proprietær, Vørslev, afh. i samarb. med adj. O. K. Hesselberg »An Appropriate Method for Integration of the Motion of Periodic Comets« opt. 45, udk. 156.
- RASMUSSEN, EBBE, giver medd. »Interferensfiltre« 48; delegeres til møde i Union Intern. de Physique 1954 48.
- RAVN, O. E., mindeord ved Johs. Pedersen 32, trykt 59—61.
- RECHINGER, K. H., dr., Wien. Se: Køie, Mogens.
- REDAKTØR, SELSKABETS, 23; fremlægger selsk. publ. 36, 41, 49, 51, 53. Se også: Hammerich, L. L.
- REGISTRERING AF LITTERÆRE KILDER TIL DANSK HISTORIE, medl. af kommission 24.
- REGNSKAB for 1953 forelægges 52, trykt 116—19.
- REHBERG, P. BRANDT, vælges til medl. af bestyr. for Emil Herborgs legat 52.
- REVISORER, SELSKABETS, 23; Børge Jessen genvælges 52.
- REVISORSUPPLEANTER, SELSKABETS, 24; Bengt Strömgren genvælges 52.

- RIEHM, H., dr., Baden, er til stede som gæst 56.
- ROBERTS, CATHERINE, dr., er til stede som gæst 46.
- ROSENKRANTZ, ALFRED, giver medd. »Spor efter vulkansk virksomhed fra overgangstiden mellem kridt og tertiær i Grønland og Danmark« 43.
- RUBOW, PAUL, taler mindeord om Vilh. Andersen 41, trykt 71–86.
- RÆDER, HANS, delegeres til den 2. intern. kongres for klassiske studier i København 1954 39.
- RÄSÄNEN, A. MARTTI O., prof., dr., Helsingfors, vælges til udenl. medlem 53.
- SÃO PAULO, Sociedade de matemática, bytteforb. indgås 44.
- SCHMIDTS LEGAT FOR HAVFORSKNING, PROFESSOR, DR. PHIL. JOHANNES, ændr. af fundats vedr. valg til bestyrelsen 33.
- SCIENCE ABSTRACTING, komité 26.
- »SCIENCE CENTERS«, i U. S. A., medd. om oprettelsen heraf 45.
- SEKRETARIAT, SELSKABETS, 30; beretn. for 1953 57, trykt 146–54.
- SEKRETÆR, SELSKABETS, 23; giver medd. om dødsfald 31, 32, 36, 44; giver medd. om forslag til prisopgaver for legaterne 38; giver medd. om valg af klasseform. og klassernes forslag til valg af medl. 50; giver oversigt over sæsonens møder 57–58. Se også: Nielsen, Jakob.
- SELMER, ERNST W., prof., dr., Oslo, vælges til udenl. medlem 53.
- SKANDINAVISKE NATURFORSKERMØDER, den danske bestyrelse 29.
- SKOPJE, Bibliothèque nationale, bytteforb. indgås 34.
- SMITH, LENNART, prof., dr., Lund, selsk. udenl. medl., overværer møde 54.
- STATENS ALMINDELIGE VIDENSKABSFOND, medl. af kommissionerne 28.
- STATSTILSKUD, medd. herom 53.
- STEENSBERG, AXEL, overinspektør, lektor, dr. phil., vælges til medlem 53.
- STRÖMGREN, BENGT, genvælges til revisorsuppleant 52.
- TAULI, V., mag. fil., Uppsala, afh. »The Phonological Tendencies of the Esthonian Language« opt. 57.
- THALBITZER, WILL., delegeres til amerikanistkongres 1954 47.
- THOMSEN, MATHIAS, forelægger afh. af dr. Adam G. Böving 38; forelægger afh. »Neurosecretion in some Hymenoptera« 54; medl. af vedtægtsudvalg 56.
- TILLIDSHVERV, SELSKABETS, 23–30.
- TOPSØE-JENSEN, H., giver medd. »Kartoflerne, en historie af H. C. Andersen« 40.
- TORNEHAVE, HANS, lektor, dr. phil., afh. »On Almost Periodic Movements« opt. 57.
- TORSHAVN, biblioteket får selsk. publ. 47.
- TORUŃ, Towarzystwo Naukowe, bytteforb. indgås 39.
- TUNIS, Institut des hautes études de Tunis, bytteforb. indgås 55.
- UDVALG, KOMMISSIONER OG KOMITEER 23–30.
- UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE, kommission 24; får bevill. 40; beretn. for 1953 57, trykt 123–33.
- UNDERVISNINGSMINISTERIET, medd. om statstilskud 53.
- UNESCO, RÅDGIVER FOR NATIONALKOMMISSIONEN FOR, 26.

- UNION ACADÉMIQUE INTERNATIONALE, komité 24; beretn. fra deleg. om møde 1953 33, trykt 143—44; sender trykt beretn. om møde 1953 33; valg af delegerede til møde i Bern 1954 57.
- UNION ASTRONOMIQUE INTERN., komité 24.
- UNION GÉODÉSIQUE ET GÉOPHYSIQUE INTERN., komité 25; N. E. Nørlund delegeres til møde i Rom 1954 39.
- UNION INTERN. MATHÉMATIQUE, komité 25; N. E. Nørlund og W. Fenchel delegeres til møde i Haag 1954 39.
- UNION INTERN. DE PHYSIQUE PURE ET APPLIQUÉE, komité 25; J. C. Jacobsen delegeres til møde i London 1954 47; Ebbe Rasmussen delegeres til møde 1954 48.
- UNION INTERN. DES SCIENCES BIOLOGIQUES, komité 25; beretn. fra deleg. om møde 1953 33, trykt 145—46.
- VALG AF EMBEDSMÆND o. l. 50, 52.
- VEDTÆGTER, SELSKABETS, udvalg til ændr. nedsættes 50, 55, 56; udvalget holder møde 56.
- WARSZAWA, Polskie Towarzystwo Botaniczne, Sekcja Dendrologiczna, bytteford. indgås 34.
- WILETS, LAWRENCE, dr., Princeton, afh. »Excitation of Nuclear Rotational States in μ -Mesonic Atoms« forelægges af C. Møller 56.
- WINGE, ØJVIND, repræsenterer selsk. ved mikrobiologkongres i Rom 1953 34; leder selsk. møde 40, 51; giver medd. »Om et tilsyneladende brud på den mendelske spaltningsslov og om forklaringen derpå« 46; foreslår vedtægtsudv., medl. deraf 50, 56.
- WINTHER, AAGE, mag. sc. Se: Alaga, Gaja.
- ZETTERSTÉEN, K. V., fh. prof., dr., Uppsala, selsk. udenl. medl., død 31.
- ZOOLOGKONGRES, 14. INTERN., i København 1953, Magnus Degerbøl sender beretn. 44.
- ZUPANČIĆ, ČRTOMIR, Ljubljana. Se: Huus, Torben.
- ÖHMANN, EMIL, prof., Helsingfors, er til stede som gæst 56.
- ØRNBORG, PASTOR EMER. F. J., LEGAT, uddeles 41.
- ÅRHUS, universitetet lykønskes til 25-årsdagen 33.
-

BERETNING

FRA

CARLSBERGFONDET

FOR ÅRET

1. OKTOBER 1952 TIL 30. SEPTEMBER 1953

KØBENHAVN

BIANCO LUNOS BOGTRYKKERI A-S

1954

*Denne beretning er af Carlsbergfondets direktion indgivet
til Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab i henhold
til § XVIII i Fondets statuter.*

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Afdeling A: Carlsberg Laboratoriet.....	5
Afdeling B: Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser	18
Carlsbergfondets biologiske Institut	44
Skrifter indsendt til Carlsbergfondet.....	50
Afdeling C: Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg	64
Ny Carlsbergfondet	73
Regnskab og status for Carlsbergfondet, samt afdelingerne A, B og C og Ny Carlsbergfondet	89
Almindelige meddelelser	98

Afdeling A

Carlsberg Laboratoriet.

Fra Laboratoriets bestyrelse er modtaget følgende beretning:

Den kemiske afdeling.

(Leder: professor, dr. K. LINDERSTRØM-LANG).

I det forløbne år har professor K. LINDERSTRØM-LANG, dels alene, dels i samarbejde med flere medarbejdere været beskæftiget med studier over proteinstoffer og proteolytiske enzymer.

Ligeledes har han fortsat studiet over deuteriumudvekslingen mellem vand og forskellige andre stoffer.

I april måned deltog professor LINDERSTRØM-LANG i det 9. Conseil de Chimie, Institut International de Chimie Solvay, Bruxelles, hvor han talte om den enzymatiske nedbrydning af proteinstoffer. I juli—august deltog han i den internationale kemiske kongres i Stockholm og Uppsala, og i august—september foretog han en rejse til de Forenede Stater, hvor han medvirkede ved en konference i New Hampton om proteinstoffernes konstitution og deltog i den internationale fysiologkongres i Montreal, hvor han ved McGill University talte om proteinstoffernes enzymatiske nedbrydning.

Civilingeniør M. OTTESEN har dels alene, dels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG og flere af Laboratoriets gæster været beskæftiget med et fortsat studium af omdannelsen af ovalbumin til plakalbumin. Udførlige afhandlinger over disse arbejder er dels i trykken i Carlsberg Laboratoriets meddelelser (M. Ottesen og A. Wollenberger), dels under udarbejdelse (A. V. Güntelberg og M. Ottesen). Desuden har civilingeniør OTTESEN efterprøvet og udviklet den i tidligere beretning nævnte metode til måling af temperaturen i vædske, som er under centrifugering i Spinco ultracentrifugen. Tillige har han sammen med dr.

H. HOLTER og dr. R. WEBER udført en undersøgelse over centrifugering af celleelementer i gradientrør; der henvises her til dr. HOLTERS beretning. Ydermere har civilingeniør OTTESEN deltaget i en række undersøgelser foretaget af de nedennævnte gæster på Laboratoriet. I årets løb har han foretaget en studierejse til Paris, hvor han navnlig besøgte professor Fromageot's laboratorium, og han deltog i august måned i et symposium over makromolekyler, som holdtes i Uppsala i tilslutning til den internationale kemiske kongres.

Civilingeniør G. JOHANSEN har dels assisteret professor LINDERSTRØM-LANG og flere af Laboratoriets gæster ved forskellige spørgsmål, dels har han i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG, FRITS CARLSEN og EJNAR JENSEN foretaget en undersøgelse over størrelsen og strukturen af de uopløselige calciumfosfatpartikler, som udfældes ved langsom enzymatisk frigørelse af fosfat fra glycerofosfat i nærværelse af calciumioner. Et arbejde med titlen »Liberation, Diffusion, and Precipitation of Phosphate in the Gomori Test« er i trykken i *Journal of Histochemistry and Cytochemistry*. Et andet arbejde med titlen »The Calcium Phosphate Precipitated in the Gomori Technique for Alkaline Phosphatase« er i trykken i *Carlsberg Laboratoriets Comptes rendus*. Civilingeniør JOHANSEN deltog i den skandinaviske kemikerkongres i Oslo i juni måned.

Magister K. MAX MØLLER har fortsat sine i tidligere beretning nævnte undersøgelser over frysetørring af vævstykker og lavere organismer. Desuden har han dels i samarbejde med dr. HOLTER og professor LINDERSTRØM-LANG, dels alene, foretaget undersøgelser over fosforamidasens virkemåde. Han har herunder påvist fosforamidasiske virkning af prostatafosfatase og påbegyndt et studium over kinetiken af dette enzyms spaltning af amidofosfat.

Civilingeniør B. DAHLERUP-PETERSEN har med støtte af Rockefeller Foundation dels i samarbejde med civilingeniør OTTESEN og professor LINDERSTRØM-LANG, dels alene fortsat sin i tidligere beretning nævnte undersøgelse over den trinvis nedbrydning af proteinstoffer og peptider ved hjælp af Edman's metode. To arbejder foreligger trykt.

Magister AA. HVIDT har med støtte af Rockefeller Foundation og Carlsbergfondet fortsat de i tidligere beretning nævnte undersøgelser over deuterium-udvekslingen.

Civilingeniør W. ANDERSEN har med støtte af Nordisk Insulinlaboratorium fortsat den i tidligere beretning nævnte undersøgelse over insulinets kemi.

Dr. med. J. THYGESEN har som gæst ved afdelingen fortsat de i tidligere beretning nævnte undersøgelser.

Civilingeniør A. JOHANSEN har bistået ved disse undersøgelser.

Dr. B. WRIGHT KALCKAR, København, har som gæst ved afdelingen bragt sine undersøgelser over kemisk induceret mutation til en foreløbig afslutning. Hvad publikation angår, henvises til beretningen for fysiologisk afdeling, i hvilken en del af hendes undersøgelser foretoges.

Dr. R. HUBBARD, Cambridge, Mass., U.S.A., har som gæst ved afdelingen i samarbejde med civilingeniør OTTESEN og professor LINDERSTRØM-LANG foretaget en undersøgelse over rhodopsinets digitoninkomplex, dets molekylvægt og dissociationsforhold. En afhandling foreligger trykfærdig.

Dr. D. STEINBERG, Boston, U.S.A., har som gæst ved afdelingen tildels i samarbejde med civilingeniør OTTESEN og professor LINDERSTRØM-LANG foretaget en undersøgelse over *B. subtilis* proteinasens, subtilisinets, aktiverende indflydelse på carboxypeptidasens nedbrydning af ovalbumin. Et arbejde herover er i trykken.

Dr. A. CAPUTO, Rom, har som gæst ved afdelingen bistået civilingeniør OTTESEN ved en foreløbig bestemmelse af aminosyresammensætningen af subtilisin. Han har desuden foretaget en præliminær undersøgelse af den infektiøse substans i Roux-sarkom.

Dr. D. W. KUPKE, Stanford, U.S.A., har som gæst ved afdelingen i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG studeret det osmotiske tryk af insulin i stærke opløsninger af guanidiniumklorid.

Dr. F. VASLOW, Oak Ridge, U.S.A., har som gæst ved afdelingen udført en undersøgelse over hastigheden, hvormed O^{18} udveksles imellem H_2O^{18} og carboxylgruppen i acetyl-dibrom-tyrosin under indflydelse af enzymet α -chymotrypsin.

Dr. L. VANDENDRIESSCHE, Gent, har som gæst ved afdelingen undersøgt volumenændringen ved dannelsen og spaltningen af cykliske fosfatestre under indvirkning af ribonuclease. Et arbejde foreligger trykt.

Dr. S. M. KALMAN, Stanford, U.S.A., har som gæst ved afdelingen været beskæftiget med fremstilling og karakterisering af ribonuclease.

Dr. F. C. GREEN, California, U.S.A., har som gæst ved afdelingen i samarbejde med civilingeniør OTTESEN påbegyndt en undersøgelse af endegrupperne i subtilisin.

Dr. J. A. SCHELLMAN, Salt Lake City, U.S.A., har som gæst ved afdelingen tildels i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG foretaget en bredt anlagt undersøgelse over ændringen i den optiske rotation og dennes dispersion ved denaturering af protein-stoffer, bl. a. β -lactoglobulin med urinstof ved forskellige temperaturer.

Dr. A. W. BERNHEIMER, New York, U.S.A., har som gæst ved afdelingen foretaget en præliminær undersøgelse over forskellige bakteriearters produktion af subtilisinlignende proteinaser.

Dr. J. A. ROWEN, California, U.S.A., har som gæst ved afdelingen udført en foreløbig undersøgelse af desoxyribonucleinsyrems spaltning under forskellige forhold.

Dr. N. HAUGAARD og dr. E. HAUGAARD, Philadelphia, U.S.A., har som gæster ved afdelingen i samarbejde med professor LINDERSTRØM-LANG og civilingeniør OTTESEN påbegyndt en undersøgelse over insulinets nedbrydning med subtilisin.

Dr. J. EDWARDS og dr. D. EDWARDS, Dublin, Irland, har som gæster ved afdelingen foretaget en kort undersøgelse over sukkerets art og stilling i ovalbuminmolekylet.

Desuden har følgende i kortere eller længere tidsrum været ved afdelingen:

Dr. R. WEBER, Bern, dr. L. C. CRAIG, New York, dr. H. K. SCHACHMAN, California, og dr. A. WOLLENBERGER, Boston.

Følgende afhandlinger er publiceret i 1952—53:

CHRISTENSEN, HALVOR N.:

Attempted Successive Applications of the Edman Degradation to Insulin.

Acta Chemica Scandinavica **6**, 1555 (1952).

Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim., **28**, no. 7 (1953).

CHRISTENSEN, HALVOR N.: Behavior of Carnosine in the Edman Degradation.

Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim., **28**, no. 8 (1953).

DAHLERUP-PETERSEN, B., K. LINDERSTRØM-LANG & M. OTTESEN:

Stepwise Degradation of Peptides.

Acta Chemica Scandinavica, **6**, 1135 (1952).

DAHLERUP-PETERSEN, B.:

Rate of Ringclosure in the Edman Method.

Acta Chemica Scandinavica, **7**, 1013 (1953).

- GÜNTEMBERG, A. V. & M. OTTESEN:
Preparation of Crystals Containing the Plakalbumin-forming Enzyme from *Bacillus subtilis*.
Nature **170**, 802 (1952).
- JOHANSEN, GORDON & K. LINDERSTRØM-LANG:
Precipitation of Phosphate in the Gomori Test.
Acta Chemica Scandinavica **5**, 965 (1951).
- JOHANSEN, GORDON:
The Influence of Oxygen on Irreversible Denaturation of β -lactoglobulin.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim., **28**, no. 11 (1953).
- LINDERSTRØM-LANG, K.:
Lane Medical Lectures: Proteins and Enzymes.
Stanford University Publications, Medical Sciences, vol. 6 (1952).
- LINDERSTRØM-LANG, K.:
The Activity Coefficient of Large Multipolar Ions.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim., **28**, no. 9 (1953).
- LINDERSTRØM-LANG, K.:
Les Phases Initiales de la Dégradation des Protéines par les Enzymes.
Bull. Soc. Chim. Biol., Paris, **35**, 100 (1953).
- LINDERSTRØM-LANG, K. & K. MAX MØLLER:
Proteolytic Enzymes.
Annual Review of Biochemistry **22**, 57 (1953).
- MUUS, JYTTE:
Studies on Salivary Amylase with Special Reference to the Interaction with Chloride Ions.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim., **28**, no. 10 (1953).
- OTTESEN, M. & A. WOLLENBERGER:
Stepwise Degradation of the Peptides Liberated in the Transformation of Ovalbumin to Plakalbumin.
Nature **170**, 801 (1952).
- VANDENDRIESSCHE, L.:
Volume Changes Accompanying Enzymatic Reactions with Ribonuclease and Desoxyribonuclease.
Acta Chemica Scandinavica **7**, 699 (1953).

Den fysiologiske afdeling.
(Leder: professor, dr. Ø. WINGE).

Sammen med ekstraordinær assistent, dr. CATHERINE ROBERTS-THORNE har prof. WINGE fortsat undersøgelserne over nedrivningen af forgæringsevne hos gær. Varieteten »Yeast Foam« af *Saccharomyces cerevisiae* påvistes at besidde kun eet af de tre kendte gener for raffinoseforgæring, nemlig R_2 . En stærk kobling påvistes imellem raffinoseforgæringset R_3 og og maltoseforgæ-

ringsgenet M_3 , således som der er redegjort for i en udsendt afhandling. Yderligere undersøgelser over eventuel kobling imellem M- og R-generne er foretaget og vil blive publicerede. Forsøg er igang for at undersøge, om de hidtil påviste gener for hurtig galaktoseforgæring, G, og for langsom galaktoseforgæring, g_s , er allelomorfe, hvilket på forhånd betvivles. En Røntgen-mutant, der har mistet forgæringsevnen, forsøges anvendt til dette formål. Adaptationsforsøg med recessive *mr*-typer har bragt ejendommelige resultater, men må videreføres, før en forståelse af forholdene kan forventes.

Prof. WINGE har fortsat humleforsøgene på »Nordgården«, og der høstedes i 1953 5540 kg humle. Det forsøges stadig at finde humletyper med højere lupulinindhold end de hidtil fremstillede humlesorter, men der synes at være en negativ korrelation imellem lupulinprocent og ydeevne, idet en forøgelse af lupulinprocenten ofte simpelthen skyldes en arvelig formindskelse af humlekoppernes blade. En vanskelighed er det i det hele taget at finde sorter, der under danske klimaforhold og uden bestøvning giver tilstrækkeligt store og faste kopper. Lupulinindholdet er dog upåklageligt sammenlignet med importeret humles, der sjældent når op på vore humlesorters lupulinindhold.

Bygforsøgene fortsattes som sædvanlig, og nye krydsninger foretoges. Carlsbergbygget, der har deltaget i konkurrence med en række andre europæiske sorter, siden de intereuropæiske maltbygforsøg påbegyndtes i 1950, er ifølge de officielle beretninger for forsøgsårene 1950 og 1951, der hidtil er de eneste offentliggjorte, betegnet som den bedste af alle sorter, når hensyn tages til såvel dyrknings- som maltningsegenskaber.

Prof. WINGE deltog som vice-præsident i den IX. internationale arvelighedsforskerkongres i Bellagio d. 24—31. august 1953.

Den ordinære assistent, dr. phil. AAGE SKOVSTED har bistået ved byg- og humleforsøgene. Forsøg med inducerede mutationer i gær er blevet genoptaget. Indsamlingen og den systematiske bearbejdelse af lavere danske svampe, især af familien *Thelephoraceae* er fortsat. Studiet af *Malvaceae* er fortsat, og flere interessante arter er modtaget fra Afrika, Australien og Brasilien.

De ekstraordinære assistenter, cand. mag. V. HARTELIUS og cand. mag. E. DITLEVSEN, har fortsat undersøgelserne over biokemiske mutationer hos gær. Endvidere har de i lighed med foregående år deltaget i arbejdet med bygforsøgene.

Frk. AASE HJORT har som sædvanlig vedligeholdt Laboratoriets samlinger af gær- og skimmelsvampe og foretaget humleanalyserne. Hun har afsluttet undersøgelserne over slægten *Saccharomyces* Hansen og færdiggjort et manuskript, der redegør for resultaterne.

Frk. ANNA-LISE NIELSEN har med støtte af Rockefeller Foundation bistået med gærkrydsningerne og isolation af hybridernes sporer samt analyse af 1-sporekulturernes forgæringsevne.

Dr. BARBARA WRIGHT KALCKAR har indtil maj 1953 arbejdet som gæst ved afdelingen og har offentliggjort to arbejder om sine undersøgelser over mutation hos *Escherichia coli*.

Mr. CORMAC BARRY, Institute for Industrial Research and Standards, Dublin, har fra oktober 1952—juni 1953 opholdt sig som gæst ved Laboratoriet og deltaget i analysen af gærhybrider samt gjort forsøg med fremstillingen af en silicon-gradient til mikroanalyse af forgæringens forløb.

Dr. J. L. JINKS, University of Birmingham, har fra januar til 1. april 1953 arbejdet som gæst ved afdelingen med en undersøgelse af koblingsforholdene imellem raffinoseforgæringsgener og har herom offentliggjort en afhandling i Laboratoriets meddelelser.

Dr. W. SLOOFF, Centraalbureau voor Schimmelcultures, Delft, har fra august 1953 som gæst påbegyndt undersøgelser over identifikation af de i amerikanske forskeres materiale forekommende maltoseforgæringsgener.

Dr. med. HELGE LUND, København, har ved fru RIGMOR HANSEN foretaget serologiske undersøgelser over gærsvampe.

Kaptajn P. M. CHRISTIANSEN har som gæst samarbejdet med dr. Skovsted ved undersøgelser over *Thelephoraceae*.

Et betydeligt antal genetisk definerede gærkulturer er på opfordring tilsendt forskere i udlandet.

Følgende afhandlinger er offentliggjorte:

HARTELIUS, VAGN & ESSEN DITLEVSEN:

Cement blocks, heat-stable blocks for ascospore-formation in yeast. *Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. physiol.*, **25**, no. 7 (1953).

JINKS, J. L.:

Linkage between two polymeric genes for raffinose and sucrose fermentation in yeasts.

Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. physiol. **25**, no. 9 (1953).

SKOVSTED, A.:

Some colchicine experiments with hops (*Humulus*).

Hereditas, **39**, 156 (1953).

WINGE, Ö. & CATHERINE ROBERTS:

The genes for maltose and raffinose fermentation in *Saccharomyces cerevisiae*, strain Yeast Foam.

Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. physiol., **25**, no. 8 (1953).

WRIGHT, BARBARA E.:

The effect of alpha hydroxy acids on reversion of a glycineless *E. coli* mutant.

Smst., **25**, no. 6 (1953).

WRIGHT, BARBARA E.:

Specific suppression by glycine of the phenotypic expression of partially reverted glycineless *E. coli* mutants.

Nature, **172**, no. 4372 (1953).

Cytokemisk underafdeling.

(Leder: dr. H. HOLTER).

I samarbejde med Laboratoriets assistenter og med flere af dets gæster har dr. HOLTER fortsat undersøgelserne af amøbers og andre organismers cytokemi og fysiologi, med særlig vægt på de cytoplasmatiske enzyms lokalisering. Den i tidligere beretninger omtalte undersøgelse af den kvantitative radioautografiske bestemmelse af radioaktivt kulstof i cellens bestanddele er blevet afsluttet og metoden har vist sig anvendelig. Fosfoamidase-studierne er blevet fortsat i samarbejde med mag. scient. K. MAX MØLLER fra kemisk afdeling. I samarbejde med civilingeniør M. OTTESEN, ligeledes fra kemisk afdeling, og dr. R. WEBER fra Bern er der påbegyndt en undersøgelse over adskillelsen af cytoplasmakomponenter ved centrifugering af vævshomogenater i en vægtfyldegradient. Alle disse undersøgelser bliver nærmere omtalt under beretningen om de pågældende medarbejders arbejde.

Med støtte af Carlsbergfondet og Rockefeller Foundation har dr. HOLTER opholdt sig i 2 måneder ved Stazione Zoologica i Napoli og har sammen med fru KAREN HOLTER studeret peptidase-lokaliseringen i cytoplasma fra søpindsvineæg.

Efter indbydelse fra universiteterne i Bruxelles og Gent har dr. HOLTER fra den 5. marts 1953 til den 9. marts 1953 i de nævnte to byer holdt en række forelæsninger om »Methods of quantitative enzymatic cytochemistry« og »Localization of enzymes in cytoplasm«. Den 12. marts 1953 deltog han i et symposium om »The Function and Localization of Enzymes in Cells« ved Royal Society i London. Foredraget, hvis titel var: »Distribution of some enzymes in the cytoplasm of amoebae«, vil blive offentliggjort i Proceedings of the Royal Society.

Mag. scient. N. ANDRESENS ansættelse som ekstraordinær assistent udløb den ³⁰/₉ 52. I hans sted trådte dr. SØREN LØVTRUP. Fru C. CHAPMAN-ANDRESEN, B. Sc., blev fra samme dato ansat som assistent med støtte fra Rockefeller Foundation.

Dr. SØREN LØVTRUP har afsluttet en undersøgelsesrække over stofskifte og enzymsyntese under den embryonale udvikling hos padder, specielt med hensyn til temperaturens indflydelse. Fire afhandlinger om disse emner er offentliggjort og blev den 21. april 1953 forsvaret for den filosofiske doktorgrad. Et arbejde om den kemiske differentiering under paddernes fosterudvikling er foreløbig afsluttet og under forberedelse til offentliggørelse. Endvidere er der blevet udført forsøg til en analyse af temperaturens indflydelse på syntesen af desoxyribonucleinsyre under paddeudviklingen. Efter indbydelse har dr. LØVTRUP den 24. september 1953 på Medicinska Högskolan i Göteborg holdt et foredrag med titlen: »Den Cartesiske dykkervægt og dens anvendelse på biologiske problemer«. Desuden har dr. LØVTRUP på forskellig vis bistået og vejledet Laboratoriets udenlandske gæster.

CICILY CHAPMAN-ANDRESEN, B. Sc., har sammen med dr. H. HOLTER og mag. scient. N. ANDRESEN fortsat studierne over amøbers optagelse af radioaktivt kulstof. En beskrivelse af den ved disse undersøgelser anvendte kvantitative autoradiografiske teknik er offentliggjort. Undersøgelserne over protozoers optagelse af tritiumholdigt vand er fortsat og en foreløbig meddelelse er offentliggjort. Endvidere er anvendelsen af tynd film mellem snit og emulsion i autoradiografi blevet undersøgt og en afhandling herom publiceret.

Mag. scient. N. ANDRESEN har deltaget i de kvantitative autoradiografiske undersøgelser og sammen med dr. CHARLES MUSHETT fortsat studierne over homogenisering af amøber. Undersøgelserne over amøbers morfologi er fortsat og en afhandling herom under udarbejdelse.

Dr. J. M. MARSHALL, jr., Philadelphia, har afsluttet den i sidste beretning omtalte, sammen med dr. HOLTER udførte undersøgelse over proteinfordring af amøber ved »pinocytose«, den direkte optagelse af proteinopløsning i dråbeform. Ved anvendelse af fluorescerende proteinstoffer har denne lidet påagtede form for næringsoptagelse, der synes at være en af cellefysiologiens fundamentalprocesser, kunnet følges kvantitativt. Et arbejde med titlen: »Studies on pinocytosis in the amoeba *Chaos chaos*« er i trykken. Ved hjælp af fluorescein-mærkede antistoffer har dr. MARSHALL

endvidere studeret lokaliseringen af enzym-antigener i pancreasceller. Et arbejde: »Distribution of chymotrypsinogen, carboxypeptidase, desoxyribonuclease and ribonuclease in bovine pancreas« er i trykken.

Dr. W. A. JENSEN, Chicago, har studeret sammenhængen mellem den morfologiske og kemiske differentiering i rodspidser af bønneplanter (*Vicia faba*). Han sammenlignede celledelingsintensitet, cellevækst og differentiering i de forskellige vævstyper i forskellige rodområder med stofskifteintensiteten og mængdefordelingen af en række enzymer og deres substrater. Arbejdet udgør begyndelsen til en større undersøgelsesrække, som dr. JENSEN agter at fortsætte efter sin hjemkomst til U.S.A. En afhandling om de hidtil nåede resultater er ved at blive udarbejdet.

Dr. R. WEBER, Bern, har sammen med dr. HÖLTER og civilingeniør M. OTTESEN studeret gradientcentrifugeringen af homogenater af levervæv i Laboratoriets »Spinco«-centrifuge. Forskellige gradientmedier er blevet gennemprøvet og det er lykkedes at isolere mitochondrier etc. i zoner af forskellig vægtfylde. De således isolerede cellebestanddele er blevet identificeret ved elektronmikroskopi, udført sammen med mag. scient. F. CARLSEN i Universitetets Biofysiske Laboratorium. Metoden tegner særdeles lovende og undersøgelserne vil blive fortsat. En foreløbig meddelelse er offentliggjort under titlen: »Separation of cytoplasmic particles by centrifugation in a density-gradient«.

Dr. C. MUSHETT, Rahway, N. J., har sammen med mag. scient. N. ANDRESEN udført en undersøgelse over isolering af mitochondrier fra amøbecytoplasma. En dertil egnet forsøgsteknik er blevet udarbejdet og udbyttet er bestemt ved tælling af mitochondrier i fasekontrast-mikroskop. En afhandling om emnet er trykfærdig.

Mr. C. R. SLADDEN, Bristol, har ved hjælp af mikromanipulator fjernet cellekernen fra amøber og har i Cartesiske dykkere sammenlignet respirationen af normale og kærneløse amøber. Der fandtes ingen påviselig forskel. Endvidere har Mr. SLADDEN studeret forskellige egenskaber af amøbernes amylase som forarbejde til senere bestemmelse af dette enzyms lokalisering.

Dr. P. DOHRN, Napoli, har begyndt en undersøgelse af enzymudbytte ved frysetørringsprocesser, anvendt på amøber.

Foruden de nævnte har følgende gæster været ved afdelingen i kortere tid for at sætte sig ind i Laboratoriets mikrometoder: dr. H. AEBI, Bern, dr. E. BROWN, Lund, dr. GERTRUDE MAENGWYN-

DAVIES, Baltimore, dr. J. HÄMMERLING, Wilhelmshaven, fil. mag.
N. LINDH, Lund, fil. mag. A. MATTISON, Lund, dr. RUTH SCHWARTZ,
Cambridge.

Følgende afhandlinger er offentliggjort i årets løb:

- CHAPMAN-ANDRESEN, C. & C. V. ROBINSON:
The assay of ^{14}C labelled amoebae *in vivo*.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 12 (1952).
- LUMSDEN, C. E. & C. V. ROBINSON:
Volume measurements of live amoebae in a compression chamber.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 13 (1952).
- LØVTRUP, SØREN:
Energy sources of amphibian embryogenesis.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 14 (1953).
- LØVTRUP, SØREN:
Utilization of reserve material during amphibian embryogenesis at
different temperatures.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 15 (1953).
- LØVTRUP, SØREN:
Changes in the content of peptidases during amphibian embryo-
genesis at different temperatures.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 16 (1953).
- LØVTRUP, SØREN:
The influence of temperature on amphibian embryogenesis.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 17 (1953).
- ANDRESEN, N., C. CHAPMAN-ANDRESEN, H. HOLTER & C. V. ROBINSON:
Quantitative autoradiographic studies on the amoeba *Chaos chaos*
with ^{14}C .
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 22 (1953).
- CHAPMAN-ANDRESEN, C.:
Thin films for application between emulsion and isotope-containing
specimen in autoradiography.
Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 23 (1953).
- CHAPMAN-ANDRESEN, C.:
Autoradiographs of algae and ciliates exposed to tritiated water.
Exp. Cell Res. **4**, 239 (1953).
- HOLTER, H., M. OTTESEN & R. WEBER:
Separation of cytoplasmic particles by centrifugation in a density
gradient.
Experientia **9**, 346 (1953).
- HOFF-JØRGENSEN, E., EBBA LØVTRUP & S. LØVTRUP:
Changes in desoxyribonucleic acid and total nitrogen in planarian
worms during starvation.
J. Embryol. and Exp. Morphol. **1**, 161 (1953).
- HOLTER, H.:
Histochemistry. Theoretical and applied; by A. G. Eversone Pearse,
J. & A. Churchill Ltd., London, 1953. (Bogannmeldelse).

Beretning fra amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet
dr. phil. CARSTEN OLSEN.

I det forløbne år har dr. OLSEN fortsat sine undersøgelser over planternes ionoptagelse, herunder også undersøgelser over vandplanter.

Vanskeligheder ved at tiltrække vandplanten *Helodea canadensis* i vandkultur i tilstrækkelig mængde til brug for ionoptagelsesforsøg har foranlediget en undersøgelse over de faktorer, som betinger denne plantes massevisse optræden i naturen, og det har vist sig, at ikke alene vandets sammensætning, men også bundens art er af betydning navnlig for planternes tilstrækkelige forsyning med jern.

Den 20. november 1952 holdt dr. OLSEN et foredrag i Dansk Botanisk Forening med titlen: »Fortsatte undersøgelser over planternes saltoptagelse« og den 27. februar 1953 et foredrag i Videnskabernes Selskab: »Om planternes optagelse af ioner fra næringsopløsninger«.

Følgende afhandlinger er offentliggjorte i årets løb:

OLSEN, CARSTEN:

The significance of concentration for the rate of ion absorption by higher plants in water culture. II. Experiments with aquatic plants. Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 19 (1953).

OLSEN, CARSTEN:

The significance of concentration for the rate of ion absorption by higher plants in water culture. III. The importance of stirring. Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 20 (1953).

OLSEN, CARSTEN:

The significance of concentration for the rate of ion absorption by higher plants in water culture. IV. The influence of hydrogen ion concentration. Compt. rend. Lab. Carlsberg, Sér. chim. **28**, no. 21 (1953).

OLSEN, CARSTEN:

Mere mad fra luftens spisekammer. Nyere undersøgelser over kvælstofbindende organismer.

Vor Viden. Hefte 97 (1953).

Af »Comptes rendus des Travaux du Laboratoire Carlsberg«, Série chimique, udkom i regnskabsåret 1952—53 vol. 28, no. 7—23, ialt $17\frac{1}{4}$ ark. Af Série physiologique udkom vol. 25, no. 6—9, ialt $5\frac{1}{4}$ ark.

Laboratoriets personale består ved slutningen af året 1952—53 af følgende:

For den kemiske afdeling er professor, dr. phil. K. LINDERSTRØM-LANG (ansat 1. august 1919 som ekstraordinær, 1. oktober 1930 som ordinær assistent, i den nuværende stilling 1. april 1938) forstander, cand. polyt. M. OTTESEN (ansat 1. oktober 1947 som ekstraordinær assistent, i den nuværende stilling 1. marts 1950) ordinær assistent. Ekstraordinære assistenter er cand. polyt. GORDON JOHANSEN (ansat 1. november 1944) og mag. scient. K. MAX MØLLER (ansat 1. marts 1950).

For den fysiologiske afdeling er professor, dr. phil. ØJVIND WINGE (ansat 1. september 1933) forstander, dr. phil. AAGE SKOVSTED (ansat 1. december 1936) ordinær assistent. Ekstraordinære assistenter er cand. mag. ESSEN DITLEVSEN (ansat 1. oktober 1941), cand. mag. VAGN HARTELIUS (ansat 1. maj 1931 som ekstraordinær assistent ved den gæringsfysiologiske underafdeling, overgået 1. juni 1946 til den fysiologiske afdeling) og CATHERINE ROBERTS-THORNE, Ph. D. (ansat 1. september 1949).

For den cytokemiske underafdeling er dr. phil. HEINZ HOLTER (ansat 1. oktober 1937 som ekstraordinær assistent ved den kemiske afdeling, i den nuværende stilling 1. januar 1943) afdelingsleder. Ekstraordinær assistent er dr. phil. SØREN LØVTRUP (ansat 1. oktober 1952).

Ekstraordinær amanuensis ved Laboratoriet er dr. phil. CARSTEN OLSEN (ansat 1. juni 1919 som ekstraordinær, 1. april 1938 som ordinær assistent ved den kemiske afdeling, i den nuværende stilling 1. oktober 1944).

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 92.

Bestyrelsen for Carlsberg Laboratoriet den 7. januar 1954.

A. C. ANDERSEN.

NIELS BJERRUM.

N. HJELTE CLAUSSEN.

BØRGE JESSEN.

KNUD JESSEN.

Afdeling B

Carlsbergfondets videnskabelige understøttelser.

I 1952—53 indkom der 309 ansøgninger om et samlet beløb af ca. 2.480.000 kr. Der bevilgedes i alt 2.063.636 kr. 18 øre. Af det beløb, som afdelingen havde bevilget, men endnu ikke udbetalt d. 30. september 1953, var bortfaldet 32.799 kr. 50 øre.

I 1952—53 blev der udbetalt til videnskabelige formål 1.847.242 kr. 65 øre. Beløbet fordeler sig således:

1. Stadsarkivar, cand. mag. SVEND AAKJÆR til studier i ældre dansk landbrugs- og bebyggelseshistorie 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
2. Samme til dækning af udgifter ved arkivundersøgelser 605 kr. 71 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
3. Dr. phil. THOMAS OTTO ACHELIS til studier vedr. slesvigske studenter fra 1814 til 1864 850 kr.
4. ADELSÅRBOGSFORENINGEN til udarbejdelse og trykning af stamtavler og slægtsbeskrivelser m. v. af danske adelige familier 1.500 kr.
5. Professor, dr. phil. VILH. ANDERSEN(†) til litteraturhistoriske studier 1.500 kr.
6. Amanuensis ved Landbohøjskolens plantefysiologiske Laboratorium, cand. mag. ERNA BACH til medhjælp ved studiet af kemiske og enzymatiske processer 1.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
7. Professor, dr. phil. POV L BAGGE til studier over standsfølelsens historie i Danmark under enevælden indtil ca. 1830 600 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
8. Amanuensis ved Københavns Universitets kemiske Laboratorium, dr. phil. BØRGE BAK til studier af rotationsstruk-

turen i fleratomige molekylers spektre 800 kr. Første bidrag af samlede bevillinger på 3.200 kr.

9. Samme til bygning af apparatur til frekvensmåling i området 10.000—100.000 megahertz 363 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
10. Samme til medhjælp ved bygning af et modulationssystem samt en frekvensmåleanordning for en mikrobølgespektrograf 1.233 kr. 50 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 7.200 kr.
11. Samme til en recorder med nødvendigt hjælpeapparat til en mikrobølgespektrograf 2.928 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
12. Samme til lønnet assistance ved færdigbygning, vedligeholdelse og videreudvikling af et mikrobølgespektroskop med frekvensmåleanordning 2.241 kr. 50 øre. Første bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
13. Amanuensis ved Københavns Universitets matematiske Institut, dr. phil. THØGER BANG til udarbejdelse af en undersøgelse vedr. quasi-analytiske funktioner og beslægtede emner 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
14. Universitetsadjunkt, dr. phil. C. BARKER JØRGENSEN til en undersøgelse over osmoseregulationen hos padder 2.400 kr.
15. Samme til assistance ved undersøgelse over lavere hvirveldyrs salt- og vandstofskifte 2.700 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
16. Professor K. BARR til udgivelse af den store Bundahišn med filologisk kommentar og leksikon samt fortsatte studier over det iranske verbum 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
17. Professor, dr. phil. C. J. BECKER til assistance ved bearbejdelse af arkæologisk fundmateriale fra Nørre Sandegaard, Bornholm, 874 kr. 62 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.017 kr.
18. Samme til tegning af oldsager fra samme sted 424 kr. Første bidrag af en bevilling på 900 kr.
19. Professor, dr. phil. KAJ BERG til dækning af udgifter ved biologiske studier over ferskvandsorganismer fra rindende og fra stillestående vand 3.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.

20. Professor, dr. phil. F. J. BILLESKOV JANSEN til medhjælp ved litteraturhistoriske studier 2.400 kr.
21. Samme til medhjælp ved afslutning af kommentaren til Holbergs Epistler 1.000 kr.
22. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. & scient. KAJ BIRKET-SMITH til bearbejdelse af etnografisk materiale fra Rennell Island, 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
23. Samme som tilskud til trykning af »The Chugach Eskimo« 8.800 kr.
24. Professor, dr. phil. JANNIK BJERRUM til kompleksekemiske studier 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
25. Professor, dr. phil. FRANZ BLATT til studier i middelalderens latinske sprog og litteratur 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
26. Samme til en studierejse til Irland 2.000 kr.
27. Professor, dr. phil. & litt. ANDREAS BLINKENBERG til studier over romansk, særlig fransk syntaks 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
28. Samme til et to måneders studieophold i Spanien 4.200 kr.
29. Professor, dr. phil. & scient. & techn. & jur. NIELS BOHR som årlig lønning efter Statuternes § IX c 12.000 kr.
30. Samme til lønning af medarbejdere og til apparater ved undersøgelser indenfor atomteorien 48.000 kr.
31. Samme til instrumenter til udvidelse af Københavns Universitets Institut for teoretisk Fysik 302.224 kr. 79 øre. Ottende bidrag af samlede bevillinger på 1.700.000 kr.
32. Samme og professor, dr. phil. P. BRANDT REHBERG til professor George Hevesys deltagelse i biologiske undersøgelser ved hjælp af isotopindikatormetoden 1.000 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 15.000 kr.
33. Professor, dr. phil. JOHS. BOYE PETERSEN til studium af jord- og ferskvandsalger 1.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
34. Professor emer., dr. phil. P. BOYSEN JENSEN til undersøgelser over determinerings- og differentieringsproblemer 4.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
35. Samme til dækning af udgifter ved videnskabeligt arbejde 1.500 kr.
36. Professor emer., dr. phil., HANS BRIX til udgivelse af en bog

- om Emil Aarestrup, med tillæg af digterens breve til Caroline Aarestrup, 8.000 kr.
37. Inspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. H. C. BRØHOLM til studier over Danmarks kultur i jernalderen 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 38. Landsretssagfører K. BRUUN ANDERSEN til udgivelse af »Søren Kierkegaards store Jordrystelser« 1.300 kr.
 39. Fhv. lektor, dr. phil. JENS BRÆNDEGÅRD til studier over edderkopper, herunder også til dækning af udgifter 1.250 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 40. Fhv. højskoleforstander, dr. phil. HOLGER BRØNDSTED til udarbejdelse af en fremstilling af hovedlinierne i det spanske åndsliv fra ca. 1520 til ca. 1680, 2.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 10.000 kr.
 41. Professor, dr. phil. H. V. BRØNDSTED til medhjælp ved biologiske studier 800 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
 42. Museumsdirektør, dr. phil. JOHANNES BRØNDSTED til studier i nordisk arkæologi 2.400 Kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 43. Samme til udgivelse af første bind af værket: »Prehistoric Man in Denmark« 29.518 kr. Første bidrag af en bevilling på 50.000 kr.
 44. Samme til afsluttende arkæologiske undersøgelser på Aggersborg og supplerende udgravninger på Fyrkat 10.000 kr. Første bidrag af en firårig bevilling.
 45. Samme til pollenanalytisk bearbejdelse af prøveserier udtaget fra mosen omkring fæstningsholmen i Borremose, Himmerland, 875 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.600 kr.
 46. Professor emer., dr. phil. JOHS. BRØNDUM-NIELSEN til studier indenfor dansk sproghistorie 4.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 47. Samme til videnskabelig uddannet medhjælp 3.000 kr.
 48. Direktør for Københavns Universitets neurofysiologiske Institut, dr. med. FRITZ BUCHTHAL til muskel- og nervefysiologiske undersøgelser 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 49. Samme til dækning af udgifter ved videnskabelige undersøgelser 7.312 kr. 47 øre.
 50. Professor, dr. phil. T. W. BØCHER til medhjælp ved bearbej-

- delsen af botanisk materiale indsamlet i Vesteuropa 1952 2.000 kr.
51. Videnskabelig assistent ved Dansk Folkemindesamling, fil. lic. LAURITS BØDKER til registrering af grønlandsk traditionsmateriale 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
 52. Professor emer., dr. phil. N. BØGHOLM til et ophold i England 1.100 kr.
 53. Fhv. bibliotekar, dr. phil. FR. BØRGESEN til algologiske undersøgelser 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 54. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF INSTRUMENTER OG APPARATER.
 - a) Til speciel filmsapparat til registrering af særlige udviklingstyper ved optagelse af »levende præparater« under mikroskop med benyttelse af tidskort-metoden 1.323 kr. 25 øre. Andet bidrag af en bevilling på 5.985 kr. (For tiden stillet til rådighed for museumsinspektør, dr. phil. Poul Bondesen).
 - b) Til et mikroskop 4.354 kr. 50 øre. (For tiden stillet til rådighed for fuldmægtig E. Fjerdingsstad).
 - c) Til et diaferometer m. m. 990 kr. Andet bidrag af en bevilling på 6.000 kr. (For tiden stillet til rådighed for professor, dr. phil. E. K. Gabrielsen).
 - d) Til et Reichert fasekontrastudstyr, passende til et ortholuxmikroskop 2.331 kr. 25 øre. (For tiden stillet til rådighed for mag. scient. Julius Grøntved).
 - e) Til tilbehør til et leicaapparat 458 kr. 30 øre. (For tiden stillet til rådighed for lektor, cand. mag. Arne Larsen).
 - f) Til apparatur til kvantitative bestemmelser af kulstof, kvælstof og silicium i plantematerialer og deres nedbrydningsprodukter 966 kr. 10 øre. (For tiden stillet til rådighed for dr. phil. C. Overgaard Nielsen).
 - g) Til en transportabel Geigertæller af åmerikansk type 150 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.800 kr. (For tiden stillet til rådighed for dr. phil. H. M. Thamdrup).
 - h) Til reparation af tidligere indkøbt apparatur 43 kr. 50 øre.
 55. CARLSBERGFONDETS INDKØB AF ANDRE VIDENSKABELIGE HJÆLPEMIDLER 50 kr. 12 øre.
 56. CARLSBERGFONDETS UDGRAVNING I HAMA til bearbejdelse af ekspeditionens materiale 6.375 kr. Femtende bidrag af samlede bevillinger på 200.000 kr.

57. Overlærer, dr. phil. OLAF CARLSEN til dækning af udgifter ved studier over Pestalozzis danske forbindelser og indførelsen af den pestalozziske metode i Danmark 2.000 kr.
58. Professor, dr. phil. AKSEL E. CHRISTENSEN til videnskabelig medhjælp 660 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.600 kr.
59. Samme til udgivelse af dele af de manuskripter, som professor Erik Arup ved sin død efterlod sig til 3. bd. af hans Danmarkshistorie 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
60. Arkitekt CHARLES CHRISTENSEN til studier og rekonstruktioner af danske bygningsværker fra ældre tid 1.200 kr.
61. Samme til undersøgelser ved Gottorp slot i Slesvig m. m. 1.000 kr.
62. Professor, dr. phil. J. A. CHRISTIANSEN til medarbejdere ved studier over reaktionskinetiske problemer 2.900 kr. Femte bidrag af samlede bevillinger på 15.000 kr.
63. Professor, dr. phil. HENRIK DAM til studier over lipoidernes biokemi 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
64. Samme til dækning af udgifter ved videnskabelige undersøgelser 6.287 kr. 28 øre.
65. FORENINGEN »DANMARKS FOLKEMINDER« som tilskud til udgivelsen af Johan Brunsmann: »Kjøge Huskors« 1674 med indledning og kommentar ved museumskonsulent, cand. mag. Anders Bæksted 3.850 kr.
66. DANMARKS TOPOGRAFISK-BOTANISKE UNDERSØGELSE til bearbejdelse og udgivelse af undersøgelsens materiale 3.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
67. DANSK MATEMATISK FORENING til udgivelse af et register for Matematisk Tidsskrift 1909—1952 1.775 kr. Første bidrag af en bevilling på 5.000 kr.
68. DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB til udgivelse af den af Verner Dahlerup grundlagte Ordbog over det danske Sprog 48.805 kr. Syvogtredivte bidrag af samlede bevillinger på 1.705.642 kr. 30 øre.
69. Samme til bogkøb til den danske ordbogs redaktører 309 kr. 22 øre. Del af en større bevilling.
70. Samme til udgivelse af Diplomatarium Danicum, 1.—2. række, 51.664 kr. 12 øre. Del af en større bevilling.

71. Samme til udgivelse af samme værk og Danmarks Riges Breve, 3. række, 22.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 330.000 kr.
72. Samme til forberedende arbejder til en ordbog over det ældre danske sprog 6.700 kr.
73. Samme til udgivelse af »Danmarks gamle Købstadlovgivning« 7.000 kr. Del af en større bevilling.
74. Samme som bidrag til udgivelsen af professor Peter Skautrup: »Det danske Sprogs Historie« 7.200 kr. Del af en større bevilling.
75. Samme til forarbejder til og udgivelse af »Adam Oehlenschlägers Breve 1809—29« 7.500 kr. Del af en større bevilling.
76. Samme til afslutning af variantapparatet og det tekstkritiske tillæg til Carl S. Petersens udgave af Ludvig Holbergs Samlede Skrifter 2.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 14.500 kr.
77. Samme til udgivelse af »Corpus philosophorum Danicorum medii ævi« 1.800 kr. Første bidrag af en bevilling på 46.825 kr.
78. Samme, DANSK BOTANISK FØRENING, DE SAMVIRKENDE DANSKE HAVESELSKABER og ALMINDELIG DANSK GARTNERFØRENING til udarbejdelse af en ordbog over Danmarks plantenaavne 5.375 kr. Del af en større bevilling.
79. Lektor ved Aarhus Universitet, dr. phil. SVEN DARLING til assistance ved undersøgelser over visse svøvlholdige forbindelsers omsætning i levende organismer 1.900 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
80. Samme til teknisk assistance og apparatur 955 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.610 kr.
81. Museumsbestyrer, dr. phil. MAGNUS DEGERBØL til studier over Danmarks og Grønlands pattedyr i fortid og nutid 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
82. Samme til dækning af udgifter ved ornithologiske undersøgelser i Danmark, især orienteringsforsøg og ringmærkning, 227 kr. 73 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
83. Professor, dr. phil. PAUL DIDERICHSEN til medhjælp ved udarbejdelsen af en videnskabelig håndbog i dansk grammatik 210 kr. Sjette bidrag af samlede bevillinger på 3.000 kr.

84. Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE til arkæologiske studier 12.750 kr.
85. Samme til dækning af udgifter ved hans arbejde 3.000 kr.
86. Samme til assistance ved den systematiske behandling af de i Nationalmuseet opbevarede fundgenstande fra Jellingudgravningerne 314 kr. 30 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
87. Samme til rensning og fotografering af kuppelmosaikerne i Agios Georgios-rotunden i Thessaloniki 10.000 kr.
88. Bibliotekar, cand. mag. H. EHRENCRON-MÜLLER (†) til bibliografiske arbejder 1.600 kr.
89. Arkivar ved Dansk Folkemindesamling, mag. art. HANS ELLEKILDE til forarbejder og studier vedrørende »Nordens Gudeverden« III 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
90. Professor, dr. phil. C. ELLING til afslutning af et værk om Roms arkitektur 1680—1797 2.400 kr.
91. Universitetsadjunkt, dr. med. LISE ENGBÆK til en studierejse til London og Cambridge 1.000 kr.
92. Cand. mag. POVL ENGELSTOFT og overarkivar, dr. theol. BJØRN KORNERUP til forberedende arbejde på en ny udgave af S. V. Wibergs danske præstehistorie 12.500 kr. Tiende bidrag af samlede bevillinger på 139.200 kr.
93. Dr. phil. W. ERICHSEN til arbejde indenfor ægyptologien 17.000 kr.
94. Samme til en rejse til England 700 kr.
95. Samme til fotografering af demotiske papyri i British Museum 72 kr. Andet bidrag af en bevilling på 300 kr.
96. Professor emer., dr. phil. KNUD FABRICIUS til udarbejdelse af en fortsættelse af værket: »Skaanes Overgang fra Danmark til Sverige« 2.400 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
97. Professor, dr. phil. W. FENCHEL til matematiske studier 2.400 kr.
98. Professor, dr. phil. TROELS FINK til videnskabelig medhjælp ved studier over Ejderpolitiken og nationalliberalismen i Danmark ca. 1840 til 1864 2.875 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
99. Dr. med. ALBERT FISCHER til undersøgelser over vævsceller-

- nes stofskifte og ernæring 2.400 kr. Første bidrag af en to-årig bevilling.
100. Forsøgsleder, dr. agro. K. J. FRANSEN til medhjælp ved cytogenetiske undersøgelser over slægtskabsforholdene inden for slægten *Brassica* 947 kr. 50 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
 101. Professor, dr. phil. ASTRID FRIIS til medhjælp ved studier i det 16. og 17. århundredes historie 3.220 kr. 56 øre.
 102. Samme til fotografering af arkivalier i udlandet 139 kr. 57 øre. Andet bidrag af en bevilling på 500 kr.
 103. Samme til dækning af omkostninger ved fremstilling og forstørrelse af films af arkivalier fra arkiverne i Amsterdam, Haag og Brüssel 691 kr. 20 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.100 kr.
 104. Professor, dr. phil. E. K. GABRIELSEN til medhjælp ved undersøgelser over fotosyntese 2.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
 105. Samme til specialapparat 290 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 2.500 kr.
 106. Fhv. lektor, dr. phil. OLAF GALLØE til lichenologiske studier 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 107. Professor, dr. phil. P. V. GLOB til rejser til København for at gennemgå materiale og arkiver på Nationalmuseet 750 kr. Første bidrag af en bevilling på 900 kr.
 108. Fhv. arkivar i Rigsarkivet P. B. GRANDJEAN til udarbejdelse af et værk, behandlende det hele seglvæsen, 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 109. Samme til udgivelse af slesvigske købstads- og herredssegel 7.770 kr. 30 øre.
 110. Samme til fotografering af segl 154 kr.
 111. Overretssagfører, museumsinspektør CHR. GRÜNWARD (†) til mangfoldiggørelse af register og kommentar til Rahbeks erindringer, samt til honorar, 3.900 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 5.100 kr.
 112. Professor, dr. phil. KAARE GRØNBECH til videnskabelig medhjælp 216 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 2.200 kr.
 113. Fhv. bibliotekar, mag. scient. JOHANNES GRØNTVED til en rejse til Sydgrønland 3.000 kr.

114. Museumsinspektør, dr. phil. OLAF HAGERUP til bearbejdelse af botaniske indsamlinger 1.200 kr.
115. Museumsinspektør, dr. phil. MARGRETHE HALD til en studierejse til svenske og finske museer 1.200 kr.
116. Dr. phil. MARIE HAMMER til bearbejdelse af »Berlesemateriale« indsamlet i Pearyland 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
117. Professor, dr. phil. & litt. LOUIS L. HAMMERICH til studier indenfor middelalderfilologi og lingvistik 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
118. Samme til en rejse til New York og retur (i forbindelse med en studierejse til Alaska) 5.000 kr.
119. Dr. phil. KAJ HANSEN til undersøgelser af bundsedimenterne i danske søer 1.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
120. Fhv. bibliotekar VALDEMAR HANSEN til trykning af »Gennembrudsmænd i nyere fransk Filosofi« 3.684 kr.
121. Samme til studier af den nyere og nyeste franske filosofi, særlig René Le Senne og Louis Lavelle, ved et ophold i Paris 2.500 kr.
122. Professor, dr. phil. JÓN HELGASON til forberedelse af en ny udgave af »Den norsk-islandske Skjaldedigtning« 320 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 7.200 kr.
123. Lektor, dr. phil. POUL HELMS til trykning af en oversættelse med indledning og noter af Aristoteles' ældre metafysik (bøgerne I, III—IV, VI,1 og XII) 4.400 kr.
124. Dr. phil. AXEL M. HEMMINGSEN til medhjælp ved bearbejdelse af egne zoologiske indsamlinger og optegnelser fra Polynesien, Bagindien og Kina samt til tilrettelæggelse af resultaterne til publikation 810 kr. 43 øre. Sjette bidrag af samlede bevillinger på 7.000 kr.
125. Fhv. direktør ved Observatoriet og professor ved Universitetet i Leiden, dr. phil. & math. & phys. EJNAR HERTZSPRUNG til studier på astrofysisk område 5.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
126. Samme til videnskabelig medhjælp 4.080 kr. 11 øre.
127. Ekspeditionssekretær i Socialministeriet, dr. phil. & jur. JENS HIMMELSTRUP til udarbejdelse af en Søren Kierkegaard-bibliografi 500 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 3.000 kr.

128. Overarkivar, dr. phil. HOLGER HJELHOLT til historiske studier 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
129. Samme til studieophold i London 2.000 kr.
130. Professor, dr. phil. LOUIS HJELMSLEV til undersøgelser indenfor sprogteori og almen grammatik 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
131. Samme til videnskabelig medhjælp 1.380 kr. 50 øre.
132. Professor, dr. phil. SØREN HOLM til udgivelse af et værk om religionsfilosofien i det 20. århundrede 5.387 kr. 87 øre.
133. Amanuensis ved Københavns Universitets histologisk-embryologiske Institut, dr. phil. PAUL J. HOLST CHRISTENSEN til insektembryologiske studier over embryonaludviklingen *in vivo* hos *Cochlidion limacodes* Hufn. (fam. *Cochlididae*, *Lepidoptera*) 1.200 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.400 kr.
134. Afdelingsleder ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. HEINZ HOLTER til histokemiske og cytokemiske undersøgelser 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
135. Samme til embryologiske og udviklingsfysiologiske undersøgelser ved marinbiologiske stationer 4.000 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 14.000 kr.
136. Lektor, cand. mag. RIKARD HORNBY til udgivelse af »Danmarks gamle Personnavne« 12.948 kr. 11 øre. Tolvte bidrag af samlede bevillinger på 234.950 kr.
137. Viceefor ved Kvinderegensen, cand. mag. ELISABETH HUDE til udarbejdelse af en bog om H. C. Andersen og familien Heiberg 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
138. Professor, dr. phil. & jur. CARSTEN HØEG til studier over byzantinsk kirkedigtning og musik, samt over problemer fra græsk kultur- og litteraturhistorie 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
139. Samme til en samlet udgave af Ciceros filosofiske Skrifter, latinsk tekst og dansk oversættelse, 810 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 37.375 kr.
140. Samme til trykning af *Lectionaria Ecclesiae Graecae*, I, *Prophetologium* 6.604 kr. 18 øre. Tredie bidrag af en bevilling på 16.500 kr.

141. Samme til en rejse til Patmos og Athos 1.500 kr.
142. INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI til historiske undersøgelser 3.750 Kr.
143. Statsgeolog, dr. phil. JOHS. IVERSEN til dækning af udgifter ved pollenanalytisk undersøgelse af den senglaciale vegetations- og klimaudvikling i området omkring Østersøen, 2.850 kr. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
144. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelse af trævækstens naturlige foryngelse i relation til de klimatiske faktorer, til lys- og næringskonkurrencen og til jordbundens fysisk-kemiske faktorer, ved cand. mag. Inger Brandt, 1.865 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
145. Dr. phil. LIS JACOBSEN til sekretærhjælp til studier indenfor det danske sprogs historie 918 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
146. Amanuensis ved Københavns Universitets geografiske Laboratorium, cand. mag. BØRGE JAKOBSEN og assistent sst., cand. mag. NIELS KINGO JACOBSEN til en studierejse til den hollandske marsk 3.000 kr.
147. Professor, dr. med. KAI ADOLF JENSEN til dækning af udgifter ved undersøgelser over penicillinets og andre antibioticas egenskaber 4.600 kr.
148. Professor, dr. phil. KAI ARNE JENSEN til assistance ved organisk-kemisk arbejde 4.800 kr.
149. Professor, dr. phil. POVL JOHS. JENSEN til udgivelse af et supplement til Vilh. Grønbech: »Hellas« III 800 kr. Første bidrag af en bevilling på 8.728 kr.
150. Professor, dr. phil. KNUD JEPPESEN til studier over italiensk musik, særlig i begyndelsen af det 16. århundrede, 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
151. Professor, dr. phil. BØRGE JESSEN og professor, dr. phil. ERLING FØLNER til udgivelse af professor Harald Bohrs samlede matematiske afhandlinger 47.500 kr.
152. Professor, dr. phil. KNUD JESSEN til dækning af udgifter i forbindelse med botaniske undersøgelser 1.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
153. Samme og direktør, dr. phil. H. ØDUM til en botanisk undersøgelse af søjleprofiler fra bunden af danske indhave 4.041 kr. 25 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 8.800 kr.

154. Videnskabelig assistent ved Københavns Universitets zoologiske Museum, dr. phil. HANS CHRISTIAN JOHANSEN til bearbejdelse af hans sibiriske fuglesamling 3.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 6.000 kr.
155. Professor, dr. phil. C. A. JØRGENSEN til dækning af udgifter ved undersøgelser over forskellige kemiske stoffers mutationsudløsende evne hos tomatplanter 350 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
156. Samme til dækning af udgifter ved eksperimentelle og cytologiske undersøgelser over arktiske papaver-arter 3.900 kr. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 14.400 kr.
157. Samme til medhjælp ved undersøgelse over podningskimærer og »burdoner« 1.800 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
158. Dr. phil. HANS JØRGENSEN til studier over Newāri-sproget og andre Himālayasprog 800 Kr. Første bidrag af en bevilling på 3.200 kr.
159. Professor PETER JØRGENSEN til medhjælp ved afslutning af en undersøgelse vedrørende det plattyske sprog i Slesvig 200 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 1.200 kr.
160. Direktør, dr. med. HERMAN M. KALCKAR til gennemførelse af et forskningsprogram i enzymologi 15.536 kr. 39 øre.
161. SØREN KIERKEGAARD-SELKABET til forberedelse af en udgave af hans korrespondance 6.288 kr. Andet bidrag af en bevilling på 13.000 kr.
162. Samme til udarbejdelse af et register til »Søren Kierkegaards Papirer« 10.270 kr. Første bidrag af en bevilling på 21.500 kr.
163. Amanuensis ved Københavns Universitets kemiske Laboratorium, civilingeniør ANDERS KJÆR til medhjælp til en undersøgelse af forekomst, udbredelse og kemisk natur af isothiocyانات (sennepsolier) i planter 1.300 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
164. Museumsinspektør, dr. phil. OLE KLINDT-JENSEN til analyse ved konservator H. Helbæk af brændt korn og ukrudt fra to bornholmske jernalderhustomter 500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
165. Samme til en studierejse til skandinaviske museer 1.480 kr.
166. Fhv. postmester C. KLITGAARD til arkivundersøgelser ved-

- rørende Nordjyllands indre historie 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
167. Dr. phil. LAUGE KOCH til studier over Grønlands geologi og geografi 2.000 Kr.
168. DET KGL. BIBLIOTEK til fotografering af litterære kilder til dansk historie, litteratur- og sproghistorie i udenlandske samlinger samt i danske samlinger udenfor København 900 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 4.500 kr.
169. Kgl. ordenshistoriograf, overarkivar, dr. theol. BJØRN KORNERUP til studier over Danmarks kirke- og skolehistorie, især i 16. og 17. århundrede, 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
170. Samme til afslutning af »Ribe Katedralskoles Historie« II 3.000 kr.
171. Overlæge, dr. med. KNUD H. KRABBE til trykning af et arbejde om hjerneudviklingen i fosterlivet hos fuglene (bd. 5 af »Morphogenesis of the Vertebrate Brain«) 15.129 kr. 84 øre.
172. Samme til teknisk assistance ved arbejde om hjerneudviklingen hos padderne 1.503 kr. 12 øre. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
173. Museumsbestyrer, dr. phil. P. L. KRAMP til zoologiske undersøgelser, særlig morfologiske og systematiske undersøgelser af meduser, 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
174. Professor, dr. phil. TORBEN KROGH til færdiggørelse af hans værk om dansk teater før Holberg 2.400 kr.
175. Lærer J. P. KRYGER (†) til trykning af bidrag til belysning af de biologiske forhold hos danske biller 1.200 kr.
176. Professor, dr. phil. PAUL KRÜGER til assistance ved kommentaren til Georg Brandes' breve 2.000 Kr.
177. KØBENHAVNS UNIVERSITET til en meridiankreds til det nye observatorium, i anledning af 300 års dagen for Ole Rømers fødsel, 35.469 kr. 78 øre. Ottende bidrag af samlede bevillinger på 340.000 kr.
178. Amanuensis ved Københavns Universitets botaniske Laboratorium, dr. phil. MOGENS KØIE til bygning af en transportabel jævnstrømsforstærker 700 kr.
179. Samme til bygning af et integrerende og selvregistrerende fotometer 4.000 kr.

180. Dr. phil. VILH. LA COUR til studier over dansk borgbygning i oldtid og middelalder 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
181. Samme til studierejser til nordiske museer 2.400 kr.
182. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelse af voldsteder i Tisted amt 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
183. Professor, dr. phil. ALEX LANGSETH til molekylspektroskopiske undersøgelser 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
184. Samme til videnskabelig medhjælp 3.600 kr.
185. Museumsinspektør, dr. phil. HELGE LARSEN til bearbejdelse af etnografisk og arkæologisk materiale indsamlet i Alaska 1949—50 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
186. Museumsinspektør, dr. phil. HENNING LEMCHE til histologiske undersøgelser over baggællesneglenes kønsorganer 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
187. Amanuensis ved Københavns Universitets zoofysiologiske Laboratorium, dr. phil. HILDE LEVI og overinspektør, dr. phil. THERKEL MATHIASSEN til apparatur til det nyopbyggede anlæg til Carbon-14 dateringsmetoden 3.824 kr. 72 øre. Tredie bidrag af samlede bevillinger på 30.000 kr.
188. Adjunkt, dr. phil. TH. LIND til dækning af udgifter ved udarbejdelsen af et æstetisk arbejde 190 kr. 50 øre. Andet bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
189. Fhv. lektor, dr. phil. VILH. LORENZEN til studier over dansk bykulturs og bybygnings historie 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
190. Samme til dækning af udgifter til rejser og udarbejdelse af kort og tegninger 1.213 kr. 28 øre.
191. Videnskabelig medarbejder ved Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, mag. scient. SØREN LUND til bearbejdelse af det på dr. Lauge Koch's ekspedition til Østgrønland i 1933 indsamlede materiale af havalger 900 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
192. Professor, dr. med. EINAR LUNDGAARD til specielt glasapparatur til syntese og degradation af organiske stoffer 324 kr. 70 øre. Fjerde bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
193. Forfatteren HANS LYNGE til en overvintringsrejse til Upernaviks norddistrikt 1.000 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 11.400 kr.

194. Fhv. museumsdirektør, dr. phil. M. MACKEPBRANG til arkæologiske og historiske studier 1.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
195. Inspektør ved Danmarks Akvarium, dr. phil. GEORG MANDAHL-BARTH til anatomisk-systematisk undersøgelse af de ferskvandssnegle (*Planorbidae*), der er eller formodes at være mellemværter for de ikter (*Schistosoma*), som fremkalder tropesygdommen *bilharziasis*, 1.500 kr.
196. MARINBIOLOGISK LABORATORIUM til behandling, herunder sortering, af det af Carlsbergfondets Dana-Ekspedition 1928—30 hjembragte materiale, samt offentliggørelse af resultaterne, 97.093 kr. 48 øre.
197. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. THERKEL MATHIASSEN til bearbejdelse af materiale fra Danmarks stenalderes kulturer 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
198. Samme til udgivelse af »Danske Oldsager«, bd. 3—4, 25.000 kr.
199. Fhv. inspektør ved Nationalmuseet, mag. art. HUGO MATTHIESSEN til udarbejdelse af et skrift om grev Jørgen Scheel til grevskabet Scheel, Ulstrup og stamhuset Gammel Estrup (1768—1825), 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
200. Amanuensis ved Københavns Universitets Institut for sammenlignende Anatomi og zoologisk Teknik, dr. phil. N. THYDSEN MEINERTZ til undersøgelser over ansigtsmuskulaturen og dens innervation hos pattedyrene 1.200 Kr.
201. Samme til medhjælp ved fremstilling af mitosepræparater af foreliggende materiale 1.295 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 3.600 kr.
202. Lektor, dr. phil. VALDEMAR M. MIKKELSEN til dækning af udgifter ved undersøgelser over saltholdigheden i littorina-aflejringer ved Præstø fjord 800 kr.
203. Professor, dr. phil. CHRISTIAN MØLLER til teoretiske undersøgelser indenfor atomkernefysiken 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
204. Fhv. redaktør, cand. mag. ERIK MØLLER til udarbejdelse af forskellige specialafhandlinger 2.500 kr.
205. Kommunalærer F. H. MØLLER til trykning af 4-farvetryk af nye arter champignons 342 kr. 30 øre. Fjerde bidrag af en bevilling på 4.000 kr.

206. Samme til fremstilling af sorte plancher, illustrerende et mykologisk arbejde over danske champignon-arter 2.480 kr. 70 øre.
207. NATIONALMUSEET til udgivelse af »Danmarks Kirker« 21.375 kr. Del af en større bevilling.
208. Forfatter, leder af Teatermuseet ROBERT NEHENDAM til teaterhistoriske studier 2.000 kr.
209. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske studiesamling og zoologiske Laboratorium, dr. phil. ANKER NIELSEN til morfologiske og biologiske undersøgelser over udviklingen hos vårfluefamilien *Hydropsychidæ* 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
210. Observator ved Ole Rømer-Observatoriet i Aarhus, cand. mag. AXEL V. NIELSEN til arbejde med foranderlige stjerner 700 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
211. Samme til medhjælp 300 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
212. Museumsinspektør, dr. phil. EIGIL NIELSEN til tegnehjælp ved udarbejdelsen af 3. bd. af en monografi over den grønlandske triassiske fiskefauna 83 kr. 25 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
213. Professor, dr. phil. JAKOB NIELSEN til matematiske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
214. Amanuensis ved Københavns Universitets zoofysiologiske Laboratorium, dr. phil. MARIUS NIELSEN til undersøgelser over respirationens og kredsløbets regulation 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
215. Professor, dr. phil. & litt. NIELS NIELSEN til undersøgelser af marsken og vadehavet 10.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 15.000 kr.
216. Samme til publikation af »Meddelelser fra Skalling-Laboratoriet« 5.000 kr.
217. Professor, dr. phil. ARNE NOE-NYGAARD til bearbejdelse af det på Dansk Pearyland Ekspedition 1949—50 indsamlede materiale 1.800 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
218. DET KONGELIGE NORDISKE OLDSKRIFTSKAB til udgivelse af en publikation om vikingeskibet i Ladby, Fyn, ved cand. mag. Knud Thorvildsen 1.062 kr. 30 øre. Første bidrag af en bevilling på 18.000 kr.

219. Museumsinspektør, mag. art. HANS NORLING-CHRISTENSEN til en studierejse til Trondheim Museum, samt til Bergen, Stavanger og Oslo 1.450 kr.
220. Samme til fotografering og tegning af oldsager 1.368 kr.
221. Lektor, cand. mag. GUNNAR NYGAARD til bearbejdelse af materialet fra undersøgelserne af udvalgte danske søers og dammes evne til at producere plantestof i de frie vandmasser 1.600 kr.
222. Arkivar, dr. phil. EILER NYSTRØM (†) til medhjælp ved udarbejdelse af sted- og personregister til »Frederiksbergs Historie« 400 kr.
223. Professor, dr. phil. & scient. & ing. N. E. NØRLUND til matematiske og geodætiske studier 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
224. Samme til drift af den seismiske station ved København 3.400 kr.
225. Samme til drift af den seismiske station ved Scoresbysund 9.150 kr.
226. Dr. phil. GEORG NØRREGAARD til fuldførelse af et skrift om freden i Kiel 1814 2.000 kr.
227. Ekstraordinær amanuensis ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. CARSTEN OLSEN til undersøgelse over planternes ionoptagelse 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
228. Fhv. afdelingsleder, mag. scient. C. V. OTTERSTRØM til arbejde med de ferske vandes biologi og specielt med ferskvandsfiskenes biologi og faunistik 1.200 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
229. Samme, professor, dr. phil. J. BOYE-PETERSEN og statsgeolog, dr. phil. JOHS. IVERSEN til dækning af udgifter ved en undersøgelse af Lyngby sø med hensyn til de botaniske, zoologiske og geologiske forhold 200 kr. Tredie bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
230. KOMITEEN FOR DANSK PEARYLAND EKSPEDITION til bearbejdelse af ekspeditionens materiale 2.000 kr. Fjerde bidrag af en bevilling på 28.800 kr.
231. Professor emer., dr. phil. HOLGER PEDERSEN (†) til sprogvidenskabelige studier 4.800 kr.
232. Lektor, dr. phil. K. F. PLESNER til udarbejdelse af et større

- værk om Jens Baggesens personlighed og forfatterskab 1.800 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
233. Lektor ved Københavns Universitet, dr. phil. G. RASCH til afrunding af visse biometriske studier med henblik på umiddelbar publikation 1.600 kr.
234. Samme til assistance under udarbejdelsen af teorien for reduktion af visse flerdimensionale fordelinger til produkter af endimensionale fordelinger 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
235. Professor, dr. phil. EBBE RASMUSSEN til undersøgelser over spektralliniernes finstruktur 1.200 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.800 kr.
236. Samme til assistance ved disse undersøgelser 1.000 kr.
237. Videnskabelig assistent ved Landbohøjskolen, mag. scient. ERIK RASMUSSEN til dækning af udgifter ved en undersøgelse over børsteormen *Pygaspio elegans*' forplantningsbiologi 222 kr. 70 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
238. Professor, dr. phil. & med. P. BRANDT REHBERG til dækning af udgifter ved biologiske isotopundersøgelser 7.367 kr. 86 øre. Andet bidrag af en bevilling på 20.000 kr.
239. RHODOSEKSPEDITIONEN til bearbejdelse af dens materiale 468 kr. 78 øre.
240. Professor emer., dr. phil. CARL ROOS til udgivelse af et skrift om »Prisonen«, de dansk-norske krigsfanger i England 1807—14, 6.000 kr.
241. Professor ALFRED ROSENKRANTZ til videnskabelig medhjælp 800 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
242. Museumsinspektør, dr. phil. HAAVARD ROSTRUP til kunst historiske studier, særlig over dansk og fransk kunst fra det 19. århundrede, 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
243. Professor, dr. phil. PAUL V. RUBOW til litteraturhistoriske forskninger 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
244. Samme til en studierejse til England 2.000 kr.
245. Amanuensis ved Københavns Universitets astronomiske Observatorium, dr. phil. MØGENS RUDKJØBING til en fotoelektrisk spektralklassificering af A-stjerner med henblik på de såkaldte metallinie-A-stjerner problem 250 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.

246. Fhv. bibliotekar, dr. phil. HANS RÆDER til filologiske studier 3.600 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
247. Professor, dr. phil. C. E. SANDER-HANSEN til dækning af udgifter ved ægyptologiske studier 2.950 kr.
248. Fhv. skoleinspektør, dr. phil. VILH. SCHEPELERN til udgivelse af: »Edmund Burke — Friedrich Gentz — Adam Müller. Et Bidrag til Revolutions- og Napoleonstidens politiske Idéhistorie« 4.704 kr. 61 øre.
249. Præst, skoleleder GUSTAV SCHERZ til trykning og udgivelse af Nicolai Stenonis Epistolae I-II 3.338 kr. 82 øre. Andet bidrag af samlede bevillinger på 29.346 kr. 82 øre.
250. Forfatter AUGUST F. SCHMIDT til studium af den danske almues kulturhistorie, samt til egnhistoriske undersøgelser 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
251. Samme til trykning af »Hegn og Markfred« 6.000 kr.
252. Amanuensis ved Københavns Universitets matematiske Institut, cand. mag. OLAF SCHMIDT, Ph. D., til fuldførelse af et arbejde om Menelaos' sphærik 2.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
253. Professor, dr. phil. BENT SCHULTZER til dækning af udgifter ved en erkendelsesteoretisk undersøgelse 419 kr. 15 øre. Første bidrag af en bevilling på 1.000 kr.
254. Professor, dr. med. FRITZ SCHØNHEYDER til medhjælp ved studier over hydrolytiske enzymreaktioners mekanisme 1.200 kr.
255. Samme til accessorisk apparatur i forbindelse med massepektrometriske undersøgelser 167 kr. 20 ørc. Andet bidrag af en bevilling på 2.500 kr.
256. Samme til accessorisk apparatur til massespektrometret på Aarhus Universitet 830 kr. Første bidrag af en bevilling på 1.500 kr.
257. SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE til udgivelse af »Confessio ecclesiarum Danicarum« samt »Ordinatio ministerii ecclesiastici in inelyto regno Daniæ« 9.397 kr. 25 øre. Andet bidrag af samlede bevillinger på 10.397 kr. 25 øre.
258. SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL DANSK HISTORIE til udgivelse af »Danske middelalderlige Regnskaber« 1. række. Regnskaber vedr. konge og centraladministration, 2. halvbind, 2.000 kr.

259. Samme til trykning af en udgave af prins Christian (V)s åbne og lukkede breve ca. 1631—47, bd. 1, 17.249 kr. 11 øre.
260. Museumsinspektør, cand. theol. & mag. art. HALFDAN SIIGER til bearbejdelse af etnografisk materiale indsamlet blandt den primitive Lepchabefolkning i Sikkim, Himalaya, 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
261. Professor, dr. phil. PETER SKAUTRUP til indsamling, udskrivning og systematisering af dialektmateriale fra Jylland 1.000 kr.
262. Ordinær assistent ved Carlsberg Laboratoriet, dr. phil. A. SKOVSTED til undersøgelser over lavere svampe 2.000 kr. Andet bidrag af en toårig bevilling.
263. Samme til dækning af udgifter ved tegnearbejde 885 kr. Andet bidrag af en bevilling på 1.200 kr.
264. Fhv. museumsdirektør, cand. mag. VILH. SLOMANN til studier over orientalsk indflydelse på europæisk kunst 3.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
265. Samme til medhjælp ved udgivelsen af »Bizarre Designs in Silk« 417 kr. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
266. Professor, dr. phil. E. STEEMANN NIELSEN til dækning af udgifter ved en undersøgelse af stofproduktionen i de danske farvande ved hjælp af C¹⁴ 950 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
267. Samme til udstyr til måling af radioaktivitet (derunder en Geiger-tæller) 2.500 kr.
268. Samme til undersøgelse af planktonets stofproduktion i nogle oligotrofe alpesøer 1.900 kr.
269. Overinspektør ved Nationalmuseet, dr. phil. AXEL STEENBERG til bearbejdelse af materiale vedrørende primitivt agerbrug 1.500 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
270. Samme til forberedelse af en publikation af Store Valby undersøgelsen 248 kr. 05 øre. Første bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
271. Samme til undersøgelse og opmåling af middelalderlige agre og afsamlingsdynger i Borupris ved Tystrup sø 5.000 kr. Første bidrag af en bevilling på 8.000 kr.
272. Samme som tilskud til publicering af arkæologiske landsbyundersøgelser i Bolle, Asaa, Nødskov hede og Pebringe

- 2.510 kr. 48 øre. Andet bidrag af samlede bevillinger på 15.500 kr.
273. Samme, afdelingsgeolog, mag. scient. J. TRØELS-SMITH og statsgeolog, dr. phil. JOHS. IVERSEN til svedjerydning i Draved skov med påfølgende korndyrkning, græsning og undersøgelse af afbrændingens indvirkning på jordbundens og skovens regeneration 5.000 kr. Første bidrag af en treårig bevilling.
274. Professor, dr. phil. AD. STENDER-PETERSEN til studier til en bog om det varægiske problem og til en kildeedition »Acta Varangica« 3.000 kr.
275. STRØDAM-KOMITÉEN til en biologisk undersøgelse af fuglelivet på »Strødam« ved videnskabelig assistent ved Københavns Universitets Zoologiske Museum, dr. phil. Hans Christian Johansen 1.000 kr. Andet bidrag af en bevilling på 4.000 kr.
276. Professor, dr. phil. BENGT STRÖMGREN til regnemedhjælp til astrofysiske undersøgelser 132 kr. 48 øre. Tiende bidrag af samlede bevillinger på 12.000 kr.
277. Samme til undersøgelser over asteroiden 51 Nemausas bevægelse 3.000 kr.
278. Arboretforstander, dr. agro. C. SYRACH LARSEN til forsøg over skovtræernes evne til vegetativ formering ved stiklinger 2.400 kr.
279. Universitetsadjunkt, dr. phil. HANS CHR. SØRENSEN til fuldførelse af det forberedende arbejde ved udgivelsen af et håndskrift indeholdende en af den russiske forfatter Simeon Polockij (1629—80) udarbejdet polsk-russisk ordbog 1.800 kr.
280. Professor, dr. phil. THORVALD SØRENSEN til medhjælp til laboratoriarbejde i tilknytning til dyrkningsforsøg til belysning af udviklingsmorfologi og fænologi hos etårige planter 232 kr. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
281. Samme og professor, dr. phil. MOGENS WESTERGAARD til assistance ved studier over relationer imellem kromosomvariation og polymorfi hos nogle systematisk-kritiske planteslægter 750 kr. Første bidrag af en bevilling på 9.000 kr.
282. Direktør for Dansk biologisk Station, dr. phil. Å. VEDEL TÅNING til undersøgelser over stofskiftets indflydelse under fiskeæggets udvikling på de såkaldte racekarakterer 1.055 kr. Første bidrag af en bevilling på 2.500 kr.

283. Professor emer., dr. phil. WILLIAM THALBITZER til studier vedrørende eskimoerne, særlig østgrønlanderne, 4.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
284. Samme til honorering af grønlandskyndig og litterær medhjælp ved offentliggørelsen af et uddrag af kolonibestyrer Johan Petersens officielle dagbøger fra Østgrønland 1.800 kr. Andet bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
285. Museumsdirektør, dr. phil. HARALD M. THAMDRUP til undersøgelser over jyske landskabstypers økologi 4.500 kr.
286. Professor, dr. phil. MATHIAS THOMSEN til dækning af udgifter og til assistance ved zoologiske undersøgelser 3.000 kr.
287. Museumsinspektør, dr. phil. RUDI THOMSEN til udarbejdelse af et værk om det ældste romerske møntvæsen 1.500 kr. Første bidrag af en bevilling på 3.000 kr.
288. Lektor og amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Museum, dr. phil. GUNNAR THORSON til tegnearbejde ved studier over forgællesneglenes æg og udvikling 1.905 kr. Femte bidrag af samlede bevillinger på 6.000 kr.
289. Samme til undersøgelser over de marine bunddyrs økologi og biologi 2.000 kr.
290. Samme til dækning af udgifter ved undersøgelser over bunddyrlarvernes økologi i de danske have 2.000 kr.
291. Universitetsadjunkt, dr. phil. HELGE TOLDBERG til studierejse til Nederlandene og England 2.000 kr.
292. Professor E. TRANEKJÆR RASMUSSEN til dækning af udgifter ved undersøgelser vedrørende akustisk-psykologiske fænomener af betydning for toners musikalske kvalitet 101 kr. 86 øre. Andet bidrag af en bevilling på 2.000 kr.
293. Afdelingsgeolog, mag. scient. JØRGEN TROELS-SMITH til pollenanalytisk bearbejdelse af materiale fra pælebygningerne Egolzwil 3 og Weiger i Schweiz 3.727 kr. 51 øre. Andet bidrag af en bevilling på 7.500 kr.
294. Professor emer., dr. phil. POUL TUXEN til videnskabelig medhjælp 1.200 kr.
295. UDVALG FOR FOLKEMAAL til videreførelse af arbejdet på Ordbog over danske Ømål og til redaktion af denne 32.736 kr. 74 øre.
296. Samme til fremstilling af Kr. Møller: »Ålegårdsfiskeriet i Danmark« 1.888 kr.

297. Samme til fremstilling af Inger Ejskjær: »Lydværket i Sallingmålene« 2.551 kr.
298. UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND til udgivelse af Danmarks gamle Folkeviser 800 kr. Del af en større bevilling.
299. Samme til udgivelse af det gammeldanske håndskrift Sjælens Trøst ved cand. mag. Niels Nielsen 1.222 kr. 50 øre. Andet bidrag af samlede bevillinger på 3.731 kr.
300. Samme til en udgave af danske metrikere 12.477 kr. 60 øre. Fjerde bidrag af en bevilling på 61.860 kr.
301. Samme til fremstilling af Laurits Bødgers udgave af »De Gamle Vijses Exempler« 3.234 kr. Andet bidrag af samlede bevillinger på 13.284 kr.
302. Amanuensis ved Landbohøjskolen, cand. polyt. AUGUSTA M. UNMACK til medhjælp ved røntgenografisk undersøgelse af danske lærarter 1.820 kr. 82 øre.
303. Professor, dr. phil. HANS H. USSING til undersøgelser over aktiv iontransport gennem levende membraner 1.600 kr.
304. Professor, dr. phil. STIG VEIBEL til videnskabelig uddannet medhjælp 3.600 kr.
305. VIDENSKABERNES SELSKAB som årligt tilskud efter Statutternes § X 20.000 kr. med tillæg 20.000 kr.
306. VIDENSKABERNES SELSKABS DUCANGEKOMMISSION til redaktion af det indsamlede materiale til et glossar over dansk middelalderlatin 9.550 kr. Del af en større bevilling.
307. VIDENSKABERNES SELSKABS UDVALG FOR ET MINDESKRIFT OM J. N. MADVIG til dækning af udgifter ved skriftets forberedelse 1.626 kr. 19 øre. Fjerde bidrag af en større bevilling.
308. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION FOR VARETAGELSE AF FORTSÆTTELSEN AF A CRITICAL PĀLI DICTIONARY til honorering af medhjælp 6.300 kr. Del af en større bevilling.
309. VIDENSKABERNES SELSKABS KOMMISSION TIL UNDERSØGELSE AF DE I DANSK PRIVATEJE BEVAREDE KILDER TIL DANSK HISTORIE til systematisk gennemgang af danske privatarkiver og -biblioteker 2.000 kr.
310. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Studiesamling, dr. phil. HELGE VOLSØE til teknisk assistance ved histologiske undersøgelser af endocrine kirtler og gonader 300 kr.

311. Videnskabelig assistent ved Københavns Universitets ægyptologiske Laboratorium, dr. phil. A. VOLTEN til bearbejdelse af ægyptiske papyri 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 312. Dr. phil. SOPHUS WEBER til fysiske undersøgelser og beregninger over strømning af rene luftarter i snævre kanaler samt andre dermed sammenhængende luftkinetiske diffusionsproblemer 2.400 kr.
 313. KOMITEEN FOR UDGIVELSE AF WEILBACHS KUNSTNERLEKSIKON, 3. UDGAVE, til afsluttende arbejder 1.819 kr. 89 øre.
 314. Professor emer., dr. phil. C. WESENBERG-LUND til medhjælp ved ferskvandsbiologiske undersøgelser 1.000 kr.
 315. Samme til zoologiske arbejder 3.500 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 316. Samme til dækning af udgifter ved zoologiske undersøgelser 1.000 kr.
 317. Samme til udgivelse af et værk om de danske søers og dammes dyriske plankton 14.529 kr. Andet bidrag af en bevilling på 15.279 kr.
 318. Amanuensis ved Københavns Universitets zoologiske Museum, mag. scient. ELISE WESENBERG-LUND til dækning af udgifter ved tegnearbejde 225 kr. Ellefte bidrag af samlede bevillinger på 4.300 kr.
 319. Professor, dr. phil. MOGENS WESTERGÅRD til teknisk assistance ved biokemisk-genetiske undersøgelser over *Neurospora* 5.200 kr.
 320. Fhv. stiftsskriver, dr. juris C. W. WESTRUP til retshistoriske og retssociologiske undersøgelser 2.000 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 321. Amanuensis ved Københavns Universitets zoofysiologiske Laboratorium, dr. phil. ERIK ZEUTHEN til celle- og zoofysiologiske undersøgelser 2.400 kr. Første bidrag af en toårig bevilling.
 322. Samme til assistance ved studier over celledelingens fysiologi 3.211 kr.
 323. Professor, dr. med. SØREN L. ØRSKOV til dækning af udgifter ved undersøgelser over cellers permeabilitet 2.000 kr.
-

324. Carlsbergfondets Universitetslegat af 25. September 1926 (jfr. beretning 1925—26 s. 57 og 1943—44 s. 80).

I 1952—53 er udbetalt ialt 28.000 kr., nemlig 4.000 kr. til cand. mag. NIELS KINGO JACOBSEN, cand. mag. & mag. scient. BENT FUGLEDE, mag. art. MARIE-LOUISE BUHL, mag. art. KRISTOF GLAMANN, mag. art. MARTIN JOHANSEN, dr. phil. KRISTINE NETTEBERG, født HELTBERG, 2.000 kr. til mag. scient. JÓANNES RASMUSSEN og cand. mag. KNUD STORGAARD.

325. Carlsbergfondets Universitetslegat for Aarhus Universitet (se beretning 1943—44 s. 80).

I 1952—53 er udbetalt 2.000 kr. til mag. art. THORKILD BJØRNVIG og 2.000 kr. til mag. art. ANNE RIISING.

326. Carlsbergfondets biologiske Institut.

Til Institutets drift i 1952—53 er udbetalt 152.389 kr. 95 øre af afdeling B, jfr. Institutets regnskab s. 94.

Carlsbergfondets biologiske Institut.

(Leder: Dr. ALBERT FISCHER)

I det forløbne år har dr. ALBERT FISCHER fortsat arbejdet på sammenlignende undersøgelser over normale og maligne vævsceller *in vitro*. Et arbejde herom er under udarbejdelse.

I samarbejde med stud. mag. K. J. PEDERSEN og fru G. FISCHER er gennemarbejdet en teknik til dyrkning af vævsceller *in vitro*, som går ud på at dyrke vævsceller på et monolag af blodplasma, hvilket letter mikroskopi med fase-teknik betydeligt. En meddelelse herom er i trykken.

Endvidere er fortsat med dyrkningsforsøg i helt syntetiske medier på perforeret cellophan.

Endelig er i den seneste tid udarbejdet en helt ny teknik, der går ud på en transplantation *in vitro*, d. v. s. en podning af tumorceller på små stykker muskelvæv fra voksne dyr. Tumørvævet overvokser muskelvævet, hvis malignitet efter en kort tid kan måles ved brintionkoncentrationen. Muskelvæv fra voksne dyr kan i sig selv ikke komme i vækst i medier, idet det er så stærkt differentieret. Denne teknik lover meget, idet man vil kunne nøjes med at bruge muskelfragmenter af kulturer som »forsøgsdyr«, hvorved i længden spares en hel del høns.

Fra National Institutes of Health, Bethesda, Md., U. S. A. har Institutet modtaget støtte til kræftundersøgelser. Af disse midler har civilingeniør fru EBBA LØVTRUP, stud. mag. K. J. PEDERSEN og dr. WILHELM SCHWÖBEL, Frankfurt, været lønnet.

Civilingeniør, fru EBBA LØVTRUP har arbejdet med problemer vedrørende en enzymatisk karakterisering af vævstyper *in vitro*. Hun fortsætter disse arbejder med støtte fra Statens almindelige Videnskabsfond.

Stud. mag. K. J. PEDERSEN har arbejdet med vævsdyrkning, hvor han har interesseret sig for regenerationsprocessen i normale

og maligne væv. I forbindelse med disse forsøg har han endvidere foretaget sammenlignende undersøgelser over muse-, rotte- og hønselevers vækst i heterologe og homologe medier.

Dernæst har han foretaget canceriseringsforsøg på rottelever med »Butter-yellow«, og endelig har han foretaget forsøg med dyrkning af rotteprostata *in vitro*.

Dr. WILHELM SCHWÖBEL, Frankfurt, har i tre måneder arbejdet med fasekontrast-mikroskopi og dyrkning af celler med gennemstrømning af mediet.

Dr. WILTON SAVAN, U.S.A. (p. t. Statens Forsøgsstation, Lindholm) har som gæst arbejdet med virusdyrkning på Institutet i en periode.

Ligeledes har professor ARAKAWA, Tokio, og professor KIMURA, Tokio, besøgt Institutet en tid for dels at arbejde med vævsdyrkning dels at udveksle meninger om fælles arbejdsinteresser.

Dr. BETTY DANES, U.S.A., som arbejder på Carlsberg Laboratoriet, har i årets løb dyrket sit vævsmateriale her på Institutet.

Cand. med. vetr. AAGE TORDAHL CHRISTENSEN har fortsat sine eksperimenter med svinevirus.

Dr. LOUIS REY, Paris, har besøgt Institutet nogle dage for at søge hjælp og vejledning til sin disputats.

Endvidere har Institutet haft besøg af ca. 50 belgiske studenter og ca. 20 svenske studenter til foredrag og omvisning.

Mag. scient. AA. BOHUS JENSEN har fortsat sine undersøgelser over årsagerne til dannelsen af fedtdråber i vævscellernes cytoplasma *in vitro*. Hans gennem flere år udførte undersøgelser over befrugtningens sammenlignende fysiologi fortsattes ved et ophold i juni—august på »The Laboratory of the Marine Biological Association of the United Kingdom« i Plymouth, hvor han særligt beskæftigede sig med befrugtningens specificitet hos ascidier.

Som ekstraordinær assistent ansattes fra 1. december 1952 dr. rer. nat. KURT SCHILLING. Dr. Schilling har i det forløbne tidsrum arbejdet med kinematografiske undersøgelser og electroforeseundersøgelser. Han har bragt forskellige ældre undersøgelser over fraktionering af serumproteiner med anioner og kationer til afslutning.

Læge ERIK HENRICHSEN har fortsat sine undersøgelser over alkalisk fosfatase og forkalkningsprocessen i organismen og i vævskulturer.

Cand. phil. ERIK ENGHUSEN har fortsat sine undersøgelser over kollagene fibriller i væv.

Dr. phil. TAGE ASTRUP og medarbejdere har fortsat forsøgene på at klarlægge de fibrinolytiske processer i organismen, ligesom undersøgelser over blodets koagulation er blevet fortsat. Arbejdet støttedes som før af »Rigsforeningen til Bekæmpelse af de Rheumatiske Sygdomme« og af »Josiah Macy, Jr. Foundation«, New York. Der er fremkommet en række overraskende resultater, som i væsentlig grad har uddybet vort kendskab til fibrinolysens mekanisme og bidraget til forståelsen af dens fysiologiske betydning i organismen.

Nogle af disse resultater forelagdes på den 4. Europæiske Hæmatologkongres i Amsterdam (8.—12. september 1953), hvori dr. ASTRUP, dr. MÜLLERTZ og dr. STORM deltog. Der kan især anføres følgende: Påvisningen af en plasminogen aktivator i bovin og human mælk; påvisningen af et proaktivator-aktivator system i human mælk, der kan aktiveres af streptokinase og som synes analogt eller identisk med det system, som forrige år fandtes i blod. Påvisningen af lignende systemer i tårer og spytt (STORM). Påvisningen af en aktivator inhibitor i blod og sandsynliggørelsen af en fysiologisk kinase i blod, som aktiverer proaktivatoren på lignende måde som streptokinase (MÜLLERTZ). På grundlag af disse resultater kunne en række tidligere uoverensstemmelser mellem forskellige forskeres forsøg forklares, og der kunne opstilles et foreløbigt generelt skema for fibrinolysens aktivering og hemning.

Blodkoagulationsundersøgelserne er fortsat dels teoretisk dels praktisk. Ved anvendelse af en særlig nøjagtig metode til bestemmelse af prothrombin i blod, har det været muligt at gennemføre store operative indgreb på patienter, hvis prothrombinindhold i blodet er nedsat ved indgift af dicumarol. Denne behandlingsmåde kan ventes at yde en væsentlig forøget beskyttelse mod blodpropper ved operative indgreb på thrombosetruede patienter. De foreløbige resultater blev forelagt ved kongressen i Amsterdam af dr. STORM og dr. MÜLLERTZ, og undersøgelsen fortsættes i samarbejde med Øresundshospitalets thorax-kirurgiske klinik.

Iøvrigt har følgende deltaget i samarbejdet med de nævnte hovedopgaver: Læge STEN MÜLLERTZ (aktiveringen af den fibrinolytiske proces i blodet; undersøgelser over prothrombin i blodet),

civilingeniør IDA STERNDOFF (plasminogenaktivator-systemet i human og bovin mælk; trypsinets virkning som plasminogenaktivator); civilingeniør AGNETE STAGE har afsluttet sin deltagelse i arbejdet med den af okselunge isolerede protease inhibitor, og dette er blevet fortsat af civilingeniør KAREN ALKJÆR. Denne inhibitor synes nu at være fremstillet i næsten ren tilstand. Stud. mag. MØGENS LASSEN (fremstilling og rensning af plasminogen og plasmin af bovint blod); læge OLE STORM (undersøgelse af fibrinolytisk aktivitet af urin, tårer, spyt; prothrombin-undersøgelser).

Forskellige andre undersøgelser er videreført. Således undersøgelser over forskellige syntetiske heparinstituter og ligeledes undersøgelser over vasopressin og aminosyrer. Mag. scient. CHR. PEDERSEN har i en kortere periode været beskæftiget med fremstilling af serinfosforsyre dels ad syntetisk vej dels ud fra kasein. Disse undersøgelser føres videre af fru KAREN ALKJÆR. Samarbejdet med Rigshospitalet, Blegdamshospitalet og Øresundshospitalet er ligeledes fortsat, især med henblik på fibrinolysen. Følgende har arbejdet i korte perioder: Læge HOLGER BRODT-HAGEN, stud. polyt. HANS FLYGER og stud. polyt. OLE TOLBOE.

Der er udkommet følgende arbejder:

FISCHER, A., FISCHER, G., LANDSCHÜTZ, CHR., EHRENSVÄRD, G., RAFELSON JR., M. & STJERNHOLM, R.:

Amino Acid Formation from C¹⁴-labelled Glucose in Cultures of Fibroblasts from Embryonic Chicken Heart Tissue.
Acta Physiol. Scand. 1952, **27**, 247.

FISCHER, A.:

Alexis Carrel — As I Knew Him.
Bibliotek for Læger 1953, p. 17.

FISCHER, A.:

On the Protein Metabolism of Tissue Cells *in Vitro*.
Journ. Nat. Cancer Inst. 1953, **13**, 1399.

ASTRUP, TAGE:

Fibrinolysis.
Comptes rendus du troisième Congrès de la Société internationale Européenne d'Hématologie. Roma, 3—6. oct. 1951, p. 747.

ASTRUP, TAGE:

Giftvirkningernes almene biologiske problemer.
(Tage Astrup, Grethe Jensen og Per Søltoft: »Forgiftningsfaren i Industrien«, København 1952).

ASTRUP, TAGE & STAGE, AGNETE:

Isolation of a Soluble Fibrinolytic Activator from Animal Tissue.
Nature 1952, **170**, 929.

- ASTRUP, TAGE & MÜLLERTZ, STEN:
The fibrin plate method for estimating fibrinolytic activity.
Arch. Biochem. Biophys. 1952, **40**, 346.
- ASTRUP, TAGE & STERNENDORFF, IDA:
Fibrinolytic activity of tissue extracts and of trypsin.
Nature 1952, **170**, 981.
- ASTRUP, TAGE & STAGE, AGNETE:
Electrolytic desalting of amino acid solutions with electronegative and electropositive membranes, and the conversion of arginine into ornithine.
Acta Chem. Scand. 1952, **6**, 1302.
- ASTRUP, TAGE & STERNENDORFF, IDA:
An activator of plasminogen in normal urine.
Proc. Soc. Exp. Biol. Med. 1952, **81**, 675.
- ASTRUP, TAGE:
Bogammeldelse af »Blood clotting and allied problems. Transactions of The Fourth Conference«.
Arch. Biochem. Biophys. 1953, **42**, 491.
- ASTRUP, TAGE:
The factors of fibrinolysis.
4th Congress of the European Society of Haematology. Amsterdam, 1953. Abstracts p. 62.
- ASTRUP, TAGE:
The toxicity of synthetic heparin substitutes.
Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1953, **5**, 137.
- BOHUS JENSEN, AA.:
Some observations on the action of trypsin on sea urchin eggs.
Exp. Cell. Research 1953, **4**, 60.
- BOHUS JENSEN, AA.:
The effect of trypsin on the cross fertilizability of sea urchin eggs.
Exp. Cell. Research 1953, **5**, 325.
- SCHILLING, KURT:
Elektroforesen og dens anvendelsesmuligheder.
Ingeniøren 1953, **36**, 642.
- SCHILLING, KURT:
Serum protein fractionation by means of ammonium sulfate in the presence of phenolic compounds.
Acta Chem. Scand. 1953, **7**, 1007.
- BJERREHUUS, I.:
Fibrinolytic activity of urine.
Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1952, **4**, 179.
- MÜLLERTZ, STEN:
The effect of sodium citrate on the fibrinolytic activity of plasmin and trypsin.
Archiv. Biochem. Biophys. 1952, **41**, 235.

MÜLLERTZ, STEN:

Fibrinolytic activity of human blood after death.

Acta Physiol. Scand. 1952, **27**, 265.

LASSEN, MOGENS:

Heat denaturation of plasminogen in the fibrin plate method.

Acta Physiol. Scand. 1952, **27**, 371.

MÜLLERTZ, STEN:

The action of plasmin on fibrin and fibrinogen in blood.

Acta Physiol. Scand. 1953, **28**, 29.

MÜLLERTZ, STEN & LASSEN, MOGENS:

An activator system in blood indispensable for formation of plasmin by streptokinase.

Proc. Soc. Exp. Biol. Med. 1953, **82**, 264.

MÜLLERTZ, STEN:

A plasminogen activator in spontaneously active human blood.

Proc. Soc. Exp. Biol. Med. 1953, **82**, 291.

MÜLLERTZ, STEN:

Kontrol af antikoagulationsbehandling.

Ugeskrift for Læger 1953, **115**, 993.

MÜLLERTZ, STEN:

Activation of the fibrinolytic enzyme system in blood.

Fourth Congress of the European Society of Haematology, Amsterdam, 1953. Abstracts p. 62.

STORM, O. & MÜLLERTZ, STEN:

Anticoagulant therapy maintained during major surgery.

Fourth Congress of the European Society of Haematology, Amsterdam, 1953. Abstracts p. 63.

MÜLLERTZ, STEN:

Dilution curves and accuracy in prothrombin estimations during hepatitis and dicumarol therapy.

Scand. J. Clin. Lab. Invest. 1953, **5**, 179.

Institutets personale består ved udgangen af året 1952—53 af følgende:

Dr. med. ALBERT FISCHER er forstander (ansat i denne stilling fra 1. oktober 1932).

Dr. phil. TAGE ASTRUP er ordinær assistent (ansat 1. oktober 1937, i den nuværende stilling 1. oktober 1939).

Ekstraordinære assistenter er mag. scient. AAGE BOHUS JENSEN (midlertidigt ansat 1. april 1944—31. maj 1949, i nuværende stilling fra 1. oktober 1949) og dr. rer. nat. KURT SCHILLING (ansat 1. december 1952).

Skrifter indsendt til Carlsbergfondet.

I henhold til de vilkår, der gælder for modtagelse af understøttelser af Afdeling B, er der vedrørende tiden 1. oktober 1952—30. september 1953 til fondet indsendt følgende publikationer (ordnede efter modtagernes navne¹):

SVEND AAKJÆR.

1. Stednavne. »Danmark før og nu«. I. 1952.
2. Gejstlig og verdslig inddeling. Smst. I.
3. Stednavne. Smst. II. 1953.
4. Gejstlig og verdslig Inddeling. Smst. II.

THOMAS OTTO ACHELIS.

1. [Anm. af] Frederik Münter: Et Mindeskrift. 1—7. 1925—1949. Ztschr. der Gesellschaft für Schleswig-Holsteinische Geschichte. Bd. 77. Neumünster.

ADELSAARBOGSFORENINGEN.

1. Danmarks Adels Aarbog. Redigeret af Albert Fabritius. 1953. Aarg. 70.

JEAN ANKER.

1. An Early Special Public Library. »Libri«. 1953.

NIELS ARLEY.

1. —, Børge Lunn, Max Nielsen, Carl Nørgaard: Construction of Non-magnetic Containers. Nature. Vol. 171. 1953.
2. —, Povl Andreasen, Jørgen Espersen, Johannes Olsen: Magnetic Investigations on the Galathea Expedition. Smst. Vol. 171.
3. Nogle bemærkninger om Københavns Universitets undervisning og forskning i fysik. Fysisk Tidsskrift.

POVL BAGGE.

1. Bidrag til den sociale menneskevurderings historie i Danmark under enevælden. Histor. Tidsskrift. 11. række. III. 1953.

¹ Trykkestedet for bøger er København, hvor intet andet er angivet. Ved afhandlinger i tidsskrifter o. l. angives kun årgang eller bind (uden sidetal), derimod ikke, om afhandlingen er indsendt i særtryk.

BØRGE BAK.

1. —, F. Allan Andersen og Anny Hillebert: Laboratory Preparation of the Fluorinating Agents SbF_3 and AgF . *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 7. 1953. Helsinki.
2. —, F. Allan Andersen og John Rastrup-Andersen: Microwave Investigation of Tertiary Butyl Fluoride. *Smst.* Vol. 7.
3. —, Jørgen Bruhn og John Rastrup-Andersen: Microwave Spectrum and Structure of SiD_3Cl . *The Journal of Chemical Physics*. Vol. 21. 1953. Lancaster, PA. — Microwave Spectrum and Structure of SiD_3F . *Smst.* Vol. 21.
4. —, Flemming Andersen, John Rastrup Andersen, Otto Bastiansen, Eilif Risberg og Lise Smedvik: Electron Diffraction and Microwave Investigation of Tertiary Butyl Fluoride. *Smst.* Vol. 21.

C. J. BECKER.

1. Die nordschwedischen Flintdepots. Ein Beitrag zur Geschichte des neolithischen Fernhandels in Skandinavien. *Acta Archaeologica*. Vol. XXIII. 1952.

KAJ BIRKET-SMITH.

1. The Chugach Eskimo. 1953. (Nationalmuseets Skrifter. Etnografisk Række. VI).

JANNIK BJERRUM.

1. — og Knud Georg Poulsen: Reaction Velocities and Activation Energies of some »Instantaneous« Complex Ion Reactions. *Nature*. Vol. 169. 1952.
2. — og Chr. Klixbüll Jørgensen: Consecutive Formation of Aquo Metallic Ions in Alcoholic Solution. *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 7. 1953.
3. — og Chr. Klixbüll Jørgensen: Om dannelsen af aquo-metalioner i alkoholisk opløsning. Det 8. Nordiske Kjemikermøde, Oslo 1953.
4. — og Svend Erik Rasmussen: Formation of μ -hydroxodicobalt in aged solutions of diaquobis (ethylenediamine) cobalt (III) nitrate. XIIIth International Congress of Pure and Applied Chemistry. Abstracts of Papers. Sthlm. 1953.
5. — og Svend Erik Rasmussen: Metal Ammine Formation in Aqueous Solution. VIII. *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 6. 1952.
6. Syre-basebegrebets udviklingshistorie og om det hensigtsmæssige i at indføre et særligt antibasebegreb. [Japanesisk]. *Kagaku-no-Ryōiki*. Vol. 7. 1953.

FRANZ BLATT.

1. *Studia Hibernica. Classica et Mediaevalia*. Vol. XIV. 1953.

ANDREAS BLINKENBERG.

1. — og Poul Høybye: Dansk-fransk Suppleringsordbog. Tillæg til A. Blinkenberg og M. Thiele: Dansk-fransk Ordbog. 1953.

NIELS BOHR.

1. Ved Hendrik Anton Kramers' død. Politikens Kronik ²⁷/₄ 1952.
2. Physical Science and the Study of Religions. *Studia orientalia Ioanni Pedersen septuagenario a. d. VII. id. nov. anno MCMLIII a collegis discipulis amicis dicata*. 1953.
3. K. Alder og A. Winther: The Theory of Coulomb Excitation of Nuclei. *The Physical Review*. Vol. 91. 1953.
4. Niels Arley, Børge Lunn, Max Nielsen og Carl Nørgaard: Magnetic Measurements in Deep-Sea Investigation. *Nature*. Vol. 171. 1953.
5. Niels Arley, Povl Andreasen, Jørgen Espersen og Johannes Olsen: Magnetic Investigations on the Galathea Expedition. *Smst.* Vol. 171.
6. Niels Arley og Simon Iversen: On the Mechanism of experimental Carcinogenesis. IX. Application of the Hit Theory to Tumours Produced by Ultraviolet Radiation. *Acta Pathologica et Microbiologica Scandinavica*. Vol. XXXIII. 1953.
7. Olof Beckman, Torben Huus og Črtomir Zupančič (†): Excitation Curves for α -Particles from B¹¹ Bombarded with Protons. *The Physical Review*. Vol. 91. 1953.
8. Aage Bohr og Ben R. Mottelson: Interpretation of Isomeric Transitions of Electric Quadrupole Type. *Smst.* Vol. 89. 1953.
9. Aage Bohr og Ben R. Mottelson: Beta-decay and the shell model, and the influence of collective motion on nuclear transitions. *Physica*. XVIII. 1952.
10. Aage Bohr og Ben R. Mottelson: Rotational States in Even-Even Nuclei. *The Physical Review*. Vol. 90. 1953.
11. Aage Bohr og Ben R. Mottelson: Collective and individual-particle aspects of nuclear structure. 1953. (*Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd.* XXVII, 16).
12. P. T. Demos, J. D. Fox, I. Halpern og J. Koch: Angular Distribution of fast Photoneutrons. *The Physical Review*. Vol. 86. 1952.
13. Torben Huus og Črtomir Zupančič: Excitation of nuclear rotational states by the electric field of impinging particles. 1953. (*Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd.* XXVIII, 1).
14. Simon Iversen og Niels Arley: Application of the Quantum Hit Theory to Tumours induced by Ultra-violet Radiation. *Nature*. Vol. 171. 1953.
15. Res Jost og Walter Kohn (†): Equivalent Potentials. *The Physical Review*. Vol. 88. 1952.
16. Res Jost og Walter Kohn: Construction of a Potential from a Phase Shift. *Smst.* Vol. 87. 1952.
17. Res Jost og Walter Kohn: On the Relation between Phase Shift Energy Levels and the Potential. 1953. (*Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd.* XXVII, 9).
18. Jørgen Koch: Electromagnetic Separation of Noble Gas Isotopes and their Use in Some Nuclear and Spectroscopic Experiments. *Mass Spectroscopy in Physics Research (Article Nr. 22)*. 1953.

19. O. Kofoed-Hansen: Nuclear recoil and detection of the neutrino. *Physica*. XVIII. 1952.
20. O. Kofoed-Hansen og Aage Winther: Cross Terms in β -Decay. *The Physical Review*. Vol. 89. 1953.
21. N. O. Lassen: Nobelprisen i fysik 1951. *Fysisk Tidsskrift*. 1953.
22. J. Lindhard og M. Scharff: Energi loss in matter by fast particles of low charge. 1953. (*Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd.* XXVII, 15).
23. J. Lindhard: Resistance-Independent Absorption of Light Waves by Metals, and the Properties of Ideal Conductors. *Philosophical Magazine*. Ser. 7, Vol. 44. 1953.
24. C. B. Madsen: Proton stopping power and energy straggling of protons. 1953. (*Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd.* XXVII, 13).
25. Christian Møller: Mésons. État actuel de la Théorie du Méson. *Colloques Internationaux du Centre National de la Recherche Scientifique*. XXXVIII. 1953.
26. Vachaspati: Some Remarks on the Use of β -Formalism of the Meson Field for Nuclear Interactions. *Proc. Phys. Soc., A*, Vol. 63. 1950.
27. Aage Winther: Matrix elements for mirror transitions. *Physica*. XVIII. 1952.
28. Aage Winther og O. Kofoed-Hansen: On the coupling constants in β -decay. Evidence from allowed transitions. 1953. (*Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd.* XXVII, 14).

HANS BRIX.

1. Emil Aarestrup. I—II. 1952.

K. BRUUN ANDERSEN.

1. Søren Kierkegaards store Jordrystelser. 1953.

H. V. Brøndsted.

1. The Ability to Differentiate, and the Size of Regenerated Cells, after repeated Regeneration in *Spongilla lacustris*. *Quarterly Journal of Microscopical Science*. Vol. 94. 1953. Oxford.
2. Rate of Regeneration in Planarians after Starvation. *Journal of Embryology and Experimental Morphology*. Vol. 1. 1953. Oxford.
3. — og Agnes Brøndsted: The time graded regeneration field in *Planaria (Dugesia) lugubris*. *Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren.* Bd. 114. 1952.
4. — og Agnes Brøndsted: The Effect of Symbiotic Zoochlorellae on the Germination Rate of Gemmules of *Spongilla lacustris* (L.). *Smst.* Bd. 115. 1953.

FRITZ BUCHTHAL.

1. Ramon y Cajal. *Medicinsk Forum*. Årg. 6, nr. 4. 1953.
2. August Krogh og Terkel Weis-Fogh: A Roundabout for Studying Sustained Flight of Locusts. *The Journal of Experimental Biology*. Vol. 29. 1952.

3. Lise Engbæk: The Pharmacological Actions of Magnesium Ions with Particular Reference to the Neuromuscular and the Cardiovascular System. *Pharmacological Review*. Vol. 4. 1952.
4. Arne P. Skouby: The Organization and Function of Peripheral Receptors with Special Reference to the Effects of Acetylcholine and Histamine. *Acta Dermato-Venerologica*. Vol. 32. 1952.
5. V. Fuglsang-Frederiksen: Activation of EEG Disturbances with Me-trazol (Pentazol) in Epileptics, Normals and Patients with Syncopal Attacks. *EEG Clin. Neurophysiol.* Vol. 4. 1952.
6. Michaelsen Institute of the University of Copenhagen. *Nature*. Vol. 169. 1952.

TYGE W. BØCHER.

1. —, Kai Larsen og Knud Rahn: Experimental and Cytological Studies of Plant Species. I. *Hereditas*. Vol. XXXIX. 1953. (Festskrift för Arne Müntzing 2. 3. 1953).
2. Kai Larsen: Chromosome Numbers of Some European Flowering Plants. A Preliminary Note. *Botanisk Tidsskrift*. Bd. 50. 1953.

F. BØRGESEN.

1. Some Marine Algae from Mauritius. Additions to the Parts Previously Published, V. 1953. (*Vidensk. Selsk. Biolog. Medd.* XXI, 9).

CARLSBERGFONDETS DANA-EKSPEDITION 1928—30.

1. The Carlsberg Foundation's Oceanographical Expedition Round the World 1928—30 and Previous »Dana«-Expeditions under the Leadership of the late Professor Johannes Schmidt. *Dana-Report* Nr. 37. 1953.
2. Mary Sears: Notes on Siphonophores. 2. A Revision of the *Abylinae*. *Bulletin of the Museum of Comparative Zoology at Harvard College*. Vol. 109, No. 1. Cambridge, Mass. 1953. (Papers from the »Dana« Oceanographical Collections. No. 31).

CHARLES CHRISTENSEN.

1. Dage med Johs. V. Jensen i Ægypten og Palæstina. *Det danske Magasin*. Aarg. 1. 1953.
2. Orientalske motiver i danske dekorationer og bygningskunst for-trinsvis fra den senere middelalder. *Dansk Kunsthåndværk*. Aarg. XXV. 1952.
3. Kunst og Industri. J. F. Classens Frederiksværk. *Smst. Aarg.* XXVI. 1953.

J. A. CHRISTIANSEN.

1. C. E. Jensen: Hyaluronsyre og hyaluronidase. *Kemisk Maanedssblad*. Årg. 34. 1953.
2. — og C. E. Jensen: An Inverted Osmometer and Osmotic Pressure of Some Specimens of Potassium Hyaluronate. *Acta Chemica Scan-dinavica*. Vol. 7. 1953.

3. C. E. Jensen: The Preparation of Hyaluronic Acid and the Determination of the Viscosity and Optical Rotation. Smst. Vol. 7. 1953.

HENRIK DAM.

1. Vitamins and antivitamins in blood coagulation. Consiglio Nazionale delle Ricerche. Convegno sulle Vitamine. Milano, 12–16 aprile 1953. Roma 1953.
2. — og Ebbe Søndergaard: Comparison of the Action of Vitamin K₁, Menadione and Synkavit Administered Intravenously to Vitamin K Deficient Chicks. Acta pharmacologica et toxicologica. Vol. 9. 1953.
3. — og Ebbe Søndergaard: Comparison of the Anticoagulant Action of 3-(α -p-chlorphenyl- β -acetyethyl)-4-hydroxycoumarin (Coumachlor) and Dicoumarol in Chicks and Rats. Smst. Vol. 9. 1953.
4. — og Ebbe Søndergaard: Faster Action of Vitamin K₁ than of Menadione and Synkavit Intravenously Injected into Vitamin K-deficient Chicks. Experientia. Vol. IX. 1953.
5. — og Frede Christensen: A New Symptom of Fat Deficiency in Hamsters: Profuse Secretion of Cerumen. Acta Physiologica Scandinavica. Vol. 27. 1952.
6. — og Frede Christensen: A Sexual Dimorphism of the Harderian Glands in Hamsters. Smst. Vol. 27.
7. —, Frede Christensen og Inge Prange: Alimentary Production of Gallstones in Hamsters II. Smst. Vol. 27.
8. Vitamin E as an *in vivo* Antioxidant. Experientia-Supplementum I: Symposium on Present Problems in Nutrition Research. Basel 1953.
9. Recent Studies on Vitamin K. Proceedings of the Nutrition Society. Vol. 12. 1953.

FORENINGEN »DANMARKS FOLKEMINDER«.

1. Johan Brunsmund: Køge Huskors. Med indledning og noter ved Anders Bæksted. 1953. (Danmarks Folkeminder Nr. 61).

DANMARKS TOPOGRAFISK-BOTANISKE UNDERSØGELSE.

1. Danmarks topografisk-botaniske Undersøgelse iværksat af Dansk Botanisk Forening. Nr. 18. Pteridofyternes Udbredelse i Danmark. Af K. Wiinstedt. Botanisk Tidsskrift. Bd. 49. 1953.

DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURELSKAB.

1. Diplomatarium Danicum. 2. Række, Bd. 8. Udg. af Adam Afzelius, Franz Blatt, C. A. Christensen, Gustav Hermansen, Kåre Olsen. 1953.
2. Danmarks Riges Breve. 2. Række. Bd. 8. Udarbejdet af Adam Afzelius, Gustav Hermansen, Kåre Olsen. 1953.
3. Breve fra og til Adam Oehlenschläger November 1809—Oktober 1829. Udg. af Daniel Preisz under medvirkning af Torben Nielsen I—II. 1953.

EJNAR DYGGVE.

1. Aquileia a la Pasqua. Studi Aquileiesi offerti a Giovanni Brusin.

W. FENCHEL.

1. A Generalization of Spherical Trigonometry. Den 11. skandinaviske matematikerkongress i Trondheim 22.—25. august 1949.
2. On Th. Bang's Solution of the Plank Problem. Matematisk Tidsskrift. B. 1951.
3. A Remark on Convex Sets and Polarity. Communications du séminaire mathématique de l'Université de Lund. Tome supplémentaire (1952), dédié à Marcel Riesz.

ASTRID FRIIS.

1. An Inquiry into the Relations between Economic and Financial Factors in the Sixteenth and Seventeenth Centuries. I. The two Crisis in the Netherlands in 1557. The Scandinavian Economic History Review. Vol. 1. 1952.

P. V. GLOB.

1. Kuml. Årbog for Jysk Arkæologisk Selskab. 1952.

POUL BREDO GRANDJEAN.

1. Slesvigske Købstæders og Herreders Segl indtil 1660, herunder Landskabers Segl. 1953.

CHR. GRÜNWARD (†).

1. Kommentar og Personregister til Knud Lyhne Rahbeks Erindringer. Udg af C. G. Aalborg 1953.

O. HAGERUP.

1. Bud Autogamy in some Northern Orchids. Phytomorphology. Vol. 2.
2. Autogami hos *Chamaeorchis*. Blyttia. Bd. 11. Oslo 1953.
3. — og Else Hagerup: Thrips Pollination of *Erica Tetralix*. The New Phytologist. Vol. 52. 1953.

MARGRETHE HALD.

1. Fra bar Fod til Strømpe. »Om Strømper«. Udg. af A/S Nølby Strømpefabrik ¹⁴/₅ 1953.

MARIE HAMMER.

1. A New Species of Oribateid Mite from Queensland. Australian Journal of Zoology. Vol. 1. 1953.

VALDEMAR HANSEN.

1. Gennembrudsmænd i nyere fransk Filosofi. 1952.

GUDMUND HATT.

1. En Jernalders Brønd i Torrup. Fra Ribe Amt. 1952.

POUL HELMS.

1. Aristoteles' ældre Metafysik. Bøgerne I, III, IV, VI, 1 og XII. Om Gud og Tilværelsens Hovedformer. Oversat med Indledning og Noter af P. H. 1953.

AXEL M. HEMMINGSEN.

1. Ulrik Røen: On some Euphyllopoda from North China. (From Dr. A. M. H.'s journey to East Asia). Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Forening. Bd. 114. 1952.

EJNAR HERTZSPRUNG.

1. N. Wieth-Knudsen: Studies on Orbit Determination of Visual Binary Stars in some Extreme Cases. Lund 1953. (Annals of the Observatory of Lund. No. 12).

HOLGER HJELHOLT.

1. Flensborg under slesvig-holstensk styre i 1848—49. Sønderjydske årbøger.
2. Politimester Krohns beretning om forholdene i Flensborg 1848. Ved H. H. Danske Magazin. 7. række. V.

SØREN HOLM.

1. Religionsfilosofien i det tyvende Aarhundrede. Bd. 1—2. 1952.

PAUL J. HOLST CHRISTENSEN.

1. The Embryonic Development of *Cochlidion limacodes* Hufn. (Fam. *Cochlididae*, Lepidoptera). A Study of Living Dated Eggs. 1953. (Vidensk. Selsk. Biolog. Skrifter. Bd. 6).

RIKARD HORNBY.

1. Danmarks gamle Personnavne. II. Tilnavne. Udg. af Gunnar Knudsen (†), Marius Kristensen (†) og R. H. Hæfte 16. 1953.

POUL HØYBYE.

1. H. C. Andersen og Frankrig. »Anderseniana«. 2. Række. Bd. II, 2. 1953.

INSTITUTET FOR HISTORIE OG SAMFUNDSØKONOMI.

1. Økonomi og Politik. Årg. 26. nr. 3—4; årg. 27, nr. 1. 1952—53.

KAI ADOLF JENSEN.

1. Knud Riewerts Eriksen: On the Validity of the Fluctuation Test in Studies on the Mode of Origin of Penicillin Resistant Staphylococci. Acta Pathologica et Microbiologica Scandinavica. Vol. XXXII. 1953.

BØRGE JESSEN og ERLING FØLNER.

1. Harald Bohr: Collected Mathematical Works in three Volumes. Vol. I—II. 1952.

HERMAN M. KALCKAR.

1. The Role of Phosphoglycosyl Compounds in the Biosynthesis of Nucleosides and Nucleotides. Biochimica et Biophysica Acta. Vol. 12. 1953.

2. — og E. Scarano: Nucleic acid synthesis in developing sea urchin embryos. *Pubbl. Staz. Zool. Napoli*. Vol. XXIV. 1953.
3. Hans Klenow: Some Properties of the Phosphoribomutase Reaction. *Archives of Biochemistry and Biophysics*. Vol. 46. 1953.
4. Eduardo Scarano: Mechanism of the Incorporation of Adenine into Adenosine Monophosphate. *Nature*. Vol. 172. 1953.

C. KLITGAARD.

1. Historiske Tildragelser. »Danmark før og nu.« 1952.
2. Samfundsforholdene. »Vendsysselbogen.« 1953.
3. Den vendsysselske Skudehandel. Smst.
4. Vendsyssels Skove. Smst.
5. Farende Folk. Et fremmed Befolkningselement ved Dronninglund Storskov. Vendsysselske Aarbøger. 1953.
6. Fiskerbyen ved Kjøl Strand. Smst. 1953.
7. Et Par Rettelser til P. Riemann: Børglum Klosters Historie. Smst. 1953.
8. Skoler og Degne i Hvetbo Herred og Læsø Birk. P. M. Rørsig: Skole og Degne i Vendsyssel. II. Hjøring 1953.

BJØRN KORNERUP.

1. Brevveksling mellem Camma Rahbek og E. C. Werlauff 1808–1818. Ved B. K. Frederiksberg gennem Tiderne. IV. 1953.
2. Christian Falster som religionsfilosof. »Ramus virens 1952«. [Festskrift til Aarno Henrik Maliniemi]. Forssa 1952.

KNUD H. KRABBE.

1. Studies on the Morphogenesis of the Brain in Birds. (Morphogenesis of the Vertebrate Brain V). 1952.

P. L. KRAMP.

1. Hydromedusae. British Museum (Natural History). Great Barrier Reef Expedition 1928–29. Scientific Reports. Vol. VI, No. 4. London 1953.

H. K. KRISTENSEN.

1. Breve til den unge Marius Vibæk fra hans Forældre og Søkende i Vestjylland. — Snaphaner i Torstenssonkrigen. — Dømt til at lege. Fra Ribe Amt. Bd. XIII, I. 1952.

DAN LAURSEN.

1. Jordskælvet i Californien 21. juli 1952. *Naturens Verden*. XXXVII. 1953.
2. Niveauforandringer i Grønland siden Istiden. — Klimasvingninger i Grønland efter Istiden.— *Tidsskriftet Grønland* nr. 4 og 7.

HILDE LEVI og THERKEL MATHIASSEN.

1. E. C. Anderson, H. L. og H. Tauber: Copenhagen Natural Radio-carbon Measurements, I. *Science*. Vol. 118. 1953.

AAGE MARCUS.

1. Kristelig Mystik. 1953. (Verdensreligionernes Hovedværker).

THERKEL MATHIASSEN.

1. Danske Oldsager. Udgivet af Nationalmuseets Embedsmænd under Redaktion af T. M. IV. Yngre Bronzealder. Af H. C. Broholm. 1953.

VALFRID PALMGREN MUNCH-PETERSEN.

1. — og Ellen Hartmann: Svensk-dansk Ordbog. Medredaktør Morten Borup. Hæfte 16–17. 1953.

D. MÜLLER.

1. — og Jørgen Nielsen: Vorsø Skov. Botanisk Tidsskrift. Bd. 50. 1953.

F. H. MØLLER.

1. Danish Psalliota Species. Preliminary Studies for a Monograph on the Danish Psalliotae. Part II. Friesia. Bd. IV. 1951.

CRISTIAN MØLLER.

1. — og P. Kristensen: On a Convergent Meson Theory. I. 1952. (Vidensk. Selsk. Mat.-fys. Medd. XXVII, 7).

NATIONALMUSEET.

1. Danmarks Kirker. Københavns Amt. Hefte 22–23; Maribo Amt. Hefte 10. 1953.

ROBERT NEIENDAM.

1. Da H. C. Andersens Navn første Gang blev trykt. »Andersenia« 2. Række. Bd. II, 2. 1953.
2. Rigsdagen og det kongelige Teater. »Den danske Rigsdag 1849–1949«. 1953.
3. Robert Neiendam fortæller. Livserindringer. 1953.

AXEL V. NIELSEN.

1. The Path and Orbit of the Århus Meteorites. Meddelelser fra Ole Rømer-Observatoriet i Århus. Nr. 23. Marts 1953.

JAKOB NIELSEN.

1. Nogle grundlæggende begreber vedrørende diskontinuerte grupper af lineære substitutioner i en kompleks variabel. Den 11. skandinaviske matematikerkongress i Trondheim 22.–25. august 1949.

MARIUS NIELSEN.

1. — og Erling Asmussen: Respiratory System. Annual Review of Physiology. Vol. 15. 1953.
2. — og Erling Asmussen: The Cardiac Output in Rest and Work Determined Simultaneously by the Acetylene and the Dye Injection Methods. Acta Physiologica Scandinavica. Vol. 27. 1952.
3. — og Lorents Pedersen: Studies on the Heat Loss by Radiation and Convections from the Clothed Human Body. Smst. Vol. 27.

4. og Helge Smith: Studies on the Regulation of Respiration in Acute Hypoxia. Preliminary report. Smst. Vol. 22. 1951.
5. — og Helge Smith: Studies on the Regulation of Respiration in Acute Hypoxia. With an Appendix on Respiratory Control During Prolonged Hypoxia. Smst. Vol. 24. 1951.

HANS NORLING-CHRISTENSEN.

1. Jernaldergravpladsen ved Himlingøje. Fra Nationalmuseets Arbejdsmark. 1951.
2. Erik Moltke: Er runeskriften opstået i Danmark? — Hans Norling-Christensen: Arkæologisk Placering af de tre Rosetfibularer med Runeskrift. Smst. 1951.
3. Gravfund fra Borritshoved med romerske Glas og Bronzekar. Kuml. 1952.

EILER NYSTRØM (†).

1. Frederiksbergs Historie. III. 1953.

N. E. NØRLUND.

1. Geodætisk Institut. Bulletin of the seismological station København. No. 58. 1948. — No. 62. 1952.
2. Opmålingen af Danmarks Veje. Geografisk Tidsskrift. Bd. 52. 1952–53.
3. Séries hypergéométriques. Kungl. Fysiografiska Sällskapetets i Lund Förhandlingar. Bd. 21, Nr. 15. 1952.

DANSK PEARYLAND-EKSPEDITION.

1. Palle Johnsen: Birds and Mammals of Peary Land in North Greenland. Including Notes from Northeast Greenland. Dansk Pearyland Ekspedition 1947–50. 1953. (Medd. om Grønland. Bd. 128, Nr. 6).

CLAUS MUNK PLUM.

1. Some Investigations on the Influence of Cystin and Cystein on the Erythropoietic Activity of the Bone Marrow Cells with Special Regard to Leukæmia. Haematologica. Vol. XXXV. Pavia 1951.
2. —, Leonard Goldberg, Greta Hammarsten og Gunnar Lindgren: Effect of Parabiosis on Experimentally Produced Liver Fibrosis. Archives Internationales de Pharmacodynamie et de Thérapie. Vol. XCII. Gand, Bruxelles 1953.
3. Nogle undersøgelser over de hvide blodlegemer gennem dyreriget. Naturens Verden. 1953.
4. Effect of »Crossed Intestine Passage« in Parabioc Rats with Experimentally Produced Liver Fibrosis. Archives Internationales de Pharmacodynamie et de Thérapie. Vol. XCIV. Gand, Bruxelles 1953.

CARL ROOS.

1. Prisonen. Danske og norske krigsfanger i England 1807–14. 1953.

EDGAR RUBIN (†).

1. Franz From: Om oplevelsen af andres adfærd. 1953.

PAUL V. RUBOW.

1. Heiberg og hans Skole i Kritiken. 2. Udg. af »Dansk litterær Kritik i det 19. Aarhundrede«. 1953.
2. Verdenslitteraturen i kort begreb. 1953.

HANS RÆDER.

1. Ein Problem in griechischer Syntax. Die Verbindung der Partikel &v mit Futurum. 1953. (Vidensk. Selsk. Hist.-filol. Medd. XXXIII. 5).

VILHELM SCHEPELERN.

1. Edmund Burke. Friedrich Gentz. Adam Müller. Et bidrag til Revolutions- og Napoleonstidens politiske Idéhistorie. 1953.

AUGUST F. SCHMIDT.

1. Hegn og Markfred. Brabrand 1953.
2. Fra Humlum Sogn. Hardsyssels Aarbog. Bd. 46. 1952.
3. En Heibergianer i Ribe. Nogle Oplysninger om Peter Adler. »Jul i Vestjylland«. Ribe 1951.
4. Joh. Phil. Hage og hans Beskrivelse af Københavns Amt. Fra Københavns Amt. 1952. Roskilde 1953.
5. Gennem hundrede år — et stykke litteraturhistorie. Venstres Månedssblad. Årg. 5. 1953.
6. Danske bondetyper. Smst. Årg. 6. 1953.
7. Politiske minder. Smst. Årg. 6.
8. Endnu nogle politiske minder. Smst. Årg. 6.
9. Trilleplove i Sønderjylland. Sønderjysk Månedsskrift. Årg. 28. 1952.
10. Niels Tøxen og hans Søn. Smst. Årg. 29. 1953.

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE.

1. Confessio et ordinatio ecclesiarum Danicarum anno MDLXI conscriptae. Den danske Kirkes Lærebekendelse og Kirkeordinans af Aar 1561. Udg. af Bjørn Kornerup. 1953.

SELSKABET FOR UDGIVELSE AF KILDER TIL DANSK HISTORIE.

1. Prins Christian (V.)s breve. Udg. ved E. Marquard. Bind I. 1952.
2. Danske middelalderlige Regnskaber. 1. Række. Bind I: Hof og Centralstyre. Udg. ved Georg Galster. 2. Halvbind. 1953.

AXEL STEENSBERG.

1. Bondehuse og vandmøller i Danmark gennem 2000 år. Med et bidrag af Valdemar M. Mikkelsen. 1952.
2. Store Valby. En sjællandsk landsby, der blev genfundet. Fra Nationalmuseets Arbejdsmark. 1953.
3. Fortids ager. Levn af middelalder-agerbrug i nutiden. Vor Viden. 3. Række, Hefte 1.

H. STEN.

1. *L'infinitivo impessoal et l'infinitivo pessoal en portugais moderne.* Boletim de Filologia. Tomo XIII (1952). Lisboa 1953.

C. SYRACH LARSEN.

1. Studies of Diseases in Clones of Forest Trees. *Hereditas* XXXIX. Lund 1953. (Festskrift for Arne Müntzing 2. 3. 1952).
2. E. Tellerup: Individual Differences in the Shape of Wood Rays in *fagus sylvatica* L. Introduction and Conclusion by M. Schaffalitzky de Muckadell. Royal Veterinary and Agricultural College. Yearbook 1953.

Å. VEDEL TÅNING.

1. Poul Jespersen. 18. Marts 1891—20. December 1951. *Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Forening*. Bd. 114. 1952.

KOMITÉEN FOR 5. THULE EKSPEDITION.

1. Report of the Fifth Thule Expedition 1921—24. The Danish Expedition to Arctic North America in Charge of Knud Rasmussen. Vol. X, No. 3. H. Ostermann: the Alaskan Eskimos as Described in the Posthumous Notes of Dr. Knud Rasmussen. 1952.

POUL TUXEN.

1. Dhammapada. Oversat af P. T. 1953. (Verdensreligionernes Hovedværker).

UNIVERSITETS-JUBILÆETS DANSKE SAMFUND.

1. Sjælens Trøst. (»Siæla Trøst«). (Cod. Ups. C. 529 og Cod. Holm. A 109). Udg. ved Niels Nielsen. Hefte 2. 1952.
2. Danske Studier. Udg. af Aage Hansen og Ejnar Thomsen under medvirkning af Erik Dal. 1952. (1953).
3. Danske Metrikere. Udg. af Arthur Arnholtz, Erik Dal, Aage Kabell. I. 1953.

STIG VEIBEL.

1. —, Jørgen Kjær og Else Plejl: Pyrazole Studies. IV. Potentiometrical Titrations of 1-Arylpyrazolones. *Acta Chemica Scandinavica*. Vol. 5. 1951.
2. —, Knud Eggensen og S. C. Linholt: Titration of Pyrazolones with Perchlorid Acid in Glacial Acetic Acid. *Smst.* Vol. 6. 1952.
3. — og Edith Hjorth: Acid and Enzymic Hydrolysis of β -Glucosides II. *Smst.* Vol. 6. 1952.
4. — og Shih-Lin-Yang: Acid and Enzymic Hydrolysis of β -Glucosides. III. *Smst.* Vol. 6. 1952.
5. — og Gunnel Westö: Pyrazole Studies. V. The Oxidation by Air of Some 3,4-Dialkylsubstituted 1-phenylpyrazolones-5. *Smst.* Vol. 7. 1953.
6. — og Thor Bak: The Stoichiometry of the Reaction between Hydrazoic Acid and Phenanthrenequinone. *Smst.* Vol. 7. 1953.

C. WESEBERG-LUND.

1. De danske Søers og Dammes dyriske Plankton. 1952.

ERIK WESTERBY.

1. Mammutjægere i Nordtyskland. Ringkøbing Amts Dagblad ¹⁴/₁ og ¹⁵/₁ 1953.

MOGENS WESTERGÅRD.

1. Über den Mechanismus der Geschlechtsbestimmung bei *Melandrium album*. Die Naturwissenschaften. Jahrg. 40. 1953.
2. — og G. Kølmark: Further Studies on Chemically Induced Reversions at the Adenine Locus of *Neurospora*. Hereditas. XXXIX (Festschrift för Arne Müntzing 2. 3. 1953). 1953.
3. G. Kølmark: Differential Response to Mutagens as Studied by the *Neurospora* Reverse Mutation Test. Smst. XXXIX.

C. W. WESTRUP.

1. A Near-Kin within the Kin. A Comparative Study. 1952. (Vidensk. Selsk. Hist.-filol. Medd. XXXIII, 4).

SØREN L. ØRSKOV.

1. Determination of Potassium and Sodium in Blood and Tissues with Flame Photometer after Electrolysis. Acta Physiologica Scandinavica. Vol. 27. 1952. Sthlm. 1953.
 2. A Liver-Heart-Lung Preparation. Smst. Vol. 27. Sthlm. 1953.
-

Afdeling C

Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg.

Fra Museets bestyrelse er modtaget følgende beretning:¹

I det forløbne år fra 1. oktober 1952 til 30. september 1953 har Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg fejret sit 75-års jubilæum, idet det kongelige reskript om Museets oprettelse blev udstedt den 5. april 1878. På jubilæumsdagen nedlagde bestyrelsen om morgenen krans på brygger J. C. Jacobsens og hans hustru samt på brygger Carl Jacobsens og hans hustru sarkofager i Jesuskirken, hvorpå den begav sig til Frederiksborg, hvor den ved en reception i den nyindrettede Valdemarsal modtog lykønskninger og blomsterhilsener, blandt andet fra Indenrigs- og Boligministeriet, Carlsbergfondet, Frederiksborg slotsforvaltning, Frederiksborg amt, Frederiksborg slotssogn, Hillerød by, en lang række museer m. fl.

Forud for receptionen havde bestyrelsens formand overfor repræsentanter for Museets samlede personale givet meddelelse om, at man i dagens anledning havde oprettet »Det nationalhistoriske Museums Understøttelsesfond« med en kapital på 50.000 kr. Fondets indtægter skal anvendes til understøttelse for sådanne personer, som virker eller har virket i Museets tjeneste, dog undtaget direktør, inspektører og ligestillede.

Med anledning af jubilæet havde Hans Majestæt Kongen be nådet museumsinspektør Jørgen Paulsen med Dannebrogordenens ridderkors og kustode Erik Schmith med Fortjenstmedaillen i sølv.

I løbet af året har Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg forøget sine samlinger på følgende måde:

¹ Genpart af den Allerunderdanigste Beretning, som det påhviler bestyrelsen årlig at afgive til Hs. Maj. Kongen om Museets virksomhed.

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 95.

A. Ved køb:

1. Kong Christiern II. Kopi af Kr. Zahrtmann 1872 efter Michel Sittows med årstallet 1515 betegnede maleri i Statens Museum for Kunst.
2. Formentlig hertug Ulrik, biskop af Schwerin, kong Frederik II's søn. Med hosebåndsortenen. Hel figur. Betegnet 1611. Malet i England, formentlig af Marcus Geeraerts d. y. Erhvervet i England.
3. Kong Frederik V. Rektangulær miniature på indersiden af et tabatière-låg af Fourniers bløde porcelæn. Signeret: Copenhagen 1760. I Brecheisen. På lågets yderside en allegorisk scene. Indsat i en sølvdåse fra ca. 1900.
4. Kong Frederik VII. I søofficersuniform med kappe og kasket. Halv figur. På lærredets bagside påmalet signatur: Ed. Young pinxit 1855. I samtidig, forgyldt ramme med krone.
5. Ubekendt adelsmand fra ca. 1615, muligvis et medlem af slægten Skeel. Olieminiature på metal. I gammel, profileret elfenbensramme.
6. Foregåendes hustru. Pendant til foregående. I ramme som foregående.
7. Ulrik Frederik Gyldenløve, generalfeltmarskal, statholder i Norge, kong Frederik III's søn. Maleri fra 1650'erne. Erhvervet i Tyskland.
8. Jacques Salomon Courtonne, storkøbmand, billedhugger C. F. Stanleys svigerfader. Knæstykke. Malet i Holland af Gerard Sanders ca. 1740.
9. Foregåendes hustru Adrienne van Sommerzee. Knæstykke, siddende. Pendant til foregående. Signeret: G. Sanders.
10. Greve Adam Gottlob Moltke til Bregentved, overhofmarskal hos kong Frederik V, statsminister. Hvidglaseret fajancebuste. Udført i 1750'erne, sandsynligvis på fabrikken i Kastrup, måske efter en model af J. F. Hänel.
11. Ludvig Harboe, biskop over Sjællands stift, kirkehistoriker. Malet af Andreas Bränniche i 1750'erne; signeret.
12. Johan Gunder Adler, kabinetssekretær og kasserer hos prins Christian Frederik, den senere kong Christian VIII. Halv figur. Malet af C. W. Eckersberg 1832; signeret.
13. Cai Ditlev Hegermann-Lindenchrone, generaladjutant hos

- kongerne Frederik VII og Christian IX, kommanderende general på Sjælland. Som ritmester i gardehusarerne. Hoftestykke. Malet af Just Holm 1844; signeret.
14. Foregåendes hustru, Elise Andrea Frederikke Caroline, født Du Puy. Hoftestykke, siddende. Pendant til foregående.
 15. Julie Constance Lütthans, digteren Christian Winthers hustru. Malet af Constantin Hansen ca. 1850.
 16. Christen Niemann Rosenkilde, kgl. skuespiller. Siddende i interiør. Malet af Carl Bloch som gentagelse af hans maleri fra 1854.
 17. Adolph Moritz Jahn, billedhugger; udførte bl. a. stuklofterne i Badstuen ved Frederiksborg i 1850'erne og deltog efter slotets brand i den ornamentale udsmykning af lofter m. v. i hovedslottet. Gruppebillede med hustru og børn. Laveret blyantstegning. Udført af F. C. Lund 1854; signeret.
 18. Greve Adam Wilhelm Moltke til Bregentved, premierminister. Marmorbuste. Udført af H. W. Bissen efter en originalmodel i gips fra 1855.
 19. Anton Sophus Rosen, arkitekt, dekorationskunstner. Hoftestykke. Malet af Niels Hansen 1910; signeret.
 20. Carl Hammerich, kontreadmiral, leder af det danske hjælpearbejde for Norge under den sidste krig, omkom ved bombardementet på Shellhuset 1945. Posthumt relief i kunststen. Udført af H. Quistgaard 1952.
 21. Arnold Peter Møller, skibsreder. Halv figur. Malet på Museets foranledning af August Tørsleff 1952.
 22. Henrik Otto Ludvig Lauritz Andrup, museumsmand, direktør for Frederiksborg Museet. Malet af Andreas Friis 1952.
 23. »Censurens Triumftog«. Satirisk allegori over retssagerne mod den liberale presses ledere i begyndelsen af 1840'erne. Pennetegning af Wilh. Marstrand ca. 1843.
 24. De fangne danske matroser Jensen og Schrøder fra korvetten »Najaden« under bevogtning af tre slesvigholstenske insurgen-ter med pikkelhuer. Pennetegning. Udført af Wilh. Marstrand ca. 1848 som forarbejde til et maleri.
 25. Et Præstekonvent. Satirisk pennetegning af Wilh. Marstrand fra ca. 1860.
 26. »Kongens Geboorsdag 1862«. Satirisk blyantstegning af Wilh. Marstrand.

27. Frederiksborg slot før branden i 1859. Set fra bakkepartiet øst for slottet. Malet af Carsten Henrichsen 1856; signeret.

Foruden de ovennævnte billeder er erhvervet en del tegninger og grafiske fremstillinger, hvoriblandt seks af kunstneren Johan Rohde udførte portrætlitografier, et eksemplar af Edvard Munchs litografi af digteren Helge Rode samt et sjældent forekommende træsnit med J. F. Willumsens selvportræt fra 1932.

B. Som gave:

Fra kammerherre, fhv. kabinetssekretær C. P. M. Hansen:

28. Dronning Alexandrine, kong Christian X's gemalinde, født prinsesse af Mecklenburg-Schwerin. Gipsbuste. Udført af Carl Martin-Hansen 1913; signeret.

Fra fhv. stadsarkivar S. H. Finne-Grøn, Oslo:

29. Christian Frederik Abercron, oberst, chef for Oldenborgske Infanteriregiment. Miniature. Udført af H. J. Aldenrath ca. 1812.

Fra direktør Hans Tobiesen ifølge testamentarisk bestemmelse:

30. Adam Gottlob Oehlenschläger, digter, professor. Malet af C. A. Jensen 1834.
31. Wilhelm Nicolai Marstrand, maler, professor. Selvportræt fra 1835.
32. Ottekantet sølv-vinflaske med skruelåg. På corpus indgraveret våbner for slægterne Brahe og Gyldenstjerne, årstallet 1639 samt bogstaverne IBBF · IBBM, betegnende *Jomfru Birgitte Brahes fædrene* og *mødrene* våbner. Udført på bestilling af rigsråd Jørgen Brahe til Hvedholm og hans hustru Anne Gyldenstjerne ved deres datters død 1639. Under bunden mestermærket K for sølvsmeden Hans Krey i Odense.
33. Smykkeskrin af københavnsk porcelæn med polykrom blomster-dekoration og forgyldt ornamenteret broncemontering. Udført på den kongelige Porcelænsfabrik ca. 1785.

Fra frøken Karen Marie Thomasen ifølge testamentarisk bestemmelse:

34. Fritz Ferdinand Petersen, maler, konservator ved den kgl. Malerisamling. Selvportræt fra 1851; signeret.

Fra den afbildedes døtre, frøknerne Ingeborg og Margrethe Storck, ifølge testamentarisk bestemmelse:

35. Herman Baagøe Storck, arkitekt, kirkerestaurator, seglsamler. Knæstykke, siddende. Malet af Otto Bache 1909 på foranledning af en kreds af håndværksmestre og firmaer, der havde bistået arkitekten i hans arbejder. — Medfølgende adresse, indbundet i brunt svineskind med guldtryk, overrakt arkitekt H. B. Storck på hans 70 års fødselsdag den 18. februar 1909, med navnene på maleriets givere.

Fra den afbildedes svigerdatter, malerinden fru Rigmor Storck, født Christensen:

36. Samme. Blyantstegning af Otto Bache; signeret. Forarbejde til det under foregående nr. anførte maleri.

Fra hr. Julius Poulsen, Hillerød, ifølge testamentarisk bestemmelse:

37. Et par malmstager fra 17. århundredes første halvdel.

Fra det kgl. Bibliotek:

38. Flakon af mat grønligt glas med gulddekoration og slebne røde stene. Angives at være foræret af Søren Kierkegaard til hans forlovede Regine Olsen, den senere fru Schlegel, som atter forærede den til Henriette Lund, Søren Kierkegaards søsterdatter.

Fra boet efter afdøde godsejer Axel Jarl, Strødam, i henhold til hans faster, gehejmekonferensrådinde Laura Tietgen, født Jørgensen's testamentariske bestemmelse:

39. Niels Giævertsen Titken, urtekræmmer, kommerceråd. Hel figur, siddende ved skrivebord. Malet af Johan Hörner; signeret. Betegnet S(eigneur?) N. Titken, Oldermænd for Urte- og Isenkræmmer Lauget 1761.
40. Udsigt fra Marmorkirkens ruin imod Amalienborg plads. Pennetegning af N. Bredal 1866; signeret.
41. En mandarintrone. Skænket C. F. Tietgen af Store Nordiske Telegrafsekselskabs kontorpersonale i Shanghai. — Medfølgende gruppefoto af givne.
42. C. F. Tietgens bryststjerne af den japanske opgående sols orden med tilhørende lakæske og diplom.
43. Skindbetrukket rejseskrin. På låget indgraveret C. F. Tietgens

navn. I brunt læderetui med foer af grønt fløjl og med Tietgens påtrykte forbogstaver.

44. Et par kopper af københavnsk porcelæn med prospekt af Frederikskirken. Benyttet af C. F. Tietgen som kontorkopper.
45. Et eksemplar af Kong Christian V's Danske Lov, førsteudgaven fra 1683, indbundet i skind. På første side påskriften: Ao 1704 d. 7. feb. H C Tietgen, henpegende på urtekræmmer i København Herman Christopher Tietgen.
46. C. F. Tietgens dagbog fra 31. januar 1849 til 26. oktober 1852, omfattende tiden for hans ansættelse i Manchester. Indbundet i hellæder.
47. Gæstebog fra C. F. Tietgens lystdamper »Kureren«. Benyttet i årene 1891—1892. I svær, reliefudskåret læderindbinding.

Endvidere en samling fotografier efter naturen, bl. a. flere af C. F. Tietgen selv samt tre albums med slægt og venner. Desuden billeder af Marmorkirken, forskellige festsange, kalligraferede adresser og en række bøger, der belyser C. F. Tietgens liv og virke, deriblandt adskillige festskrifter i pragtbind og med særligt dedikationsblad.

Som depositum:

Fra Statens Museum for Kunst til ophængning i den ombyggede Valdemarsal:

48. »Kong Christian II i Fængslet paa Sønderborg Slot«. Maleri af Carl Bloch 1871; signeret.

Fra Kunstindustrimuseet i Oslo:

49. Greve Frederik Danneskiold-Samsøe til baroniet Marselisborg, generaladmiral-lieutenant, overhofmester ved Sorø Akademi. Miniature. I gennembrudt, emaillet guldfatning med femtakket krone.

Blandt erhvervelserne af møbler og kunstgenstande kan nævnes:

- 50—51. To højryggede, udskårne stole af nøddetræ, den ene med gyldenlæderbetræk, den anden med rørfletning på ryg og sæde. Fra 17. århundredes slutning.
52. Balustreformet vase af blådekoreret fajance. Med kronet dobbeltvåben for slægterne Sehested og Gersdorff (fejlagtigt for Skeel), henpegende på oberstløjtnant Niels Sehested til Tiim

- og hans hustru Elisabeth Skeel. Udført ca. 1730 på fabrikken i Store Kongensgade.
53. Stort bordspejl i sølvramme med rocailleværk og det grevelige Trampe'ske våben i drevet og modelleret arbejde. Stempeler for sølvsmeden Christopher Jonsen, Københavns bystempel 1752, gardeinstempel og månedsmærke. Hidrører fra en søn eller datter af generalmajor i rytteriet, rigsgreve Philip Ditlev Trampe til Fjellebro.
 54. Flødekande på tre ben med modelleret, delvis bemalet blomsterdekoration og grenkant samt polykrome strøblomster. Under bunden F5 i guld. Blødt porcelæn fra L. Fournier's fabrik i København ca. 1760—65.
 55. Mand fra Waasse præstegæld i Bergens stift. Nordmandsdalsfigur. Udført på den kongelige Porcelænsfabrik ca. 1780—85.
 56. Kvinde fra Fanøe præstegæld i Bergens stift. Porcelænsfigur som foregående.
 57. N. F. S. Grundtvigs dimisprædiken: »Hvi er Herrens Ord forsvundet af hans Hus?«. Eksemplar med egenhændig tilskrift af forfatteren og med navnepåskrifter, der viser, at det har tilhørt hans fader, præsten Johan Grundtvig, og hans søn Svend Grundtvig.
 58. Lommetørklæde med dronning Caroline Amalies kronede navnetræk i broderi. Angives at være dronningens sølvbryllupslommetørklæde.

Af samlingerne er i årets løb udgået:

Lille maleri, forestillende Sophie Magdalene, kong Christian VI's gemalinde (inv. nr. B 6729), der voldeligt blev taget ud af rammen og bortfjernet fra sin plads i museet.

Til udstillinger udlåntes følgende genstande:

Maleri af Wilh. Marstrand i Eckersbergs atelier, udført af Christen Købke 1829. — Til Købke-udstillingen i Kunstforeningen i København.

Maleri af J. A. Jerichau, udført af Dankvart Dreyer. — Til en Dankvart Dreyer-udstilling i Odense.

Broderet tæppe fra 1655. — Til den af Selskabet til Haandarbejdets Fremme i Nationalmuseet arrangerede udstilling »Fra fruerstuen på slotte og herregårde«.

Museets samling af seglaftryk er ved køb blevet forøget med en privatsamling af danske adelssegl, hovedsageligt omfattende sammensatte våbener.

Registreringen og katalogiseringen af portrætter og historiske blade er videreført på sædvanlig vis, ligesom fotograferingen af samlingens billeder og genstande.

Arbejdet med konserveringen af malerier er fortsat i samme spor som det foregående år.

Ligesom tidligere har museet vederlagsfrit stillet omvisere til rådighed for besøgsgrupper fra skoler, seminarier, kurser o. l. i det omfang, det har været muligt.

Inventarierevisionen er blevet videreført. De to revisorer har ved fire besøg i årets løb dels gennemgået forskellige værelses fulde bestand og konstateret overensstemmelsen med de foreliggende topografiske lister, dels afkontrolleret tilstedeværelsen af en række museumsgenstande ud fra tilfældigt udvalgte, fortløbende inventarnumre i accessionsprotokollen.

I løbet af vinteren 1952—53 gennemførtes en længe forberedt ombygning af Valdemarsalen efter planer, udarbejdede af kgl. bygningsinspektør Axel Maar. Væggens foldeværkspaneler og faste bænke i det 19. århundredes »gotiske« stil blev fjernede og det imiterede bjælkeloft erstattet af et hvidtet loft med profileret gesims, således som salen havde haft det efter en ombygning i 1680'erne. Her anbragtes de fire oprindelige plafondmalerier af regalierne, båret af putti, i sin tid malede af Michael van Haven og Peter Andersen. Valdemarsalen i den nye skikkelse kunne første gang tages i brug ved museets 75-års jubilæum den 5. april 1953.

Museumsinspektør Jørgen Paulsen fik bevilget orlov i tiden 12. september 1952—11. marts 1953 i anledning af hans deltagelse som de danske museers repræsentant i et af Unesco i New York afholdt månedlangt seminar »On the Role of Museums in Education« og en påfølgende fem måneders studierejse til museer i U. S. A. og Canada.

Museumsinspektør H. D. Schepelern foretog i september 1953 med orlov og understøttelse fra Museet en tre ugers studierejse til Wien.

Museets malerikonservator, hr. Steen Bjarnhof, fik tilskud til en uddannelsesrejse til Bruxelles.

I året 1952—53 har Museet været besøgt af 196.650 personer.

Den 24. august 1953 afgik museumsdirektør, mag. art. Otto Andrup ved døden efter 43 års virksomhed i Museets tjeneste, deraf de sidste 26 år som dets leder.

Den 30. september 1953 udnævntes museumsinspektør, cand. mag. Jørgen Paulsen til direktør for Museet fra 1. oktober at regne.

Museets personale består ved slutningen af året 1952—53 af følgende:

Museumsinspektør, cand. mag. JØRGEN PAULSEN (ansat som museumsassistent 1. oktober 1935, som museumsinspektør 1. oktober 1938).

Museumsinspektør, cand. mag. H. D. SCHEPELERN (ansat på prøve 1. marts 1943, assistent 1. april 1944, i sin nuværende stilling 1. april 1946).

Frederiksborg, den 20. december 1953.

CHRISTOPHER TRAMPE.

JOHANNES BRØNDSTED.

JOHS. PEDERSEN.

C. ELLING.

JØRGEN PAULSEN.

Ny Carlsbergfondet

Fra Ny Carlsbergfondets direktion er modtaget følgende beretning:

For Ny Carlsbergfondets midler er der i regnskabsåret 1952—53 erhvervet eller bidraget til erhvervelse af de efternævnte kunstværker samt til andre nedenfor angivne fundatsmæssige formål anvendt de vedføjede beløb.

A.

Indkøb og uddeling af kunstværker, kunstneriske udsmykninger m. m.

I.

Der er i løbet af året til museer eller andre offentlige institutioner skænket eller givet tilskud til erhvervelse af følgende kunstværker.

Ny Carlsberg Glyptotek:

1. Kong Ashur-Nasir-Pal. Alabastrelief. Deponeret.
2. Zeus Ammon. Kolossalt marmorhoved. Alexandria. 2. årh. f. Chr. Deponeret.
3. Sulla. Romersk sølvmonnt. Deponeret.
4. Diocletian? Romersk portræthoved. Marmor. 3. årh. e. Chr. Deponeret.
5. H. Daumier: »Ratapoil«. Broncestatuette. Deponeret.
6. Auguste Rodin: »L'Ombre«. Broncestatue. Deponeret.
7. Aimé-Jules Dalou: »Eveil«. Broncestatuette. Deponeret.
8. Gustave Courbet: Nature morte. 1871. Olie. Deponeret.
9. Kai Nielsen: Niels Larsen Stevns. Buste. Originalmodel i gips. 1912—15. Deponeret.
10. Gottfred Eickhoff: Guapa. Broncestatue. 1949—51. Deponeret.

Det danske Kunstindustrimuseum:

11. 1. bidrag af en 5-årig bevilling til indkøb af ældre kunst-håndværk, hvorfor efter museets meddelelse er erhvervet:
 - Spejl af bronze, Kina, Han. Ca. 100 f. Chr.
 - Skulptur af sten, Korea. Ca. 1000 e. Chr.?
 - Stort fad af porcelæn, Kina, Kang Hsi. Ca. 1700.
 - Gennembrudt skål med fad, 1 smørskål og et par flade tallerkener af ostindisk porcelæn. 18. årh.
 - Lommeur med kapsel af guld, værket af Pierre Charlo, Danmark. 18. årh.'s sidste halvdel.
 - Urtepotteskjuler, kgl. porcelæn. 18. årh.'s slutning.
12. Ceremoniel dolk af jade og bronze, Yin. Ca. 1000 f. Chr.
13. Gémellion (liturgisk skylleskål). Emaillé. Limoges. 13. årh.
14. Messekande til vin, sølv med grubeemaille. Ca. 1450.
15. Et par messekander, forgyldt sølv. Ca. 1500.
16. Halssmykke af guld og emaille. 16.—17. årh.
17. Sølvbæger. Hamburg. Ca. 1660.
18. Tepotte af Böttgerstentøj. Meissen. Ca. 1715.
19. Portrætmedaillon af Böttgerstentøj. Meissen. Ca. 1715.
20. Porcelænseskål af »Papegøjeservicet«. Meissen. Ca. 1725.
21. Porcelænseskål af »Tigerservicet«. Meissen. Ca. 1725—30.
22. Et par porcelænskopper med gul bund og plastiske blomme-grene. Meissen. Ca. 1735.
23. Fajancefad. Fulda. 18. årh.'s beg.
24. Agatdåse, monteret i guld. Frankrig. 18. årh.'s midte.
25. Necessaire af guld med emaille. Frankrig. 18. årh.'s midte.
26. Henri Matisse: »Polynesien. Havet«, billedtæppe vævet 1952.

Kunstindustrimuseets bibliotek:

27. Du Cerceau: Livre d'Architecture de Jaques Androvet, I, Paris 1559.
28. Jean Charles Delafosse: Nouvelle Iconologie historique, Paris 1768.
29. Sieur Patas: Sacre et couronnement de Louis XVI, Paris 1775.

*Statens Museum for Kunst:**Den kongelige Kobberstiksamling:*

30. Claude Lorrain: Uvejret. 1630. Radering.
31. — — : Flugten til Ægypten. 1630—33. Radering.

32. Claude Lorrain: Solopgang. 1634. Radering.
33. — — : Europas bortførelse. 1634. Radering.
34. — — : Skibbrudet. 1635—36. Radering.
35. — — : Hyrde med køer. 1636. Radering.
36. — — : Landskab med hyrdepar. 1651. Radering.
37. — — : Samme radering, men med afgørende ændringer.
38. J. F. Millet: »La couseuse«. 1855. Radering.
39. — — : »Les bêcheurs«. Ca. 1855. Radering.
40. — — : »La grande bergère«. 1862. Radering.
41. Edgar Degas: Joseph Tourny. 1856. Radering.
42. — — : Ellen Andrée. Ca. 1875. Radering.
43. Camille Pissarro: »Baigneuses aux oies«. 1895. Radering.
44. — — : »Les trois baigneuses«. 1895. Radering.
45. — — : »Le vieux Rouen«. 1896. Radering.
46. — — : »Baigneuse près d'un bois«. 1896. Lito-
grafi.
47. Pierre Bonnard: »Scène de famille«. 1892. Farvelitografi.
48. — — : »Place Clichy«. 1922. Farvelitografi.
49. — — : »Femme assise dans sa baignoire«. 1942.
Farvelitografi.
50. Vilhelm Lundstrøm: 2 skitsebøger (1949), en akvarel og 26
tegninger.
51. Sigurd Swane: Skitsebog med 55 blyantsstudier og 33 teg-
ninger i farvekridt. Maj 1916.
52. En samling tegninger og grafik, bestående af følgende blade:
N. A. Abildgaard: »Ulyses og Thyresias Odys: C. XI«. 1772—76.
Jens Birkholm: Jysk landskab med romansk kirke.
Ludvig Find: Portræt af maleren L. A. Ring. 1895.
Peter Hansen: »Udenfor Roms Mure«, »99. P. H«.
Peter Hansen: Landskab med en å, træer i baggrunden.
1884.
Aksel Jørgensen: Interiør. Lægen skal betales.
Samme: Opløb foran en gadedør. 1916.
Samme: Værtshusinteriør. 1920.
Samme: Studie. 1920.
Johs. Larsen: Portræt af en ung mand, kunstnerens broder.
Samme: Studie med andefugle.

- Ejnar Nielsen: Studie til fresken »Helvede« i Kunstmuseet fra 1910.
- C. Kongstad Petersen: Blomster. 1911.
- Samme: Piletræer. 1919.
- Samme: En ørn. Bagside: Forkroppen af en ulv.
- Th. Philipsen: Kvæg og mælkevogn på en mark.
- Samme: Hestene vandes.
- Samme: Et italiensk muldyr. 1883—84?
- Samme: Studie med motivet »Udskibning af kreaturer fra Kastrup havn«.
- Samme: Studie af køer på en mark.
- Samme: Kreaturdriver med tre kalve.
- Samme: Vejsving med piletræ.
- Samme: Skovlandskab med slanke træer.
- M. Rørbye: Bondestue med pige, der karter uld.
- L. A. Schou: Elverdans.
- Hans Smidth: Landskab ved Esrom. 1880'erne.
- Samme: Landskab med pløjemand.
- N. Larsen Stevns: Bakket landskab med skyer, hvorover Kristus og to engle svæver.
- J. F. Willumsen: Sort æsel. Taormina, 1914. Litografi.
- Edv. Munch: Gorilla. 1908/09. Litografi.
- Karl Jensen: Udsigt over Agernæs og Helnæs.
- Italiensk (Venedig): Et gæstebud.
- Italiensk: Barnemordet i Bethlehem.
- Italiensk: Figurstudie med tre gående mænd.
- Italiensk: Madonna med barnet.
- Italiensk: Enknælende mand tilbyder madonna med barnet.
- Italiensk: Johannes(?) som barn med kors og lam.
- Italiensk: Frise med fire putti; i midten en blomsterpotte.
- Italiensk: Kvindehoved, skråt mod højre.
- Fransk(?) 18. århundrede: Den hellige familie.
- Fransk(?) 18. århundrede: Kærre foran et skur.
- Kopi efter Gainsborough: Tre køer ved en klippe.
- Hollandsk 17. århundrede: Landskab med en havbugt mellem bjerge.
- Tysk(?) ca. 1850?: Figurkomposition.
- H. Daumier m. fl.: Årgangene 1850 og 51 Bladet »Le Charivari«, Paris.

Nationalmuseet:

III. afdeling:

53. Vægskab, udført af Bertel Snedker 1563.

Etnografisk samling.

54. 2 libationsbægre (chüeh). Bronze. Kina ca. 1400—1050 f. Chr.
 55. Broncevase (ku). Kina ca. 1400—1050 f. Chr.
 56. Keramisk krukke med hvid glasur og grønne felter. Kina T'ang.
 57. Keramisk krukke med flødefarvet glasur og blå flydestriber. Kina. T'ang.

Antiksamlingen:

58. Sumerisk tøjlering af kobber med fremstilling af et vildæsel. Ca. midten af 3. årtusinde f. Chr.
 59. Rødfiguret attisk kylix, signeret af pottemageren Chachrylion.
 60. Chalkidisk amphora, tilskrevet »Phineus-Maleren«. Slutningen af 6. årh. f. Chr.
 61. Fragment af rødfiguret attisk krater med fremstilling af Anakreon, tilskrevet »Kleophrades-Maleren«. Ca. 500 f. Chr.
 62. Sidonisk marmorsarkofag. Ca. 470—60 f. Chr.
 63. Broncespejl med fremstilling af peplosklædt kvinde. Sicilien. Ca. 460—450 f. Chr.
 64. Rødfiguret attisk pelike af »Achilleus-Maleren«. Ca. 440 f. Chr.

Århus Museum:

65. Niels Bjerre: Harboøre. Guds børn. 1897. Olie. Tilskud.

Amagermuseet:

66. Julius Exner: Interiør fra en amagerstue, Tårnby. 1890. Olie. Tilskud.

Bymuseet, København:

67. Thorvald Bingesbøll og Joakim Skovgaard: Projekt til Dragespringvandet på Rådhuspladsen. Akvarel.

Charlottenborg Udstillingskomiteen:

68. Gudrun Grove: Vilhelm Lundstrøm. Olie.

Det Danske Alderdomshjem, Flensborg:

69. Viggo Madsen: Landskab fra Tibirke. Olie. Deponeret.

Herregårdsmuseet »Gammel Estrup«:

70. Krydderiskab af nøddetræ, udført af snedkermester C. J. Preisler. Deponeret.

Horsens Museum:

71. C. W. Eckersberg: Hvidøre set fra højene ved Skovshoved. 1825. Olie. Tilskud.
72. 6 spiseskeer af sølv, udført i Horsens i 17. årh.'s slutning af sølvsmed Rasmus Andersen. Tilskud.

Det kongelige Bibliotek:

73. Horæ beatæ Mariæ virginis ad usum Romanum. Håndskrift på pergament med 13 store og 17 mindre miniaturer. Jean Bourdichons skole. Frankrig ca. 1540—50. Tilskud.
74. 2 kopier af håndskrifter i Bibliothèque Nationale, Paris, udført af fru Mary Bech.

Kronborg:

75. Malmlysekrone. 17. århundrede.
76. Billedtæppe med fremstilling af jagtscene. Bruxelles. Ca. 1600—1625. Tilskud.

Lolland-Falsters Stiftsmuseum:

77. Niels Larsen Stevns: 4 små tegninger i een ramme.
78. — — : 3 udkast til »Absalon bygger Sorø kloster«.
79. Niels Larsen Stevns: Siddende apostel (udklippet).
80. — — : »Du er Christus«, akvarel.
81. — — : Den kananæiske kvinde.

Fyns Stiftsmuseum, Odense:

82. J. A. Jerichau: Amor og Psyche. Skitse i Brændtler. Erhvervet 1948—49.

Møntergaarden, Odense:

83. Vinbakke af sølv, udført ca. 1749 i Odense af Søren Nielsen Bruun. Tilskud.

Reventlow-Museet på Pederstrup:

84. 5 Bøgetræsstole, formentlig udført af Jens Brøtterup ca. 1790. Deponeret.

De danske Kongers kronologiske Samling på Rosenborg:

85. Pierre Signac: Dronning Ulrike Eleonora, emaille på kobber i sølvfiligranramme.

Sorø Kunstmuseum:

86. En samling tegninger bestående af følgende:
 N. A. Abildgaard: Clio.
 C. Købke: Studier af 2 katte i en vindueskarm.
 Samme: Italiensk fisker. Studier til maleriet »Parti af Marina piccola på Capri«. 1846.
 J. Th. Lundbye: Skovvej ved Højbjerg, 21. juli.
 Christen Dalsgaard: Strandeng med kreaturer. 1848.
 Wilh. Marstrand: Krøbling med 2 krykker.
 J. F. Vermehren: Jysk fårehyrde på heden. 1854.
 Th. Philipsen: Studie af kreaturer.
 Samme: Udskibning af kreaturer fra Kastrup havn til Saltholm. 1897.
 Kongstad Petersen: Kirkegaard i sne.

Tarm, Vestjysk Gymnasium:

87. Jane Muus: Havearkitekt Sven Hansen, træsnit.
 88. Povl Christensen: Rejsekammeraten, radering.
 89. Sigurd Vasegaard: Bro, træsnit.
 90. Olivia Holm-Møller: 3 badende kvinder, træsnit.

Theatermuseum:

91. Gerda Ploug Sarp: Egisto Tango. Tegning.

Vejle Museum:

92. Albert Gammelgaard: Opstilling. 1938. Olie. Erhvervet 1938—39.

II.

27. uddeling af kunstværker til provinskunstmuseerne
november 1952.*Aabenraa Museum:*

1. Mogens Lorentzen: Efter solnedgang. 1935. Olie. Erhvervet 1951—52.
2. Astrid Noack: Dreng. Bronze. Erhvervet 1942—43.

Aalborg Kunstmuseum:

3. Svend Engelund: Vinterlandskab. Olie.
4. Th. Hagedorn-Olsen: Landskab ved Agropoli. 1952. Olie.

Aarhus Kunstmuseum:

5. Poul Ekelund: Gult høstlandskab. Olie. Erhvervet 1950—51.
6. Holger J. Jensen: Klipper. Eftermiddagssol. Olie.

Esbjerg Kunstforening:

7. Mogens Andersen: Nature morte med vandfad og kande. 1952. Olie.
8. Christine Swane: Fra drivhuset. 1950—52. Olie. Erhvervet 1951—52.

Fyns Stiftsmuseum, Odense:

9. Ejnar Nielsen: Svinøja. Lofoten. 1947. Olie. Erhvervet 1951—52.
10. Carl Østerbye: Sommer. 1945. Olie. Erhvervet 1945—46.

Horsens Museum:

11. Else Alfelt: Bjergenes hav, Dolomiti. 1951. Akvarel. Erhvervet 1951—52.
12. Samme: Kykladerne, Grækenland. 1951. Akvarel. Erhvervet 1951—52.
13. Lauritz Hartz: Klintebjerg grusgrav. Olie. Erhvervet 1951—52.

Kolding Kunstforening:

14. Helge Jensen: Marine nr. 4. 1950. Olie. Erhvervet 1951—52.
15. — — : Model. Monotypi. Erhvervet 1951—52.

Lolland-Falsters Stiftsmuseum:

16. Axel Salto: Aktæon. 1937. Olie.
17. Gudrun Lauesen: Jerseyko med kalve. Bronze. Erhvervet 1951—52.

Randers Museum:

18. Knud Agger: Portræt. Olie.
19. Gudmund Olsen: Les trois bateaux noirs. 1952. Olie. Erhvervet 1951—52.

Ribe Stiftsmuseum:

20. Svend Saabye: Landsbygade i Provence. 1950. Olie. Erhvervet 1950—51.
21. J. F. Willumsen: Krigen. Stentøj. Erhvervet 1951—52.

Kunstmuseet i Sorø:

22. Johannes Hofmeister: Forår. 1952. Olie. Erhvervet 1951—52.
23. Sigurd Swane: Hyacinther i urtepotte. 1949. Olie. Erhvervet 1949—50.

Museum for Tønder Amt og By:

24. Svend Albrechtsen: Støvet vej. Ravello. 1951. Olie. Erhvervet 1951—52.
25. Mogens Bøggild: Nyfødt kalv. Tofarvet brændt ler. Erhvervet 1951—52.

Vejen Museum:

26. Erik Hoppe: Aftenlys. Olie. Erhvervet 1951—52.
27. Povl Schrøder: Nature morte. Olie. Erhvervet 1951—52.

Vejle Museum:

28. Helge Nielsen: Havnen i Listed. 1951. Olie. Erhvervet 1951—52.
29. Helmuth Thomsen: Mandsportræt. 1951. Olie. Erhvervet 1951—52.

III.

Andre kunstindkøb:

1. Else Alfelt: Kykladelandskab. Olie på finér. 1952.
2. Axel Bentzen: Interiør fra Norsminde. 1932. Olie.
3. Samme: Selvportræt. 1951. Olie.
4. Ebba Carstensen: Skovinteriør. 1952. Olie.
5. Samme: Aftenlandskab. 1952. Olie.

6. Chr. Daugaard: Figurbillede. Olie.
7. Dankvart Dreyer: Udsigt over Lillebælt. Olie.
8. C. W. Eckersberg: Kystparti ved Strandmøllen. 1822. Olie.
9. Gottfred Eickhoff: De syv frie kunster. Relief. Bronze. 1. rate.
10. Poul Ekelund: Vinterlandskab. 1952. Olie.
11. Adam Fischer: Ung kvinde fra Kreta. Flerfarvet chamotteler.
12. Harald Giersing: Landskab. Skørping. 1902. Olie på pap.
13. Albert Gottschalk: Skibbroen i Ribe. Olie.
14. Ernst Hansen: Profil. Blyant.
15. Harald Hansen: Bjerglandskab. 1948. Akvarel.
16. Kjeld Hansen: Landskab med træer. 1952. Olie.
17. Peter Hansen: Løbende pige. Studie til »Enghave-Billedet«. Akvarel.
18. Peter Hansen: Løbende pige. Studie til »Enghave-Billedet«. Akvarel.
19. Lauritz Hartz: Munkholmbroen ved Langtved Færgetro. 1952. Olie.
20. Johannes Hedegaard: En florentinerinde. 1952. Bronze.
21. Mogens Hertz: Opstilling. 1953. Olie.
22. Anker Hoffmann: Kvindetorso. Brændt ler.
23. Erik Hoppe: Forårsdag i Søndermarken. Olie.
24. Victor Haagen-Müller: Udsigt fra Monte Pincio (Aften). 1952. Olie på pap.
25. Kræsten Iversen: Badepladsen. Formiddagssol. Svaneke. Olie.
26. Helge Jensen: Klitter ved Vesterhavet. Olie.
27. Ole Kielberg: Florens. 1951—52. Olie.
28. Eigil Knuth: »Gaba« 12-årig dreng. Angmagsalik. Modelleret 1936—37. Hugget 1938. Sort granit.
29. Bengt Koch: Udsigt fra Gedefjeldet. 1950. Olie.
30. Niels Larsen Stevns: Landskab ved Fakse Ladeplads. 1902. Akvarel.
31. Edith Ludvigsen: Studie af Dorte. Polykromt brændt ler.
32. Anni Løgstrup: Badeliv i Nice. Olie.
33. Egon Mathiesen: Cyklist ved Damhusengen. 1951. Olie.
34. Jane Muus: Illustration til en historie om to sure, plydsede, hesteagtige søstre. Tegning.
35. Knud Mühlhausen: Åben altandør. Olie.
36. Ejnar Nielsen: Interiør, Fårevejle. 1946. Olie.
37. Morten Nielsen: Kvindehoved. Granit.

38. Aksel Salto: Liggende dyr. Tegning.
39. William Scharff: Efter Piero della Francesca (Arezzo). 1950. Akvarel.
40. Samme: Forarbejde til udsmykning i Studentergården på Tagensvej. 1944. Akvarel.
41. P. C. Skovgaard: Bondedammen. Badende drenge. 1868. Olie.
42. Hans Smidth: Bageriet. Olie.
43. Sigurd Swane: Udkant af landsby. 1952. Olie.
44. Samme: Muldyrene. 1952. Olie.
45. Samme: Ved kirkepladsen II. 1951. Olie.
46. Júlíana Sveinsdóttir: Landskab fra Island. 1951. Olie.
47. Helmuth Thomsen: Pigeportræt. 1947. Olie.
48. Edvard Weie: Mor med barn i barnevogn. 1916. Olie.
49. Skab af Egetræ. Sønderjylland. Ca. 1600.
50. En samling akvareller, tegninger og grafik, bestående af følgende blade:
 - Lorenz Frölich: H. C. Andersen-illustration.
 - Samme: Muserne danser.
 - Albert Gottschalk: Mølle.
 - Anton Hansen: Lirekassemanden. Litografi.
 - Aksel Jørgensen: Kunstnerportræt (?) 1911.
 - Kongstad Petersen: »Hyrdinden og Skorstensfejeren«. 1895.
 - Samme: »Hyrdinden og Skorstensfejeren«. 1895.
 - Johannes Larsen: Ugle og kat. Til »Lille Mis«.
 - Wilh. Marstrand: Udenfor fængslet.
 - Hans Smidth: Skovfogedhus.
 - J. F. Willumsen: Juliette. 1889. Radering.
 - Samme: Valgdag. Farveradering.

IV.

Udsmykninger.

1. Aarhus Universitet. Jan Buhl: Kalkstensrelief til forhallen. 3. rate.
2. Greve, Alderdomshjemmet Hedebo. Henry Luckow-Nielsen: Kaminrelief i polychromt brændtler. 2. rate.
3. Herning Gymnasium. Jørgen Gudmundsen-Holmgreen: Ikarus. Broncerelief til skolens aula. 2. rate.
4. Horsens, Søndermarksskolen. Helge Nielsen: Børns leg ved bålet. Maleri i olie på væg i forhallen. 1. rate.

5. Jels Friluftsbad. Jørgen Thoms: Stående pige. Bronze. 1. rate.
 6. Kjellerup. Helge Christoffersen: Monument i granit for Steen Steensen Blicher til opstilling på byens torv. 2. rate.
 7. København, Blindeinstituttet. Hugo Liisberg: Jægeren, udført 1930, og sandalpigen, udført 1941. 2 relieffer. Kunststen. (Erhvervet 1951—52).
 8. København, Christiansborg, Folketingssalen. Olaf Rude: Landskaber. 2 vægmalerier. Olie. 2. rate.
 9. København, Maskinskolen. Adam Fischer: Pige med vandkrukke, bronze. (Erhvervet 1947—48) og figurens opstilling.
 10. Middelfart. Hans Olsen: Brønd i bronze til opstilling på fisketorvet. 2. rate.
 11. Odense, Husmandsskolen. Olaf Stæhr-Nielsen: 8 keramiske relieffer. 3. rate.
 12. Odense, 4-Maj Kollegiet. Olaf Stæhr-Nielsen: Siddende læsende dreng. Kaminrelief i glaseret brændtler. 1. rate.
 13. Randers Statsskole. Adam Fischer: Gående kone med krukke under armen (modelleret 1923—24). Bronze.
 14. Rungsted Kommuneskole. Else Alfelt: Regnbuen. Glasmosaikvæg ved indgangen. 1. rate.
 15. Rødby Rådhus. Arkitekterne Karen og Ebbe Clemmensen: Byrådssalens møblering og udsmykning, derunder afstøbning af Dajons figur »Høsten«. 1. rate.
 16. Rødby Rådhus. Arkitekterne Karen og Ebbe Clemmensen: Tæppe til byrådssalen.
 17. Silkeborg, Centralsygehuset for Skanderborg Amt: Helge Jensen: Forår, Højsommer, Sensommer, Efterår. 4 malerier i olie til dagligstue på II sal. 1. rate.
 18. Sorø Akademis skole, Tegnesalen. Siegfred Neuhaus: Landskab. Olie. 3. og sidste rate.
 19. Svendborg Navigationsskole. Th. Hagedorn-Olsen: Skibsdrengens afsked med hjemmet, sømanden i fremmed havn, kaptajnens hjemkomst. 3 malerier i olie på festsalens endevæg. 1. rate.
 20. Tønder, Andelsselskabet Tønderhus. Astrid Noack: Knælende dreng. Bronze. 4. og sidste rate.
 21. Vrå Hovedskole. Svend Englund: 3 malerier til forhallen. Vinter. Figurer i landskab. Sommer. Olie. 1. rate.
-

B.

Til andre fundatsmæssige formål er anvendt følgende beløb:

1. AARHUS PERMANENTE Udstilling: Overflytning af Charlottenborgudstillingens afdeling for bygningskunst til Aarhus. Tilskud 600 kr.
2. Tidsskriftet »AARSTIDERNE«: 1952 tilskud 1.500 kr.
3. Tidsskriftet ACTA ARCHAEOLOGICA: 1953 tilskud 2.500 kr. 3. og sidste rate af treårig bevilling på ialt 7.500 kr.
4. AKADEMISK ARKITEKTFORENING: Tilskud til udgivelse af tidsskriftet »Arkitekten« 1952 1.000 kr.
5. Samme: Farveklichéer af akvareller fra San Egidio pladsen i Rom 925 kr.
6. FORENING FOR BOGHÅNDVÆRK: Tilskud til udgivelse af »Bogvennen« 1952 2.000 kr.
7. Mag. scient. MARTHA BOYER: Studierejse til Stockholm 1.035 kr.
8. Bibliotekar HENRIK BRAMSEN: Studierejse til Spanien 1.400 kr.
9. Arkitekt CHARLES CHRISTENSEN: Opmåling af herregården Nørlund 1.000 kr. 2. og sidste rate af bevilling på ialt 4.000 kr.
10. TORBEN HOLCK COLDING: Tilskud til udgivelse af »Aspects of Miniature Painting, its Origins and Development«, 1953, 18.858 kr.
11. DANSK HAVEARKITEKTFORENING: Tilskud til udgivelse af tidsskriftet »Havekunst« 1952 1.000 kr.
12. Landsforeningen DANSK KUNSTHÅNDVÆRK: Tilskud til udgivelse af »Nyt Tidsskrift for Kunstindustri« 1953 3.000 kr.
13. DANSK KUNSTMUSEUMSFORENING: Årsbidrag for 1953 1.500 kr.
14. Samme: Udvidelse og forbedring af samlingen af gammel kunst i Statens Museum for Kunst (ekstraordinært medlemsbidrag) 1.000 kr. Sidste rate af treårig bevilling på ialt 3.000 kr.
15. Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE: Studierejse til Italien 1.908,20 kr.

16. Samme: Studierejse til Stockholm 502,56 kr.
17. FORENINGEN FRANSK KUNST: Årsbidrag 1.000 kr.
18. Professor, dr. phil. KNUD FRIIS JOHANSEN: Tilskud til studierejse til Italien 600 kr.
19. Arkivar BREDO GRANDJEAN: Fotografering af stugarbejder 75 kr. 2. rate af bevilling på ialt 1.100 kr.
20. Komiteen for udstillingen »GYLDNE BØGER«: Garantium 5.382,02 kr.
21. Museumsinspektør, mag. art. MOGENS GJØDESEN: Studierejse til Sverige 600 kr.
22. Samme: Studierejse til Italien 1.000 kr.
23. SELSKABET TIL HAANDARBEJDETS FREMME: Tilskud til katalog over udstillingen »Fra Fruerstuen på Slotte og Herregårde« 1953 3.000 kr.
24. Museumsinspektør, mag. art. & cand. jur. OTTO KOEFOED-PETERSEN: Studierejse til Belgien, Frankrig og Italien 4.000 kr.
25. Samme: Repræsentationsrejse for Glyptoteket til London i anledning af 100-årsdagen for Sir Flinders Petrie's fødsel 800 kr.
26. Det KONGELIGE AKADEMI FOR DE SKØNNE KUNSTER: Tilskud til arkitekts rejse og ophold på den franske skole i Athen 1.500 kr.
27. KUNSTINDUSTRIMUSEET: Tilskud til udgivelse af André Leth »Chinese Art, a Selection of the Exhibits shown at The Museum of Decorative Arts. Copenhagen 1950«, 1953 12.000 kr.
28. Samme: Tilskud til udstillingen »Dansk Sølv 1550—1950« 7.500 kr.
29. Samme: Fotografering på ovennævnte udstilling 800 kr.
30. Museet »LISELUND GAMLE SLOT«: Driftstilskud 2.000 kr. 2. og 3. rate af en treårig bevilling på ialt 3.000 kr.
31. Dr. phil. VILHELM LORENZEN: Studierejse til Frankrig 3.500 kr.
32. Konservator POUL LUNØE: Studierejse til London 1.390 kr.
33. Arkitekt KNUD MILLECH: Opmåling af villa »Sommerly«, Jægersborgallé 19, 250 kr.
34. Arkitekt VIGGO STEN MØLLER: Studierejse til Stockholm 300 kr.
35. NATIONALMUSEET, II. AFDELING: Tilskud til udgivelse af »Danmarks Kirker« 24.875 kr.
36. Museumsinspektør, dr. phil. OTTO NØRN: Opmåling og foto-

grafering af herregårde, kirker, kirkeinventar og malerier i Jylland fra perioden ca. 1700—1800 2.000 kr. 1. rate af treårig bevilling på ialt 6.000 kr.

37. Samme: Studierejse til Frankrig 2.000 kr.
38. NY CARLSBERG GLYPTOTEK: Driftstilskud 60.000 kr.
39. Samme: Montre til samling af antike mønter 3.509,30 kr.
40. Samme: Nyordning og istandsættelse af den ægyptiske samling 16.294,47 kr. 2. rate af bevilling på ialt 109.000 kr.
41. Samme: Indretning af magasin 651,70 kr. 2. rate af bevilling på ialt 34.000 kr.
42. Samme: Udstilling af romerske skulpturer i norsk og svensk eje 1.083,95 kr.
43. Samme: Udgivelse af Meddelelser fra Ny Carlsberg Glyptotek, 1952 2.500 kr.
44. Samme: Studierejse til Italien for konservatorassistent A. Theilmann 700 kr.
45. Samme: Blomsterudsmykning af vinterhaven 1.500 kr.
46. Samme: Tilskud til koncerter af Collegium Musicum 1.800 kr.
47. Indkøb af afd. dr. ARIST PANDERS kunsthistoriske bibliotek 25.168,60 kr.
48. Museumsdirektør JØRN RUBOW: Studierejse til Italien 2.000 kr.
49. Museumsdirektør VILHELM SLOMANN: Til kunsthistoriske studier 3.000 kr. 1. rate af toårig bevilling på ialt 6.000 kr.
50. Samme: Tilskud til udgivelse af »Bizarre Designs in Silks« 1. rate, 9.207,39 kr.
51. Museumsinspektør JØRGEN STHYR: Studierejse til London 1.450 kr.
52. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Museumsinspektør, mag. art. Lars Rostrup Bøyesen 4.000 kr. Sidste rate (forlængelse) af bevilling fra 1945—46 på ialt 11.000 kr.
53. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: Museumsassistent Fru Tove Clemmensen, 2.000 kr. Sidste rate (forlængelse) af bevilling på ialt 12.000 kr.
54. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: mag. art. Mogens Krustrup 4.000 kr. 2. rate af toårig bevilling på ialt 8.000 kr.
55. STIPENDIUM FOR UNG VIDENSKABSMAND: mag. art. Svend Eriksen 2.000 kr. 1. rate af toårig bevilling på ialt 8.000 kr.
56. STIPENDIAT TIL ITALIEN OG GRÆKENLAND for 1948: Billedhuggeren Jan Buhl 11.000 kr.

57. THORVALDSENS MUSEUM: Foredrag 520 kr.
58. Redaktør PREBEN WILMANN: Studierejse til Italien 3.000 kr.
59. VANDREUDSTILLING AF DANSK KUNST TIL STATSSKOLERNE: Tilskud for skoleåret 1952—53 3.000 kr.
60. Arkitekt OLE WANSCHER: Studierejse til Ægypten 4.825 kr.
61. Serien »VOR TIDS KUNST«: Tilskud til Haavard Rostrup: Jørgen Gudmundsen-Holmgreen 2.300 kr.
62. Museumsdirektør, mag. art. ERIK ZAHLE: Tilskud til studierejse til Frankrig, Schweiz og Italien 2.000 kr.

C.

Særkontoen (i henhold til fundatsens § 6 in fine).

1. Mag. art. Erik Iversen: Studierejse til England og Frankrig 6.000 kr.
2. Museumsinspektør, mag. art. Ada Bruhn Hoffmeyer: Studierejse til Italien 1.000 kr.
3. Forbedring af klokkespillet i Vor Frelses kirke 5.000 kr.
4. Bidrag til Grækenlandshjælpen 4.000 kr.
5. Tilskud til udstillingen »Edda og Saga« på Nationalmuseet 3.000 kr.

Angående regnskabet henvises til ekstrakten s. 96—97.

Direktionen for Ny Carlsbergfondet d. 14. januar 1954.

EJNAR DYGGVE.

K. FRIIS JOHANSEN.

V. THORLACIUS-USSING.

Regnskab og status for Carlsbergfondet, samt afdelingerne A, B og C og Ny Carlsbergfondet

(Meddelt af kvæstor, kontorchef Poul Plate).

Carlsbergfondet.

Om Carlsbergfondets indtægter og udgifter i året 1952—53 skal gives følgende oplysninger:

Fondets indtægt har været 4.723.300 kr. 61 ø., nemlig: Indtægten fra bryggerierne, efter fradrag af Ny Carlsbergfondets andel og henlæggelse til Gamle Carlsbergs særlige reservefond, 1.778.538 kr. 59 ø., renter 2.921.632 kr. 39 ø. og ejendomsindtægter 23.129 kr. 63 ø. Til administration m. m., fondets bygning og hovedbygningen paa Gamle Carlsberg er medgået 325.048 kr. 47 ø. Fondets overskud udgør derefter 4.398.252 kr. 14 ø. Heraf er stillet til rådighed for afdelingerne et beløb af 2.000.000 kr. og desuden overført til afdelingernes dispositionskonto 500.000 kr., der vil blive fordelt efter nærmere bestemmelse; til formueforøgelse er således 1.898.252 kr. 14 ø. Da kursværdien for fondets obligationer viser en beregnet opgang på 1.602.062 kr. 79 ø., bliver der en regnskabsmæssig formuefremgang på 3.500.314 kr. 93 ø., hvilket beløb er fordelt med $\frac{2}{3}$ på grundfondet og $\frac{1}{3}$ på reservefondet.

Status den 30. september 1953.

Aktiver:

Carlsberg Bryggerierne:

Gamle Carlsberg.....	5.599.947	kr. 09 ø.
Ny Carlsberg.....	4.034.570	- 59 -
Carlsbergs aftapningsanstalt og andre nyanlæg med fradrag af afskrivning	54.747.608	- 68 -
Bryggeriet Alliance	235.000	- » -
Andre faste ejendomme	1.679.222	- 73 -
Beholdninger.....	19.533.359	- 12 -
Kassebeholdning.....	11.908.443	- 90 -
Udestående fordringer m. m. ...	32.906.207	- 07 -

130.644.359 kr. 18 ø.

Værdipapirer:

a. Børseffekter.....	52.669.492	kr. 59 ø.
b. Prioritetsobligationer	7.276.402	- 26 -
c. Andre værdipapirer	8.413.193	- 29 -

68.359.088 - 14 -

Ejendomskonto.....	3.074.225	- 11 -
Krav på Bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud...	10.100.000	- » -
Andet tilgodehavende	236.250	- » -
Carlsberg Bryggeriernes understøttelsesfonds effekter....	13.954.303	- » -
Kassebeholdning.....	1.252.271	- 48 -
Reguleringskonto, ind- og udbetalinger efter ³⁰ / ₉ 53.....	4.469.648	- 50 -

232.090.145 kr. 41 ø.

Passiver:

Carlsberg Bryggerierne:

Prioritetskonto	839.611	kr. 59 ø.
Afskrivningskonto for gamle værdier	9.000.000	- » -
Tilbageholdt til driftskapital og nyanlæg af Carlsbergfondets andel i driftsoverskudet...	10.100.000	- » -
Tilbageholdt til driftskapital og nyanlæg af Ny Carlsbergfondets andel i driftsoverskudet	10.100.000	- » -
Anden gæld.....	57.374.834	- 06 -
Carlsbergfondets jubilæumslegater	400.000	- » -
Feriefondet for Carlsberg Bryggeriernes arbejdere	150.000	- » -

87.964.445 kr. 65 ø.

At overføre... 87.964.445 kr. 65 ø.

	Overført . . .	87.964.445	kr. 65 ø.
Fornyelsesfond		5.865.313	- 21 -
Reservefond		1.500.000	- » -
Ekstra reservefond I		16.587.277	- 04 -
— — II		2.000.000	- » -
Konjunkturfond		5.800.000	- » -
Understøttelsesfond		13.954.303	- » -

Afdelingerne:

Afdeling A	1.908.765	kr. 21 ø.
— B	5.115.407	- 79 -
Biologisk Institut	1.517.000	- » -
Afdeling C	2.452.732	- 40 -
Dispositionskonto	2.905.270	- 30 -
	<hr/>	13.899.175 - 70 -
Ny Carlsbergfondets tilgodehavende for året 19 ⁵² / ₅₃	1.327.401	- 65 -
Prioritetskonto	382.531	- 85 -
Det Jacobsenske familielegat	132.993	- 90 -
Kursdifferencekonto	5.725.700	- » -
Konto for varmebidrag	365	- 52 -
Kapitalkonto	76.950.637	- 89 -
	<hr/>	232.090.145 kr. 41 ø.

Til kapitalkonto svarer:

Fondets stående konto i Gamle Carlsberg	6.952.692	kr. 14 ø
Fondets stående konto i Ny Carlsberg	5.474.631	- 14 -
Gamle Carlsbergs særlige reservefond	14.150.000	- » -
Fondets bygning på Dantes Plads	850.000	- » -
Grundfond	33.015.543	- 07 -
Reservefond	16.507.771	- 54 -
	<hr/>	76.950.637 kr. 89 ø.

Afdeling A (Laboratoriet).

Indtægt.

Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum 1952/53	300.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning m. m.	1.901	-	91	-
— - afdelingens krav på Fondets formue	61.000	-	»	-
	<hr/>			
Samlet indtægt ...	362.901	kr.	91	ø
Underskud (dækket af kassebeholdning og krav på Fondets formue)	187.484	-	19	-
	<hr/>			
Ialt ...	550.386	kr.	10	ø.

Udgift.

Lønninger til professorer og afdelingsleder	71.820	kr.	»	ø.
— - assistenter	179.496	-	25	-
— - betjeningen	76.535	-	45	-
Ulykkesforsikring	3.201	-	17	-
Bygninger, fast inventar, haverne	45.953	-	20	-
Biblioteket	12.360	-	48	-
Forbrug	131.159	-	47	-
Udgivelse af »Comptes rendus«	15.600	-	27	-
Bestyrelsesudgifter	167	-	75	-
Uforudsete og ekstraordinære udgifter	14.092	-	06	-
	<hr/>			
Samlet udgift ...	550.386	kr.	10	ø.

Formue ^{30/9} 1953.

Krav på Fondets formue	980.000	kr.	»	ø.
Laboratoriebygningen	530.000	-	»	-
Ejendommen Gamle Carlsbergvej 8	81.622	-	09	-
Kassebeholdning	30.544	kr.	07	ø.
÷ saldo af reguleringskonto	13.400	-	95	-
	<hr/>			
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1953:				
Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum for 1953/54	300.000	-	»	-
	<hr/>			
Ialt ...	1.908.765	kr.	21	ø.

Afdeling B (Fondets videnskabelige understøttelser).

Indtægt.

Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum 1952/53..	1.400.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning	20.137	-	48	-
Rente af afdelingens krav på Fondets formue	201.250	-	»	-
Refusioner vedr. ældre bevillinger	4.904	-	88	-
	<hr/>			
Samlet indtægt....	1.626.292	kr.	36	ø.
Underskud (dækket af kassebeholdning og krav på Fondets formue)	220.950	-	29	-
	<hr/>			
Ialt...	1.847.242	kr.	65	ø.

Udgift.

Understøttelser til videnskabelige arbejder ¹	1.622.852	kr.	70	ø
Carlsbergfondets Universitetslegat af ²⁵ / _ø 1926	28.000	-	»	-
— — — for Aarhus Universitet..	4.000	-	»	-
Tilskud til Biologisk Institut	152.389	-	95	-
Tilskud til Videnskabernes Selskab.....	40.000	-	»	-
	<hr/>			
Samlet udgift....	1.847.242	kr.	65	ø.

Formue ³⁰/_ø 1953.

Krav på Fondets formue	3.650.000	kr.	»	ø.
Kassebeholdning	78.746	kr.	87	ø.
÷ saldo af reguleringskonto.....	13.339	-	08	-
	<hr/>			
	65.407	-	79	-
Tilgodehavende pr. ³⁰ / _ø 1953:				
Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum 1953/54..	1.400.000	-	»	-
	<hr/>			
Ialt...	5.115.407	kr.	79	ø.

¹ Af de givne bevillinger henstod ved årets udgang som endnu ikke udbetalte kr. 2.930.100,61. En stor del af dette beløb var dog heller ikke forfaldet til udbetaling endnu.

Under afdeling B hører
Carlsbergfondets biologiske Institut.

Indtægt.

Rente af grundfond	50.000	kr.	»	ø.
Tilskud fra afdeling B	152.389	-	95	-
Ialt...	202.389	kr.	95	ø.

Udgift.

Lønninger til leder og assistenter	84.643	kr.	15	ø.
Lønninger til betjeningen	23.401	-	26	-
Forsikringer, skatter m. fl. faste udgifter	4.257	-	32	-
Bygningen, fast inventar, haven m. m.	16.772	-	56	-
Forbrug	72.638	-	86	-
Uforudsete og ekstraordinære udgifter	676	-	80	-
Ialt...	202.389	kr.	95	ø.

Formue ^{30/9} 1953.

Grundfond (krav på Fondets formue)	1.000.000	kr.	»	ø.
Bygningen	517.000	-	»	-
Kassebeholdning	6.783	-	03	-
÷ saldo af reguleringskonto	6.783	-	03	-
Ialt...	1.517.000	kr.	»	ø.

Afdeling C (Frederiksborgmuseet)**Indtægt.**

Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum 1952/53..	300.000	kr.	»	ø.
Rente af kassebeholdning	15.190	-	65	-
Rente af afdelingens krav på Fondets formue	90.000	-	»	-
Indtægter af billet salg og katalogsalg	166.169	-	45	-
Forskellige indtægter	30.355	-	80	-
Samlet indtægt...	601.715	kr.	90	ø.

Udgift.

Administration	103.325	kr.	07	ø.
Museets drift	266.852	-	80	-
Samlingens forøgelse og vedligeholdelse	88.204	-	54	-
Litterær virksomhed	7.417	-	37	-
Forskellige udgifter	109.241	-	37	-
Samlet udgift...	575.041	kr.	15	ø.
Overskud	26.674	-	75	-
Ialt...	601.715	kr.	90	ø.

Formue ^{30/9} 1953.

Krav på Fondets formue	1.800.000	kr.	»	ø.
Kassebeholdning	338.328	kr.	78	ø.
+ saldo af reguleringskonto	14.403	-	62	-
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1953:	352.732	-	40	-
Statutmæssig andel i afdelingernes rådighedssum for 1953/54	300.000	-	»	-
Ialt...	2.452.732	kr.	40	ø.

Dispositionskonto for afdelingerne A, B og C.**Indtægt.**

Tilskud	500.000	kr.	»	ø.
Renter af krav på Fondets formue	109.801	-	85	-
Ialt...	609.801	kr.	85	ø.

Udgift.

Overført til krav på Fondets formue	609.801	-	85	-
---	---------	---	----	---

Formue ^{30/9} 1953.

Krav på Fondets formue	2.405.270	kr.	30	ø.
Tilgodehavende pr. ^{30/9} 1953:				
Tilskud for 1953/54	500.000	-	»	-
Ialt...	2.905.270	kr.	30	ø.

Foranstående regnskab for Carlsbergfondet og afdelingerne A, B og C har jeg gennemgået og fundet i overensstemmelse med bøgerne, som jeg har revideret og fundet rigtige. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af de opførte kasse- og bankbeholdninger samt værdipapirer. Henlæggelserne til grundfondet og reservefondet er i overensstemmelse med Fondets statuter.

København, den 1. maj 1954.

H. E. NOIESEN.
Statsautoriseret revisor.

Ny Carlsbergfondet.

Fondets indtægt i 19⁵²/₅₃ har udgjort:

Andel i Bryggerierne's overskud for 19 ⁵² / ₅₃	2.427.401	kr. 65 ø.
Ejendomsindtægter	61.307	- 79 -
Renteindtægt	899.563	- 19 -
	<hr/>	
Ialt...	3.388.272	kr. 63 ø.

Til administration m. v. er medgået ...	174.277	kr. 35 ø.
Indskud i Carlsbergs Pensionskasse....	19.793	- 86 -
Til legater og pensioner	10.326	- » -
Nedskrivning på ejendomskonto (om- bygning).....	194.013	- 76 -
Afskrivning på værdi af overtagne rettig- heder	133.333	- 33 -
	<hr/>	
	531.744	- 30 -

Fondets overskud udgør herefter ... 2.856.528 kr. 33 ø.

Heraf er stillet til rådighed til anvendelse til fundatsmæs-
sige formål

1.900.000 - » -

Til formueforøgelse er således.....

956.528 - 33 -

Til fundatsmæssige formål er der i 19⁵²/₅₃ anvendt føl-
gende beløb:

Kunstindkøb

946.053 kr. 99 ø.

Andre fundatsmæssige formål.....

292.840 - 89 -

Ialt... 1.238.894 kr. 88 ø.

Status den 30. september 1953.

Aktiver:

Værdipapirer til bogført værdi:

Status- og kreditforeningsobligationer . 12.829.111 kr. 88 ø.

Aktier

450 - » -

12.829.561 kr. 88 ø.

Indestående i faste ejendomme

1.097.227 - 88 -

Krav på Carlsberg Bryggerierne for tilbageholdt drifts-
overskud

10.100.000 - » -

Værdi af rettigheder overtaget i forbindelse med opgørelse
pr. ³⁰/₉ 1951 med Carl og Ottilia Jacobsens descendens..

3.733.333 - 34 -

Andet tilgodehavende

240.746 - 47 -

Kassebeholdning

1.829.789 - 70 -

2.830.659 kr. 27 ø.

Passiver:

Skyld til Carl og Ottolia Jacobsens descendens i henhold til opgørelse pr. ³⁰ / ₁₀₀ 1951	3.733.333	kr. 34 ø.
Konto for fundatsmæssige bevillinger	4.397.087	- 26 -
Grundfondet	18.443.653	- 76 -
Reservefondet	1.000.000	- » -
Særligt reservefond	46.075	- 44 -
Kapitalkonto	2.210.509	- 47 -
	<hr/>	
	29.830.659	kr. 27 ø.

Grundfondet består pr. ³⁰/₁₀₀ 1953 af følgende aktiver:

Tilgodehavende hos Carlsberg Bryggerierne for tilbageholdt driftsoverskud	7.595.310	kr. 81 ø.
Stats- og kreditforeningsobligationer til værdi	10.668.439	- 38 -
Kontant	179.903	- 57 -
	<hr/>	
	18.443.653	kr. 76 ø.

Foranstående regnskab for Ny Carlsbergfondet har jeg gennemgået og fundet i overensstemmelse med bøgerne, som jeg har revideret og fundet rigtige. Jeg har konstateret tilstedeværelsen af de opførte kasse- og bankbeholdninger samt værdipapirer. Henlæggelserne til grundfondet er i overensstemmelse med Fondets statuter.

København, den 8. maj 1954.

H. E. NOIESEN.
Statsautoriseret revisor.

Almindelige meddelelser.

Carlsbergfondets direktion bestod i året 1. oktober 1952—30. september 1953 af følgende:

Professor emer., dr. phil. NIELS BJERRUM

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1956)

Professor, dr. phil. KAARE GRØNBECHE

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1962)

Professor, dr. phil. BØRGE JESSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1960)

Professor, dr. phil. KNUD JESSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1964)

Professor emer., dr. phil. & theol. JOHS. PEDERSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1958), direktionens formand.

Carlsberg Laboratoriets bestyrelse bestod i samme tidsrum af følgende:

Professor emer., dr. phil. NIELS BJERRUM, bestyrelsens formand

Professor, dr. phil. BØRGE JESSEN

Professor, dr. phil. KNUD JESSEN.

Som tilforordnede:

Fhv. forstander for Landøkonomisk Forsøgslaboratoriums kemiske afdeling, cand. polyt. A. C. ANDERSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1955)

Fhv. direktør ved Carlsberg Bryggerierne, dr. techn. N. HJELTE

CLAUSSEN (valgt for tiden indtil $25/9$ 1957).

Bestyrelsen for Det nationalhistoriske Museum bestod i samme tidsrum af følgende:

Kammerherre C. S. F. greve TRAMPE, bestyrelsens formand

Museumsdirektør, dr. phil. JOHS. BRØNSTED

Professor emer., dr. phil. & theol. JOHS. PEDERSEN

(valgt for tiden indtil $25/9$ 1958).

Som tilforordnet:

Professor, dr. phil. C. ELLING.

Ny Carlsbergfondets direktion bestod i samme tidsrum af følgende:

Arkitekt, dr. phil. EJNAR DYGGVE

(valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1961, med forbehold af aldersgrænsen)

Professor, dr. phil. K. FRIIS JOHANSEN

(valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1967, med forbehold af aldersgrænsen)

Direktør V. THORLACIUS-USSING, direktionens formand

(valgt for tiden indtil $^{30}/_9$ 1962, med forbehold af aldersgrænsen).

Direktør HALFDAN HENDRIKSEN, der siden 1. januar 1946 havde været administrerende direktør for Carlsberg Bryggerierne (jfr. beretning 1945—46, s. 83), fratrådte denne stilling på grund af alder fra 1. august 1953. Fra samme dag tiltrådte direktør K. SKAT-RØRDAM, der siden 1. oktober 1947 havde været direktør ved Carlsberg Bryggerierne (jfr. beretning 1946—47, s. 80) stillingen som administrerende direktør.

Efter at merkantil underdirektør ved Carlsberg Bryggerierne E. P. KLINTHOLM, der havde beklædt denne stilling fra 1. december 1936, af helbredshensyn var trådt tilbage fra 1. maj 1952, blev grosserer H.-B. KROGH fra 1. marts 1953 ansat som direktør ved Bryggerierne.

Teknisk underdirektør ved Bryggerierne K. GEORG SØRENSEN, der havde beklædt denne stilling siden 1. oktober 1947, blev udnævnt til vicedirektør fra 1. oktober 1952.

Ved sin afgang som administrerende direktør for Carlsberg Bryggerierne indtrådte direktør HALFDAN HENDRIKSEN påny i Carlsbergfondets Bryggeriråd, af hvilket han var udtrådt ved sin udnævnelse til administrerende direktør (jfr. beretning 1945—46, s. 83), idet Bryggerirådets medlemstal ekstraordinært forøgedes med 1 medlem. I forbindelse hermed påtog direktør Hendriksen sig at virke som direktionens kommitterede i forhold til Bryggerierne.

Fra 1. april 1953 udtrådte professor NIELS BJERRUM af Carlsbergfondets Bryggeriråd; i hans sted indvalgte direktionen professor BØRGE JESSEN. Til formand for Bryggerirådet i professor Bjerrums sted valgtes professor JOHS. PEDERSEN fra samme dato.

PUBLIKATIONER

UDGIVET AF

DET KGL. DANSKE VIDENSKABERNES SELSKAB

JULI 1953—JUNI 1954

Oversigt.

kr. ø.

Oversigt over selskabets virksomhed juni 1952—maj 1953. Med 1
portræt. Résumé en français. 1953 8.00

Historisk-filologiske Meddelelser.

BIND 34:

1. TOGEBY, KNUD: Mode, aspect et temps en espagnol. 1953 12.00
2. JØRGENSEN, PETER: Zum Schleswiger Niederdeutsch. Kritik
und Forschung. 1954 15.00

Arkæologisk-kunsthistoriske Meddelelser.

BIND 4:

1. JOHANSEN, K. FRIIS: Weihinschriften aus dem Nymphenheiligtum des Kafizin Hügels, Kypros. 1953 4.00

Matematisk-fysiske Meddelelser.

BIND 27:

16. BOHR, AAGE, and MOTTELSON, BEN R.: Collective and Individual-Particle Aspects of Nuclear Structure. 1953 15.00

BIND 28:

1. HUUS, TORBEN, and ZUPANČIČ, ČRTOMIR: Excitation of Nuclear Rotational States by the Electric Field of Impinging Particles. 1953 2.00
2. WEBER, SOPHUS: Über den Zusammenhang zwischen der laminaren Strömung der reinen Gase durch Rohre und dem Selbstdiffusionskoeffizienten. 1954 20.00
3. ALAGA, G., KOFOED-HANSEN, O., and WINTHER, A.: On the Pseudoscalar Interaction in β -Decay. 1953 2.00

	kr. ø.
4. CHOUDHURY, D. C.: Intermediate Coupling Calculations in the Unified Nuclear Model. 1954	2.00
5. LÜDERS, GERHART: On the Equivalence of Invariance under Time Reversal and under Particle-Antiparticle Conjugation for Relativistic Field Theories. 1954	2.00
6. BELINFANTE, F. J., and MØLLER, C.: On the Relation between the Time-Dependent and Stationary Treatments of Collision Processes. 1954	7.00
7. BOHR, NIELS, and LINDHARD, JENS: Electron Capture and Loss by Heavy Ions Penetrating through Matter. 1954.....	4.00
8. LINDHARD, J.: On the Properties of a Gas of Charged Particles. 1954	6.00
9. KOFOED-HANSEN, O.: Theoretical Angular Correlations in Allowed Beta Transitions. 1954	3.00
10. RASMUSEN, HANS Q., and HESSELBERG, O. K.: An Appropriate Method for Integration of the Motion of Periodic Comets. 1954	5.00
11. D'ESPAGNAT, B.: Meson Production in Meson-Nucleon Collisions. 1954.....	6.00

Biologiske Meddelelser.

BIND 21:

8. HELBAEK, HANS: Queen Ichetis' Wheat. A Contribution to the Study of Early Dynastic Emmer of Egypt. 1953.....	3.00
9. BØRGESSEN, F.: Some Marine Algae from Mauritius. Additions to the Parts Previously Published. V. 1953	9.00

BIND 22:

1. JENSEN, P. BOYSEN: Untersuchungen über Determination und Differenzierung. 2. Über die Wachstumsvorgänge in der Spitze der Wurzelhaare von <i>Phleum</i> . With an English Summary. 1954	3.50
--	------